

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को वार्षिक प्रतिवेदन

नेपाल राष्ट्र बैंक

कात्तिक २०७५

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को वार्षिक प्रतिवेदन

नेपाल राष्ट्र बैंक

प्रकाशक

नेपाल राष्ट्र बैंक
अनुसन्धान विभाग

विषय सूची

कार्यकारी सारांश

i

भाग १

समष्टिगत आर्थिक स्थिति तथा वित्तीय अवस्था

विश्व आर्थिक स्थिति तथा परिदृश्य	१
नेपालको समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति	१
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	१
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत संरचना	२
कृषि	२
उद्योग	२
सेवा	३
वचत तथा कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय	३
मुद्रास्फीति र तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क	४
उपभोक्ता मुद्रास्फीति	४
नेपाल र भारतबीचको उपभोक्ता मुद्रास्फीति अन्तर	४
थोक मुद्रास्फीति	४
राष्ट्रिय तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क	५
वाह्य क्षेत्र	५
वैदेशिक व्यापार	५
चालू खाता तथा समग्र शोधनान्तर स्थिति	७
विदेशी विनिमय संचिति	७
सञ्चित पर्याप्तता सूचक	७
वैदेशिक सम्पत्ति तथा दायित्व स्थिति	८
विनिमय दर प्रवृत्ति	८
निर्यात-आयात मूल्य सूचकाङ्क	८
सरकारी वित्त स्थिति	८
सरकारी राजस्व	९
सरकारी खर्च	९
राजस्व सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था	१०
करका दरहरु	१२
सार्वजनिक संस्थानहरुको स्थिति	१३
मौद्रिक तथा वित्तीय स्थिति	१४
मौद्रिक स्थिति	१४
अन्तर-बैंक कारोबार र स्थायी तरलता सुविधा उपयोगको स्थिति	१४
तरलता व्यवस्थापन	१५
विदेशी विनिमय कारोबार	१५

अल्पकालीन ब्याजदर	१५
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको स्थिति	१६
वाणिज्य बैंक	१६
विकास बैंक	१६
वित्त कम्पनी	१७
लघुवित्त वित्तीय संस्था	१७
सीमित बैंकिङ्ग कारोबार गर्न इजाजतप्राप्त सहकारी संस्थाहरू	१७
वित्तीय मध्यस्थताको कारोबार गर्न इजाजतप्राप्त गैर-सरकारी संस्थाहरू	१८
बीमा कम्पनी	१८
कर्मचारी सञ्चय कोष	१८
नागरिक लगानी कोष	१८
हुलाक बचत बैंक	१८
निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोष	१८
कर्जा सूचना केन्द्र लिमिटेड	१९
वित्तीय संरचना	१९
वित्तीय विस्तार	१९
धितोपत्र बजार	२०

तालिका सूची

तालिका १.१	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक, द्वितीय र तृतीय क्षेत्रको अंश (प्रचलित मूल्यमा)	२
तालिका १.२	कुल खर्चयोग्य आय (प्रचलित मूल्यमा)	३
तालिका १.३	सञ्चिति पर्याप्तता परिसूचकहरू	७
तालिका १.४	विनिमय दर प्रवृत्ति	८
तालिका १.५	प्रमुख वित्तीय परिसूचकहरू	८
तालिका १.६	सरकारी ऋणको स्थिति	१०
तालिका १.७	करका दरहरू	१२
तालिका १.८	सार्वजनिक संस्थानहरूको अवस्था	१३
तालिका १.९	अन्तर-बैंक कारोबार र स्थायी तरलता सुविधा उपयोग	१४
तालिका १.१०	विदेशी विनिमय कारोबार स्थिति	१५
तालिका १.११	वाणिज्य बैंकहरूको ब्याजदर अन्तर र आधार ब्याजदर	१६
तालिका १.१२	हुलाक बचत बैंकको कारोबार विवरण	१८
तालिका १.१३	निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोषको कारोबार विवरण	१९
तालिका १.१४	बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको संख्या	२०

चाट सूची

चाट १.१	कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर (आधारभूत मूल्यमा)	१
चाट १.२	क्षेत्रगत आर्थिक वृद्धिदर	२
चाट १.३	वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति	४
चाट १.४	वार्षिक औसत थोक मुद्रास्फीति	४
चाट १.५	निर्यात आयात मूल्य सूचकाङ्क	८
चाट १.६	आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को राजस्व परिचालनको संरचना	९
चाट १.७	नगद प्रवाहमा आधारित सरकारी खर्चको संरचना (आर्थिक वर्ष २०७४/७५)	९
चाट १.८	नेपालको वित्तीय प्रणालीमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको अंश २०७५ असार	१९
चाट १.९	शेयर बजार परिसूचक-नेप्सेको प्रवृत्ति	२०

भाग १ तालिकाहरू

तालिका १	विश्वको आर्थिक वृद्धि, मूल्य तथा व्यापार	२१
तालिका २	समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरू	२२
तालिका ३	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत वृद्धिदर (२०५७/५८ को मूल्यमा)	२३
तालिका ४	राष्ट्रिय उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क	२४
तालिका ५	राष्ट्रिय थोक मूल्य सूचकाङ्क	२५
तालिका ६	राष्ट्रिय तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क	२६
तालिका ७	नेपाल र भारतको उपभोक्ता मुद्रास्फीति	२७
तालिका ८	वैदेशिक व्यापार स्थिति	२८
तालिका ९	भारततर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	२९
तालिका १०	भारतबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३०
तालिका ११	चीनतर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३१
तालिका १२	चीनबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३२
तालिका १३	अन्य मुलुकतर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३३
तालिका १४	अन्य मुलुकबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरू	३४
तालिका १५	शोधनान्तर स्थिति	३५
तालिका १६	विदेशी विनिमय संचिति	३६
तालिका १७	वैदेशिक सम्पत्ति र दायित्वको विवरण	३७
तालिका १८	सरकारको वित्त स्थिति	३८
तालिका १९	नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण	३९
तालिका २०	मौद्रिक सर्भेक्षण	४०
तालिका २१	केन्द्रीय बैंक सर्भेक्षण	४१
तालिका २२	बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण	४२
तालिका २३	वाणिज्य बैंकहरूको सम्पत्ति तथा दायित्वको विवरण	४३
तालिका २४	विकास बैंकहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण	४४
तालिका २५	वित्त कम्पनीहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण	४५
तालिका २६	वाणिज्य बैंकहरूको लगानीमा रहेको कर्जाको क्षेत्रगत विवरण	४६
तालिका २७	लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण	४६
तालिका २८	सीमित बैंकिङ कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरूको वित्तीय साधन तथा उपयोगको विवरण	४७
तालिका २९	बीमा कम्पनीहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण	४७

तालिका ३०	कर्मचारी संचयकोषको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण	४८
तालिका ३१	नागरिक लगानी कोषको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण	४८
तालिका ३२	नेपालको वित्तीय प्रणालीको संरचना	४९
तालिका ३३	शेयर बजार परिसूचक	४९
तालिका ३४	नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेडमा सूचीकृत भएका धितोपत्रहरू	५०
तालिका ३५	सूचीकृत कम्पनीहरू र बजार पूँजीकरणको स्थिति	५०

भाग १ अनुसूची

अनुसूची १.१	: वित्तीय कारोबार गर्न स्वीकृति प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको नामावली	५१
-------------	--	----

भाग २

नेपाल राष्ट्र बैंकको कामकारबाही

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को मौद्रिक नीति	६१
उद्देश्य तथा लक्ष्यहरू	६१
मौद्रिक नीतिको अन्तरिम तथा संचालन लक्ष्य	६२
मौद्रिक नीतिका उपकरणहरू	६२
राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन	६३
निष्कासन तथा व्यवस्थापन	६३
ट्रेजरी बिल्स	६४
विकास ऋणपत्र	६४
नागरिक बचतपत्र/राष्ट्रिय बचतपत्र/वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	६४
खुद आन्तरिक ऋण निष्कासन	६५
भुक्तानी गर्न बाँकी नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण दायित्व	६५
नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा रहेको सरकारी ऋणपत्र	६६
सरकारी ऋणपत्रको बिक्री प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम	६६
वित्तीय क्षेत्र सुधार, वित्तीय पहुँच विस्तार तथा नियमन	६७
ग्रामीण स्वावलम्बन कोष तथा लघुवित्त सम्बन्धी परियोजना	७२
ग्रामीण स्वावलम्बन कोष	७२
लघुवित्त सम्बन्धी परियोजना	७४
बैंक तथा वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण	७५
बैंक सुपरिवेक्षण	७५
विकास बैंक सुपरिवेक्षण	७६
वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण	७७
लघुवित्त वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण	७७
विदेशी विनिमय व्यवस्थापन	७८
मुद्रा व्यवस्थापन	७९
जनशक्ति व्यवस्थापन	८१

विविध	८३
बजेट व्यवस्थापन, संस्थागत जोखिम न्यूनीकरण तथा रणनीतिक योजना	८३
सूचना प्रविधि र वित्तीय जानकारी सम्बन्धी कार्य	८३
कानूनको मस्यौदा तयार तथा कानूनी बहस/पैरवी	८४
आन्तरिक लेखापरीक्षण	८५
सामान्य सेवा	८५
भुक्तानी प्रणाली	८६
बैंकिङ कारोबार	८७
सञ्चालक समितिको बैठक	८७
तालिम, गोष्ठी, सेमिनार, भ्रमण तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम	८७
अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यहरु	८९

तालिका सूची

तालिका २.१	मुद्रास्फीति तथा शोधनान्तर बचत	६२
तालिका २.२	मुद्राप्रदाय तथा आन्तरिक कर्जा	६२
तालिका २.३	बैंक तथा वित्तीय संस्थाले कायम गर्नुपर्ने अनिवार्य नगद अनुपात र वैधानिक तरलता अनुपात (प्रतिशतमा)	६३
तालिका २.४	खुद आन्तरिक ऋण निष्कासन	६५
तालिका २.५	नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण दायित्व	६६
तालिका २.६	नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा रहेका सरकारी ऋणपत्रको विवरण	६६
तालिका २.७	स्थानीय तहमा वाणिज्य बैंकका शाखा (२०७५ असार)	६७
तालिका २.८	बैंक तथा वित्तीय संस्थाका शाखाहरु	६८
तालिका २.९	एक-आपसमा मर्ज/गाभिने तथा प्राप्त भएका संस्थाहरु	६९
तालिका २.१०	इजाजतपत्र प्रदान गरिएका संस्थाहरु	६९
तालिका २.११	सैद्धान्तिक सहमति-पत्र प्रदान गरिएका संस्थाहरु	७०
तालिका २.१२	शून्य ब्याजदरमा कर्जा सुविधा प्रदान गरिएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरु	७०
तालिका २.१३	ग्रामीण स्वावलम्बन कोषको कारोबार विवरण	७३
तालिका २.१४	ग्रामीया स्वावलम्बन कोषको कर्जा प्रवाह स्थिति	७३
तालिका २.१५	लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको साधनको स्रोत तथा उपयोगको स्थिति	७४
तालिका २.१६	हर्जाना सम्बन्धी विवरण (न्यूनतम अनिवार्य मौज्दात र वैधानिक तरलता अनुपात कायम नगर्ने)	७६
तालिका २.१७	वित्त कम्पनीहरुको प्रमुख परिसूचकहरु	७७
तालिका २.१८	आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा स्टकबाट निष्काशित नोटको विवरण	८०
तालिका २.१९	चलनचल्लीमा रहेको नोटको विवरण	८०
तालिका २.२०	आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा चलनचल्लीमा पठाउन अयोग्य नोटहरु जलान गरेको विवरण	८१
तालिका २.२१	कार्यरत जनशक्ति सम्बन्धी विवरण	८२
तालिका २.२२	आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा भएको पदपूर्ति सम्बन्धी विवरण	८२

भाग २ तालिकाहरू

तालिका १	चलनचलितमा रहेका विभिन्न दरका नोटहरू	९०
तालिका २	नोटको सुरक्षण	९०
तालिका ३	बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रबाट संचालित तालिमहरू	९१
तालिका ४	वैदेशिक तालिम, सेमिनार, बैठक तथा गोष्ठीहरू	९२
तालिका ५	काठमाडौं उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरूबाट आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा भएको तोडा चलान एवम् विदेशी मुद्रा खरिद-बिक्री कारोबारको विवरण	९७

भाग २ अनुसूची

अनुसूची २.१	“क”, “ख” र “ग” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएका निर्देशनहरू	९८
अनुसूची २.२	स्थलगत निरीक्षण गरिएका वाणिज्य बैंकहरू	१०२
अनुसूची २.३	समष्टिगत निरीक्षण गरिएका विकास बैंकहरू	१०३
अनुसूची २.४	बजार निर्माताको इजाजतप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू	१०४
अनुसूची २.५	वैदेशिक रोजगार बचतपत्रको बिक्री एजेण्टको कार्य गर्न इजाजतप्राप्त बैंक तथा रेमिट्यान्स कम्पनीहरू	१०५
अनुसूची २.६	संचालक समिति	१०६
अनुसूची २.७	विशिष्ट श्रेणी र प्रथम श्रेणी अधिकृतहरूको नामावली	१०६

भाग ३

नेपाल राष्ट्र बैंकको वार्षिक वित्तीय विवरण

सम्पत्ति तथा दायित्व	१०९
आय विवरण	११०
वार्षिक वित्तीय विवरण	१११

कार्यकारी सारांश

१. अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोषले सन् २०१८ अक्टोबरमा सार्वजनिक गरेको World Economic Outlook का अनुसार विश्वको आर्थिक वृद्धिदर सन् २०१८ र सन् २०१९ मा ३.७ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण छ। सन् २०१८ मा विकसित मुलुकको अर्थतन्त्र २.४ प्रतिशतले, उदीयमान र विकासोन्मुख मुलुकको ४.७ प्रतिशतले र उदीयमान तथा विकासोन्मुख एशियाली मुलुकको ६.५ प्रतिशतले बढ्ने कोषको अनुमान छ। छिमेकी राष्ट्र भारत र चीनको आर्थिक वृद्धिदर सन् २०१८ मा क्रमशः ७.३ प्रतिशत र ६.६ प्रतिशत रहने कोषको प्रक्षेपण छ।
२. सन् २०१८ मा विकसित देशमा २ प्रतिशत र उदीयमान तथा विकासोन्मुख देशमा ५ प्रतिशत मुद्रास्फीति रहने अनुमान छ। सन् २०१७ मा विकसित देशहरूमा १.७ प्रतिशत र उदीयमान तथा विकासोन्मुख देशहरूमा ४.३ प्रतिशत मुद्रास्फीति रहेको थियो।
३. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा देशको यथार्थ कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर आधारभूत मूल्यमा ५.९ प्रतिशत र उत्पादकको मूल्यमा ६.३ प्रतिशत रहेको अनुमान छ। समीक्षा वर्षमा कृषि क्षेत्रको उत्पादन २.७ प्रतिशत र गैर-कृषि क्षेत्रको उत्पादन ७.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान छ।
४. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीतिदर ४.२ प्रतिशत रहेको छ। समीक्षा वर्षको मुद्रास्फीतिदर आर्थिक वर्ष २०६१/६२ पछिको सबैभन्दा न्यून हो। समीक्षा वर्षमा खाद्य तथा पेय पदार्थ समूहको मूल्य सूचकाङ्क २.७ प्रतिशतले र गैर-खाद्य तथा सेवा समूहको मूल्य सूचकाङ्क ५.३ प्रतिशतले बढेको छ।
५. समीक्षा वर्षमा कुल वस्तु निर्यात रु. ८१ अर्ब १९ करोड र कुल वस्तु आयात रु. १२४२ अर्ब ८३ करोड रहेको छ। फलस्वरूप, कुल वस्तु व्यापार घाटा रु. ११६१ अर्ब ६४ करोड पुगेको छ। यो कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ३८.६ प्रतिशत हो।
६. समीक्षा वर्षमा चालु खाता रु. २४५ अर्ब २२ करोडले घाटामा रहेतापनि शोधनान्तर स्थिति सीमान्त अर्थात् रु. ९६ करोडले बचतमा रहेको छ। २०७५ असार मसान्तमा कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति रु. ११०२ अर्ब ५९ करोड पुगेको छ। उक्त सञ्चितिले १०.८ महिनाको वस्तु आयात र ९.४ महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पुग्ने देखिन्छ।
७. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा नेपाल सरकारको राजस्व १९.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ७२६ अर्ब ८ करोड पुगेको छ भने नगद प्रवाहमा आधारित कुल सरकारी खर्च २६.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १०२९ अर्ब २ करोड पुगेको छ। समीक्षा वर्षमा नगद प्रवाहमा आधारित बजेट रु. २६८ अर्ब ८५ करोडले घाटामा रहेको छ।
८. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा विस्तृत मुद्राप्रदाय १९.४ प्रतिशतले र संकुचित मुद्राप्रदाय १७.६ प्रतिशतले बढेको छ। त्यसैगरी, समीक्षा वर्षमा कुल आन्तरिक कर्जा २४.९ प्रतिशतले तथा मौद्रिक क्षेत्रको निजी क्षेत्रमाथिको दावी २२.३ प्रतिशतले बढेको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूसँग रहेको निक्षेप १९.२ प्रतिशतले र यी संस्थाहरूबाट निजी क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा २२.५ प्रतिशतले बढेको छ।
९. समीक्षा वर्षमा खुला बजार कारोवारका विभिन्न उपकरणहरूमाफत कुल रु. १९५ अर्ब तरलता प्रशोचन गरिएको छ भने रु. १०७ अर्ब ३४ करोड तरलता प्रवाह गरिएको छ। समीक्षा वर्षमा रु. ३८ अर्ब ३३ करोड स्थायी तरलता सुविधा उपयोग भएको छ।
१०. २०७५ असारमा वाणिज्य बैंकहरूको कर्जा तथा निक्षेपको भारित औसत ब्याजदर क्रमशः १२.४७ प्रतिशत र ६.४९ प्रतिशत रहेको छ। त्यसैगरी, वाणिज्य बैंकहरूको अन्तरबैंक ब्याजदर २०७५ असारमा २.९६ प्रतिशत रहेको छ।
११. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा वाणिज्य बैंकहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व १८.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ३०६९ अर्ब २३ करोड, विकास बैंकहरूको २८.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ३५६ अर्ब ८४ करोड र वित्त कम्पनीहरूको

- १८.५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ९४ अर्ब ८६ करोड पुगेको छ । त्यसैगरी, लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व ३४.४ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७५ असार मसान्तमा रु. १७१ अर्ब ९९ करोड पुगेको छ ।
१९. यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको संख्या २०७५ असार मसान्तमा १५१ रहेको छ । जस अनुसार २८ वाणिज्य बैंक, ३३ विकास बैंक, २५ वित्त कम्पनी र ६५ लघुवित्त वित्तीय संस्था रहेका छन् ।
२०. निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोषले २०७५ असार मसान्तसम्ममा रु. १२ अर्ब ३८ करोड कर्जा र रु. ४३० अर्ब ७४ करोड निक्षेप सुरक्षण गरेको छ । २०७५ असार मसान्तसम्ममा कर्जा सूचना केन्द्र लिमिटेडबाट कालोसूचीमा सूचीकृत ऋणीहरूको संख्या ६२४१ पुगेको छ ।
२१. नेप्से सूचकाङ्क २०७५ असार मसान्तमा १२१२.४ विन्दु कायम भएको छ भने बजार पूँजीकरण रु. १४३५ अर्ब १४ करोड रहेको छ । बजार पूँजीकरणको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात ४७.७ प्रतिशत रहेको छ ।
२२. समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व कायम गर्दै लक्षित आर्थिक वृद्धिलाई सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्य लिई यस बैंकले आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को मौद्रिक नीति २०७४ असार २५ गते सार्वजनिक गरेको थियो ।
२३. लक्षित आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने क्रममा माग पक्षबाट सृजित मुद्रास्फीति एवम् वाह्य क्षेत्र स्थायित्वमा प्रतिकूल प्रभाव पर्न नदिने, वाह्य क्षेत्र एवम् ब्याजदर स्थायित्वका लागि उपयुक्त मौद्रिक व्यवस्थापन गर्ने, वित्तीय साधनलाई प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रतर्फ परिचालन गर्ने तथा वित्तीय पहुँच विस्तार एवम् वित्तीय साक्षरताका माध्यमबाट वित्तीय समावेशता अभिवृद्धि गर्ने मौद्रिक नीतिका प्रमुख उद्देश्यहरू रहेका थिए ।
२४. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले कायम गर्नुपर्ने अनिवार्य नगद अनुपातलाई “क” वर्गको लागि ६ प्रतिशत, “ख” वर्गको लागि ५ प्रतिशत र “ग” वर्गको लागि ४ प्रतिशत यथावत कायम गरिएको थियो । त्यसैगरी, वैधानिक तरलता अनुपात सम्बन्धी विद्यमान व्यवस्थालाई समेत निरन्तरता दिइएको थियो । अन्तिम ऋणदाता सुविधा तथा सुरक्षणपत्रहरूको डिफ्फाउण्ट गर्ने प्रयोजनका लागि प्रयोगमा ल्याइने ७ प्रतिशतको विद्यमान बैंकदरलाई यथावत कायम गरिएको थियो ।
२५. जलविद्युत, कृषि, पर्यटन, निर्यात, साना एवम् मझौला उद्योग, औषधी उत्पादन, सिमेन्ट, गार्मेन्ट लगायतका क्षेत्रहरूलाई प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रको रूपमा परिभाषित गरी वाणिज्य बैंकहरूले कृषि क्षेत्रमा न्यूनतम १० प्रतिशत, जलविद्युतमा ५ प्रतिशत, पर्यटन क्षेत्रमा ५ प्रतिशत र बाँकी अन्य प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रमा गरी आफ्नो कुल कर्जाको न्यूनतम २५ प्रतिशत कर्जा २०७५ असारसम्ममा अनिवार्य रूपमा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको थियो । विकास बैंक र वित्त कम्पनीहरूले समेत प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रमा आफ्नो कुल कर्जाको न्यूनतम क्रमशः १५ प्रतिशत र १० प्रतिशत कर्जा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था यथावत कायम गरिएको थियो ।
२६. वाणिज्य बैंकले आफ्नो कुल कर्जा लगानीको ५ प्रतिशत, विकास बैंकले ४.५ प्रतिशत र वित्त कम्पनीले ४ प्रतिशत कर्जा विपन्न वर्गमा लगानी गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई यथावत राखी वाणिज्य बैंकले विपन्न वर्ग अन्तर्गत प्रत्यक्ष रूपमा प्रवाह गर्नुपर्ने न्यूनतम २ प्रतिशतको कर्जा अनुपात अनिवार्य नहुने व्यवस्था गरिएको थियो ।
२७. नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषदबाट २०७३ पुस २२ मा स्वीकृत भई आर्थिक वर्ष २०७३/७४ देखि २०७७/७८ सम्म पाँच वर्षको लागि कार्यान्वयनमा ल्याइएको वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीतिमा उल्लिखित यस बैंकसँग सम्बन्धित कार्यहरू क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगेको छ ।
२८. आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को मौद्रिक नीतिले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको चुक्ता पूँजी वृद्धि गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेपश्चात् यी संस्थाहरूले मर्जर/एक्विजिशन, बोनस, हकप्रद एवम् थप शेयर लगायतका माध्यमबाट पूँजी वृद्धि गर्ने कार्य अगाडि बढाएका छन् । बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको चुक्ता पूँजी २०७२ असार मसान्तमा रु. १४० अर्ब ७९ करोड रहेकोमा २०७५ असारमा रु. २८२ अर्ब ५१ करोड पुगेको छ ।
२९. समीक्षा वर्षमा कुल १९ वटा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरू एकआपसमा गाभ्ने/गाभिने (मर्जर) तथा प्राप्ति (एक्विजिशन) प्रक्रियामा सामेल भई ९ वटा संस्था कायम भएका छन् । समीक्षा वर्षमा गाभ्ने/गाभिने तथा प्राप्तिमार्फत् १० वटा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूको अनुमतिपत्र खारेज भएको छ ।

२३. वित्तीय संस्थाहरुको सञ्जाल विस्तारसँगै वित्तीय पहुँच बढ्दै गएको छ। सरकारको प्रत्येक स्थानीय तहमा कम्तीमा वाणिज्य बैंकको एउटा शाखा पुऱ्याउने लक्ष्य अनुरुप कुल ७५३ स्थानीय तहमध्ये २०७५ असार मसान्तसम्ममा ६३१ स्थानीय तहमा वाणिज्य बैंकका शाखा स्थापना भएका छन्। त्यसैगरी, २०७५ असार मसान्तसम्ममा वाणिज्य बैंकका शाखा संख्या ३०२३, विकास बैंकका ९९३, वित्त कम्पनीका १८६ र लघुवित्त वित्तीय संस्थाका २४४९ गरी कुल शाखा संख्या ६६५१ पुगेको छ।
२४. २०७४ असार मसान्तसम्म विभिन्न दरका गरी रु. ४३० अर्ब ९९ करोड बराबरका नोटहरु चलनचल्तीमा रहेकोमा २०७५ असार मसान्तसम्ममा १४.७१ प्रतिशतले वृद्धि भई चलनचल्तीमा रहेको कुल नोट रु. ४९४ अर्ब ३८ करोड ९५ लाख पुगेको छ।
२५. २०७५ साल असार मसान्तमा बैंकमा प्रशासनतर्फ ८६३ र प्राविधिकतर्फ ८८ गरी कुल ९५१ जना कर्मचारीहरु कार्यरत छन्। कार्यरत कुल जनशक्तिमध्ये अधिकृततर्फ ५२७, सहायकतर्फ २९७ र श्रेणी विहिन कार्यालय सहयोगीतर्फ १२७ जना रहेका छन्।
२६. २०७२ बैशाख १२ को विनाशकारी भूकम्पले क्षतिग्रस्त वालुवाटार र थापाथलीस्थित भवनहरु पुनर्निर्माण गर्नका लागि बोलपत्र आह्वान गरिएको छ।
२७. सुरक्षित, स्वस्थ तथा सक्षम भुक्तानी प्रणालीको विकास, विस्तार, सोसँग सम्बन्धित कार्यको नियमन, सुपरिवेक्षण एवम् निगरानी गर्ने उद्देश्यले तयार गरिएको “भुक्तानी तथा फछ्यौट ऐन, २०७४” को मस्यौदा नेपाल सरकार समक्ष पेश गरिएको छ।
२८. २०७५ असार मसान्तको वासलात अनुसार नेपाल राष्ट्र बैंकको सम्पत्ति तथा दायित्व २०७४ असार मसान्तको तुलनामा ९.५९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ११ खर्ब ५८ अर्ब ६२ करोड ९३ लाख ४७ हजार पुगेको छ।
२९. आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को विदेशी विनिमय तथा अन्य सम्पत्ति पुनर्मूल्याङ्कन लाभ/हानी समायोजन अधिकाे खुद आय अधिल्लो वर्षको तुलनामा ४४.९५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २८ अर्ब ५५ करोड ७५ लाख १६ हजार पुगेको छ। यस्तो खुद आय आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा रु. १९ अर्ब ७० करोड २२ लाख ६१ हजार रहेको थियो।

भाग

समष्टिगत आर्थिक स्थिति तथा वित्तीय अवस्था

विश्व आर्थिक स्थिति तथा परिदृश्य	१
नेपालको समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति	१
• कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	१
• मुद्रास्फीति र तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क	४
• वाह्य क्षेत्र	५
• सरकारी वित्त स्थिति	८
• मौद्रिक तथा वित्तीय स्थिति	१४
तालिकाहरू	२१
अनुसूचीहरू	५१

समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय अवस्था

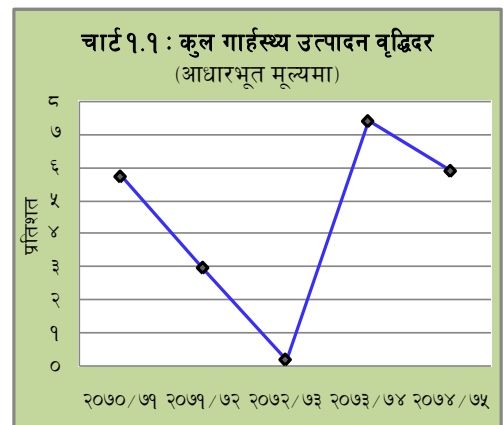
विश्व आर्थिक स्थिति तथा परिदृश्य

- १.१ अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष (IMF) द्वारा सन् २०१८ अक्टोबरमा प्रकाशित World Economic Outlook अनुसार सन् २०१७ मा विश्वको आर्थिक वृद्धिदर ३.७ प्रतिशत रहेको थियो । कोषले सन् २०१८ र सन् २०१९ मा सोही दरमा आर्थिक वृद्धि हुने प्रक्षेपण गरेको छ ।
- १.२ विकसित मुलुकहरूको अर्थतन्त्र सन् २०१७ मा २.३ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा सन् २०१८ मा २.४ प्रतिशतले विस्तार हुने अनुमान छ । उदीयमान र विकासोन्मुख देशहरूको आर्थिक वृद्धिदर सन् २०१७ मा ४.७ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०१८ मा समेत ४.७ प्रतिशत नै रहने मुद्राकोषको अनुमान छ । सन् २०१७ मा उदीयमान तथा विकासोन्मुख एशियाली अर्थतन्त्र ६.५ प्रतिशतले बढेकोमा सन् २०१८ मा समेत ६.५ प्रतिशतले नै बढ्ने अनुमान छ । छिमेकी राष्ट्र भारत र चीनको आर्थिक वृद्धिदर सन् २०१७ मा क्रमशः ६.७ प्रतिशत र ६.९ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०१८ मा क्रमशः ७.३ प्रतिशत र ६.६ प्रतिशत रहने अनुमान छ ।
- १.३ सन् २०१७ मा विकसित देशहरूको मुद्रास्फीति १.७ प्रतिशत र उदीयमान तथा विकासोन्मुख देशहरूको मुद्रास्फीति ४.३ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०१८ मा विकसित देशहरूमा २ प्रतिशत र उदीयमान तथा विकासोन्मुख देशहरूमा ५ प्रतिशत मुद्रास्फीति रहने अनुमान छ । सन् २०१८ मा बढ्न सक्ने ईन्धन मूल्यका कारण समग्र मूल्य स्थितिमा चाप पर्न सक्ने आँकलन मुद्राकोषको रहेको छ । सन् २०१७ मा ५.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको वस्तु तथा सेवाको विश्व व्यापार सन् २०१८ मा ४.२ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ ।

नेपालको समष्टिगत आर्थिक तथा वित्तीय स्थिति

कुल गार्हस्थ्य उत्पादन

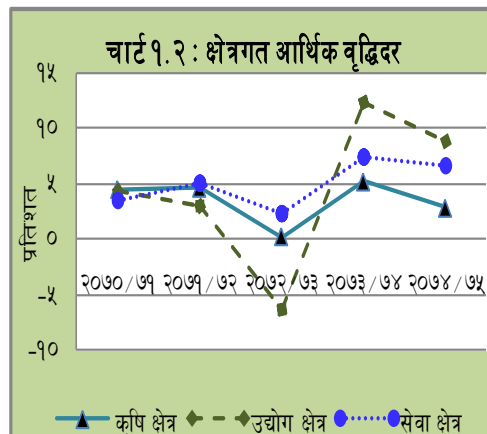
- १.४ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ आर्थिक वृद्धिका हिसाबले उत्साहजनक रह्यो । केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागका अनुसार आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा देशको यथार्थ कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर आधारभूत मूल्यमा ५.९ प्रतिशत र उत्पादकको मूल्यमा ६.३ प्रतिशत रहेको अनुमान छ । अघिल्लो वर्ष त्यस्तो वृद्धिदर क्रमशः ७.४ प्रतिशत र ७.९ प्रतिशत रहेको थियो । अनुकूल मौसम, नियमित उर्जा आपूर्ति, पुनर्निर्माण कार्यमा आएको तीव्रता तथा व्यावसायिक वातावरणमा आएको सुधारका कारण समीक्षा वर्षमा आर्थिक वृद्धिदर उत्साहजनक रहन गएको हो ।

- १.५ समीक्षा वर्षमा कृषि क्षेत्रको उत्पादन २.७ प्रतिशत र गैर-कृषि क्षेत्रको उत्पादन ७.९ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अघिल्लो वर्ष कृषि क्षेत्रको उत्पादन ५.२ प्रतिशत तथा गैर-कृषि क्षेत्रको उत्पादन ८.५ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । समीक्षा वर्षमा गैर-कृषि क्षेत्र अर्न्तगत उद्योग क्षेत्रको उत्पादन ८.८ प्रतिशत र सेवा क्षेत्रको उत्पादन ६.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान छ । अघिल्लो वर्ष उद्योग क्षेत्र ९.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो भने सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर ७.४ प्रतिशत रहेको थियो ।

कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत संरचना

१.६ समीक्षा वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि, उद्योग तथा सेवा क्षेत्रहरूको अंश क्रमशः २७.६ प्रतिशत, १४.८ प्रतिशत र ५७.६ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यी क्षेत्रहरूको अंश क्रमशः २८.८ प्रतिशत, १४.७ प्रतिशत र ५६.६ प्रतिशत रहेको थियो। समीक्षा वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको अंश सीमान्त रूपमा घटेको छ भने उद्योग तथा सेवा क्षेत्रको अंश वृद्धि भएको छ।

१.७ वृहत औद्योगिक वर्गीकरणको आधारमा समीक्षा वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक क्षेत्र (कृषि तथा वन, मत्स्यपालन र खानी तथा उत्खनन), द्वितीय क्षेत्र (उत्पादनमूलक उद्योग, विद्युत ग्याँस तथा पानी र निर्माण) तथा तृतीय (सेवा) क्षेत्रको अंश क्रमशः २८.२ प्रतिशत, १४.२ प्रतिशत र ५७.६ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यी क्षेत्रहरूको अंश क्रमशः २९.४ प्रतिशत, १४.९ प्रतिशत र ५६.६ प्रतिशत रहेको थियो।

तालिका १.१ : कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा प्राथमिक, द्वितीय र तृतीय क्षेत्रको अंश (प्रचलित मूल्यमा)

(प्रतिशतमा)

क्षेत्र	कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा अंश #				
	२०७०/७१	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४ सं.	२०७४/७५ प्रा.
प्राथमिक क्षेत्र*	३३.२	३२.३	३२.२	२९.४	२८.२
द्वितीय क्षेत्र**	१४.३	१४.२	१३.६	१४.९	१४.२
तृतीय क्षेत्र***	५२.५	५३.४	५४.२	५६.६	५७.६

वितीय मध्यस्थता सहितको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कायम अंश

* कृषि, वन तथा मत्स्यपालन र खानी तथा उत्खनन

** उत्पादनमूलक उद्योग, विद्युत, ग्याँस तथा पानी र निर्माण

*** सेवा क्षेत्र

प्रा. प्रारम्भिक अनुमान

सं. संशोधित अनुमान

स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

कृषि

१.८ आर्थिक वर्षको शुरुमा आएको बाढी र डुवानका कारण धानवालीमा क्षति पुगेको भएतापनि बाँकी समयमा अनुकूल मौसम, कृषि क्षेत्रको व्यावसायीकरण तथा कृषिजन्य आगतहरूको सहज उपलब्धताका कारण आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कृषि उत्पादन २.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। समीक्षा वर्षमा मकै, गहुँ र कोदोको उत्पादन बढेको छ भने धानको उत्पादन १.५ प्रतिशतले घटेको छ। अघिल्लो वर्ष कृषि क्षेत्रको उत्पादन ५.२ प्रतिशतले बढेको थियो।

उद्योग

१.९ समीक्षा वर्षमा उद्योग क्षेत्रको वृद्धिदर ८.८ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो वृद्धिदर १२.४ प्रतिशत रहेको थियो। पुनर्निर्माण कार्यको निरन्तरता तथा उर्जा आपूर्तिमा भएको सुधारका कारण उद्योग क्षेत्रको उत्पादन विस्तार भएको हो।

१.१० समीक्षा वर्षमा उद्योग क्षेत्रअन्तर्गत उत्पादनमूलक उद्योगको उत्पादन ८.० प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो उत्पादन ९.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो। अघिल्लो वर्ष २०.५ प्रतिशतले वृद्धि भएको विद्युत ग्याँस तथा पानीको उत्पादन समीक्षा वर्षमा ५.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। त्यसैगरी, समीक्षा

वर्षमा निर्माण क्षेत्रको वृद्धिदर १०.६ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष निर्माण क्षेत्र १२.४ प्रतिशतले बढेको थियो।

- १.११ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा वैदेशिक लगानीको प्रतिवद्धता रकममा २६६ प्रतिशतले वृद्धि भएतापनि वैदेशिक लगानीका परियोजनाहरूको संख्यामा १.३ प्रतिशतले कमी आएको छ। यस अवधिमा उद्योग विभागले रु. ५५ अर्ब ६५ करोडको वैदेशिक लगानी प्रतिवद्धता भएका कुल ३९५ वटा विदेशी तथा संयुक्त लगानीका परियोजनाहरूलाई स्वीकृति प्रदान गरेको छ। उक्त विभागले अघिल्लो वर्ष कुल रु. १५ अर्ब २० करोडको वैदेशिक लगानी प्रतिवद्धता भएका कुल ४०० वटा परियोजनाहरूलाई स्वीकृति प्रदान गरेको थियो।
- १.१२ समीक्षा वर्षमा दर्ता भएका कुल ३९५ परियोजनाहरूमध्ये सेवा सम्बन्धी ११८, पर्यटन सम्बन्धी १५६, उत्पादन सम्बन्धी ६६, कृषि तथा वन सम्बन्धी २०, सूचना प्रविधि सम्बन्धी २६, खानी सम्बन्धी ३ तथा उर्जा सम्बन्धी ६ रहेका छन्। समीक्षा अवधिमा उर्जा सम्बन्धी परियोजनामा सबैभन्दा बढी लगानी प्रतिवद्धता प्राप्त भएको छ। अघिल्लो वर्षको तुलनामा समीक्षा वर्षमा औद्योगिक उत्पादन सम्बन्धी परियोजना संख्या तथा प्रतिवद्धता रकम दुवैमा वृद्धि भएको छ भने पर्यटन सम्बन्धी परियोजना संख्यामा वृद्धि भएतापनि लगानी प्रतिवद्धता रकममा भने कमी आएको छ।

सेवा

- १.१३ समीक्षा वर्षमा सेवा क्षेत्र ६.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान छ। अघिल्लो वर्ष यस क्षेत्रको वृद्धिदर ७.४ प्रतिशत रहेको थियो। पर्यटक आगमनमा भएको वृद्धि, व्यापारमा भएको विस्तार तथा व्यावसायिक वातावरणमा आएको सुधारका कारण सेवा क्षेत्रको उत्पादनमा वृद्धि भएको हो।
- १.१४ समीक्षा वर्षमा सेवा क्षेत्र अन्तर्गत थोक तथा खुद्रा व्यापार क्षेत्र ९.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। अघिल्लो वर्ष यो क्षेत्र ९.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो। अघिल्लो वर्ष होटल तथा रेष्टुरेन्ट क्षेत्र ७.३ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा समीक्षा वर्षमा उक्त क्षेत्रको उत्पादन ९.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। त्यसैगरी, अघिल्लो वर्ष ६.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको यातायात, भण्डारण तथा सञ्चार क्षेत्र समीक्षा वर्षमा ५.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। समीक्षा वर्षमा वित्तीय मध्यस्थता क्षेत्र ६.४ प्रतिशतले एवम् रियल स्टेट, भाडा तथा व्यावसायिक क्षेत्र ५.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। अघिल्लो वर्ष उक्त क्षेत्रहरूको वृद्धिदर क्रमशः ९.१ र ५.७ प्रतिशत रहेको थियो।

बचत तथा कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय

- १.१५ कुल उपभोगको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात अघिल्लो आर्थिक वर्षमा ८८.०५ प्रतिशत रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा ८४.९९ प्रतिशत रहेको अनुमान छ। कुल गार्हस्थ्य बचतको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात न्यून रहेतापनि उच्च विप्रेषण आप्रवाहका कारण कुल राष्ट्रिय बचतको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात भने समीक्षा वर्षमा ४३.९४ प्रतिशत रहेको छ।
- १.१६ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय (Gross National Disposable Income at Current Prices) ९.९८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो आय १५.० प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो। समीक्षा वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आयको अनुपात १२८.९ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो अनुपात १३३.४ प्रतिशत रहेको थियो।

तालिका १.२ : कुल खर्चयोग्य आय (प्रचलित मूल्यमा)

विवरण	रु. करोडमा			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७३/७४*	२०७४/७५**
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उत्पादकको मूल्यमा)	२,२५३,१६.३	२,६४२,५९.५	३,००७,२४.६	१७.३	१३.८
खुद साधन आय	३४,००.४	३०,९९.५	२४,१८.४	-८.९	-२२.०
खुद चालु ट्रान्सफर	७७८१८.७	८५१८०.१	८४५८३.९	९.५	-०.७
कुल खर्चयोग्य आय	३०६५३५.४	३५२५३९.२	३८७७२६.९	१५.०	९.९८

* संशोधित अनुमान

**प्रारम्भिक अनुमान

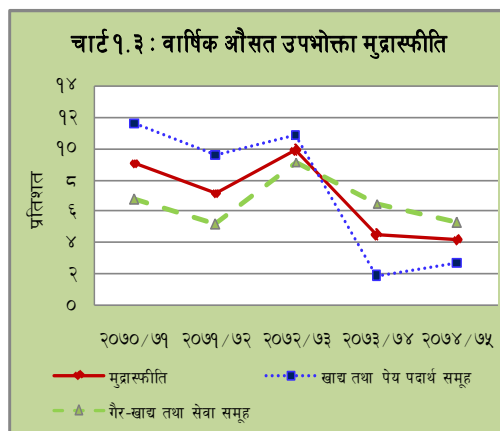
स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

मुद्रास्फीति र तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क

उपभोक्ता मुद्रास्फीति

१.१७ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीतिदर ४.२ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो मुद्रास्फीतिदर ४.५ प्रतिशत रहेको थियो। समीक्षा वर्षको मुद्रास्फीतिदर आर्थिक वर्ष २०६९/६२ पछिको सबैभन्दा न्यून हो।

१.१८ समीक्षा वर्षमा खाद्य तथा पेय पदार्थ समूहको मूल्य सूचकाङ्कको औसत वृद्धिदर २.७ प्रतिशत र गैर-खाद्य तथा सेवा समूहको मूल्य सूचकाङ्कको औसत वृद्धिदर ५.३ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्षमा यी समूहहरूको मूल्य सूचकाङ्कको औसत वृद्धिदर क्रमशः १.९ प्रतिशत र ६.५ प्रतिशत रहेको थियो।

१.१९ समीक्षा वर्षमा खासगरी दलहन तथा गेडागुडीको मूल्य २४.० प्रतिशतले, मसलाजन्य वस्तुको मूल्य ४.९ प्रतिशतले र चिनी तथा चिनीजन्य वस्तुको मूल्य ०.७ प्रतिशतले घटेकोले अघिल्लो वर्षको तुलनामा समग्र उपभोक्ता मुद्रास्फीतिदर न्यून रहेको हो। अघिल्लो वर्षमा दलहन तथा गेडागुडीको मूल्यमा ५.५ प्रतिशतले कमी आएको थियो भने मसलाजन्य वस्तुको मूल्यमा ५.७ प्रतिशत र चिनी तथा चिनीजन्य वस्तुको मूल्यमा १४.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो।

१.२० समीक्षा वर्षमा गैर-खाद्य तथा सेवा समूह अन्तर्गत शिक्षा उप-समूहको मूल्य ८.० प्रतिशतले, घरायसी उपयोगका सामानहरूको ६.८ प्रतिशतले, लुगा तथा जुत्ताको ५.९ प्रतिशतले, विविध वस्तु तथा सेवाको ३.७ प्रतिशतले र यातायात उप-समूहको मूल्य १.९ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ।

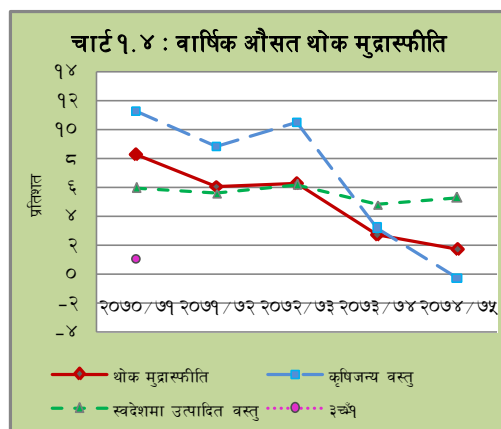
१.२१ समीक्षा वर्षमा वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति हिमालमा ५.९ प्रतिशत, पहाडमा ४.६ प्रतिशत, तराईमा ४.४ प्रतिशत र काठमाडौँ उपत्यकामा ३.३ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो मुद्रास्फीति हिमालमा ४.९ प्रतिशत, पहाडमा ६.४ प्रतिशत, तराईमा ४.४ प्रतिशत र काठमाडौँ उपत्यकामा ३.९ प्रतिशत रहेको थियो।

नेपाल र भारतबीचको उपभोक्ता मुद्रास्फीति अन्तर

१.२२ समीक्षा वर्षमा नेपालको वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीतिदर ४.२ प्रतिशत र भारतको ४.४ प्रतिशत रहेको छ। फलस्वरूप, दुई देशबीचको मुद्रास्फीति अन्तर ०.२ प्रतिशतले ऋणात्मक रहेको छ। अघिल्लो आर्थिक वर्षमा नेपाल तथा भारतको वार्षिक औषत उपभोक्ता मुद्रास्फीतिदर क्रमशः ४.५ प्रतिशत र ३.४ प्रतिशत रहेको थियो।

थोक मुद्रास्फीति

१.२३ समीक्षा वर्षमा वार्षिक औसत थोक मुद्रास्फीति १.७ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष उक्त मुद्रास्फीति २.७ प्रतिशत रहेको थियो। समीक्षा वर्षमा थोक मूल्य अन्तर्गत कृषिजन्य वस्तुहरूको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्क ०.३ प्रतिशतले ह्रास आएको छ भने स्वदेशमा उत्पादित र आयातीत वस्तुहरूको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्क क्रमशः ५.३ प्रतिशतले र ४.९ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। अघिल्लो वर्ष कृषिजन्य र स्वदेशमा उत्पादित वस्तुहरूको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्कको वृद्धिदर क्रमशः ३.२ प्रतिशत र ४.८ प्रतिशत थियो भने आयातीत वस्तुहरूको वार्षिक औसत मूल्य सूचकाङ्कमा ०.२ प्रतिशतले ह्रास आएको थियो।

राष्ट्रिय तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क

- १.२४ समीक्षा वर्षमा वार्षिक औसत राष्ट्रिय तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क ६.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । अधिल्लो वर्षमा उक्त सूचकाङ्क १४.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । समीक्षा वर्षमा तलब सूचकाङ्क र ज्यालादर सूचकाङ्कको वृद्धिदर क्रमशः ९.६ प्रतिशत र ५.३ प्रतिशत रहेको छ । अधिल्लो वर्षमा उक्त सूचकाङ्कहरूको वृद्धिदर क्रमशः १८.३ प्रतिशत र १३.४ प्रतिशत रहेको थियो । समीक्षा वर्षमा ज्यालादर अन्तर्गत कृषि मजदूर, निर्माण मजदूर र औद्योगिक मजदूरको ज्यालादर सूचकाङ्कको वृद्धिदर क्रमशः ५.६ प्रतिशत, ५.२ प्रतिशत र ४.६ प्रतिशत रहेको छ ।

वाह्य क्षेत्र

- १.२५ समीक्षा वर्षमा कुल वस्तु व्यापार घाटा २६.७ प्रतिशत (रु. २४४ अर्ब ५७ करोड) ले वृद्धि भई रु. ११६१ अर्ब ६४ करोड पुगेको छ । अधिल्लो वर्ष यस्तो व्यापार घाटा ३०.४ प्रतिशतले बढेको थियो । व्यापार घाटा र कुल गार्हस्थ्य उत्पादनबीचको अनुपात अधिल्लो वर्षको ३४.७ प्रतिशतबाट बढेर समीक्षा वर्षमा ३८.६ प्रतिशत पुगेको छ । कुल वस्तु व्यापार घाटामध्ये भारतसँगको व्यापार घाटा २८.९ प्रतिशत (रु. १७० अर्ब ९९ करोड) ले वृद्धि भई रु. ७६३ अर्ब २१ करोड, चीनसँगको व्यापार घाटा २५.२ प्रतिशत (रु. ३१ अर्ब ६५ करोड) ले बढी रु. १५७ अर्ब २० करोड र अन्य मुलुकसँगको व्यापार घाटा २१ प्रतिशत (रु. ४१ अर्ब ९३ करोड) ले बढेर रु. २४१ अर्ब २३ करोड पुगेको छ ।

वैदेशिक व्यापार

- १.२६ समीक्षा वर्षमा कुल वस्तु निर्यात ११.१ प्रतिशत (रु. ८ अर्ब १४ करोड) ले बढ्न गई रु. ८१ अर्ब १९ करोड पुगेको छ । अधिल्लो वर्ष यस्तो निर्यात ४.२ प्रतिशतले बढेको थियो । कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल वस्तु निर्यातको अनुपात अधिल्लो वर्ष २.८ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा २.७ प्रतिशत रहेको छ ।
- १.२७ कुल वस्तु निर्यातमध्ये भारततर्फको निर्यात अधिल्लो वर्ष ५ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा १२.४ प्रतिशत (रु. ५ अर्ब १६ करोड) ले बढेर रु. ४६ अर्ब ६० करोडमा पुगेको छ । वस्तुगत आधारमा समीक्षा वर्षमा भारततर्फ मुख्यतया अलैची, पोलिष्टर यार्न, जुटको बोरा, जस्तापाता लगायतका वस्तुहरूको निर्यात बढेको छ ।
- १.२८ चीनतर्फको निर्यात अधिल्लो वर्ष १.२ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा ४३.३ प्रतिशत (रु. ७४ करोड) ले बढेर रु. २ अर्ब ४४ करोड पुगेको छ । अमेरिकी डलरमा चीनतर्फको वस्तु निर्यात अधिल्लो वर्ष १.७ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा समीक्षा वर्षमा ४५.७ प्रतिशतले बढी अमेरिकी डलर २ करोड ३३ लाख रहेको छ । वस्तुगत आधारमा समीक्षा वर्षमा चीनतर्फ मुख्यतया चाउचाउ, हस्तकलाका सामान, पश्मिना, तयारी पोशाक लगायतका वस्तुहरूको निर्यात बढेको छ ।
- १.२९ अन्य मुलुकतर्फको निर्यात अधिल्लो वर्ष ३.३ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा ७.५ प्रतिशत (रु. २ अर्ब २५ करोड) ले वृद्धि भई रु. ३२ अर्ब १५ करोड पुगेको छ । अमेरिकी डलरमा अन्य मुलुकतर्फको वस्तु निर्यात अधिल्लो वर्ष ३.६ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा समीक्षा वर्षमा ९.१ प्रतिशतले बढी अमेरिकी डलर ३० करोड ७७ लाख रहेको छ । समीक्षा वर्षमा अन्य मुलुकतर्फ मुख्यतया तयारी पोशाक, जडिवुटी, चिया, चाँदीका गरगहना लगायतका वस्तुहरूको निर्यात बढेको छ ।
- १.३० समीक्षा वर्षमा कुल वस्तु आयात २५.५ प्रतिशत (रु. २५२ अर्ब ७१ करोड) ले बढेर रु. १२४२ अर्ब ८३ करोड पुगेको छ । अधिल्लो वर्ष यस्तो आयात २८ प्रतिशतले बढेको थियो । कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल वस्तु आयातको अनुपात अधिल्लो वर्ष ३७.५ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा ४१.३ प्रतिशत रहेको छ ।
- १.३१ समीक्षा वर्षमा भारतबाट भएको वस्तु आयात २७.८ प्रतिशत (रु. १७६ अर्ब १४ करोड) ले बढेर रु. ८०९ अर्ब ८१ करोड पुगेको छ । अधिल्लो वर्ष यस्तो आयात ३२.८ प्रतिशतले बढेको थियो । समीक्षा वर्षमा पेट्रोलियम पदार्थ, सवारीसाधन तथा पार्टपूजा, मेशिनरी तथा पार्टपूजा, एम.एस. बिलेट, हटरोल सिटईन क्वाईल, सिमेन्ट लगायतका वस्तुहरूको आयात बढेको छ ।
- १.३२ चीनबाट भएको आयात अधिल्लो वर्ष १० प्रतिशतले बढेको तुलनामा समीक्षा वर्षमा २५.५ प्रतिशत (रु. ३२ अर्ब ३९ करोड) ले वृद्धि भई रु. १५९ अर्ब ६४ करोड पुगेको छ । अमेरिकी डलरमा चीनबाट भएको वस्तु

आयात अघिल्लो वर्ष १०.६ प्रतिशतले बढेको तुलनामा समीक्षा वर्षमा २७.३ प्रतिशतले वृद्धि भई अमेरिकी डलर १ अर्ब ५३ करोड पुगेको छ । मेशिनरी तथा पार्टपूजा, तयारी पोशाक, दूरसञ्चारका उपकरण तथा पार्टपूजा, विद्युतीय उपकरण लगायतका वस्तुहरूको आयात बढेको कारण चीनबाट भएको आयात बढेको हो ।

- १.३३ अन्य मुलुकबाट भएको आयात अघिल्लो वर्ष २६.८ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा १९.३ प्रतिशत (रु. ४४ अर्ब १८ करोड) ले बढेर रु. २७३ अर्ब ३८ करोड पुगेको छ । अमेरिकी डलरमा अन्य मुलुकबाट भएको वस्तु आयात अघिल्लो वर्ष २७.७ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा २०.६ प्रतिशतले बढेर अमेरिकी डलर २ अर्ब ६१ करोड पुगेको छ । हवाईजहाजका पार्टपूजा, पोलिथिन ग्रानुयल्स, सुन, मेशिनरी तथा पार्टपूजा लगायतका वस्तुहरूको आयात बढेका कारण अन्य मुलुकबाट भएको आयात बढेको हो ।
- १.३४ कुल वस्तु व्यापार अघिल्लो वर्ष २६ प्रतिशतले बढेको तुलनामा समीक्षा वर्षमा २४.५ प्रतिशत (रु. २६० अर्ब ८६ करोड) ले बढेर रु. १३२४ अर्ब २ करोड पुगेको छ । कुल व्यापार र कुल गार्हस्थ्य उत्पादनबीचको अनुपात अघिल्लो वर्ष ४०.२ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा बढेर ४४ प्रतिशत पुगेको छ । कुल व्यापारमा भारतसँगको व्यापार अघिल्लो वर्ष ३०.७ प्रतिशतले बढेको तुलनामा समीक्षा वर्षमा २६.९ प्रतिशत (रु. १८१ अर्ब ३० करोड) ले बढी रु. ८५६ अर्ब ४२ करोड पुगेको छ । चीनसँगको व्यापार अघिल्लो वर्ष ९.९ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा २५.७ प्रतिशत (रु. ३३ अर्ब १३ करोड) ले वृद्धि भई रु. १६२ अर्ब ७ करोड पुगेको छ । त्यसैगरी, अन्य मुलुकसँगको कुल व्यापार अघिल्लो वर्ष २३.६ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा १७.९ प्रतिशत (रु. ४६ अर्ब ४३ करोड) ले बढेर रु. ३०५ अर्ब ५३ करोड पुगेको छ ।
- १.३५ समीक्षा वर्षमा निर्यात-आयात अनुपात ६.५ प्रतिशतमा भरेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो अनुपात ७.४ प्रतिशत रहेको थियो । कुल निर्यातमा भारतसँगको अंश अघिल्लो वर्ष ५६.७ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा ५७.४ प्रतिशत, कुल आयातमा अघिल्लो वर्ष ६४ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा ६५.२ प्रतिशत, कुल वस्तु व्यापार घाटामा अघिल्लो वर्ष ६४.६ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा ६५.७ प्रतिशत र कुल व्यापारमा अघिल्लो वर्ष ६३.५ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा ६४.७ प्रतिशत रहेको छ ।

सेवा खाता

- १.३६ समीक्षा वर्षमा खुद सेवा खाता रु. २ अर्ब ७ करोडले बचतमा रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यो खाता रु. २ अर्ब ८९ करोडले बचतमा रहेको थियो ।
- १.३७ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा सेवा आय १२.१ प्रतिशत (रु. १९ अर्ब २१ करोड) ले वृद्धि भई रु. १७७ अर्ब ४७ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष सेवा आय १४.३ प्रतिशतले बढेको थियो । यस अन्तर्गत भ्रमण शीर्षकको आय १४.६ प्रतिशत (रु. ८ अर्ब ५७ करोड) ले वृद्धि भई रु. ६७ अर्ब १० करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो आय ४०.१ प्रतिशतले बढेको थियो ।
- १.३८ समीक्षा वर्षमा कुल सेवा खर्च १२.९ प्रतिशत (रु. २० अर्ब) ले बढी रु. १७५ अर्ब ४१ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो खर्च २०.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । सेवा खर्चतर्फ भ्रमण खर्च रु. ७९ अर्ब ६० करोड रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो खर्च रु. ७९ अर्ब ९२ करोड रहेको थियो ।

ट्रान्सफर

- १.३९ समीक्षा वर्षमा खुद ट्रान्सफर आय १.५ प्रतिशत (रु. १२ अर्ब ८७ करोड) ले वृद्धि भई रु. ८६४ अर्ब ६७ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो आय ९.५ प्रतिशतले बढेको थियो ।
- १.४० समीक्षा वर्षमा ट्रान्सफर आय १.७ प्रतिशत (रु. १४ अर्ब ७७ करोड) ले वृद्धि भई रु. ८७० अर्ब ४७ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो आय ९.४ प्रतिशतले बढेको थियो । त्यसैगरी, समीक्षा वर्षमा ट्रान्सफर भुक्तानी ४८.६ प्रतिशत (रु. १ अर्ब ९० करोड) ले वृद्धि भई रु. ५ अर्ब ८१ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो भुक्तानी २.८ प्रतिशतले बढेको थियो ।
- १.४१ समीक्षा वर्षमा कामदारको विप्रेषण आप्रवाह ८.६ प्रतिशत (रु. ५९ अर्ब ६१ करोड) ले वृद्धि भई रु. ७५५ अर्ब ६ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो आप्रवाह ४.६ प्रतिशतले बढेको थियो । विप्रेषण आप्रवाहको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात अघिल्लो आर्थिक वर्षमा २६.३ प्रतिशत रहेकोमा समीक्षा वर्षमा २५.१ प्रतिशत रहेको छ ।

१.४२ समीक्षा वर्षमा पेन्सन आय १८.८ प्रतिशत (रु. ८ अर्ब ५६ करोड) ले वृद्धि भई रु. ५४ अर्ब १६ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो आय २ प्रतिशतले घटेको थियो।

चालू खाता तथा समग्र शोधनान्तर स्थिति

१.४३ वार्षिक तथ्याङ्कका आधारमा चालू खाता लगातार दोस्रो वर्ष घाटामा गएको छ। समीक्षा वर्षमा चालू खाता रु. २४५ अर्ब २२ करोडले घाटामा रहेको छ। अघिल्लो वर्ष यो खाता रु. १० अर्ब १३ करोडले घाटामा रहेको थियो। चालू खाता घाटाको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात समीक्षा वर्षमा ८.२ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो अनुपात ०.४ प्रतिशत रहेको थियो।

१.४४ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा शोधनान्तर स्थिति रु. ९६ करोडले बचतमा रह्यो। अघिल्लो वर्ष शोधनान्तर स्थिति रु. ८२ अर्ब ११ करोडले बचतमा रहेको थियो।

१.४५ समीक्षा वर्षमा पूँजी खातातर्फको ट्रान्सफर ३२.६ प्रतिशत (रु. ४ अर्ब ३६ करोड) ले वृद्धि भई रु. १७ अर्ब ७२ करोड रह्यो। वित्तीय खाता अन्तर्गत प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी अघिल्लो आर्थिक वर्ष १२८.१ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा २९.७ प्रतिशत (रु. ४ अर्ब १ करोड) ले बढी रु. १७ अर्ब ५१ करोड पुगेको छ।

१.४६ अघिल्लो आर्थिक वर्ष सरकारी ऋण आप्रवाह ४३ प्रतिशतले बढेकोमा समीक्षा वर्षमा ५९.४ प्रतिशत (रु. ३७ अर्ब १७ करोड) ले वृद्धि भई रु. ९९ अर्ब ७७ करोड पुगेको छ। साँवा भुक्तानी अघिल्लो वर्ष १७ अर्ब ८२ करोड भएकोमा समीक्षा वर्षमा रु. १८ अर्ब ५९ करोड भएको छ।

विदेशी विनिमय सञ्चिति

१.४७ २०७५ असार मसान्तमा कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति २०७४ असार मसान्तको तुलनामा २.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ११०२ अर्ब ५९ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो सञ्चिति ३.९ प्रतिशतले बढेर रु. १०७९ अर्ब ४३ करोड पुगेको थियो। अमेरिकी डलरमा भने बैकिङ्ग क्षेत्रको कुल सञ्चिति ३.९ प्रतिशतले हास आई १० अर्ब ८ करोड डलर रहेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो सञ्चिति ७.८ प्रतिशतले बढेको थियो।

१.४८ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको विदेशी विनिमय सञ्चिति २०७४ असार मसान्तको रु. ९२७ अर्ब २७ करोडको तुलनामा २०७५ असार मसान्तमा ६.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ९८९ अर्ब ४० करोड पुगेको छ। कुल विदेशी विनिमय सञ्चितिमा नेपाल राष्ट्र बैंकसँग रहेको सञ्चितिको अंश ८७.३ प्रतिशत रहेको छ। त्यसैगरी, कुल विदेशी विनिमय सञ्चितिमा भारतीय मुद्रा सञ्चितिको अंश २३.८ प्रतिशत रहेको छ।

सञ्चिति पर्याप्तता सूचक

१.४९ समीक्षा वर्षमा पनि सञ्चिति पर्याप्तता सूचकहरू सुविधाजनक नै रहेका छन्। आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को कुल आयातलाई आधार मान्दा २०७५ असार मसान्तमा कायम विदेशी विनिमय सञ्चितिले १०.८ महिनाको वस्तु आयात र ९.४ महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्ने देखिन्छ।

१.५० समीक्षा वर्षमा विदेशी विनिमय सञ्चितिको कुल गार्हस्थ्य उत्पादन, कुल आयात, विस्तृत मुद्राप्रदाय र सञ्चिति मुद्रासँगको अनुपातहरू क्रमशः ३६.७ प्रतिशत, ७८.६ प्रतिशत, ३५.६ प्रतिशत र १५५.३ प्रतिशत रहेका छन्। अघिल्लो वर्ष यस्ता अनुपातहरू क्रमशः ४०.८ प्रतिशत, ९५.२ प्रतिशत, ४१.६ प्रतिशत र १६४.३ प्रतिशत रहेका थिए।

तालिका १.३ : सञ्चिति पर्याप्तता परिसूचकहरू			
विवरण	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५
१) विदेशी विनिमय सञ्चितिले आयात खाम्ने स्थिति (महिनामा)			
क) वस्तु	१६.५	१३.२	१०.८
ख) वस्तु तथा सेवा	१४.१	११.४	९.४
२) कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति / कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रतिशतमा)			
	४६.१	४०.८	३६.७
३) कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति / आयात* (प्रतिशतमा)			
	११७.४	९५.२	७८.६
४) कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति / विस्तृत मुद्रा प्रदाय (प्रतिशतमा)			
	४६.३	४१.६	३५.६
५) कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति / सञ्चिति मुद्रा (प्रतिशतमा)			
	१९०.०	१६४.३	१५५.३

* वस्तु तथा सेवा आयात

वैदेशिक सम्पत्ति तथा दायित्व स्थिति

१.५१ २०७५ असार मसान्तमा मुलुकको वैदेशिक सम्पत्ति रु. ११३८ अर्ब २४ करोड तथा दायित्व रु. ८१९ अर्ब ९७ करोड रहेको छ। फलस्वरूप, वैदेशिक सम्पत्ति र दायित्वको स्थिति (IIP) रु. ३१८ अर्ब २७ करोडले धनात्मक रहेको छ। २०७४ असार मसान्तमा यस्तो रकम रु. ४३० अर्ब ७६ करोडले धनात्मक थियो।

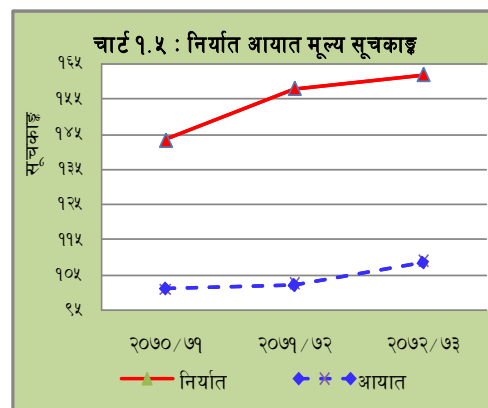
विनिमय दर प्रवृत्ति

१.५२ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा पनि नेपाली रुपैयाँको भारतीय रुपैयाँसँगको विनिमय दर स्थिर राखिएको छ। २०७४ असार मसान्तको तुलनामा २०७५ असार मसान्तमा नेपाली रुपैयाँ अमेरिकी डलरसँग ५.९ प्रतिशत, पाउण्ड स्टर्लिंगसँग ७.९ प्रतिशत, यूरोसँग ८.१ प्रतिशत र जापानी येनसँग ६.७ प्रतिशतले अवमूल्यन भयो।

विदेशी मुद्रा	खरिद दर (नेपाली रुपैयाँमा)				
	असार मसान्त				
	२०७३	२०७४	२०७५	२०७४	२०७५
१ अमेरिकी डलर	१०६.७३	१०२.८६	१०९.३४	३.८	-५.९
१ पाउण्ड स्टर्लिंग	१४१.३०	१३३.३२	१४४.७१	६.०	-७.९
१ यूरो	११८.६०	११७.४०	१२७.७७	१.०	-८.१
१० जापानी येन	१०.११	९.०८	९.७३	११.३	-६.७

निर्यात आयात मूल्य सूचकाङ्क

१.५३ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को वार्षिक भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित निर्यातको एकाई मूल्य सूचकाङ्क (Unit Value Index) वार्षिक विन्दुगत आधारमा २०७५ असार मसान्तमा १०.३ प्रतिशतले बढेको र आयात मूल्य सूचकाङ्क १२.५ प्रतिशतले वृद्धि भएकोले व्यापारको सर्त (Terms of Trade) मा २ प्रतिशतले ह्रास आएको छ। २०७४ असारमा यस्तो सर्त १.२ प्रतिशतले घटेको थियो।

सरकारी वित्त स्थिति

१.५४ नेपालको संविधान २०७२ मा व्यवस्था भए बमोजिम आर्थिक वर्ष कार्यान्वयन शुरु हुनु भन्दा एक महिना पन्ध्र दिन अगावै नेपाल सरकारबाट आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को बजेट व्यवस्थापिका-संसदमा प्रस्तुत भएको थियो। बजेट कार्यान्वयन अभै प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को बजेटले खर्च गर्ने अख्तियारीमा परिवर्तन ल्याएको थियो।

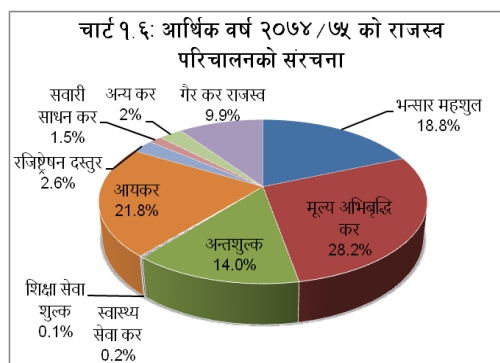
१.५५ बजेट कार्यान्वयन प्रभावकारी बनाउन बजेटमा साउन भित्र बोलपत्र आह्वान गर्नुपर्ने, असोज भित्र ठेक्का सम्झौता गर्नुपर्ने र आफ्नो क्षमता भन्दा बढीको ठेक्का लिन नपाउने जस्ता व्यवस्थाहरू गरिएका थिए।

विवरण	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५
कुल खर्च	२५.८	३०.९	३४.२
चालू खर्च	१६.२	१९.४	२२.६
पूँजीगत खर्च	५.१	७.५	८.०
राजस्व	२१.४	२३.०	२४.१
कर राजस्व	१८.७	२०.७	२१.९
वित्त घाटा	-२.५	-७.१	-८.९

तथापि, आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्ममा नगद प्रवाहमा आधारित कुल सरकारी खर्च बजेट अनुमानको ८०.५ प्रतिशत मात्र रह्यो। समीक्षा वर्षमा कुल खर्चमा चालू, पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गतको खर्चको अंश क्रमशः ६६.१ प्रतिशत, २३.३ प्रतिशत र १०.६ प्रतिशत रह्यो। आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा भएको नगद प्रवाहमा आधारित चालू, पूँजीगत र वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गतका खर्चहरूको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात भने अघिल्लो वर्षको तुलनामा केही बढेर क्रमशः २२.६ प्रतिशत, ८.० प्रतिशत र ३.६ प्रतिशत पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष यी अनुपातहरू क्रमशः १९.४ प्रतिशत, ७.५ प्रतिशत र ३.९ प्रतिशत रहेका थिए।

सरकारी राजस्व

१.५६ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा नेपाल सरकारको राजस्व १९.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ७२६ अर्ब ८ करोड पुग्यो । उक्त राजस्व वार्षिक बजेट लक्ष्य रु. ७३० अर्ब ६ करोडको ९९.५ प्रतिशत हुन आउँछ । अघिल्लो वर्ष सरकारको राजस्व २६.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ६०९ अर्ब १२ करोड पुगेको थियो । समीक्षा वर्षमा राजस्व/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन अनुपात २४.१ प्रतिशत पुगेको छ । आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा यस्तो अनुपात २३.० प्रतिशत रहेको थियो ।

१.५७ राजस्वका शीर्षकहरूमध्ये मूल्य अभिवृद्धि कर राजस्व समीक्षा वर्षमा २९.० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २०६ अर्ब ७९ करोड परिचालन भएको छ । अघिल्लो वर्ष सो राजस्व ३१.० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १६० अर्ब ३२ करोड पुगेको थियो ।

१.५८ समीक्षा वर्षमा आयकर राजस्व ७.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १५९ अर्ब ९० करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो राजस्व २६.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १४८ अर्ब २४ करोड पुगेको थियो ।

१.५९ समीक्षा वर्षमा भन्सार महसूलबाट प्राप्त हुने राजस्व २१.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १३७ अर्ब ७९ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो राजस्व ३७.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ११३ अर्ब १८ करोड रहेको थियो ।

१.६० समीक्षा वर्षमा अन्तःशुल्कबाट प्राप्त राजस्व २१.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १०२ अर्ब ५८ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष अन्तःशुल्क राजस्व २८.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ८४ अर्ब ६८ करोड पुगेको थियो ।

१.६१ समीक्षा वर्षमा कुल राजस्व परिचालनमा मूल्य अभिवृद्धि करको अंश सबैभन्दा बढी अर्थात् २८.२ प्रतिशत रहेको छ । त्यसपछि क्रमशः आयकर (२१.८ प्रतिशत), भन्सार महसूल (१८.८ प्रतिशत) र अन्तःशुल्क (१४.० प्रतिशत) रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यी अनुपातहरू क्रमशः २६.३ प्रतिशत, २४.३ प्रतिशत, १८.६ प्रतिशत र १३.९ प्रतिशत रहेका थिए ।

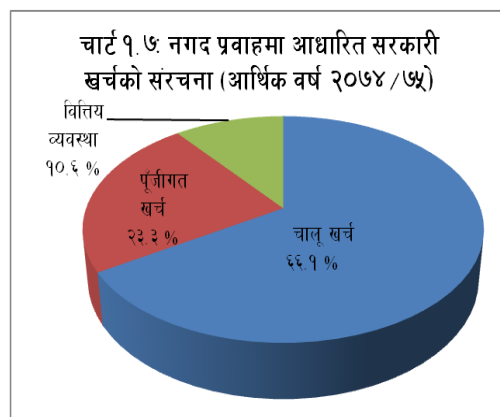
१.६२ समीक्षा वर्षमा गैर-कर राजस्व परिचालन १७.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ७२ अर्ब ७४ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष गैर-कर राजस्व १.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ६१ अर्ब ६९ करोड पुगेको थियो ।

१.६३ समीक्षा वर्षमा कुल राजस्वमा कर राजस्वको अंश ९०.१ प्रतिशत र गैर-कर राजस्वको अंश ९.९ प्रतिशत रहेको छ । त्यसैगरी, कर राजस्वमा प्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ३२.२ प्रतिशत र अप्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ६७.८ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष कुल राजस्वमा कर राजस्वको अंश ८९.९ प्रतिशत र गैर-कर राजस्वको अंश १०.१ प्रतिशत रहेको थियो भने कर राजस्वमा प्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ३४.६ प्रतिशत र अप्रत्यक्ष कर राजस्वको अंश ६५.४ प्रतिशत रहेको थियो ।

सरकारी खर्च

१.६४ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा नगद प्रवाहमा आधारित कुल सरकारी खर्च २६.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १०२९ अर्ब २ करोड पुगेको छ । यो खर्च वार्षिक बजेट लक्ष्य रु. १२७८ अर्ब ९९ करोडको ८०.५ प्रतिशत हुन आउँछ । अघिल्लो वर्ष कुल सरकारी खर्च ४०.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ८१५ अर्ब ७० करोड पुगेको थियो ।

१.६५ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा नगद प्रवाहमा आधारित चालु खर्च ३२.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ६८० अर्ब ३१ करोड पुगेको छ । यो खर्च वार्षिक बजेट लक्ष्य रु. ८०३ अर्ब ५३ करोडको ८४.७ प्रतिशत हुन आउँछ । अघिल्लो आर्थिक वर्ष चालु खर्च ४०.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ५१३ अर्ब ६७ करोड पुगेको थियो ।

१.६६ समीक्षा वर्षमा नगद प्रवाहमा आधारित पूँजीगत खर्च अधिल्लो वर्षको तुलनामा २०.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २३९ अर्ब ९१ करोड पुगेको छ। यो खर्च वार्षिक बजेट लक्ष्य रु. ३३५ अर्ब १८ करोडको ७१.६ प्रतिशत हुन आउँछ। अधिल्लो वर्ष पूँजीगत खर्च ७२.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १९९ अर्ब १९ करोड पुगेको थियो।

१.६७ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा नगद प्रवाहमा आधारित वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गतको खर्च अधिल्लो वर्षको १.३ प्रतिशत वृद्धिको तुलनामा ५.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १०८ अर्ब ८० करोड पुगेको थियो।

बजेट घाटा

१.६८ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा नगद प्रवाहमा आधारित बजेट रु. २६८ अर्ब ८५ करोडले घाटामा रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा यस्तो बजेट रु. १८८ अर्ब ६९ करोडले घाटामा रहेको थियो।

बजेट घाटा पूर्तिका स्रोतहरू

१.६९ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कुल आन्तरिक ऋण रु. १४४ अर्ब ७५ करोड परिचालन भएको छ। उक्त ऋणको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात ४.८ प्रतिशत रहेको छ। अधिल्लो वर्ष रु. ८८ अर्ब ३४ करोड बराबरको आन्तरिक ऋण परिचालन भएको थियो।

१.७० समीक्षा वर्षमा रु.३७ अर्ब ५६ करोड आन्तरिक ऋणको भुक्तानी भएको छ भने समीक्षा वर्षको अन्त्यमा नेपाल सरकारको नेपाल राष्ट्र बैंकसँग रु. १२६ अर्ब १५ करोड नगद मौज्जात रहेको छ। अधिल्लो आर्थिक वर्षको अन्त्यमा यस्तो मौज्जात रु.१०६ अर्ब २७ करोड रहेको थियो।

सरकारी ऋण

१.७१ २०७५ असार मसान्तमा नेपाल सरकारको कुल तिर्न बाँकी वाह्य ऋण रु. ५१९ अर्ब ५१ करोड रहेको छ। त्यसैगरी, २०७५ असार मसान्तमा नेपाल सरकारको कुल तिर्न बाँकी आन्तरिक ऋण अधिल्लो असारको रु. २८३ अर्ब ७१ करोडबाट रु. ३९१ अर्ब १६ करोड पुगेको छ। दुवै जोड्दा नेपाल सरकारको तिर्न बाँकी कुल ऋण रु. ९१० अर्ब ६७ करोड हुन आउँछ। सरकारको कुल ऋणको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात ३०.३ प्रतिशत हुन आउँछ।

	सरकारी ऋण परिसूचकहरू	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५
१.	कुल ऋण/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	२७.६	२६.४	३०.३
२.	वाह्य ऋण/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	१७.३	१५.७	१७.३
३.	आन्तरिक ऋण/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	१०.४	१०.७	१३.०
४.	वाह्य ऋण/निर्यात	५५४.४	५६६.७	६३९.९
५.	वाह्य ऋण भुक्तानी/निर्यात	२५.४	३१.१	२२.९
६.	कुल ऋण भुक्तानी/राजस्व	१४.१	१०.१	७.७
७.	आन्तरिक ऋण भुक्तानी/राजस्व	१०.५	६.४	५.१
८.	वाह्य ऋण भुक्तानी/राजस्व	३.७	३.७	२.६

नोट : आन्तरिक ऋणमा आई.एम.एफ. प्रमिसरी नोट र नेपाल राष्ट्र बैंकबाट भएको अधिविकर्षको रकम समावेश नभएको।

राजस्व सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था

१.७२ नेपाल सरकारले आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को बजेटमा उल्लिखित राजस्व नीतिको उद्देश्य निम्न थिए।

- नेपालको संविधान, २०७२ बमोजिम नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहको राजस्वको अधिकार र राजस्व बाडँफाँट व्यवस्थित गर्ने,
- संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच परस्पर सहयोग, सहकार्य र समन्वयमा आधारित भई सबै प्रकारका आर्थिक क्रियाकलापहरूलाई करको दायरामा समेटि अधिकतम राजस्व परिचालनमा जोड दिने तथा चुहावट नियन्त्रणको माध्यमबाट राष्ट्रिय कराधारको संरक्षण गर्ने,
- राजस्व परिचालनमा दिगो वृद्धिदर हासिल गरी संघीय वित्त प्रणालीलाई सुदृढ तुल्याउने गरी राजस्व प्रणालीमा सुधार गर्ने,
- राष्ट्रिय उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गरी निर्यात प्रवर्द्धन गर्दै बढ्दो व्यापार घाटा न्यूनीकरण गर्न सघाऊ पुऱ्याउने,
- स्वच्छ एवम् पारदर्शी कर प्रणाली अवलम्बन गर्दै राजस्व प्रणालीलाई समन्यायिक तथा लगानीमैत्री बनाउने,

- गैर-कर राजस्वका थप स्रोतहरूको पहिचान गरी मौजुदा गैर-करका दरहरूलाई लागत प्रभावी बनाउने ।

१.७३ उल्लिखित राजस्व नीतिलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन देहाय बमोजिमका प्रमुख रणनीति तथा कार्यक्रमहरू घोषणा गरिएका थिए ।

संघीय वित्त सुदृढीकरण

- प्रदेश र स्थानीय तहलाई आवश्यकता अनुसार वित्तीय स्रोतको निश्चित हिस्सा आत्मनिर्भर ढङ्गले जुटाउन सक्ने गरी राजस्वको दायरा विकास गर्ने र राजस्वका दरहरू स्वयं निर्धारण गर्नसक्ने गरी सक्षम तुल्याइने ।
- राजस्व प्रशासनको संरचनात्मक सुधारका लागि केन्द्रीय राजस्व बोर्ड गठन गर्ने सम्बन्धी विधेयक व्यवस्थापिका संसदमा प्रस्तुत गरिने ।

प्रक्रियागत सुधारहरू

- हाल कर प्रयोजनका लागि प्रयोग हुँदै आएको व्यावसायिक संकेत नम्बरलाई परिमार्जन गरी भन्सारमा प्रयोग भइरहेको हार्मोनाइज्ड पद्धतिमा आधारित वस्तु वर्गीकरण संकेतसँग तादात्म्य हुने गरी नयाँ व्यावसायिक संकेत नम्बर यसै आर्थिक वर्षभित्र कार्यान्वयनमा ल्याइने ।
- नेपाल विश्व भन्सार संगठनको सदस्य राष्ट्र भएकोले सो संगठनबाट विकसित र प्रवर्द्धित मालवस्तुहरूको वर्गीकरण तथा संकेतीकरण, २०१७ लाई यसै वर्षदेखि कार्यान्वयनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाउने ।
- भन्सार स्वचालन प्रणालीलाई वेबमा आधारित बनाउँदै लगिने । यसका लागि भन्सारको स्वचालित सूचना प्रणाली (आसिकुडा वर्ल्ड) लाई क्रमशः सबै भन्सार कार्यालयहरू विस्तार गरिने ।
- पैठारीकर्ता तथा निकासीकर्ताले आयात निर्यात संकेत नम्बर प्राप्त गरेर मात्र व्यावसायिक प्रयोजनका लागि निकासी पैठारी गर्न पाउने ।

कर दायरा विस्तार

- आय आर्जन र व्यवसाय गर्ने चिकित्सक, इन्जिनियर, वकिल, सल्लाहकार, कलाकार, खेलाडी, विभिन्न शिक्षण संस्थामा प्राध्यापन गर्ने व्यक्तिहरू लगायत सबैलाई स्थायी लेखा नम्बर प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिई थप करदातालाई करको दायरामा ल्याइने ।

करदाता शिक्षा

- करका बारेमा जानकारी दिन माध्यामिक तहको पाठ्यक्रममा नेपालको कर प्रणाली सम्बन्धी विषय समावेश गर्न आवश्यक समन्वय गरिने ।

दक्षता एवम् प्रणाली विकास

- राजस्व प्रशासन तालिम केन्द्रलाई क्षमता विकास र विषयगत दक्षता हासिल गर्न सक्ने प्राज्ञिक संस्थाको रूपमा विकास गर्दै प्राज्ञिक विषयको अध्ययन गराउने संस्थाको रूपमा विकास गरिने । यस केन्द्रलाई राजस्व सम्बन्धी महत्वपूर्ण अभिलेखहरू संग्रह गरी सुरक्षित रूपमा राख्ने अभिलेख केन्द्र (Documentation Centre) को रूपमा विकास गरिने ।

राजस्व चुहावट नियन्त्रण

- मालवस्तुको आन्तरिक ओसारपसारमा विद्युतीय प्रणालीको प्रयोगद्वारा व्यापारको आन्तरिक अनुगमन र निगरानीलाई प्रभावकारी बनाई व्यापार विचलनको नियन्त्रण गरिने । चोरी पैठारी नियन्त्रणका लागि गस्ती परिचालन गरिने ।

- भारत तथा चीनको तिब्बतसँगको निश्चित मूल्यभन्दा बढीको व्यापारिक कारोबारमा बैकिङ्ग प्रणालीबाट मात्र भुक्तानी गर्ने व्यवस्था गरिने ।
- भन्सारमा मालवस्तुको यथार्थ घोषणा र सही वर्गीकरण गराई भन्सार मूल्याङ्कन प्रणालीलाई यथार्थ र कारोबार मूल्यमा आधारित बनाइने ।
- न्यून बिजकीकरण, चोरी निकासी र अवैध व्यापार रोकथामका लागि विशेष रणनीति अवलम्बन गरिने ।

करका दरहरु

१.७४ आयात महसुलतर्फ आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा ५, १०, १५, २०, ३० र ८० प्रतिशत गरी छ वटा दरहरु कायम रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कुनै पनि दरमा परिवर्तन गरिएन । त्यसैगरी, अन्तःशुल्कतर्फ आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा ५, १०, १५, ३०, ३५, ४०, ५०, ५५ र ६० प्रतिशत गरी नौ वटा दरहरु कायम रहेकोमा सो दरहरुलाई आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा यथावत् कायम राखियो । साथै, आयकर नलाग्ने हद, आयकरका दर, संस्थागत कर र अन्य करका हद र दरहरु आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा परिवर्तन गरिएको छैन ।

तालिका १.७ : करका दरहरु

शीर्षक	२०७३/७४	२०७४/७५
१. पैठारी महसुल (प्रतिशतमा)	५, १०, १५, २०, ३०, ८०	५, १०, १५, २०, ३०, ८०
२. निकासी महसुल (प्रतिशतमा)	१०, २००	१०, २००
३. अन्तःशुल्क (प्रतिशतमा)	५, १०, १५, ३०, ३५, ४०, ५०, ५५, ६०	५, १०, १५, ३०, ३५, ४०, ५०, ५५, ६०
४. मूल्य अभिवृद्धि कर (प्रतिशतमा)	१३ प्रतिशत	१३ प्रतिशत
५. आयकर		
(क) आयकर नलाग्ने हद		
(१) व्यक्तिको लागि	रु. ३,५०,०००।	रु. ३,५०,०००।
(२) दम्पति वा परिवारको लागि	रु. ४,००,०००।-	रु. ४,००,०००।-
(ख) आयकरको दर (प्रतिशतमा)		
आयकर नलाग्ने हदभन्दा माथिको		
(१) पहिलो रु. १००,०००।-मा	१५ प्रतिशत	१५ प्रतिशत
(२) त्यसपछि बाँकी रकममा	२५ प्रतिशत	२५ प्रतिशत
(३) रु. २५ लाखभन्दा बढी आयमा लाग्ने	४० प्रतिशत	४० प्रतिशत
२५ प्रतिशत करमा अतिरिक्त		
संस्थागत कर		
(क) कर्पोरेट खुद आयमा समदरले		
(१) बैंक, वित्त कम्पनी लगायत वित्तीय संस्थाहरु	३० प्रतिशत	३० प्रतिशत
(२) अन्य	२५ प्रतिशत	२५ प्रतिशत
(ख) साभेदारी फर्म	२५ प्रतिशत	२५ प्रतिशत
घरजग्गा बहाल कर	१० प्रतिशत	१० प्रतिशत
मिटिङ्ग भत्ता	१५ प्रतिशत	१५ प्रतिशत
कमिसन	१५ प्रतिशत	१५ प्रतिशत
चिट्ठा, उपहार, पुरस्कार	२५ प्रतिशत	२५ प्रतिशत
व्याज कर	५ प्रतिशत	५ प्रतिशत
संचयकोष तथा पेन्सन	५ प्रतिशत	५ प्रतिशत
सरकारी ऋणपत्र	५ प्रतिशत	५ प्रतिशत
लाभांश कर	५ प्रतिशत	५ प्रतिशत

सार्वजनिक संस्थानहरूको स्थिति

१.७५ नेपाल सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्वमा संचालित ४० वटा सार्वजनिक संस्थानहरूको वित्तीय स्थिति विश्लेषण गर्दा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा २६ वटा संस्थानहरूले खुद

तालिका १.८ : सार्वजनिक संस्थानहरूको अवस्था

	रु. करोडमा			वृद्धिदर (प्रतिशत)	
	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७२/७३	२०७३/७४
सरकारको लगानी	२५६१२	२७००३	३१२०८	५.४	१५.६
शेयर लगानी	१२६१६	१३९४२	१४९४७	१०.६	१४.४
ऋण लगानी	१२९९६	१३०४१	१४२४१	०.४	१६.९
शेयर धनी कोष	१७७२१	२१७४५	२८९५६	२२.७	३३.२
कोषमा व्यवस्था नभएको दायित्व	२५८१	३२३४	३८५७	२५.३	१९.३
संचालन आय	२७४३५	२३८८४	३२२०६	-१२.९	३४.८
खुद नाफा/नोक्सान	३४४१	३४९६	४१४३	१.६	१८.५
संचित नाफा/नोक्सान	७०८	२२३६	२७७७	२१५.८	२४.२

स्रोत: सार्वजनिक संस्थानहरूको वार्षिक स्थिति समीक्षा, अर्थमन्त्रालय, नेपाल सरकार २०७३, २०७४ र २०७५

नाफा आर्जन गरेका तथा ११ वटा संस्थानहरू खुद नोक्सानीमा संचालनमा रहेका छन् भने बाँकी ३ वटा संस्थानहरूको वित्तीय विवरण प्राप्त हुन सकेको छैन।

- १.७६ आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा संस्थानहरूको खुद नाफा रु. ३४ अर्ब ९६ करोड रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा उक्त नाफा बढेर ४१ अर्ब ४३ करोड पुगेको छ। नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लि. (रु. १५ अर्ब ३७ करोड), नेपाल आयल निगम (रु. १० अर्ब ४१ करोड), नेपाल बैंक लि. (रु. ३ अर्ब १२ करोड), राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि. (रु. २ अर्ब ७८ करोड), कृषि विकास बैंक लि. (रु. २ अर्ब ५७ करोड), र नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण (रु. १ अर्ब ५१ करोड) लगायत अन्य केही संस्थानहरू समेत खुद नाफामा रहेकाले सार्वजनिक संस्थानहरूको खुद नाफा बढेको हो।
- १.७७ आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा सार्वजनिक संस्थानहरूको कुल शेयरधनी कोष वृद्धि हुनुका साथै नेपाल सरकारको शेयर तथा ऋण लगानी समेत वृद्धि भएको छ। सरकारको शेयर तथा ऋण लगानी अघिल्लो वर्षको तुलनामा १५.६ प्रतिशतले बढेको छ।
- १.७८ सार्वजनिक संस्थानहरूबाट आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा सरकारलाई रु. ७ अर्ब ७८ करोड लाभांश प्राप्त भएको छ, जुन सरकारी शेयर लगानीको ४.८७ प्रतिशत हुन आउँछ। अघिल्लो वर्ष यस्तो लाभांश रु. ७ अर्ब ८१ करोड प्राप्त भएको थियो। समीक्षा वर्षमा नेपाल दूर सञ्चार कम्पनी लि., औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लि., कृषि विकास बैंक लि. र जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी लि.बाट नेपाल सरकारलाई लाभांश प्राप्त भएको छ।
- १.७९ आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा सार्वजनिक संस्थानहरूको खुद संचित नाफा रु. २७ अर्ब ७७ करोड रहेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो नाफा रु. २२ अर्ब ३६ करोड रहेको थियो।
- १.८० अधिकांश सार्वजनिक संस्थानहरूले उद्देश्य बमोजिम कार्य सम्पादन गर्न र वाञ्छित प्रतिफल दिन सकेका छैनन्। संस्थानहरूमा प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता कमजोर हुनु, समयमा लेखापरीक्षण नगराउनु, जनशक्तिको चाप तीब्र रहनु, संस्थानहरूले ठूलो मात्रामा उपदान, निवृत्तिभरण, कर्मचारी सञ्चयकोष लगायतका कोषको व्यवस्था नगरिएको दायित्व (Unfunded Liability) सृजना गर्नु, घाटामा रहेका संस्थानहरूले सरकारमाथि निर्भरता बढाउँदै लैजानु, सार्वजनिक संस्थान संचालनको स्पष्ट दीर्घकालीन नीतिको अभाव रहनु, व्यावसायिक सफल नेतृत्वको अभाव रहनु, संस्थानहरूको अनुगमन, निरीक्षणको लागि स्पष्ट नीति र संयन्त्रको अभाव रहनु आदि सार्वजनिक संस्थानमा विद्यमान चुनौतीहरू हुन्।
- १.८१ सार्वजनिक संस्थानमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई सेवा निवृत्त भएपछि उपदान, निवृत्तभरण, औषधी उपचार, बीमा, विदाको रकम जस्ता विभिन्न शीर्षकहरूबाट दिइने सुविधाको कारण हरेक संस्थानको कोषमा व्यवस्था नगरिएको दायित्वको अंश उल्लेख्य रहने गरेको छ। आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा उक्त दायित्व १९.३ प्रतिशतले बढेर रु. ३८ अर्ब ५७ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो दायित्व रु. ३२ अर्ब ३४ करोड रहेको थियो।

मौद्रिक तथा वित्तीय स्थिति

मौद्रिक स्थिति

- १.८२ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा विस्तृत मुद्राप्रदाय १९.४ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष उक्त मुद्राप्रदाय १५.५ प्रतिशतले बढेको थियो। समीक्षा वर्षमा संकुचित मुद्राप्रदाय १७.६ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो मुद्राप्रदाय १३.१ प्रतिशतले बढेको थियो।
- १.८३ समीक्षा वर्षमा चलनचल्तीमा रहेको मुद्रा १५.० प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो मुद्रा १०.५ प्रतिशतले बढेको थियो। अघिल्लो वर्ष १८.१ प्रतिशतले वृद्धि भएको चल्ती निक्षेप समीक्षा वर्षमा २२.० प्रतिशतले वृद्धि भएको छ।
- १.८४ समीक्षा वर्षमा खुद वैदेशिक सम्पत्ति (विदेशी विनिमय मूल्याङ्कन नाफा/नोक्सान समायोजित) रु. ९६ करोड (०.१ प्रतिशत) ले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष उक्त सम्पत्ति रु. ८२ अर्ब ११ करोड (८.६ प्रतिशत) ले बढेको थियो। समीक्षा वर्षमा निर्यातको तुलनामा आयातमा उच्च वृद्धि भएकोले खुद वैदेशिक सम्पत्तिको विस्तारमा कमी आएको हो।
- १.८५ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कुल आन्तरिक कर्जा २६.५ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष उक्त कर्जा २०.६ प्रतिशतले बढेको थियो।
- १.८६ समीक्षा वर्षमा मौद्रिक क्षेत्रको नेपाल सरकारमाथिको खुद दावी ८२.४ प्रतिशत (रु. १२३ अर्ब १४ करोड) ले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो दावी ७०.३ प्रतिशतले बढेको थियो। समीक्षा वर्षको अन्त्यमा नेपाल राष्ट्र बैंकमा नेपाल सरकारको रु. ८९ अर्ब ५० करोड नगद मौज्जात रहेको थियो।
- १.८७ समीक्षा वर्षमा मौद्रिक क्षेत्रको निजी क्षेत्रमाथिको दावी २२.३ प्रतिशत (रु. ४४५ अर्ब ६२ करोड) ले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो दावी १८.० प्रतिशतले बढेको थियो।
- १.८८ समीक्षा वर्षमा सञ्चित मुद्रा ८.१ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो मुद्रा २०.१ प्रतिशतले बढेको थियो।
- १.८९ समीक्षा वर्षमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको निक्षेप १९.२ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो निक्षेप १४.० प्रतिशतले बढेको थियो। त्यसैगरी, समीक्षा वर्षमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट निजी क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा २२.५ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो कर्जा १८.२ प्रतिशतले बढेको थियो।

अन्तर-बैंक कारोबार र स्थायी तरलता सुविधा उपयोगको स्थिति

- १.९० आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा वाणिज्य बैंकहरूले रु. ११६१ अर्ब ३१ करोड र अन्य वित्तीय संस्थाहरू (वाणिज्य बैंकहरूबीच बाहेक) ले रु. ४९ अर्ब ४३ करोड बराबरको अन्तर-बैंक कारोबार गरेका छन्। अघिल्लो वर्ष वाणिज्य बैंकहरू र अन्य वित्तीय संस्थाहरूले क्रमशः रु. १०६२ अर्ब ४ करोड र रु. ३८१ अर्ब २ करोड बराबरको यस्तो कारोबार गरेका थिए।

तालिका १.९ : अन्तर-बैंक कारोबार र स्थायी तरलता सुविधा उपयोग

विवरण	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५
वाणिज्य बैंकहरूको अन्तर-बैंक कारोबार (रु. करोडमा)	९६१७१.७२	१०६२०३.६३	११६१३१.४२
वाणिज्य बैंकहरूको अन्तर-बैंक कारोबारको ब्याजदर (प्रतिशतमा)*	०.६९	०.६४	२.९६
अन्य वित्तीय संस्थाहरू (वाणिज्य बैंकहरूबीच बाहेक) को अन्तर-बैंक कारोबार (रु. करोडमा)	१२९०६.४३	३८१०१.७०	४९४३.०९
अन्य वित्तीय संस्थाहरूको अन्तर-बैंक कारोबारको ब्याजदर (प्रतिशतमा)*	३.२५	४.४७	५.४०
स्थायी तरलता सुविधा उपयोग (रु. करोडमा)	१४०३.००	६२३९.१०	३८३२.५०

* असार महिनाको भारत औसत ब्याजदर।

तरलता व्यवस्थापन

- १.९१ नेपाल राष्ट्र बैंक खुला बजार कारोबार विनियमावली, २०७१ को अधिनमा रही बैंकिङ्ग प्रणालीमा विद्यमान तरलताको स्थितिका आधारमा खुला बजार कारोबार सञ्चालन समितिको निर्णय बमोजिम आवश्यकता अनुसारका उपकरणहरू (रिपो, रिभर्स रिपो, आउटराईट सेल, आउटराईट पर्चेज, निक्षेप संकलन तथा नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्र) प्रयोग गरी बैंकिङ्ग प्रणालीको तरलताको व्यवस्थापन गर्ने गरिएको छ ।
- १.९२ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा रिभर्स रिपोमार्फत् रु. ८४ अर्ब ७५ करोड, नियमित प्रकारको निक्षेप संकलनमार्फत् रु. ५५ अर्ब ९० करोड तथा ब्याजदर करिडोर अन्तर्गतको १४ दिने निक्षेप संकलनमार्फत् रु. ४५ अर्ब ९५ करोड गरी कुल रु. १९५ अर्ब (टर्न ओभरको आधारमा) तरलता प्रशोचन गरिएको छ । त्यसैगरी, सोही अवधिमा ब्याजदर करिडोर अन्तर्गतको १४ दिने रिपोमार्फत् रु. ६९ अर्ब ७२ करोड तथा सोभै खरिदमार्फत् रु. ३७ अर्ब ६२ करोड गरी कुल रु. १०७ अर्ब ३४ करोडको तरलता प्रवाह गरिएको छ ।
- १.९३ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा छोटो अवधिको तरलता व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले मागकर्ता बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई अधिकतम ७ कार्य दिनको लागि ७ प्रतिशत ब्याजदर (बैंकदर) मा ३२ पटक गरी रु. ३८ अर्ब ३३ करोड (टर्नओभरको आधारमा) स्थायी तरलता सुविधा प्रदान भएको छ । अघिल्लो वर्ष रु. ६२ अर्ब ३९ करोडको यस्तो सुविधा उपयोग भएको थियो ।

विदेशी विनिमय कारोबार

- १.९४ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा यस बैंकले विदेशी विनिमय बजार (वाणिज्य बैंकहरू) बाट अमेरिकी डलर ४ अर्ब ५ करोड खुद खरिद गरी रु. ४२२ अर्ब ३४ करोड बराबरको खुद तरलता प्रवाह गरेको छ । अघिल्लो वर्ष विदेशी विनिमय बजारबाट अमेरिकी डलर ४ अर्ब ११ करोड खुद खरिद गरी रु. ४३५ अर्ब ८६ करोड बराबरका खुद तरलता प्रवाह भएको थियो । समीक्षा वर्षमा अमेरिकी डलर ४ अर्ब ७६ करोड, युरो ६ करोड र पाउन्ड स्टर्लिङ्ग ११ करोड बिक्री गरी रु. ५२२ अर्ब ३ करोड बराबरको भा.रु. खरिद भएको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्ष अमेरिकी डलर ४ अर्ब १२ करोड र युरो १२ करोड बिक्री गरी रु. ४५१ अर्ब ८९ करोड बराबरको भा.रु. खरिद भएको थियो ।

तालिका १.१० : विदेशी विनिमय कारोबारको स्थिति

(रु. करोडमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष		
	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५
१. अमेरिकी डलर खरिद	४७१३५.००	४३५८५.९	४३१४८.१
१. अमेरिकी डलर बिक्री	-	-	९१४.६
३. खुद तरलता प्रवाह	४७१३५.००	४३५८५.९	४२२३३.६
४. अमेरिकी डलर बिक्री गरी भा.रु. खरिद	३६०३९.०९	४३७७२.८४	४९८६३.८
५. युरो बिक्री गरी भा.रु. खरिद	२५०७.५१	१४१६.२२	७३७.८

अल्पकालीन ब्याजदर

- १.९५ २०७४ असारको तुलनामा २०७५ असारमा ९१-दिने ट्रेजरी बिल एवम् अन्तर-बैंक कारोबार दुवैको भारित औसत ब्याजदर बढेको छ । २०७४ असारमा ९१-दिने ट्रेजरी बिलको भारित औसत ब्याजदर ०.७१ प्रतिशत रहेकोमा २०७५ असारमा ३.७४ प्रतिशत पुगेको छ । त्यसैगरी, वाणिज्य बैंकहरूबीचको अन्तर-बैंक कारोबारको भारित औसत ब्याजदर २०७४ असारमा ०.६४ प्रतिशत रहेकोमा २०७५ असारमा २.९६ प्रतिशत कायम रहेको छ । अन्य वित्तीय संस्थाहरूबीचको अन्तर-बैंक कारोबारको भारित औसत ब्याजदर २०७४ असारमा ४.४७ प्रतिशत रहेकोमा २०७५ असारमा ५.४० प्रतिशत रहेको छ ।
- १.९६ २०७५ असारमा वाणिज्य बैंकहरूको कर्जा तथा निक्षेपको भारित औसत ब्याजदर क्रमशः १२.४७ प्रतिशत र ६.४९ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्षको असारमा यस्तो ब्याजदर क्रमशः ११.३३ प्रतिशत र ६.१५ प्रतिशत रहेको थियो । त्यसैगरी, वाणिज्य बैंकहरूको औसत आधार ब्याजदर २०७४ असारको ९.८९ प्रतिशतको तुलनामा २०७५ असारमा १०.४७ प्रतिशत कायम हुन आएको छ ।

तालिका १.११ : वाणिज्य बैंकहरूको ब्याजदर

विवरण	२०७४ असार	२०७५ असार
कर्जाको भारित औसत ब्याजदर	११.३३	१२.४७
निक्षेपको भारित औसत ब्याजदर	६.१५	६.४९
औसत आधार ब्याजदर	९.८९	१०.४७

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको स्थिति

वाणिज्य बैंक

- १.९७ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा वाणिज्य बैंकहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व १८.८ प्रतिशत (रु. ४८६ अर्ब २० करोड) ले वृद्धि भई रु. ३०६९ अर्ब २३ करोड पुगेको छ। अधिल्लो वर्ष यस्तो सम्पत्ति/दायित्व २०.६ प्रतिशत (रु. ४४१ अर्ब ८१ करोड) ले बढेको थियो।
- १.९८ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा वाणिज्य बैंकहरूको कुल निक्षेप परिचालन १८.२ प्रतिशत (रु. ३७८ अर्ब ८३ करोड) ले वृद्धि भई २०७५ असार मसान्तमा रु. २४५९ अर्ब २२ करोड पुगेको छ। अधिल्लो वर्ष वाणिज्य बैंकहरूको कुल निक्षेप परिचालन १८.६ प्रतिशत (रु. ३२६ अर्ब ९६ करोड) ले बढेको थियो। समीक्षा वर्षमा वाणिज्य बैंकहरूको चल्ती, वचत तथा मुद्दती निक्षेप दायित्व क्रमशः २९.४ प्रतिशत, १५.५ प्रतिशत र २१.५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। अधिल्लो वर्ष यस्तो निक्षेप दायित्वहरूको वृद्धिदर क्रमशः ९.५ प्रतिशत, ०.६ प्रतिशत र ६.२ प्रतिशत रहेको थियो।
- १.९९ वित्तीय साधनको उपयोगतर्फ वाणिज्य बैंकहरूको कर्जा तथा लगानी समीक्षा वर्षमा २३.२ प्रतिशत (रु. ४५८ अर्ब २ करोड) ले वृद्धि भई २०७५ असार मसान्तमा रु. २४२८ अर्ब १४ करोड पुगेको छ। अधिल्लो वर्ष यी बैंकहरूको कर्जा तथा लगानी २३.५ प्रतिशतले बढेको थियो। समीक्षा वर्षमा वाणिज्य बैंकहरूबाट निजी क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा २२.३ प्रतिशत (रु. ३८१ अर्ब ४९ करोड) ले बढेको छ। अधिल्लो वर्ष यस्तो कर्जा २५.० प्रतिशत (रु. ३४१ अर्ब ७१ करोड) ले बढेको थियो। २०७५ असार मसान्तमा वाणिज्य बैंकहरूबाट निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाहित कुल कर्जाको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात ६९.५ प्रतिशत रहेको छ।
- १.१०० आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा वाणिज्य बैंकहरूबाट प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा प्रवाहित कर्जा कुल कर्जाको २३.०४ प्रतिशत (रु. ४८६ अर्ब ७४ करोड) पुगेको छ। यस अन्तर्गत कृषि क्षेत्रतर्फ ७.४ प्रतिशत, उर्जा क्षेत्रतर्फ ६.० प्रतिशत र पर्यटन क्षेत्रतर्फ ३.८ प्रतिशत कर्जा प्रवाहित भएको छ।
- १.१०१ समीक्षा वर्षमा वाणिज्य बैंकहरूले सरकारी ऋणपत्रमा गरेको लगानी ३५.९ प्रतिशत (रु. ७२ अर्ब ८० करोड) ले बढेर २०७५ असार मसान्तमा रु. २७५ अर्ब ८६ करोड कायम भएको छ। अधिल्लो वर्ष उक्त लगानी रु. २६ अर्ब १० करोडले बढेको थियो।
- १.१०२ २०७५ असार मसान्तमा वाणिज्य बैंकहरूको तरल सम्पत्ति (सरकारी ऋणपत्रमा गरिएको लगानी सहित) रु. ६४३ अर्ब ६१ करोड रहेको छ। यस्तो सम्पत्ति कुल निक्षेपको २६.२ प्रतिशत हुन आउँछ। अधिल्लो वर्ष उक्त अनुपात २८.८ प्रतिशत रहेको थियो। तरल सम्पत्तिका अंशहरूमध्ये तरल कोष समीक्षा वर्षमा ७ प्रतिशतले घटेको छ। वाणिज्य बैंकहरूको विदेशी बैंक मौज्जात २३.६ प्रतिशत (रु. ३४ अर्ब १८ करोड) ले घटेर २०७५ असार मसान्तमा रु. ११० अर्ब ३९ करोड कायम भएको छ भने नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात १.७ प्रतिशत (रु. ३ अर्ब ३५ करोड) ले कमी आई रु. १९१ अर्ब ८ करोड कायम भएको छ।

विकास बैंक

- १.१०३ समीक्षा वर्षमा विकास बैंकहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व २८.१ प्रतिशत (रु. ७८ अर्ब ३८ करोड) ले बढेर २०७५ असार मसान्तमा रु. ३५६ अर्ब ८४ करोड कायम भएको छ। साधन परिचालनको प्रमुख स्रोतको रूपमा रहेको कुल निक्षेप समीक्षा वर्षमा ३०.५ प्रतिशत (रु. ६७ अर्ब ३२ करोड) ले बढेर रु. २८८ अर्ब ३५ करोड पुगेको छ। २०७५ असार मसान्तमा विकास बैंकहरूको तरल सम्पत्ति (सरकारी ऋणपत्रमा गरिएको लगानी सहित) रु. २८ अर्ब १९ करोड रहेको छ। यस्तो सम्पत्ति कुल निक्षेपको ९.८ प्रतिशत

हुन आउँछ । अधिल्लो वर्ष उक्त अनुपात ११.७ प्रतिशत रहेको थियो । तरल सम्पत्तिका अंशहरूमध्ये समीक्षा वर्षमा तरल कोष ५.९ प्रतिशतले बढेर रु. २० अर्ब २० करोड कायम भएको छ ।

- १.१०४ समीक्षा वर्षमा विकास बैंकहरूको कर्जा तथा लगानी २८.४ प्रतिशत (रु. ७१ अर्ब ५८ करोड) ले बढेर २०७५ असार मसान्तमा रु. ३२३ अर्ब ३८ करोड पुगेको छ । अधिल्लो वर्ष कर्जा तथा लगानी १४.६ प्रतिशतले घटेको थियो । कर्जा तथा लगानीमध्ये निजी क्षेत्रमाथिको दावी २५.६ प्रतिशतले बढेर २०७५ असार मसान्तमा रु. २५२ अर्ब ११ करोड पुगेको छ, जुन कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ८.४ प्रतिशत हुन आउँछ ।

वित्त कम्पनी

- १.१०५ समीक्षा वर्षमा वित्त कम्पनीहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व १८.५ प्रतिशत (रु. १४ अर्ब ८१ करोड) ले बढेर २०७५ असार मसान्तमा रु. ९४ अर्ब ८६ करोड पुगेको छ । अधिल्लो वर्ष यस्तो सम्पत्ति/दायित्व १९.१ प्रतिशतले घटेर ८० अर्ब ६ करोड कायम भएको थियो । साधन परिचालनको प्रमुख स्रोतको रूपमा रहेको निक्षेप परिचालन समीक्षा वर्षमा २१.६ प्रतिशत (रु. ११ अर्ब १८ करोड) ले वृद्धि भई २०७५ असार मसान्तमा रु. ६२ अर्ब ९५ करोड कायम भएको छ । अधिल्लो वर्ष यी कम्पनीहरूको निक्षेप परिचालनमा १७.९ प्रतिशतले कमी आएको थियो । २०७५ असार मसान्तमा वित्त कम्पनीहरूको तरल सम्पत्ति (सरकारी ऋणपत्रमा गरिएको लगानी सहित) रु. ९ अर्ब २० करोड रहेको छ । यस्तो सम्पत्ति कुल निक्षेपको १४.६ प्रतिशत हुन आउँछ । अधिल्लो वर्ष उक्त अनुपात १९.१ प्रतिशत रहेको थियो । तरल सम्पत्तिका अंशहरूमध्ये तरल कोष समीक्षा अवधिमा ६.४ प्रतिशतले घटी २०७५ असार मसान्तमा रु. ५ अर्ब ५२ करोड कायम भएको छ ।

- १.१०६ समीक्षा वर्षमा वित्त कम्पनीहरूको कर्जा तथा लगानी १९ प्रतिशत (रु. १३ अर्ब ८७ करोड) ले वृद्धि भई २०७५ असार मसान्तमा रु. ८६ अर्ब ९५ करोड कायम भएको छ । अधिल्लो वर्ष यी कम्पनीहरूको कर्जा तथा लगानी १७.२ प्रतिशतले घटेको थियो । कर्जा तथा लगानीमध्ये निजी क्षेत्रमाथिको दावी १६.१ प्रतिशतले बढी २०७५ असार मसान्तमा रु. ५७ अर्ब २३ करोड रहेको छ, जुन कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको १.९ प्रतिशत हुन आउँछ ।

लघुवित्त वित्तीय संस्था

- १.१०७ २०७५ असार मसान्तमा यस बैंकबाट “घ” वर्गको वित्तीय संस्थाको रूपमा इजाजतपत्र प्राप्त लघुवित्तको कारोबार गर्ने संस्थाहरूको संख्या ६५ रहेको छ । यीमध्ये ग्रामीण बैकिङ्ग पद्धति अनुशरणकर्ता ६१ रहेका छन् भने ४ वटा संस्थाले लघुवित्त सम्बन्धी थोक कर्जाको कारोबार गर्दै आएका छन् ।
- १.१०८ लघुवित्त सम्बन्धी कारोबार गर्ने “घ” वर्गका वित्तीय संस्थाहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व ३७.२ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७५ असार मसान्तमा रु. १७५ अर्ब ६१ करोड पुगेको छ । त्यसैगरी, यी संस्थाहरूको कुल निक्षेप तथा सापटी क्रमशः रु. ४९ अर्ब ५५ करोड र रु. ८७ अर्ब ६८ करोड पुगेको छ भने कुल कर्जा तथा लगानी क्रमशः रु. १४५ अर्ब ९५ करोड तथा रु. २ अर्ब ५० करोड पुगेको छ ।

सीमित बैकिङ्ग कारोबार गर्न इजाजतप्राप्त सहकारी संस्थाहरू

- १.१०९ सहकारी ऐन, २०४८ अन्तरगत स्थापना भई यस बैंकबाट सीमित बैकिङ्ग कारोबार गर्न इजाजतप्राप्त गरेका सहकारी संस्थाहरूले नेपाल राष्ट्र बैंकद्वारा जारी गरिएको निर्देशनको अधीनमा रही सीमित बैकिङ्ग कारोबार गर्दै आएका छन् । २०७५ असार मसान्तमा यस्ता संस्थाहरूको संख्या १४ कायम रहेको छ । यी संस्थाहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व २०७४ असार मसान्तमा रु. ३३ अर्ब ८ करोड रहेकोमा २०७५ असार मसान्तमा रु. ४२ अर्ब २९ करोड पुगेको छ । त्यसैगरी, २०७४ असार मसान्तसम्ममा यी संस्थाहरूको निक्षेप संकलन रु. २५ अर्ब ४० करोड रहेकोमा २०७५ असार मसान्तमा रु. ३३ अर्ब १४ करोड रहेको छ । २०७४ असार मसान्तसम्ममा यी संस्थाहरूको कर्जा तथा सापटी रु. २१ अर्ब ३७ करोड रहेकोमा २०७५ असार मसान्तमा रु. २६ अर्ब ७९ करोड पुगेको छ । २०७५ असार मसान्तसम्ममा यी संस्थाहरूले सरकारी धितोपत्र, मुद्दती खाता, शेयर डिबेन्चर र अन्यमा गरी रु. २ अर्ब ९२ करोड लगानी गरेका छन् । आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को मौद्रिक नीतिमा उल्लेख भए बमोजिम सीमित बैकिङ्ग कारोबार गर्न यस बैंकबाट अनुमति प्राप्त सहकारी संस्थाहरूलाई २०७५ साउन १ गतेदेखि यस बैंकको नियामकीय तथा सुपरिवेक्षकीय दायराबाट अलग गराइएको छ ।

वित्तीय मध्यस्थताको कारोबार गर्न इजाजत प्राप्त गैर-सरकारी संस्थाहरू

१.११० संस्था दर्ता ऐन, २०३४ अन्तर्गत स्थापना भई वित्तीय मध्यस्थताको काम गर्ने संस्था सम्बन्धी ऐन, २०५५ को प्रावधान अनुसार २०७५ असार मसान्तमा नेपाल राष्ट्र बैकबाट सीमित बैकिङ्ग कारोबार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त गैर-सरकारी संस्थाहरूको संख्या २४ रहेको छ । २०७५ असार मसान्तमा यी संस्थाहरूको कुल साधन/उपयोग रु. २४ अर्ब ४३ करोड रहेको छ ।

बीमा कम्पनी

१.१११ २०७५ असार मसान्तमा १८ जीवन, २० निर्जीवन र १ पुनरबीमा कम्पनी कार्यरत छन् । बीमा समितिबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार बीमा कम्पनीहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व २०७४ असार मसान्तमा रु. १८५ अर्ब ८९ करोड रहेकोमा २०७५ असार मसान्तमा ४० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २६० अर्ब ३२ करोड पुगेको छ ।

कर्मचारी सञ्चय कोष

१.११२ कर्मचारी सञ्चय कोषबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार उक्त कोषको सम्पत्ति/दायित्व १७.९ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७५ असार मसान्तमा रु. २९६ अर्ब ३८ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष उक्त रकम रु. २५१ अर्ब २८ करोड रहेको थियो । संचयकर्ताहरूको सञ्चित रकम २०७४ असारमा रु. २४४ अर्ब १५ करोड रहेकोमा २०७५ असार मसान्तमा १६.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २८५ अर्ब २१ करोड पुगेको छ ।

नागरिक लगानी कोष

१.११३ नागरिक लगानी कोषबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार उक्त कोषको सम्पत्ति/दायित्व १५.१ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७५ असार मसान्तमा रु. ११४ अर्ब ६ करोड पुगेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो सम्पत्ति/दायित्व रु. ९९ अर्ब १० करोड रहेको थियो । यस कोषको दायित्वतर्फ उल्लेख्य अंश ओगट्ने कोष संकलन अघिल्लो वर्ष रु. ९३ अर्ब ५५ करोड रहेकोमा २०७५ असार मसान्तमा १५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १०७ अर्ब ६१ करोड पुगेको छ । सम्पत्तितर्फ, कर्जा तथा सापटी अघिल्लो वर्ष रु. २३ अर्ब ११ करोड रहेकोमा २०७५ असार मसान्तमा १२.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २६ अर्ब ४ करोड पुगेको छ ।

हुलाक बचत बैंक

१.११४ नेपाल सरकार, हुलाक सेवा विभागद्वारा संचालित हुलाक बचत बैकबाट निक्षेप संकलन गर्ने स्वीकृति पाएका ११७ कार्यालयहरूमध्ये ६५ वटा कार्यालयहरूले मात्र निक्षेप संकलन गरेका छन् । २०७५ असार मसान्तमा हुलाक बचत बैकको कुल निक्षेप रु. ३ अर्ब ४० करोड तथा कर्जा लगानी रु. ५९ करोड ३६ लाख रहेको छ ।

तालिका १.१२ : हुलाक बचत बैंकको कारोबार विवरण

विवरण	२०७३ असार	२०७४ असार	२०७५ असार
निक्षेप संकलन गर्न स्वीकृति पाएका कार्यालयहरूको संख्या	११७	११७	११७
निक्षेप संकलन गरेका कार्यालयहरूको संख्या	६८	६८	६५
लगानी गरेका कार्यालयहरूको संख्या	५९	५९	५७
कुल खाता संख्या	६३९६३	६९६९५	७२९४७
कुल निक्षेप (रु. करोडमा)	२९३.००	२११.४३	३४०.३२
लगानीमा रहरहेको रकम (रु. करोडमा)	३२.८६	६५.७८	५९.३६

स्रोत: नेपाल सरकार, केन्द्रीय धनादेश कार्यालय ।

निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोष

१.११५ निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोषले प्राथमिकता-प्राप्त क्षेत्र लगायत पशुधन सुरक्षण, तरकारी बाली सुरक्षण, वैदेशिक रोजगार कर्जा सुरक्षण, लघु तथा विपन्न वर्ग कर्जा सुरक्षण र साना तथा मझौला उद्यम कर्जा सुरक्षण गर्ने कार्यहरू गर्दै आएको छ । यस कोषले २०७५ असार मसान्तसम्ममा रु. १२ अर्ब ३८ करोड कर्जा र रु. ४३० अर्ब ७४ करोड निक्षेप सुरक्षण गरेको छ ।

तालिका १.१३ : निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोषको कारोबार विवरण

विवरण	२०७४ असार	२०७५ असार	प्रतिशत परिवर्तन
कुल निक्षेप सुरक्षण रकम (रु. करोडमा)	३८१८९.०१	४३०७३.९२	१२.८
कर्जा सुरक्षण रकम (रु. करोडमा)*	९४६.४१	१२३८.०६	३०.८

* लघु तथा विपन्न वर्ग कर्जा, साना तथा मझौला उद्योग कर्जा र कृषि कर्जा ।

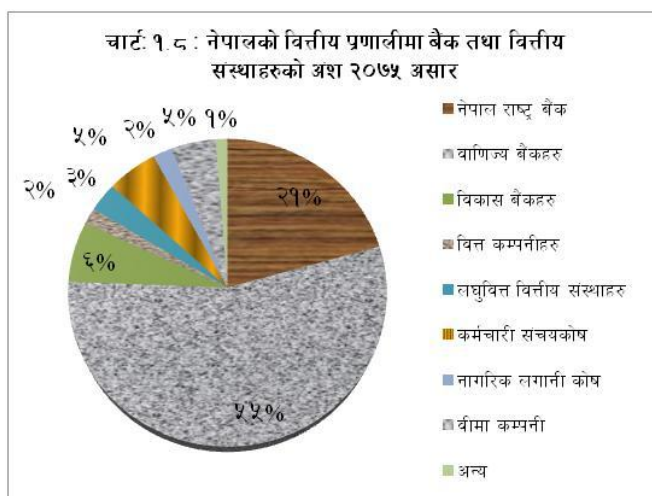
स्रोत: निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण कोष ।

कर्जा सूचना केन्द्र लिमिटेड

१.११६ कर्जा सूचना केन्द्र लिमिटेडबाट प्राप्त विवरण अनुसार २०७४ असार मसान्तसम्ममा कालोसूचीमा सूचीकृत ऋणीहरूको संख्या ५२४७ रहेकोमा २०७५ असार मसान्तसम्ममा यस्तो संख्या ६२४१ पुगेको छ ।

वित्तीय संरचना

१.११७ २०७५ असार मसान्तमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू (सम्भौतामूलक बचत संस्थाहरू समेत) को कुल सम्पत्ति/दायित्व संरचनामा नेपाल राष्ट्र बैंकको अंश २०.६ प्रतिशत रहेको छ । त्यसैगरी, कुल सम्पत्ति/दायित्वमा वाणिज्य बैंकहरूको अंश ५४.९ प्रतिशत, विकास बैंकहरूको अंश ६.४ प्रतिशत, वित्त कम्पनीहरूको अंश १.७ प्रतिशत, कर्मचारी सञ्चय कोषको अंश ५.३ प्रतिशत, नागरिक लगानी कोषको अंश २.० प्रतिशत र बीमा कम्पनीहरूको अंश ४.७ प्रतिशत रहेको छ ।

१.११८ २०७५ असार मसान्तमा बैंकिङ्ग क्षेत्र र सम्भौतामूलक बचत परिचालन गर्ने संस्थाहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्वको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात १८५.७ प्रतिशत रहेको छ ।

वित्तीय विस्तार

१.११९ नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू (सीमित बैंकिङ्ग कारोबार गर्ने सहकारी तथा गैर-सरकारी संस्थाहरू समेत) को संख्या २०७४ असार मसान्तमा १८८ रहेकोमा २०७५ असार मसान्तमा १८९ पुगेको छ । २०७५ असार मसान्तमा वाणिज्य बैंकहरूको संख्या २८, विकास बैंकहरूको ३३, वित्त कम्पनीहरूको २५ र लघुवित्त कारोबार गर्ने संस्थाहरूको संख्या ६५ रहेको छ ।

१.१२० २०७४ असार मसान्तमा वाणिज्य बैंक, विकास बैंक तथा वित्त कम्पनीहरूको कुल निक्षेप खाता संख्या करिब १ करोड ९७ लाख ५४ हजार र ऋणी संख्या करिब १२ लाख १६ हजार रहेकोमा २०७५ असार मसान्तमा निक्षेप खाता संख्या करिब २ करोड ३५ लाख ४५ हजार र ऋणी संख्या करिब १३ लाख १ हजार पुगेको छ । त्यसैगरी, २०७५ असार मसान्तमा लघुवित्त संस्थाहरूमा करिब २८ लाख ५७ हजार सदस्य र १८ लाख ५४ हजार ऋणी संख्या पुगेका छन् । यी लघुवित्त संस्थाहरूले ७७ जिल्लामा सेवा पुऱ्याएका छन् ।

१.१२१ २०७५ असार मसान्तमा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त सीमित बैंकिङ्ग कारोबार गर्ने गैर-सरकारी संस्थाहरूको संख्या २४ तथा सहकारी संस्थाहरूको संख्या १४ रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्ता संस्थाहरूको संख्या क्रमशः २५ र १४ रहेको थियो ।

१.१२२ २०७५ असार मसान्तमा १९९ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू (नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त १८९ र १० वटा अन्य), ३९ बीमा कम्पनीहरू तथा कर्मचारी सञ्चयकोष, नागरिक लगानी कोष र हुलाक बचत बैंक समेत गरी कुल २४१ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू संचालनमा रहेका छन् । अघिल्लो वर्ष २२९ वटा यस्ता संस्थाहरू संचालनमा रहेका थिए ।

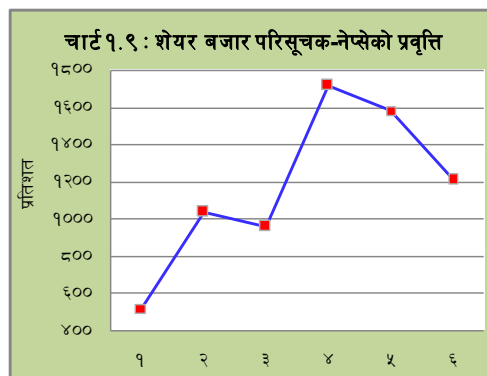
तालिका १.१४ : बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको संख्या

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू	२०७३ असार मसान्त	२०७४ असार मसान्त	२०७५ असार मसान्त
वाणिज्य बैंक	२८	२८	२८
विकास बैंक	६७	४०	३३
वित्त कम्पनी	४२	२८	२५
लघुवित्त कारोबार गर्ने संस्थाहरू	४२	५३	६५
नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र-प्राप्त सहकारी संस्थाहरू (सीमित बैंकिङ कारोबार गर्ने)	१५	१४	१४
नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र-प्राप्त गैर-सरकारी संस्थाहरू (सीमित बैंकिङ कारोबार गर्ने)	२५	२५	२४
नेपाल राष्ट्र बैंकबाट बैंकिङ कारोबार गर्न इजाजतपत्र-प्राप्त संस्थाहरू	२१९	१८८	१८९
अन्य संस्थाहरू*	८	१०	१०
बीमा कम्पनी	२६	२८	३९
कर्मचारी संचय कोष	१	१	१
नागरिक लगानी कोष	१	१	१
हलाक बचत बैंक	१	१	१
जम्मा	२५६	२२९	२४१

* राष्ट्रिय सहकारी बैंक लि., श्री मसरेक बैंक पी.एस.सी र जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी लि. तथा हायरपचेज कारोबार गर्ने प्रयोजनका लागि इजाजतप्राप्त संस्थाहरू समेत ।

धितोपत्र बजार

१.१२३ नेप्से सूचकाङ्कमा वार्षिक विन्दुगत आधारमा २३.४ प्रतिशतले ह्रास आई २०७५ असार मसान्तमा १२१२.४ विन्दुमा सीमित भएको छ । उक्त सूचकाङ्क अघिल्लो वर्ष ७.९ प्रतिशतले ह्रास आई २०७४ असार मसान्तमा १५८२.७ विन्दु कायम भएको थियो । त्यसैगरी, २०७४ असार मसान्तमा ३३६ विन्दुमा रहेको नेप्से सेन्सिटिभ सूचकाङ्क समेत २४.१ प्रतिशतले ह्रास आई २०७५ असार मसान्तमा २५५.२ विन्दु कायम भएको छ । नेप्से फ्लोट सूचकाङ्क पनि २०७४ असार मसान्तको ११६.१ विन्दुबाट २०७५ असार मसान्तमा २५ प्रतिशतले ह्रास आई ८७.२ विन्दुमा भरेको छ ।

१.१२४ समीक्षा वर्षमा धितोपत्र बजार कारोबार रकम भने बढेको छ । अघिल्लो वर्षको रु. २०५ अर्ब २ करोडको तुलनामा ४०.८ प्रतिशतले ह्रास आई समीक्षा वर्षमा रु. १२१ अर्ब ३९ करोड बराबरको धितोपत्र कारोबार भएको छ ।

१.१२५ २०७५ असार मसान्तमा बजार पूँजीकरण वार्षिक विन्दुगत आधारमा २२.७ प्रतिशतले ह्रास आई रु. १४३५ अर्ब १४ करोडमा सीमित भएको छ । यस अनुसार २०७५ असार मसान्तमा बजार पूँजीकरणको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात ४७.७ प्रतिशत रहेको छ । २०७४ असार मसान्तमा यस्तो अनुपात ७०.३ प्रतिशत रहेको थियो । समीक्षा वर्षको बजार पूँजीकरणमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू (बीमा कम्पनी समेत) को अंश ८०.५ प्रतिशत, जलविद्युत् क्षेत्रको ४.७ प्रतिशत, उत्पादन तथा प्रशोधन क्षेत्रको २.८ प्रतिशत, होटलको १.७ प्रतिशत, व्यापारिक संस्थाको ०.१ प्रतिशत र अन्यको १०.२ प्रतिशत रहेको छ ।

१.१२६ नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेडमा सूचीकृत कम्पनीहरूको चुक्ता शेयर मूल्य आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा २१.६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ३५२ अर्ब ९ करोड पुगेको छ । आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा रु. ३० अर्ब ८३ करोड बराबरको साधारण शेयर, रु. ३६ अर्ब १४ करोड बराबरको हकप्रद शेयर, रु. २७ अर्ब ४७ करोड बराबरको बोनस शेयर, रु. ३६ अर्ब ४७ करोड बराबरको सरकारी ऋणपत्र र रु. ६२ करोड बराबरको अन्य गरी कुल रु. १३१ अर्ब ५३ करोड बराबरको थप धितोपत्र सूचीकृत भएका छन् ।

१.१२७ नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेडमा सूचीकृत कम्पनीहरूको संख्या २०७५ असार मसान्तसम्ममा १९६ रहेको छ । २०७४ असार मसान्तमा यस्तो संख्या २०८ रहेको थियो । सूचीकृत कम्पनीहरूमध्ये १४७ वटा बैंक तथा वित्तीय संस्था (बीमा कम्पनी समेत) रहेका छन् भने १८ वटा उत्पादन र प्रशोधन उद्योग, १९ वटा जलविद्युत् कम्पनी, ४/४ वटा होटल तथा व्यापारिक संस्था र ४ वटा अन्य समूहका रहेका छन् ।

तालिका १ : विश्वको आर्थिक वृद्धि, मूल्य तथा व्यापार
(वार्षिक प्रतिशत परिवर्तन)

	२०१६	२०१७	प्रक्षेपण	
			२०१८	२०१९
विश्व उत्पादन	३.३	३.७	३.७	३.७
विकसित अर्थतन्त्र	१.७	२.३	२.४	२.१
अमेरिका	१.६	२.२	२.९	२.५
यूरो क्षेत्र	१.९	२.४	२.०	१.९
जापान	१.०	१.७	१.१	०.९
उदीयमान तथा विकासोन्मुख अर्थतन्त्र	४.४	४.७	४.७	४.७
उदीयमान तथा विकासोन्मुख एशिया	६.५	६.५	६.५	६.३
चीन	६.७	६.९	६.६	६.२
भारत	७.१	६.७	७.३	७.४
वस्तुको मूल्य				
इन्धन (Fuel)	-१५.७	२३.३	३१.४	-०.९
गैर-इन्धन (Non-fuel)	-१.५	६.८	२.७	-०.७
उपभोक्ता मूल्य				
विकसित देश	०.८	१.७	२.०	१.९
उदीयमान तथा विकासोन्मुख देशहरू	४.२	४.३	५.०	५.२
विश्व व्यापार (वस्तु तथा सेवा)	२.४	५.२	४.२	४.०

स्रोत: अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष, वर्ल्ड इकनमिक आउटलुक, अक्टोबर २०१८

तालिका २ : समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरु

सि.नं.	विवरण	परिवर्तन (प्रतिशतमा)		
		२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५
१.	उत्पादक मूल्यमा			
	(क) कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (२०५७/५८ को मूल्यमा)	०.६	७.९	६.३
	(ख) कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा)	५.८	१७.३	१३.८
२.	आधारभूत मूल्यमा			
	(क) कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (२०५७/५८ को मूल्यमा)	०.२	७.४	५.९
	(ख) कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा)	५.०	१५.८	१२.७
●	कुल राष्ट्रिय उत्पादन (प्रचलित मूल्यमा)	५.७	१६.९	१३.४
●	कुल उपभोग (प्रचलित मूल्यमा)	११.८	७.६	९.८
●	कुल गार्हस्थ्य बचत (प्रचलित मूल्यमा)	-५३.३	२४४.५	४२.९
●	कुल राष्ट्रिय बचत (प्रचलित मूल्यमा)	-३.९	३२.६	१०.२
●	कुल लगानी (प्रचलित मूल्यमा)	-८.२	५८.३	२८.८
●	कुल स्थिर पूँजी निर्माण (प्रचलित मूल्यमा)	८.६४	२९.९	२२.०
३.	कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय (प्रचलित मूल्यमा)	६.६	१५.०	१०.०
४.	मुद्रा प्रदाय (M1)	१८.५	१३.१	१७.६
५.	विस्तृत मुद्रा प्रदाय (M2)	१९.५	१५.५	१९.४
६.	कुल आन्तरिक कर्जा	१८.२	२०.६	२४.९
७.	आवधिक निक्षेप	२१.६	५८.८	२५.५
८.	कुल निर्यात	-१७.८	४.२	११.१
९.	कुल आयात	-०.१	२८.०	२५.५
१०.	कुल विदेशी विनिमय संचिति	२६.१	३.९	२.१
११.	सरकारी राजस्व	१५.१	२६.२	१८.९
१२.	सरकारी खर्च*	३२.०	३९.३	२५.०
१३.	वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति	९.९	४.५	४.२
१४.	वार्षिक औसत थोक मुद्रास्फीति	६.३	२.७	१.७
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उत्पादक मूल्यमा) सँगको अनुपात (प्रतिशतमा)				
१.	कुल उपभोग	९५.९	८८.१	८५.०
२.	कुल गार्हस्थ्य बचत	४.१	११.९	१५.०
३.	कुल राष्ट्रिय बचत	४०.१	४५.४	४३.९
४.	कुल लगानी (प्रचलित मूल्यमा)	३३.९	४५.७	५१.८
५.	कुल स्थिर पूँजी निर्माण	२८.७	३१.८	३४.१
६.	कुल राष्ट्रिय खर्चयोग्य आय	१३६.०	१३३.४	१२८.९
७.	मुद्रा प्रदाय (M1)	२२.३	२१.५	२२.३
८.	विस्तृत मुद्रा प्रदाय (M2)	९९.६	९८.१	१०२.९
९.	कुल आन्तरिक कर्जा	८०.१	८२.४	९०.४
१०.	आवधिक निक्षेप	२७.१	३६.७	४०.४
११.	कुल निर्यात	३.१	२.८	२.७
१२.	कुल आयात	३४.४	३७.५	४१.३
१३.	विदेशी विनिमय संचिति	४६.२	४०.८	३६.७
१४.	सरकारी राजस्व	२१.५	२३.२	२४.२
१५.	सरकारी खर्च*	२६.७	३१.७	३४.८
१६.	सरकारी बजेट बचत/घाटा*	-५.१४	-८.५	-१०.५८
१७.	व्यापार सन्तुलन (-घाटा)	-३१.२	-३४.७	-३८.६
१८.	चाल खाता सन्तुलन (-घाटा)	६.२	-०.४	-८.२
१९.	भुक्तानी गर्न बाँकी कुल वाह्य ऋण	१७.३	१५.७	१७.३
२०.	भुक्तानी गर्न बाँकी कुल आन्तरिक ऋण	१०.४	१०.७	१३.०

* नगद प्रवाहमा आधारित

स्रोत : आर्थिक सर्वेक्षण, २०७४/७५ तथा महालेखा नियन्त्रकको कार्यालय

तालिका ३ : कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको क्षेत्रगत वृद्धिदर
(२०५७/५८ को मूल्यमा)

(प्रतिशतमा)

शीर्षक	वृद्धिदर		
	२०७२/७३	२०७३/७४ ^{सं.}	२०७४/७५ ^{प्रा.}
१. कृषि क्षेत्र	०.२	५.२	२.७
कृषि तथा बन	०.०१	५.१	२.७
मत्स्यपालन	११.८	८.०	७.४
२. गैर-कृषि क्षेत्र	०.४	८.५	७.१
(क) उद्योग क्षेत्र	-६.४	१२.४	८.८
खानी तथा उत्खनन्	-२.८	१३.७	१०.५
उत्पादनमुलक उद्योग	-८.०	९.७	८.०
विद्युत, ग्याँस तथा पानी	-७.६	२०.५	५.८
निर्माण	-४.४	१२.४	१०.६
(ख) सेवा क्षेत्र	२.४	७.४	६.६
थोक तथा खुद्रा व्यापार	-२.२	९.६	९.१
होटल तथा रेष्टुरेण्ट	-९.७	७.३	९.८
यातायात, भण्डारण तथा सञ्चार	२.०	६.६	५.४
वित्तीय मध्यस्थता	८.६	९.१	६.४
रियल स्टेट, घर भाडा तथा व्यावसायिक गतिविधि	३.७	५.७	५.२
सार्वजनिक प्रशासन र रक्षा	२.५	९.१	९.६
शिक्षा	७.३	६.५	४.८
स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	३.२	७.३	६.३
अन्य सामुदायिक, सामाजिक तथा व्यक्तिगत सेवा	५.६	५.६	५.५
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा)	०.२	७.४	५.९
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (उत्पादक मूल्यमा)	०.६	७.९	६.३

सं : संशोधित अनुमान

प्रा : प्रारम्भिक अनुमान

स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

तालिका ४ : राष्ट्रिय उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क
वार्षिक औसत
(आधार वर्ष २०७१/७२ = १००)

उपभोग्य वस्तुहरु	भार %	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७३/७४	२०७४/७५
कुल सूचकाङ्क	१००.००	१०९.९	११४.८	११९.६	४.५	४.२
खाद्य तथा पेय पदार्थ	४३.९१	११०.९	११३.०	११६.१	१.९	२.७
खाद्य तथा खाद्यजन्य पदार्थ	११.३३	१०९.२	१११.१	११३.८	१.७	२.५
दलहन तथा गेडागुडी	१.८४	१३२.७	१२५.४	९५.२	-५.५	-२४.०
तरकारी	५.५२	११०.३	१०७.५	११९.७	-२.५	११.४
मासु तथा माछा	६.७५	१०९.८	११२.४	११४.९	२.४	२.२
दुग्धजन्य पदार्थ तथा अन्डा	५.२४	११०.०	११४.०	१२१.९	३.६	७.०
घ्यू तथा तेल	२.९५	११९.५	११२.३	११५.१	-६.०	२.४
फलफूल	२.०८	१०६.५	११०.६	११४.७	३.८	३.८
चिनी तथा चिनीजन्य पदार्थ	१.७४	१०७.३	१२३.२	१२२.३	१४.८	-०.७
मसला	१.२१	११३.५	११९.९	११४.०	५.७	-४.९
अल्कोहलरहित हल्का पेय पदार्थ	१.२४	१०४.७	१०८.५	१११.७	३.६	३.०
मदिराजन्य पेय पदार्थ	०.६८	११२.९	१२६.१	१३५.८	११.८	७.६
सूर्तिजन्य पदार्थ	०.४१	१०७.६	१११.६	११७.५	३.७	५.४
रेष्टुरा तथा होटल	२.९२	१०९.३	११७.१	१२२.८	७.१	४.९
गैर-खाद्य वस्तु तथा सेवा	५६.०९	१०९.२	११६.३	१२२.४	६.५	५.३
लत्ताकपडा तथा जुत्ता	७.१९	११४.२	१२४.७	१३२.१	९.२	५.९
घरायसी सामान तथा सेवा	२०.३०	११२.७	१२२.०	१३०.३	८.२	६.८
फर्निचर तथा घरायसी उपकरण	४.३०	१०६.३	११२.९	११७.२	६.३	३.७
स्वास्थ्य	३.४७	१०२.६	१०५.३	१०७.७	२.७	२.२
यातायात	५.३४	१०२.०	१००.९	१०२.९	-१.१	१.९
संचार	२.८२	१०५.१	१०४.९	१०५.४	-०.२	०.५
मनोरञ्जन तथा संस्कृति	२.४६	१०४.३	१०७.५	१११.९	३.१	४.१
शिक्षा	७.४१	११०.१	१२०.९	१३०.६	९.८	८.०
विविध वस्तु तथा सेवाहरु	२.८१	१०४.५	११३.८	११८.१	९.०	३.७
उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क - काठमाडौं उपत्यका						
कुल सूचकाङ्क	१००.००	१११.६	११५.०	११८.८	३.१	३.३
खाद्य तथा पेय पदार्थ	३९.७७	११३.३३	११४.९७	११८.६५	१.४५	३.२०
गैर-खाद्य वस्तु तथा सेवा	६०.२३	११०.४५	११५.०४	११८.८२	४.१६	३.२९
उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क - तराई						
कुल सूचकाङ्क	१००.००	१०८.६	११३.४	११८.४	४.४	४.४
खाद्य तथा पेय पदार्थ	४४.१४	१०९.७२	१११.४०	११४.२७	१.५३	२.५८
गैर-खाद्य वस्तु तथा सेवा	५५.८६	१०७.७६	११४.९५	१२१.६९	६.६७	५.८६
उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क - पहाड						
कुल सूचकाङ्क	१००.००	११०.४	११७.५	१२२.९	६.४	४.६
खाद्य तथा पेय पदार्थ	४६.८८	११०.७८	११४.१६	११६.७०	३.०५	२.२२
गैर-खाद्य वस्तु तथा सेवा	५३.१२	११०.१०	१२०.४८	१२८.५५	९.४३	६.७०
उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क - हिमाल						
कुल सूचकाङ्क	१००.००	१०८.८	११३.२	११९.८	४.१	५.९
खाद्य तथा पेय पदार्थ	५९.५३	१०८.५३	१११.४२	११६.९६	२.६६	४.९७
गैर-खाद्य वस्तु तथा सेवा	४०.४७	१०९.१२	११५.८७	१२४.१७	६.१९	७.१६

तालिका ५ : राष्ट्रिय थोक मूल्य सूचकाङ्क
वार्षिक औसत
(२०५६/५७ = १००)

समूह/उप-समूहहरु	भार प्रतिशतमा	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
		२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७३/७४	२०७४/७५
कुल सूचकाङ्क	१००.००	३१५.३	३२३.६	३२९.२	२.७	१.७
कृषिसम्बन्धी वस्तुहरु	४९.५९	३७४.२	३६६.१	३६५.१	३.२	-०.३
खाद्यान्न वस्तुहरु	१६.५८	२७३.१	२८१.१	२८५.६	२.९	१.६
नगदे बाली	६.०९	४११.१	४२३.३	४१०.३	३.०	-३.१
दलहन	३.७७	४७७.७	५०१.६	४१४.२	५.०	-१७.४
फलफूल तथा तरकारी	११.१८	३७६.६	३६२.५	३६१.०	-३.७	५.१
मसलाहरु	१.९५	३७५.४	४१९.७	४२८.९	११.८	२.२
पशुजन्य उत्पादन	१०.०२	४७७.४	५१३.७	५१९.५	७.६	१.१
स्वदेशमा उत्पादित औद्योगिक वस्तुहरु	२०.३७	२६७.५	२८०.३	२९५.२	४.८	५.३
खाद्यजन्य वस्तुहरु	६.१२	२४३.३	२५५.८	२६०.८	५.१	२.०
पेय तथा सुतीजन्य वस्तुहरु	५.६८	३१२.६	३३५.०	३६०.५	७.२	७.६
निर्माण सामग्री	४.५०	२९६.२	२९२.९	३२४.३	-१.१	१०.७
अन्य	४.०७	२०८.९	२२६.६	२२३.१	८.५	-१.६
आयातीत वस्तुहरु	३०.०४	२५०.३	२४९.९	२६०.१	-०.२	४.१
पेट्रोलियम पदार्थ तथा कोईला	५.४०	४४८.३	४१८.६	४४४.०	-६.६	६.१
रासायनिक मल तथा रासायनिक वस्तुहरु	२.४६	२५१.७	२४९.०	२४२.०	-१.१	-२.८
यातायातका साधन तथा मेशिनरी वस्तुहरु	६.९७	२०२.४	२२५.२	२३९.३	११.२	६.३
इलेक्ट्रिक तथा इलेक्ट्रोनिक वस्तुहरु	१.८७	१२५.१	१२६.६	१२७.७	१.२	०.८
औषधी	२.७३	१५४.१	१४०.७	१६१.२	-८.७	१४.६
कपडाजन्य वस्तुहरु	३.१०	१९४.३	१९५.९	१९४.५	०.८	-०.७
अन्य वस्तुहरु	७.५१	२४१.०	२४४.४	२४९.०	१.४	१.९

तालिका ६ : राष्ट्रिय तलब तथा ज्यालादर सूचकाङ्क
(२०६१/६२ = १००)

	समूह तथा उप-समूह	भार	आर्थिक वर्ष				प्रतिशत परिवर्तन	
			२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७३/७४	२०७४/७५
	कुल सूचकाङ्क	१००.००	३४९.०	३६९.८	४२३.२	४४९.४	१४.४	६.२
१.	तलब सूचकाङ्क	२६.९७	२७८.६	२८४.४	३३६.४	३६८.६	१८.३	९.६
	अधिकृतस्तर	९.८०	२६०.४	२६५.८	३१०.९	३३९.६	१७.०	९.२
	सहायकस्तर	१७.१७	२८९.०	२९८.६	३५०.८	३८९.९	१८.९	९.८
१.१	निजामती सेवा	२.८२	३४०.७	३४०.७	४२३.२	४२३.२	२४.२	०.०
	अधिकृतस्तर	०.३१	२८१.४	२८१.४	३५०.७	३५०.७	२४.६	०.०
	सहायकस्तर	२.५१	३४७.९	३४७.९	४३२.०	४३२.०	२४.२	०.०
१.२	सार्वजनिक संस्थानहरु	१.१४	२८७.३	२९०.१	३५०.६	३५३.१	२०.८	०.७
	अधिकृतस्तर	०.१९	२३०.८	२३३.०	२९५.२	२९७.२	२६.७	०.७
	सहायकस्तर	०.९५	२९८.५	३०१.६	३६९.६	३६४.२	१९.९	०.७
१.३	बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु	०.५५	४४६.२	४५७.७	४९४.९	५२३.२	८.१	५.७
	अधिकृतस्तर	०.१०	३४१.२	३५२.३	३७५.६	४०७.५	६.६	८.५
	सहायकस्तर	०.४५	४७०.२	४८५.८	५२२.२	५४९.७	८.४	५.३
१.४	सैनिक तथा प्रहरी सेवाहरु	४.०१	३३२.४	३३२.४	४१०.८	४१०.८	२३.६	०.०
	अधिकृतस्तर	०.१७	२५९.२	२५९.३	३२२.६	३२२.६	२४.४	०.०
	सहायकस्तर	३.८४	३३५.७	३३५.७	४१४.८	४१४.८	२३.६	०.०
१.५	शिक्षा	१०.५५	२९५.८	३००.२	३६२.४	३८३.४	२०.७	५.८
	अधिकृतस्तर	६.८०	२६८.९	२७२.१	३२६.८	३५४.६	२०.१	८.५
	सहायकस्तर	३.७५	३४४.६	३३९.२	४२६.९	४३५.५	२१.६	२.०
१.६	निजी संगठनहरु	७.९०	१९३.३	२०६.०	२१९.७	२९९.४	६.७	३६.३
	अधिकृतस्तर	२.२४	२३०.१	२४३.६	२५४.४	२९३.९	४.४	१५.५
	सहायकस्तर	५.६६	१७८.८	१९१.१	२०६.०	३०५.५	७.८	४६.४
२.	ज्यालादर सूचकाङ्क	७३.०३	३७४.९	४०१.३	४५५.३	४७९.३	१३.४	५.३
२.१	कृषि मजदूर	३९.४९	४२२.७	४५७.५	५१७.३	५४६.३	१३.१	५.६
	पुरुष	२०.४९	४१६.१	४५१.०	४९८.०	५२३.०	१०.४	५.०
	महिला	१९.००	४२९.८	४६४.६	५३८.२	५७१.४	१५.८	६.२
२.२	औद्योगिक मजदूर	२५.२५	३१७.४	३२९.०	३७४.६	३९१.८	१३.९	४.६
	उच्च दक्ष	६.३१	३००.४	३१९.८	३५६.९	३६०.१	११.६	०.९
	दक्ष	६.३१	३१४.३	३२६.९	३७०.१	३७२.९	१३.२	०.७
	अर्धदक्ष	६.३१	३१५.८	३२३.३	३६३.८	३६६.६	१२.५	०.८
	अदक्ष	६.३२	३३९.३	३४५.८	४०७.६	४६७.४	१७.९	१४.७
२.३	निर्माण मजदूर	८.२९	३२२.९	३५४.१	४०५.७	४२६.७	१४.६	५.२
	डकर्मी	२.७६	३००.९	३२९.६	३७९.२	३९८.९	१५.०	५.२
	दक्ष	१.३८	२९१.१	३१८.४	३६८.९	३८९.८	१५.८	५.७
	अदक्ष	१.३८	३१०.८	३४०.९	३८९.४	४०८.१	१४.२	४.८
	सिकर्मी	२.७६	२८४.३	३१६.८	३७१.९	३८६.५	१७.४	३.९
	दक्ष	१.३८	२७६.७	३१०.९	३५९.४	३७४.१	१५.६	४.१
	अदक्ष	१.३८	२९१.९	३२२.८	३८४.४	३९८.९	१९.१	३.८
	ज्यामी	२.७७	३८३.३	४१५.७	४६६.०	४९४.६	१२.१	६.१
	पुरुष	१.३८	३९२.५	४२२.०	४५७.१	४८०.४	८.३	५.१
	महिला	१.३९	३७४.१	४०९.५	४७४.९	५०८.७	१६.०	७.१

तालिका ७ : नेपाल र भारतको उपभोक्ता मुद्रास्फीतिदर
(वार्षिक प्रतिशत परिवर्तन)

महिना	२०७२/७३			२०७३/७४			२०७४/७५		
	नेपाल	भारत	फरक	नेपाल	भारत	फरक	नेपाल	भारत	फरक
साउन	६.९	३.७	३.२	८.६	५.१	३.५	२.३	३.४	(१.१)
भदौ	७.२	४.४	२.८	७.९	४.३	३.६	३.४	३.३	०.१
असोज	८.२	५.०	३.२	६.७	४.२	२.५	३.१	३.६	(०.५)
कात्तिक	१०.४	५.४	५.०	४.८	३.६	१.२	३.९	४.९	(१.०)
मंसिर	११.६	५.६	६.०	३.८	३.४	०.४	४.२	५.२	(१.०)
पुस	१२.१	५.७	६.४	३.२	३.२	०.०	४.०	५.१	(१.१)
माघ	११.३	५.२	६.१	३.३	३.७	(०.४)	५.०	४.४	०.६
फागुन	१०.२	४.८	५.४	२.९	३.८	(०.९)	६.०	४.३	१.७
चैत	९.७	५.४	४.३	३.८	३.०	०.८	५.३	४.६	०.७
बैशाख	१०.०	५.८	४.२	३.४	२.२	१.२	४.१	४.९	(०.८)
जेठ	११.१	५.८	५.३	२.८	१.५	१.२	४.१	५.०	(०.९)
असार	१०.४	६.१	४.३	२.७	२.४	०.४	४.६	४.२	०.४
वार्षिक औसत	९.९	५.२	४.७	४.५	३.४	१.१	४.२	४.४	-०.२

तालिका ८ : वैदेशिक व्यापार स्थिति*

(रु. करोडमा)

विवरण	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५ ^अ	प्रतिशत परिवर्तन	
				२०७३/७४	२०७४/७५
कुल निर्यात	७०११.७	७३०४.९	८११९.२	४.२	११.१
भारत	३९४९.४	४१४४.९	४६६०.५	५.०	१२.४
चीन	१६८.२	१७०.१	२४३.८	१.२	४३.३
अन्य मुलुक	२८५४.२	२९८९.८	३२१४.९०	३.३	७.५
कुल आयात	७७३५९.९	९९०११.३	१२४२८२.७	२८.०	२५.५
भारत	४७७२१.३	६३३६७.०	८०९८१.४	३२.८	२७.८
चीन	११५६९.४	१२७२४.५	१५९६३.६	१०.०	२५.५
अन्य मुलुक	१८०६९.२	२२९१९.९	२७३३७.६	२६.८	१९.३
व्यापार सन्तुलन	-७०३४८.२	-९१७०६.४	-११६१६३.५	३०.४	२६.७
भारत	-४३७७१.९	-५९२२२.०	-७६३२०.९	३५.३	२८.९
चीन	-११४०१.३	-१२५५४.४	-१५७१९.८	१०.१	२५.२
अन्य मुलुक	-१५१७५.१	-१९९३०.०	-२४१२२.७	३१.३	२१.०
कुल व्यापार	८४३७१.६	१०६३१६.२	१३२४०१.८	२६.०	२४.५
भारत	५१६७०.६	६७५११.९	८५६४१.९	३०.७	२६.९
चीन	११७३७.६	१२८९४.४	१६२०७.४	९.९	२५.७
अन्य मुलुक	२०९६३.४	२५९०९.९	३०५५२.५	२३.६	१७.९

(प्रतिशतमा)

१. निर्यात/ आयातको अनुपात	९.१	७.४	६.५
भारत	८.३	६.५	५.८
चीन	१.५	१.३	१.५
अन्य मुलुक	१६.०	१३.०	११.८
२. कुल निर्यातमा अंश			
भारत	५६.३	५६.७	५७.४
चीन	२.४	२.३	३.०
अन्य मुलुक	४१.३	४०.९	३९.६
३. कुल आयातमा अंश			
भारत	६१.७	६४.०	६५.२
चीन	१५.०	१२.९	१२.८
अन्य मुलुक	२३.४	२३.१	२२.०
४. व्यापार सन्तुलनमा अंश			
भारत	६२.२	६४.६	६५.७
चीन	१६.२	१३.७	१३.५
अन्य मुलुक	२१.६	२१.७	२०.८
५. कुल व्यापारमा अंश			
भारत	६१.२	६३.५	६४.७
चीन	१३.९	१२.१	१२.२
अन्य मुलुक	२४.८	२४.४	२३.१
६. निर्यात तथा आयातको कुल व्यापारमा अंश			
निर्यात	८.३	६.९	६.१
आयात	९१.७	९३.१	९३.९

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित

अ : अपरिष्कृत

तालिका ९ : भारततर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरु*

(रु. करोडमा)

वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५ ^अ	२०७३/७४	२०७४/७५
क) प्रमुख वस्तुहरु	३४३२.०	३५००.९	३७७७.६	२.०	७.९
पोलिष्टर धागो	३२५.३	२८९.७	३६६.५	-९.४	३०.९
लताकपडा**	३४३.९	३२४.९	३२०.४	-५.७	-९.९
धागो	५.०	३.४	६३.६	-३२.६	-
जुटको बोरा	३७८.७	३६९.३	४४९.९	-४.६	२२.३
जिक शिट	९९३.६	२०३.०	२७८.०	४.९	३७.०
जुस	३२४.८	५०५.८	४७३.८	५५.७	-६.३
खयर	०.०	०.०	०.०	-	-
अलैची	४६३.३	३९०.६	४८४.६	-९५.७	२४.९
तार	९५४.७	९६७.३	९९६.४	८.९	९७.४
एम.एस. पाइप	५.२	४.७	०.८	-९.८	-८३.३
मञ्जन	९०९.३	६४.९	७६.३	-३५.९	९७.६
तामाको तार	८९.२	७९.४	९५.०	-९९.०	९९.७
चाउचाउ	४५.६	६५.६	५३.७	४३.७	-९८.९
जुता तथा चप्पल	९६०.८	९२३.४	९२४.८	-२३.३	९.९
जी.आई.पाइप	९३.९	९०२.६	२४.६	९.३	-७६.०
जुटको डोरी	३७.३	७०.९	०.४	९०.२	-९९.४
पिना	९००.९	९४६.०	९४८.९	४५.८	९.४
साबुन	९.०	०.२	०.९	-८२.३	-४७.९
ढुंगा तथा बालुवा	०.०	०.०	०.०	-	-
जुटको बट्टा	८.६	९३.८	२२.०	६९.९	५९.५
खोटो	९६८.९	९६७.९	९५८.९	-९.०	-५.४
अदुवा	५२.२	२३.२	७०.९	-५५.५	२०९.९
एल्मिनियम खण्ड	९९.९	२६.३	९९.६	३७.५	-५६.०
तयारी पोशाक	९६.७	२०.९	९४.८	२०.६	-२६.७
छाला	९२.४	२५.०	२७.५	९०९.८	९.९
जडीबुटी	३७.३	६०.४	७२.९	६२.०	२०.७
प्लाष्टिकका सामान	२९.२	९७.०	२.२	-९९.७	-८७.०
चोकर	३८.३	५५.५	४६.८	४५.०	-९५.८
औषधि (आयुर्वेदिक)	७३.९	६८.९	७४.३	-६.८	९.९
ढुटोको तेल	६.३	२.४	९.२	-६९.५	-५२.४
घिउ (क्लेरिफाइड)	९३.८	९४.५	९९.९	५.३	-९७.९
टपेन्टाइन	२६.९	२८.५	३२.९	९.४	९२.५
पार्टिकल बोर्ड	२.९	९.८	९.३	-३८.२	-२६.२
ब्रान्स	९४.३	२६.७	३२.५	८६.९	२९.८
कच्चा सनपाट	९.२	४.०	०.०	२९६.८	-९००.०
पश्मिना	७.२	७.२	८.०	-०.२	९९.२
कूचो	०.०	०.०	०.९	-	-
कागज	०.९	०.९	०.२	९०८.५	-७७.९
जीवित जनावर	९०.५	९२.७	६.९	२०.९	-४५.७
मार्बल स्ल्याब	०.०	३.२	५.३	-	६७.५
दाल	२७.९	०.०	०.०	-९९.८	-
दालचिनी	९.५	७.९	९.४	-२५.५	३२.२
रासायनिक पदार्थ	०.७	९.०	०.७	५०.६	-२६.७
तरकारी	२८.२	९.९	९.७	-६७.५	५.९
हस्तकलाका सामान	२.५	४.४	३.९	७५.५	-९९.५
तोरी तथा सस्यु	६.४	२.८	३.२	-५६.९	९२.०
घिउ (वनस्पती)	०.०	०.०	०.०	-	-
फलफूल	२.९	९.७	९.६	-९९.९	-५.२
बेसार	०.९	०.८	०.२	-९४.५	-७२.०
विस्कट	०.०	०.०	०.०	-	-
ख) अन्य	५९७.३	६४४.८	८८२.९	२४.६	३६.९
कुल जम्मा	३९४९.४	४९४४.९	४६६०.५	५.०	९२.४

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित

** पी.पी. फोत्रिक सहित

अ : अपरिष्कृत

तालिका १० : भारतबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरु*

(रु. करोडमा)

वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५ ^अ	२०७३/७४	२०७४/७५
क) प्रमुख वस्तुहरु	३७५९.८	५०६५६.९	६५४३२.७	३६.३	२९.२
पेट्रोलियम पदार्थ	६५६०.८	११८९२.०	१७०१३.४	८१.३	४३.१
सवारी साधन तथा स्पेयर पार्टपुर्जा	६२९४.०	७७८४.४	१०५९७.४	२३.७	३६.१
एम.एस.विलेट	२२६५.७	४६५०.९	५७९४.३	१०५.३	२४.६
अन्य मेशिनरी तथा पार्टपुर्जा	१९३२.३	२६५२.७	३९२७.७	३७.३	४८.१
औषधि	१९९६.४	२९४८.४	२४०७.७	१२.१	१२.१
कोल्डरोल्ड शिट इन्क्वाइल	६९६.५	५०२.७	१०२६.४	-२७.८	१०४.२
एम.एस.वायर	७८८.९	९२५.९	१४२८.६	१७.४	५४.३
विद्युतीय उपकरण	१२२१.४	१३८६.६	१५९४.७	१३.५	१५.०
हट रोल्ड शिट इन्क्वाइल	१३४२.१	१६१९.१	२४४२.७	२०.६	५०.९
सिमेन्ट	११६८.९	२४०३.३	३११७.८	१०५.६	२९.७
कृषि उपकरण तथा पार्टपुर्जा	९४९.४	१५२०.२	४५५.३	६०.१	-७०.१
रासायनिक पदार्थ	३३३.९	३९४.३	६११.३	१८.१	५५.०
धागो	६६५.५	६४१.८	९३८.२	-३.६	४६.२
रासायनिक मल	१५९.९	१०८.३	१८६.२	-३२.३	७२.०
लत्ताकपडा	४१६.७	४२०.४	४८४.४	०.९	१५.२
कोइला	९१५.५	९०१.६	१०८७.२	-१.५	२०.६
सुती	२७६.६	२८०.५	२६४.१	१.४	-५.९
तरकारी	७७२.६	१०६४.५	११०३.९	३७.८	३.७
सौन्दर्यका सामान	२१८.९	२६६.४	३००.८	२१.७	१२.९
कागज	५५४.२	५८७.७	६४१.८	६.०	९.२
धान तथा चामल	२१८६.३	२३६०.१	२८९१.०	७.९	२२.५
तयारी पोशाक	४४४.९	५६२.३	५४२.६	२६.१	-३.५
ग्लास सिट तथा ग्लास वेयर्स	३६९.६	४०७.२	४६१.१	१०.२	१३.२
आल्मिनियम इङ्गट तथा रड	३१७.४	३६६.६	४९८.७	१५.५	३६.०
टायर, ट्युब्स तथा फ्लेक्स	४०८.१	५८७.७	७६१.८	४४.०	२९.६
रेडियो, टीभी, डेक तथा पार्टपुर्जा	१५१.५	१५९.६	१३५.३	५.४	-१५.३
इनामेल तथा अन्य पेन्ट्स	२०२.८	२३२.८	२९३.५	१४.८	२६.०
किताब तथा पत्रिका	१९६.१	१७०.९	१४३.२	-१२.९	-१६.२
शिशु आहार तथा दुग्ध उत्पादन	४६८.६	५९०.४	६७१.१	२६.०	१३.७
चिनी	३५.६	११.९	४.९	-६६.६	-५९.१
पाइप तथा पाइप फिटिंग	१४२.१	२०५.०	२७७.०	४४.२	३५.१
इन्सेक्टीसाइड्स	१७८.५	२१३.७	२१६.८	१९.७	१.५
नून	१२८.३	९०.४	११८.२	-२९.५	३०.७
अलकत्रा	४५.६	११७.२	२६९.०	१५६.७	१२९.५
तारका सामान	१३९.५	२०१.६	३३९.४	४४.५	६८.३
फलफूल	५०१.७	४९५.०	५७३.१	-१.३	१५.८
सेनीटरी वेयर्स	४२३.६	५०५.१	२२२.५	१९.२	-५६.०
अन्य स्टेशनरी सामान	५७.७	६८.३	८१.९	१८.४	१९.८
जिरा तथा मरिच	११६.७	१२३.०	१४८.८	५.४	२०.९
ड्राइ सेल ब्याट्री	४३३.१	२६२.३	२८४.९	-३९.४	८.६
जुता तथा चप्पल	८८.८	१०४.९	१०३.८	१८.२	-१.१
प्लाष्टिकका भाँडाकुडा	२५१.३	२७६.२	३३८.४	९.९	२२.६
अगरवती	६१.४	७२.३	८८.५	१७.९	२२.४
खाना पकाउने चुलो	३०.७	४१.३	५९.१	३४.८	४३.०
जीवित जनावर	२६९.०	२१६.५	३३१.५	-१९.५	५३.१
कच्चा कपास	१९.९	२३.५	११.०	१८.२	-५३.४
चिया	६.१	७.८	१०.५	२८.२	३४.४
मोलासिस सुगर	२.३	६.७	६.७	१९५.७	०.३
स्टिल शिट	३१.७	२४.७	१२५.१	-२२.२	४०७.०
ख) अन्य	१०५६१.५	१२७०.१	१५५४८.८	२०.३	२२.३
कुल जम्मा	४७७२१.३	६३३६७.०	८०९८१.४	३२.८	२७.८

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित ,

अ : अपरिष्कृत

तालिका ११ : चीनतर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरु*

(रु. करोडमा)

वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५ [†]	२०७३/७४	२०७४/७५
क) प्रमुख वस्तुहरु	१००.३	९५.६	११६.५	-४.६	२१.९
अगरवती	०.६	१.०	१.३	७३.८	२८.९
आलुमिनियम, तामा र ब्रासका भाँडाकुडा	०.०	०.०	०.०	-	-
हस्तकलाका सामान (धातु तथा काठ)	४२.९	३७.३	३१.९	-१३.१	-१४.४
जडीवृत्ती	०.०	०.०	०.०	-	-
मानिसको कपाल	१.३	०.०	०.०	-१००.०	-
वाद्यवादन, पार्टस	०.०	०.०	०.०	-	-
नेपाली कागज तथा कागजका उत्पादन	०.०	०.०	०.०	-	-
चउचाउ	१.३	२.८	८.८	११५.६	२१६.६
अन्य हस्तकलाका सामानहरु	५.२	८.६	१४.४	६४.६	६८.४
पश्मिना	५.०	२.६	७.८	-४९.२	२०४.५
तयारी पोशाक	१.७	५.९	१०.८	२४५.०	८३.५
तयारी छालाका सामानहरु	०.०	०.१	०.०	३२४.०	-८८.५
रुद्राक्ष	०.०	०.०	०.०	-	-
चाँदीका सामान तथा गरगहनाहरु	०.१	०.३	०.१	२२५.७	-५४.६
प्रशोधित छाला	१७.१	१३.८	१०.१	-१९.४	-२६.७
चिया	१.२	०.९	२.९	-२७.०	२३३.०
तरकारी	०.०	०.०	०.०	-	-
गहुँको पिठो	०.६	०.६	२.५	५.३	३१८.३
ऊनी गलैचा	२३.२	२१.९	२५.९	-५.७	१८.४
ख) अन्य	६७.९	७४.५	१२७.२	९.८	७०.७
कुल जम्मा	१६८.२	१७०.१	२४३.८	१.२	४३.३

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित

† अपरिष्कृत

तालिका १२ : चीनबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरु*

वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५ ^१	२०७३/७४	२०७४/७५
क) प्रमुख वस्तुहरु	८१५३.५	८८४५.६	११२५५.९	८.५	२७.२
आलुमिनियम स्क्राफ, फ्लेक, फोइल, वार्स र रड	१७०.५	१४५.१	१६२.३	-१४.९	११.८
भोला	५७.०	६३.७	८४.२	११.७	३२.२
क्यामेरा	२५.६	४१.०	५८.३	६०.५	४२.०
रासायनिक पदार्थ	१३६.७	११९.१	१६७.६	-१२.९	४०.७
रासायनिक मल	१६१२.०	८७४.६	८७२.१	-४५.७	-०.३
सौन्दर्यका सामान	३४.५	४१.८	६६.६	२१.१	५९.१
डाइ सेल ब्याट्री	१९.८	२०.३	१८.१	२.५	-१०.८
विद्युतीय उपकरण	८९६.१	८९३.०	१०९५.२	-०.३	२२.६
फस्तर	२३.२	२२.६	२३.९	-२.७	६.१
लसुन	५०.९	३६.६	६०.४	-२८.१	६५.२
अदुवा	०.०	०.०	०.०	-	-
चस्मा	११९.७	१४१.२	१४२.६	१८.०	१.०
मेडिकलका सामान तथा पार्टपुर्जा	१२८.२	१०२.८	१५८.४	-१९.८	५४.१
औषधि	५६.२	५६.७	९१.५	०.९	६१.३
धातु तथा काठका सामान	८३.५	१२६.०	१२०.२	५०.९	-४.६
अफिसका सामान तथा स्टेशनरी	६४.८	८६.८	११०.३	३४.०	२७.१
अन्य मेशिनरी तथा पार्ट्स	७९१.८	१०४७.६	१८८६.३	३२.३	८०.१
अन्य स्टेशनरी सामान	६३.६	६६.८	६४.७	५.०	-३.२
प्याराफिन वाक्स	२५.१	२.९	०.७	-८८.४	-७६.७
पाइप तथा पाइप फिटिंग	२७.०	६६.६	७३.६	१४६.६	१०.५
प्लाईउड तथा पार्टिकल बोर्ड	२९.५	३८.१	३६.०	२८.८	-५.५
प्लाष्टिकका भाँडाकुँडा	०.०	०.०	२.४	-	-
कच्चा रेसम	१३३.७	७५.५	१६९.६	-४३.५	१२४.६
कच्चा ऊन	७५.१	७२.०	३७.२	-४.२	-४८.२
तयारी पोशाक	५६१.८	५५६.०	८७६.४	-१.०	५७.६
चाउचाउका लागि पाउडर	४.९	७.१	७.८	४३.५	९.७
जुता तथा चप्पल	२४०.९	२१७.६	२९९.९	-९.७	३७.८
स्मार्ट कार्ड	२०.२	१४.८	३६.८	-२६.५	१४७.९
सोलार प्यानेल	८२.०	८३.२	४८.१	१.५	-४२.३
स्टिल रड तथा सिट	१७.३	६३.३	१२१.५	-	९२.०
स्टोरेज ब्याट्री	४५.८	८३.८	७४.२	८२.८	-११.५
दुरसञ्चारका उपकरण	१७९९.०	२४२३.१	२६८२.५	३४.७	१०.७
पोलिष्टर धागो	३१.४	३३.२	३०.३	५.७	-८.८
खेलौना	६१.७	७३.५	७९.९	१९.०	८.७
यातायातका साधन तथा पार्टपुर्जा	१५८.३	२७८.७	४११.०	७६.०	४७.४
टायर, ट्युब तथा फ्लेप	१३.६	१५.९	१७.९	१६.९	१२.७
भिडीयो टेलिभिजन तथा पार्ट्स	३६८.५	७१४.६	८९९.३	९४.०	२५.८
वेल्डिङ रड	४८.७	४३.८	६३.८	-९.९	४५.६
गहुँको पिठो	२०.६	२१.०	२९.४	१.८	४०.०
छपाईको कागज	५४.४	७५.२	७५.२	३८.४	-०.१
ख) अन्य	३४१५.९	३८७८.९	४७०७.८	१३.६	२१.४
कुल जम्मा	११५६९.४	१२७२४.५	१५९६३.६	१०.०	२५.५

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित

अ : अपरिष्कृत

तालिका १३ : अन्य मुलुकतर्फ निर्यात गरिएका प्रमुख वस्तुहरु*

(रु. करोडमा)

		२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५ ^अ	प्रतिशत परिवर्तन	
					२०७३/७४	२०७४/७५
(क)	प्रमुख वस्तुहरु	१७९२.९	१६३२.९	१६३९.८	-८.९	०.४
१	गलैँचा	७८४.८	७१५.६	६८६.२	-८.८	-४.१
२	दाल	८८.३	९७.०	८९.६	९.९	-७.६
३	तयारी पोशाक	४४८.२	४००.६	४३६.८	-१०.६	९.१
४	पश्मिना	२६३.६	२३५.४	२१२.४	-१०.७	-९.७
५	हस्तकलाका सामानहरु (काष्ठ तथा धातु)	९.७	१५.३	८.९	५७.३	-४१.८
६	नेपाली कागज तथा त्यसबाट निर्मित वस्तु	३२.४	३८.०	३१.३	१७.२	-१७.७
७	छाला	४२.४	३८.३	४४.०	-९.६	१४.९
८	जडीबुटी	२२.०	१४.८	२९.६	-३२.७	१००.०
९	सुन चाँदीका गहना	२१.५	२५.४	३५.०	१८.३	३७.९
१०	चिया	५७.५	२६.२	३६.४	-५४.४	३८.८
११	छालाका तयारी वस्तु	२२.५	२६.४	२९.५	१७.१	१२.१
१२	भुसे तेल	०.०	०.०	०.०	-	-
(ख)	अन्य	११०१.३	१३५६.९	१५७५.१	२३.२	१६.१
	कुल जम्मा	२८९४.२	२९८९.८	३२१४.९	३.३	७.५

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित

अ : अपरिष्कृत

तालिका १४ : अन्य मुलुकबाट आयात गरिएका प्रमुख वस्तुहरु*

(रु. करोडमा)

वस्तुको नाम	आर्थिक वर्ष			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५ ^म	२०७३/७४	२०७४/७५
क) प्रमुख वस्तुहरु	१२३४७.३	१५९६६.६	१८९२२.०	२९.३	१८.५
सुन	१६०७.४	२७४३.२	३२२०.४	७०.७	१७.४
दूरसंचार उपकरण तथा पार्ट्स	५४८.८	६९०.२	६०५.७	२५.८	-१२.२
अन्य मेशिनरी तथा पार्ट्स	६३७.०	६४७.४	१०९४.४	-२.९	६९.०
विद्युतीय सामानहरु	१७७.१	१६६.३	२१०.१	-६.१	२६.३
पोलिथिन गान्धुअल्स	९१२.२	८९०.५	१३८९.६	-२.४	५६.०
कम्प्युटर तथा पार्टपुर्जा	१३४.६	२५३.६	१८५.४	-२६.५	-२६.९
कच्चा भटमासको तेल	१२७२.०	१३५२.९	१५०५.४	६.४	११.३
यातायात उपकरण तथा पार्टपुर्जा	५८७.७	७६१.८	१०७७.९	२९.६	४१.५
औषधि	९०३.०	३४०.६	४७९.४	-६२.३	४०.७
सुपारी	२०९.८	१०३.७	२०३.५	-२०.६	९६.३
चाँदी	७२४.३	९८७.३	१३३५.४	३६.३	३५.३
धागो	२९४.१	२१४.६	३४७.३	-२७.०	६१.८
हवाइजहाजका स्पेयर पार्टपुर्जा	७६७.९	१७२७.७	२२३५.७	१२५.०	२९.४
स्टील रड तथा शिट	६.१	३.५	११.२	-४३.०	२२०.९
कच्चा पाम तेल	३११.९	५७७.३	४६८.९	८५.१	-१८.८
औषधि उपकरण तथा औजार	५३१.७	५४४.०	९०४.४	२.३	६६.३
तामाको तार, रड, स्क्रयाप्स तथा शिट	१७१.६	१७५.६	२३०.५	२.२	३१.३
पेट्रोलियम पदार्थ	३११.६	२४९.४	२१०.९	-२०.०	-१५.४
भिडियो, टेलिभिजन तथा पार्टपुर्जा	१३६.४	२३०.६	३२४.३	६९.०	४०.६
लेक्ने तथा छान्ने कागज	१८५.५	२७३.०	२२८.५	४७.२	-१६.३
लताकपडा	७१.०	७०.८	७४.३	-०.३	५.०
तयारी पोशाक	१५०.५	१०७.९	१०२.४	-२८.३	-५.०
स्टोरेज बेटी	७६.९	६७.७	५२.२	-११.९	-२२.९
पी.भी.सी. कम्पाउण्ड	१७२.४	२४४.१	२५२.९	४१.६	३.६
कच्चा ऊन	९०.९	८३.३	७५.३	-८.३	-९.६
सौन्दर्यका सामान	१११.३	१२८.१	१३३.०	१५.१	३.९
कार्यालय उपकरण तथा स्टेशनरी	६२.८	९४.६	१०२.२	५०.७	८.०
रासायनिक मल	१६८.७	३३०.०	४६२.५	९५.७	४०.२
खाने तेल	२६६.१	८७६.८	६५१.४	२२९.५	-२५.७
एम.एस.विलेट	१.२	०.०	०.०	-	-
अन्य स्टेशनरी	५६.५	६७.३	६६.१	१९.३	-१.९
पाम आयल	७४.४	६०.८	६०.५	-१८.४	-०.५
जूता तथा चप्पल	२२.४	२०.३	२०.२	-९.८	-०.६
पाइप तथा पाइप फिटिंग्स	२१.६	१४.६	१०.७	-३२.२	-२६.४
सिन्थेटिक कार्पेट	५५.४	६६.२	५६.७	१९.५	-१४.३
टायर, टयुब तथा फ्लेप्स	४६.३	५९.६	५०.६	२८.७	-१५.२
लताकपडा डाइ	११.२	१०.३	१५.३	-८.२	४८.५
एम.एस.रड	५.२	२.१	०.०	-५९.५	-
जिक इन्सट	१४१.६	१९९.२	५०.७	४०.७	-७४.५
बोसो	१२.०	१०.०	१९.४	-१७.०	९४.२
ग्लासवेयर्स	१८.९	३७.६	४१.४	९८.९	१०.२
कच्चा नरिवलको तेल	१.०	०.०	०.८	-	-
क्यामेरा	२४.५	४३.३	५५.९	७६.५	२९.२
खेलौना	८.५	१६.६	४०.०	९५.२	१४०.२
घडी तथा ब्याण्ड्स	४८.७	४८.१	५५.५	-१.४	१५.४
छाता तथा पार्टपुर्जा	०.१	०.७	०.०	४२८.८	-९८.५
साना अलैची	३४.३	१८३.३	१८.७	४३४.७	-८९.८
ब्यारिफिन वाक्स	६.९	२.३	१.१	-६६.३	-५२.१
पाउडर दूध	२२.१	७.३	५.७	२२२.६	-१९.५
एक्सरे फिल्म	३५.०	५०.१	४९.०	४३.२	-२.१
भोला	५.२	४.४	८.२	-१५.९	८५.९
जी.आइ. तार	०.२	०.३	०.८	७.४	१९०.७
सिन्थेटिक तथा प्राकृतिक रबर	१५.९	१७.९	२५.८	१२.९	४३.८
इन्सेक्टिसाइड	१०.८	१८.६	१५.०	७३.१	-१९.६
फास्तर	१.२	०.३	०.२	-७२.९	-४२.९
होकाको ताल्चा	०.७	१.०	०.५	४०.७	-४७.५
फल्यास लाइट	०.९	२.०	१.४	१२६.७	-३०.९
चुरोट कागज	३.७	३.६	५.९	-१.७	६१.३
कच्चा रेशम	०.२	०.०	०.१	-९५.६	१५४२.७
क्लोभ	४.९	१२.७	८.३	१५८.३	-३४.८
ड्राइमेल बेटी	२१.५	१.८	४.१	-९१.६	१२९.६
नरिवलको तेल	२.३	३.१	६.६	३७.२	१०९.२
टांक	०.२	०.०	०.१	-८०.२	५३.६
जिरा	०.४	०.४१७	०.००६	-	-
ख) अन्य	५७२१.९	६९५३.२	८४१५.७	२१.५	२१.०
कुल जम्मा	१८०६९.२	२२९१९.९	२७३३७.६	२६.८	१९.३

* भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित

अ : अपरिष्कृत

तालिका १५ : शोधनान्तर स्थिति

(रु. करोडमा)

विवरण	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५ ^१	प्रतिशत परिवर्तन	
				२०७३/७४	२०७४/७५
(क) चालु खाता	१४०४१.८	-१०१३.१	-२४५२१.७	-१०७.२	२३२०.६
निर्यात, एफ.ओ.बी.	७४८६.६	८२१२.७	९३३०.५	९.७	१३.६
तेल	०.०	०.०	०.०	-	-
अन्य	७४८६.६	८२१२.७	९३३०.५	९.७	१३.६
आयात, एफ.ओ.बी.	-७५६४.८	-९७७९.४.६	-१२२७८.४	२९.३	२५.६
तेल	-६८७२.४	-१२१४१.४	-१७२२४.३	७६.७	४१.९
अन्य	-६८७७६.३	-८५६५३.२	-१०५५६३.१	२४.५	२३.२
व्यापार सन्तुलन	-६८१६२.२	-८९५८१.८	-११३४५६.९	३१.४	२६.७
खुद सेवा आय	९८४.९	२८९.१	२०६.६	-७०.६	-२८.५
सेवा आय	१३८४७.२	१५८२६.५	१७७४७.३	१४.३	१२.१
भ्रमण	४१७६.५	५८५२.७	६७०९.५	४०.१	१४.६
अन्यत्र नपरेको सरकारी आय	३८३३.१	२५५३.४	२२४६.१	-३३.९	-१२.०
अन्य	५८३७.६	७४२०.४	८७९१.७	२७.१	१८.५
सेवा भुक्तानी	-१२८६२.३	-१५५३७.४	-१७५४०.७	२०.८	१२.९
यातायात	-४४०३.०	-४६८८.५	-६३२५.१	६.५	३४.९
भ्रमण	-५६४१.८	-७९९२.७	-७९५९.७	४१.७	-०.४
जसमध्ये शिक्षा	-२०१३.९	-३५०२.५	-३८०८.९	७३.९	८.७
सरकारी सेवा खर्च	-२१०.०	-१३३.२	-२४८.३	-३६.६	८६.५
अन्य	-२६०७.४	-२७२३.०	-३००७.५	४.४	१०.५
व्यापार तथा सेवा क्षेत्रको सन्तुलन	-६७१७७.३	-८९२९२.७	-११३२५०.३	३२.९	२६.८
खुद आय	३४००.४	३०९९.५	२२६१.५	-८.८	-२७.०
आय प्राप्ती	४३०८.५	५१९५.९	६९१४.३	२०.६	३३.१
आय भुक्तानी	-९०८.१	-२०९६.४	-४६५२.८	१३०.९	१२१.९
व्यापार, सेवा तथा आय सन्तुलन	-६३७७६.८	-८६१९३.२	-११०९८८.८	३५.१	२८.८
खुद ट्रान्सफर	७७८१८.७	८५१८०.१	८६४६७.१	९.५	१.५
ट्रान्सफर आय	७८१९९.०	८५५७०.९	८७०४७.६	९.४	१.७
अनुदान	७०४१.२	११४६६.४	६१२६.२	६२.८	-४६.६
निजी क्षेत्रको विप्रेषण	६६५०६.४	६९५४५.२	७५५०५.९	४.६	८.६
पेन्सन	४६५१.४	४५५९.३	५४१५.५	-२.०	१८.८
अन्य	०.०	०.०	०.०	-	-
ट्रान्सफर भुक्तानी	-३६०.३	-३९०.८	-५८०.५	२.८	४.८
(ख) पूँजी खाता (पूँजी ट्रान्सफर)	१६९८.७	१३३६.३	१७७२.२	-२१.३	३२.६
जम्मा (क+ख)	१५७४०.६	३२३.२	-२२७४९.५	-९७.९	-७१३८.६
(ग) वित्तीय खाता (समूह ड बाहेक)	२९६३.८	२६६४.०	१०२८४.२	-१०.१	२८६.१
प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी आप्रवाह	५९२.१	१३५०.४	१७५१.३	१२८.१	२९.७
पोर्टफोलियो लगानी	०.०	०.०	०.०	-	-
अन्य लगानी सम्पत्ति	-३०९३.६	-४८६९.१	-४०२९.०	५७.४	-१७.३
व्यापारिक साख	-३३.९	-९००.५	४१९.४	-	-
अन्य	-३०५९.७	-३९६८.५	-४४४८.३	२९.७	१२.१
अन्य लगानी दायित्व	५४६५.४	६१८२.६	१२५६१.९	१३.१	१०३.२
व्यापारिक साख	१६३९.७	२४३८.१	५४५३.५	४८.७	१२३.७
ऋण	२७३४.२	५६९०.९	८४४४.१	१०५.२	५०.५
सरकार	२५७७.९	४४७८.७	८११७.९	७२.४	८१.३
ऋण प्राप्ती	४३७७.४	६२६०.२	९९७६.८	४३.०	५९.४
साँवा भुक्तानी	-१७७९.५	-१७८१.५	-१८५८.९	०.१	४.३
अन्य क्षेत्र	१३६.३	११३२.२	३२६.३	७३०.७	-७१.२
मुद्रा तथा निक्षेप	१४९.२	-१८८१.२	-१३३४.०	-२२५.६	-२९.१
नेपाल राष्ट्र बैंक	-०.६	२३.२	-१७.९	-	-
वाणिज्य बैंकहरु	१४९.८	-१९०४.४	-१३१६.१	-	-
अन्य दायित्व	-४०६.८	१४.८	-१.७	-१०३.६	-१११.७
जम्मा (क+ख+ग)	१८७०४.४	२९८७.२	-१२४६५.३	-८४.०	-५१७.३
(घ) विविध पूँजी तथा भुलचुक	१६८५.०	३३४२.२	११२२७.३	-	-
जम्मा (क+ख+ग+घ)	२०३८९.५	६३२९.४	-१२३८.०	-६९.०	-११९.६
(ङ) जगेडा तथा सम्बन्धित शिर्षक	-२०३८९.५	-६३२९.४	१२३८.०	-६९.०	-११९.६
जगेडा सम्पत्ति	-२०३८९.५	-६१५९.२	१३३५.०	-६९.८	-१२१.७
नेपाल राष्ट्र बैंक	-१७२८८.७	-६१८७.९	-२५७.८	-६४.२	-५.८
वाणिज्य बैंकहरु	-३१००.८	२.७	३९१३.२	-	-
आई.एम.एफ. कर्जा उपयोग	०.०	-१७०.२	-९७.१	-	-
खुद वैदेशिक सम्पत्तिमा परिवर्तन (-वृद्धि)	-१८८९१.२	-८२१०.६	-९६.०	-	-

अ : अपरिष्कृत

तालिका १६ : विदेशी विनिमय संचिति
(असार मसान्त)

	रु. करोडमा			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०७३	२०७४	२०७५	२०७३/७४	२०७४/७५
नेपाल राष्ट्र बैंक	८८७०१.१	९२७२६.६	९८९३९.६	४.५	६.७
परिवर्त्य	६७२४५.८	६८३८७.०	७३७६३.२	१.७	७.९
अपरिवर्त्य	२१४५५.३	२४३३९.६	२५१७६.४	१३.४	३.४
वाणिज्य बैंक	१५२१५.९	१५२१६.६	११३१८.९	०.०	-२५.६
परिवर्त्य	१४२५५.०	१४१५०.३	१०२००.७	-०.७	-२७.९
अपरिवर्त्य	९६०.९	१०६६.३	१११८.२	११.०	४.९
कुल संचिति	१०३९१६.९	१०७९४३.२	११०२५८.५	३.९	२.१
परिवर्त्य	८१५००.८	८२५३७.३	८३९६३.९	१.३	१.७
अपरिवर्त्य	२२४१६.१	२५४०५.९	२६२९४.६	१३.३	३.५
	करोड डलरमा			प्रतिशत परिवर्तन	
नेपाल राष्ट्र बैंक	८३१.१	९०१.५	९०४.९	८.५	०.४
परिवर्त्य	६३०.१	६६४.९	६७४.६	५.५	१.५
अपरिवर्त्य	२०१.०	२३६.६	२३०.३	१७.७	-२.७
वाणिज्य बैंक	१४२.६	१४७.९	१०३.५	३.८	-३०.०
परिवर्त्य	१३३.६	१३७.६	९३.३	३.०	-३२.२
अपरिवर्त्य	९.०	१०.४	१०.२	१५.१	-१.४
कुल संचिति	९७३.६	१०४९.४	१००८.४	७.८	-३.९
परिवर्त्य	७६३.६	८०२.४	७६७.९	५.१	-४.३
अपरिवर्त्य	२१०.०	२४७.०	२४०.५	१७.६	-२.६

तालिका १७ : वैदेशिक सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

क्र. सं.	विवरण	असार मसान्त (रु. करोडमा)		
		२०७३	२०७४	२०७५
(क)	सम्पत्ति	१०५४०१.२	११०७७८.८	११३८२४.१
१	प्रत्यक्ष लगानी	०.०	०.०	०.०
२	पोर्टफोलियो लगानी	०.०	०.०	०.०
३	अन्य लगानी	१३६३८.१	१५२१३.०	११८१३.५
	अन्य इक्विटी	६८८.४	१०७६.६	८७९.२
	मुद्रा तथा सञ्चिति	४१७९.७	४३५५.७	४७४७.५
	ऋण	५.८	३३०.५	३५६.२
	व्यापारिक साख र अग्रिम भुक्तानी	३३.९	९००.५	४१९.४
	अन्य खाता प्राप्ति	८७३०.४	८५४९.७	५४११.२
४	अन्य अफिसियल रिजर्व	९१७६३.१	९५५६५.८	१०२०१०.६
(ख)	दायित्व	६१०४८.५	६७७०२.५	८१९९७.२
१	प्रत्यक्ष लगानी	१३७६७.८	१६८६१.१	१८६१२.४
२	पोर्टफोलियो लगानी	०.०	०.०	०.०
३	अन्य लगानी	४७२८०.७	५०८४१.४	६३३८४.८
	अन्य इक्विटी	०.०	०.०	०.०
	मुद्रा तथा निक्षेप	४०६६.५	४१४०.२	४३४९.९
	ऋण	४०५१९.९	४३२७९.४	५२५१८.५
	व्यापारिक साख र अग्रिम भुक्तानी	१६३९.८	२४३८.१	५४५३.५
	अन्य खाता दायित्व	३६.२	६.६	१५.५
	स्पेसल ड्रइड राइट्स	१०१८.३	९७७.०	१०४७.५
	खुद वैदेशिक सम्पत्ति तथा दायित्व	४४३५२.७	४३०७६.३	३१८२६.९

तालिका १८ : सरकारको वित्त स्थिति⁺
(नगद प्रवाहको आधारमा)

(रु. करोडमा)

शीर्षक	रकम			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५*	२०७३/७४	२०७४/७५
कुल खर्च	५८१७०.४	८१५७०.३	१०२९०२.२	४०.२	२६.२
चालु खर्च	३६४४६.९	५१३६७.५	६८०३१.३	४०.९	३२.४
क. आन्तरिक साधन	३३३२७.५	४७६२१.५	६२८५७.०	४२.९	३२.०
ख. वैदेशिक ऋण	९४९.१	१९८९.०	२८१३.१	१०९.६	४१.४
ग. वैदेशिक अनुदान	२१७०.४	१७५७.०	२३६१.२	-१९.०	३४.४
पूँजीगत खर्च	११५६७.७	१९९१९.२	२३९९०.६	७२.२	२०.४
क. आन्तरिक साधन	१०१५७.९	१६०२५.६	१९६०३.६	५७.८	२२.३
ख. वैदेशिक ऋण	७२४.७	२५७२.४	३६९१.४	२५४.९	४३.५
ग. वैदेशिक अनुदान	६८५.१	१३२१.१	६९५.६	९२.८	-४७.३
वित्तीय व्यवस्था	१०१५५.८	१०२८३.७	१०८८०.४	१.३	५.८
क. आन्तरिक साधन	९३३३.७	१००७७.१	१०२९५.९	८.०	२.२
ख. वैदेशिक ऋण	७८३.४	१७३.७	५५१.०	-७७.८	२१७.२
ग. वैदेशिक अनुदान	३८.७	३२.९	३३.४	-१५.०	१.७
कुल साधन र स्रोत	५२५०२.२	६२७००.८	७६०१७.४	१९.४	२१.२
राजस्व तथा वैदेशिक अनुदान	५२१७६.१	६२३५९.४	७५४५०.९	१९.५	२१.०
राजस्व	४८१९७.८	६०९११.७	७२६०७.८	२६.४	१९.२
वैदेशिक अनुदान	३९७८.३	१४४७७.७	२८४३.२	-६३.६	९६.४
पहिलो वर्षको रकम संचिती र वेरुजु	३२६.१	३४१.४	५६६.५	४.७	६५.९
न्यून (-), बचत (+)	५६६८.२	१८८६९.५	२६८८४.८	२३२.९	४२.५
न्यून व्यहोरिने स्रोतहरू	५६६८.२	१८८६९.५	२६८८४.८	२३२.९	४२.५
आन्तरिक ऋण	१३२१.५	१३७९४.८	१८६६५.०	९४३.९	३५.३
आन्तरिक ऋण (अधिविकर्ष र अन्य वाहेक)	८७७७.५	८८३३.८	१४४७५.१	०.६	६३.९
क. ट्रेजरी बिल्स	२०५०.०	३३००.०	७१९५.९		
ख. विकास ऋणपत्र	६२००.०	५५००.०	७२००.०		
ग. राष्ट्रिय बचतपत्र	०.०	०.०	०.०		
घ. नागरिक बचतपत्र	५००.०	२८.६	७५.१		
ङ. वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	२७.५	५.२	४.९		
अधिविकर्ष [‡]	-७४३७.३	५०४१.९	४४६१.३		
अन्य [@]	-१८.६	-८०.८	-२७१.४	३३३.६	२३५.८
वित्तीय व्यवस्था	१३६९.४	२९४.०	३२३.५	-७८.५	१०.०
वैदेशिक ऋण	२९७७.४	४७८०.७	७८९६.३	६०.६	६५.२
सरकारी कोष खाता	६८४.८८	४१६७.२१	६४४८.९	५०८.५	५४.८
मू.अ.क. कोष खाता	-०.३	-८५.४	३.४	-	-
भन्सार कोष खाता	२१.६	२२.५	-४४.४	-	-
पुनर्निर्माण कोष खाता	०.०	१७०३.९	१२४.९	-	-
स्थानीय निकाय हिसाब [#]	३०८.७	१३३२.४	४४०६.०	-	-
अन्य आय	३५४.९	११९३.८	१९५९.१	-	-
चालु खाता (-बचत)	८१२२.२	-८७४.६	१९८७.६	-	-

+ प्रस्तुत तथ्याङ्क सरकारी कारोबार गर्ने नेपाल राष्ट्र बैंकका ८ कार्यालय, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकका ६६ शाखा, नेपाल बैंकका ४४ शाखा, एभरेष्ट बैंकका ९ शाखा, ग्लोबल बैंकका ४ शाखा र नेपाल बंगलादेश बैंक, एन्.ए.मू.वी बैंक र बैंक अफ काठमाडौंका १/१ शाखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कमा आधारित रहेको छ। त्यसैगरी ७५ वटा जिल्लास्थित ७९ वटा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयहरू र भुक्तानी केन्द्रहरूबाट प्राप्त निकाशा विवरणमा आधारित रहेको छ।

= गा.वि.स.। जि.वि.स. लाई वितरण भएको रकममध्ये खर्च नभई बाँकी रहेको रकम परिवर्तन।

& = ऋणात्मक चिन्ह (-) ले बचत जनाउँछ।

@ = नेपाल सरकारको ऋणपत्र कारोबारबाट आर्जित अन्य रकम।

‡ = अपरिष्कृत

तालिका १९ : नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण

(रु. करोडमा)

सि. नं.	ऋणपत्रहरु तथा स्वामित्व	रकम			रकम परिवर्तन		प्रतिशत परिवर्तन	
		२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५ ^१	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७३/७४	२०७४/७५
१	ट्रेजरी बिल्लस	११६०५.९	११०४०.९	१४४८४.८	-५६५.०	३४४३.९	-४.९	३१.२
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	१६१०.०	३०४५.७	२६१२.०	१४३५.७	-४३३.८	८९.२	-१४.२
	आ. वाणिज्य बैंकहरु	९७९०.०	७९५३.९	११८१५.३	-१८३६.१	३८६१.४	-१८.८	४८.५
	इ. विकास बैंकहरु	४४.४	३४.३	४२.०	-१०.१	७.७	-२२.८	२२.४
	ई. वित्त कम्पनीहरु	११.२	७.०	१५.५	-४.२	८.५	-३७.२	१२१.४
उ. अन्य	१५०.४	०.०	०.०	-१५०.४	०.०			
२	विकास ऋणपत्र	१०८९०.०	१६३९०.०	२३५९०.०	५५००.०	७२००.०	५०.५	४३.९
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	०.०	८९४.२	४५२८.७	८९४.२	३६३४.५		
	आ. वाणिज्य बैंकहरु	७९०६.४	१२३५२.३	१५७७१.१	४४४६.०	३४१८.८	५६.२	२७.७
	इ. विकास बैंकहरु	५११.७	६४७.२	७५६.९	१३५.५	१०९.८	२६.५	१७
	ई. वित्त कम्पनीहरु	३७३.४	३९४.८	३५३.३	२१.५	-४१.६	५.८	-१०.५
उ. अन्य	२०९८.६	२१०१.५	२१८०.०	२.९	७८.५	०.१	३.७	
३	राष्ट्रिय बचतपत्र	९०.६	९०.७	९०.७	०.०	०.०	०	०
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	०.१	१८.२	२६.२	१८.१	८.०		
	आ. वाणिज्य बैंकहरु	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
	इ. विकास बैंकहरु	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
	ई. वित्त कम्पनीहरु	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
उ. अन्य	९०.५	७२.४	६४.४	-१८.१	-८.०	-२०	-११	
४	नागरिक बचतपत्र	७८०.६	७९६.५	८७१.६	१५.९	७५.१	२	९.४
	अ. ने.रा.बैंक (दोस्रो बजार)	३०.८	२२७.५	२९०.८	१९६.७	६३.३	६३९.६	२७.८
	आ. वाणिज्य बैंकहरु	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
	इ. विकास बैंकहरु	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
	ई. वित्त कम्पनीहरु	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०		
उ. अन्य	७४९.९	५६९.१	५८०.९	-१८०.८	११.८	-२४.१	२.१	
५	वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	४८.६	५३.०	५२.८	४.४	-०.२	९	-०.३
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	०.०	१.०	१.१	१.०	०.१		
	आ. अन्य	४८.६	५२.०	५१.७	३.४	-०.३		
६	कुल आन्तरिक ऋण	२३४१५.८	२८३७१.१	३९०८९.९	४९५५.३	१०७१.८	२१.२	३७.८
	अ. नेपाल राष्ट्र बैंक	१६४०.९	४१८६.७	७४५८.८	२५४५.८	३२७२.१	१५५.१	७.८
	आ. वाणिज्य बैंकहरु	१७६९६.३	२०३०६.२	२७५८६.४	२६०९.९	७२८०.२	१४.७	३५.९
	इ. विकास बैंकहरु	५५६.१	६८१.५	७९८.९	१२५.४	११७.५	२२.५	१७.२
	ई. वित्त कम्पनीहरु	३८४.५	४०१.८	३६८.८	१७.३	-३३.१	४.५	-८.२
उ. अन्य	३१३८.०	२७९४.९	२८७७.१	-३४३.१	८२.१	-१०.९	२.९	
७	नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात	-११५०१.९	-१०६२७.२	-८९४९.८	-८७४.६	-१६७७.४	-७.६	-१५.८

नोट :

(क) आईएमएफ प्रमिसरी नोट	४८७.१	४८७.१	२६.३
(ख) वैदेशिक ऋण	३८१७४.४	४०९८६.४	५०३६३.०
(ग) कुल सार्वजनिक ऋण (आईएमएफ प्रमिसरी नोट बाहेक)	६१५९०.२	६९३५७.५	८९४५२.८

तालिका २० : मौद्रिक सर्वेक्षण

(रु. करोडमा)

	२०७३ असार	२०७४ असार	२०७५ प्र. असार	वार्षिक परिवर्तन			
				२०७३/७४		२०७४/७५	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. खुद वैदेशिक सम्पत्ति	९५५९८.०९	१०१४६३.४९	१०५४२९.१७	८२१०.६१^१	८.६	९६.०२^२	०.१
१.१ वैदेशिक सम्पत्ति	१०६९७८.९५	११०७८२.३५	११३३२९.५२	३८०३.४०	३.६	२५४७.१७	२.३
१.२ वैदेशिक दायित्व	११३८०.८७	९३१८.८६	७९००.३५	-२०६२.००	-१८.१	-१४१८.५१	-१५.२
(क) विदेशी मुद्रा निक्षेप	१०९३८.३४	९०३३.९६	७७१७.८३	-१९०४.३८	-१७.४	-१३१६.१३	-१४.६
(ख) अन्य वैदेशिक दायित्व	४४२.५२	२८४.९०	१८२.५२	-१५७.६२	-३५.६	-१०२.३८	-३५.९
२. खुद आन्तरिक सम्पत्ति	१२८८५९.७७	१५७७०६.७१	२०४०१७.४९	२६५०१.७३^१	२०.६	५०१८०.४४^२	३१.८
२.१ कुल आन्तरिक कर्जा	१८०५७३.६०	२१७७७९.२०	२७५५८९.३०	३७२०५.६१	२०.६	५७८१०.१०	२६.५
(क) सरकारलाई गएको खुद कर्जा	८७७५.९४	१४९४८.९०	२७२६३.०३	६१७२.९६	७०.३	१२३१४.१३	८२.४
(अ) सरकारमाथिको दावी	२०२७७.७८	२५५७६.११	३६२१२.८१	५२९८.३३	२६.१	१०६३६.७०	४१.६
(आ) सरकारी निक्षेप	११५०१.८५	१०६२७.२१	८९४९.७८	-८७४.६४	-७.६	-१६७७.४३	-१५.८
(ख) गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानहरूलाई गएको कर्जा	८२२.७०	९२२.५९	१००३.४३	९९.८९	१२.१	८०.८४	८.८
(ग) वित्तीय संस्थाहरूलाई गएको कर्जा	१७४४.३६	२१९१.७१	३०४४.४४	४४७.३६	२५.६	८५२.७३	३८.९
(अ) सरकारी संस्थानहरू	३४१.४३	४२८.६२	३८२.७२	८७.१७	२५.७	-४५.९१	-१०.७
(आ) गैर-सरकारी संस्थाहरू	१४०२.९३	१७६३.०९	२६६१.७३	३६०.१७	२५.७	८९८.६३	५१.०
(घ) निजी क्षेत्रलाई गएको कर्जा	१६९२३०.६१	१९९७६.००	२४४२७८.४०	३०४८५.३९	१८.०	४४५६२.४०	२२.३
२.२ खुद अमौद्रिक दायित्व	५१७९३.८३	६००७२.४९	७१५७१.८१	१०७०३.८७ ^१	२०.७	८६२९.६६ ^२	१२.७
३. विस्तृत मुद्रा प्रदाय (एम२)	२२४४५७.८६	२५९१७०.२०	३०९४४६.६६	३४७१२.३४	१५.५	५०२७६.४७	१९.४
३.१ मुद्रा प्रदाय (एम _१ +)	१६३४४८.१७	१६२३१७.२५	१८७८९६.०२	-११३०.९३	-०.७	२५५७८.७८	१५.८
(क) मुद्रा प्रदाय (एम _०)	५०३२८.७१	५६९४०.२४	६६९३९.५०	६६११.५३	१३.१	९९९९.२६	१७.६
(अ) चलनचल्तीमा रहेको मुद्रा	३२७४८.२७	३६१७४.५९	४१५९८.५४	३४२६.३२	१०.५	५४२३.९५	१५.०
(आ) चल्ती निक्षेप	१७५८०.४४	२०७६५.६४	२५३४०.९५	३१८५.२०	१८.१	४५७५.३१	२२.०
(ख) बचत तथा कल निक्षेप	११३११९.४६	१०५३७७.०१	१२०९५६.५३	-७७४२.४५	-६.८	१५५७९.५२	१४.८
३.२ आवधिक निक्षेप	६१००९.६८	९६८५२.९५	१२१५५०.६४	३५८४३.२७	५८.८	२४६९७.६९	२५.५
४. विस्तृत मौद्रिक तरलता (एम_३)	२३५३९६.२०	२६८२०४.१६	३१७६४.४९	३२८०७.९६	१३.९	४८९६०.३४	१८.३

प्र. : प्रारम्भिक

१. विदेशी विनिमय दर मूल्याङ्कन नोक्सान रु. २३४५.२१ करोड समायोजन गरिएको ।

२. विदेशी विनिमय दर मूल्याङ्कन नाफा रु. ३८६९.६६ करोड समायोजन गरिएको ।

तालिका २१ : केन्द्रीय बैंक सर्वेक्षण

(रु. करोडमा)

	२०७३ असार	२०७४ असार	२०७५ प्रा. असार	वार्षिक परिवर्तन			
				२०७३/७४		२०७४/७५	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. वैदेशिक सम्पत्ति	९१७६३.०९	९५५६५.७७	१०२०१०.६३	३६०२.६८	४.१	६४४४.८६	६.७
१.१ सुन लगानी	२८२०.६२	२५९२.९४	२८०७.८५	-२२७.६७	-८.१	२१४.९१	८.३
१.२ एस.डी.आर. होल्डिङ	२.९८	१७.०६	१६.५१	१४.०८	४७१.८	-०.५५	-३.२
१.३ आई.एम.एफ. रिजर्व पोजिसन	२३८.४१	२२९.१३	२४६.६३	-९.२८	-३.९	१७.५०	७.३
१.४ विदेशी विनिमय	८८७०१.०८	९२७२६.६४	९८९३९.६३	४०२५.५६	४.५	६२१३.००	६.३
२. सरकारमाथिको दावी	१६४०.८७	४१८६.६५	७४५८.७५	२५४५.८८	१५५.१	३२७२.१०	७८.२
२.१ ट्रेजरी बिल	१६०९.९९	३०४५.७४	२६११.९९	१४३५.७६	८९.२	-४३३.७५	-१४.२
२.२ विकास ऋणपत्र	०.००	८९४.२०	४५२८.७०	८९४.२०	-	३६३४.५०	३६३.४
२.३ अन्य सरकारी ऋणपत्र	३०.८९	२४६.७१	३१८.०६	२१५.८२	६९८.८	७९.३५	२८.९
२.४ कर्जा तथा लगानी	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३. गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानहरूलाई गएको कर्जा	३.१०	३.१०	३.१०	०.००	०.०	०.००	०.०
४. गैर-वित्तीय संस्थाहरूलाई गएको कर्जा	२४२.३८	३४४.८६	२७९.५७	१०२.४८	४२.३	-६५.२९	-१८.९
४.१ सरकारी संस्थानहरू	२४०.२८	३४३.२६	२७७.९७	१०२.४८	४२.६	-६५.२९	-१९.०
४.२ गैर-सरकारी संस्थाहरू	१.६०	१.६०	१.६०	०.००	०.०	०.००	०.०
५. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई गएको कर्जा	६७१.०२	६९३.७३	१२२३.०३	२२.७१	३.४	५२९.३०	७८.३
५.१ पुनर्कर्जा	५९१.०२	६९३.७३	१२२३.०३	१०२.७१	१७.४	५२९.३०	७८.३
५.२ रिपो लगानी तथा स्थायी तरलता सुविधा	८०.००	०.००	०.००	-८०.००	-१००.०	०.००	०.००
६. निजी क्षेत्रलाई गएको कर्जा	४४४.९८	४१३.७१	४७९.६१	-३१.२७	-७.०	६५.९०	१५.९
७. अन्य सम्पत्ति	३३८७.५४	३६६०.१२	३८८१.०४	२७२.५८	८.०	२२०.९२	६.०
सम्पत्ति = दायित्व	९८१५२.९७	१०४८६७.९४	११५३३५.७४	६७१४.९७	६.८	१०४६७.७९	१०.०
८. कुल सञ्चित मुद्रा	५४७०५.३०	६५६९०.९५	७०९८८.४५	१०९८५.६५	२०.१	५२९७.५०	८.१
८.१ सर्वसाधारणसँग रहेको मुद्रा	३२७४८.२७	३६१७४.५९	४१५९८.५४	३४२६.३२	१०.५	५४२३.९५	१५.०
८.२ बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग रहेको मुद्रा	५५९०.१	६३०८.२५	७२२०.७४	७६८.१४	१२.८	९२२.४९	१४.५
८.३ वाणिज्य बैंकहरूको निक्षेप	१३४७१.५९	१९४४२.५९	१९१०८.०६	५९७१.०१	४४.३	-३३४.५३	-१.७
८.४ विकास बैंकहरूको निक्षेप	१३७३.८९	१२३६.४७	१२८४.३८	-१३७.४१	-१०.०	४७.९०	३.९
८.५ वित्त कम्पनीहरूको निक्षेप	५५५.१४	४८०.२४	४२१.०७	-७४.८९	-१३.५	-५९.१७	-१२.३
८.६ अन्य निक्षेप	९६६.३१	२०४८.८०	१३५५.६६	१०८२.४९	११२.०	-६९३.१५	-३३.८
९. सरकारी निक्षेप	११५०१.८५	१०६२७.२१	८९४९.७८	-८७४.६४	-७.६	१७७७.४	१५.८
१०. निक्षेप बोलकबोल	०.००	१४४०.००	४४५५.००	१४४०.००		३,०१५.०	
११. रिभर्स रिपो	०.००	०.००	०.००	०.००		०.०	
१२. नेपाल राष्ट्र बैंक बोण्ड	४९०८.००	०.००	०.००	-४९०८.००		०.०	
१३. विदेशी दायित्व	४४२.५२	२८४.९०	१८२.५२	-१५७.६२	-३५.६	-१०२.४	-३५.९
१४. पूँजी तथा कोष	१३९१९.५६	१२८६६.४१	१७३५१.२२	-१०५३.१५	-७.६	४,४८४.८	३४.९
१५. अन्य दायित्व	१२६७५.७४	१३९५८.४६	१३४०८.७७	१२८२.७२	१०.१	-५४९.७	-३.९

प्रा : प्रारम्भिक

तालिका २२ : बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

(रु. करोडमा)

	२०७३ असार	२०७४ असार	२०७५ प्रा. असार	वार्षिक परिवर्तन			
				२०७३/७४		२०७४/७५	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. कुल निक्षेप	२०१६८१.६२	२२९९८०.७६	२७४२१०.२९	२८२९९.१४	१४.०	४४२२९.५३	१९.२
१.१ चल्ती निक्षेप	१८३४६.०३	१९९०४.७२	२५६२९.८४	१५५८.६९	८.५	५७२५.१२	२८.८
(क) स्वदेशी	१६६१४.१३	१८७६८.८४	२३९८५.३०	२१०२.७१	१२.७	५२६८.४५	२८.१
(ख) विदेशी	१७३१.९०	११८७.८८	१६४४.५४	-५४४.०२	-३१.४	४५६.६७	३८.४
१.२ बचत निक्षेप	८३३१५.५९	८१४१५.३०	९४६८२.१९	-५९५२.६५	-०.८	१३२६६.८९	१६.३
(क) स्वदेशी	८५८५४.९९	८००५१.७३	९३६४३.५०	-५८०३.२६	-०.८	१३५९१.७७	१७.०
(ख) विदेशी	१५१२.६०	१३६३.५७	१०३८.६९	-१४९.३९	-९.९	-३२४.८८	-२३.८
१.३ मुद्दति निक्षेप	६१५८६.१४	९९३४२.५८	१२२८०५.६५	३७७५६.४४	६१.३	२३४६३.०७	२३.६
(क) स्वदेशी	५९४१६.००	९४७६८.९९	११९३१७.३७	३५३५२.९९	५९.५	२४५४८.३८	२५.९
(ख) विदेशी	२१७०.१४	४५७३.५९	३४६८८.२८	२४०३.४५	११०.८	-१०८५.३२	-५२.७
१.४ कल निक्षेप	३२७८७.८१	२७२३४.२०	२८८५९.३५	-१६९.९९	-०.५	१९८७.७५	६.०
(क) स्वदेशी	२७२६४.४७	२५३२५.२८	२७३१३.०३	-१९३९.१९	-७.१	१९८७.७५	७.८
(ख) विदेशी	५५२३.३४	१९०८.९२	१५४६.३२	-३६१४.४२	-६५.४	-३६२.९०	-१९.०
१.५ मार्जिन निक्षेप	१५९३.६८	२०८३.९६	२२३३.२६	४९०.२८	३.०	१४९.३१	७.२
२. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सापटी	६७१.०२	६९३.७३	१२२३.०३	२२.७१	३.४	५२९.३०	७६.३
३. वैदेशिक दायित्व	०.००	०.००	०.००	०.००		०.००	
४. अन्य दायित्व	४७३१३.९०	५८०७८.२०	६९१४१.८७	१०७६४.३०	२२.८	११०६३.६७	१९.०
४.१ पुँजी कोष	१६४९८.१४	२२६९६.६६	२८२५०.९२	६१९८.५२	३७.६	५५५४.२६	२४.५
४.२ जगेडा कोषहरु	१०७७०.९१	१३९३२.१८	१५११४.३२	३१६१.२७	२९.४	११८२.१३	८.५
४.३ अन्य दायित्व	२००४४.८५	२१४४९.३५	२५७७६.६३	१४०४.५१	७.०	४३२७.२७	२०.२
सम्पत्ति = दायित्व	२४९६६६.५३	२८८७५२.६८	३४४५७५.१९	३९०८६.१५	१५.७	५५८२२.५१	१९.३
५. तरल कोषहरु	३५६८१.४४	४२०५९.७२	३९३४६.०५	६३७८.२८	१७.९	-२७३.६६	-०.५
५.१ नगद मौज्जात	५५९०.११	६३०८.२५	७२२०.७४	७६१.४४	१२.८	९१२.४९	१४.५
५.२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात	१५४००.६१	२११५९.३१	२०८१३.५१	५७५८.७०	३७.४	-३४५.८०	-१.६
५.३ विदेशी मुद्रा मौज्जात	९९.९९	१०९.२८	२६८.५०	९.२९	९.३	१५९.२१	१५५.७
५.४ विदेशमा रहेको मौज्जात	१४५८४.०४	१४४६६.३१	११०३९.६३	-११७.७४	-०.८	-३४२६.६८	-२३.७
५.५ मार्गस्थ रकम	६.६८	१६.५७	३.६८	९.८९	१४८.०	-१२.८९	-७७.८
६. कर्जा तथा लगानी	१९०२७५.९४	२२४०९९.०८	२७६३२८.८२	३३८२३.१४	१७.८	५२२२९.७४	२३.३
६.१ सरकारमाथिको दावी	१८६३६.९१	२१३८९.४६	२८७५४.०६	२७५२.५५	१४.८	७३६४.६०	३४.४
६.२ गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानमाथिको दावी	८१९.६०	९१९.४९	१०००.३३	९९.८९	१२.२	८०.८४	८.८
६.३ वित्तीय संस्थामाथिको दावी	१५०१.९८	१८४६.८६	२७६४.८७	३४४.८८	२३.०	९१८.०२	४९.७
(क) सरकारी	१००.६६	८५.३७	१०४.७५	-१५.२९	-१५.२	१९.३८	२२.७
(ख) गैर-सरकारी	१४०१.३३	१७६१.४९	२६६०.१३	३६०.१७	२५.७	८९८.६३	५१.०
६.४ निजी क्षेत्रमाथिको दावी	१६८७८५.६३	१९९३०२.२९	२४३७९८.७९	३०५१६.६६	१८.१	४४४९६.५०	२२.३
(क) साँवा	१६५६८८.००	१९५९००.९२	२३९९८१.४५	३०२१२.९२	१८.२	४४०८०.५३	२२.५
(ख) ब्याज	३०९७.६३	३४०१.३७	३८१७.३४	३०३.७४	९.८	४१५.९७	१२.२
६.५ खरिद र डिस्काउण्ट गरेको विदेशी विल	५३९.८३	६४०.९९	१०.७७	१०९.१६	२०.५	-६३०.२२	-९८.३
७. नेपाल राष्ट्र बैंक वोण्ड	४९०८.००	०.००	०.००	-४९०८.००		०.००	
८. अन्य सम्पत्ति	१८८०१.१५	२२५९३.८८	२८९००.३२	३७९२.७३	२०.२	६३०६.४४	२७.९

प्रा : प्रारम्भिक

तालिका २३ : वाणिज्य बैंकहरुको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

(रु. करोडमा)

	२०७३ असार	२०७४ असार	२०७५ प्रा. असार	वार्षिक परिवर्तन			
				२०७३/७४		२०७४/७५	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. कुल निक्षेप	१७५३४३.०६	२०८०३८.५७	२४५९२१.९०	३२६९५.५०	१८.६	३७८८३.३३	१८.२
१.१ चल्ती निक्षेप	१७५०८.७२	१९१७०.२३	२४८०४.५६	१६६१.५१	९.५	५६३४.३३	२९.४
(क) स्वदेशी	१५७८२.१०	१७९८७.४८	२३१६०.२४	२२०५.३८	१४.०	५१७२.७६	२८.८
(ख) विदेशी	१७२६.६२	११८२.७५	१६४४.३२	-५४३.८७	-३१.५	४६१.५७	३९.०
१.२ बचत निक्षेप	६९८६९.१२	७०३०२.८१	८११६६.७०	४३३.६९	०.६	१०८६३.८९	१५.५
(क) स्वदेशी	६८३५८.८७	६८९४२.२५	८०१२८.३५	५८३.३८	०.९	१११८६.१०	१६.२
(ख) विदेशी	१५१०.२५	१३६०.५६	१०३८.३५	-१४९.७०	-९.९	-३२२.२१	-२३.७
१.३ मुद्दति निक्षेप	५२३२३.०७	८७९८२.१८	१०६८८६.१५	३५६५९.११	६८.२	१८९०३.९७	२१.५
(क) स्वदेशी	५०१५३.०४	८३४०८.६९	१०३३९७.८८	३३२५५.६५	६६.३	१९९८९.१९	२४.०
(ख) विदेशी	२१७०.०३	४५७३.४९	३४९०८.२७	२४०३.४५	११०.८	-१०८५.२१	-२३.७
१.४ कल निक्षेप	३४०७०.७८	२८५२२.८७	३०८४७.९०	-५५४७.९१	-१६.३	२३२५.०३	८.२
(क) स्वदेशी	२८५४७.३९	२६६१३.९४	२९३०१.३०	-१९३३.४५	-६.८	२६८७.३७	१०.१
(ख) विदेशी	५५२३.३९	१९०८.९३	१५४६.६०	-३६१४.४६	-६५.४	-३६२.३४	-१९.०
१.५ मार्जिन निक्षेप	१५७.३७	२०६०.४८	२२१६.५९	४८९.११	३१.१	१५६.११	७.६
२. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सापटी	६५१.६३	६२४.३६	११७७.६९	-२७.२६	-४.२	५५३.३३	८८.६
३. वैदेशिक दायित्व	०.००	०.००	०.००	०.००		०.००	
४. अन्य दायित्व	३८१२६.९४	४९६३९.९१	५९८२३.५३	११५१२.९७	३०.२	१०१८३.६२	२०.५
४.१ पुँजी कोष	१२२५३.८९	१८६७५.९५	२३१४५.७६	६४२२.०६	५२.४	४४६९.८१	२३.९
४.२ जगेडा कोषहरु	८८०५.८१	१२१५७.०४	१३२७१.२५	३३५१.२३	३८.१	१११४.२१	९.२
४.३ अन्य दायित्व	१७०६७.२३	१८८०६.९२	२३४०६.५१	१७३९.६९	१०.२	४५९९.५९	२४.५
सम्पत्ति = दायित्व	२१४१२१.६३	२५८३०२.८४	३०६९२३.१२	४४१८१.२१	२०.६	४८६२०.२८	१८.८
५. तरल कोषहरु	३२८३३.७०	३९६६२.४५	३६७७४.६५	६७२८.७५	२०.५	-२७८७.७९	-७.०
५.१ नगद मौज्जात	४७०६.०६	५५४७.२०	६३७४.१४	८४१.१४	१७.९	८२६.९४	१४.९
५.२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात	१३४७१.५९	१९४४२.५९	१९१०८.०६	५९७१.०१	४४.३	-३३४.५३	-१.७
५.३ विदेशी मुद्रा मौज्जात	९२.८१	९९.६७	२५०.०५	६.८६	७.४	१५०.३८	१५०.९
५.४ विदेशमा रहेको मौज्जात	१४५५६.८३	१४४५६.४८	११०३८.८९	-१००.३५	-०.७	-३४१७.५९	-२३.६
५.५ मार्गस्थ रकम	६.४१	१६.५०	३.५२	१०.०९	१५७.४	-१२.९९	-७८.७
६. कर्जा तथा लगानी	१५९४९२.७५	१९७०१२.२३	२४२८१४.१७	३७५१९.४९	२३.५	४५८०१.९४	२३.२
६.१ सरकारमाथिको दावी	१७६९६.३०	२०३०६.१८	२७५८६.३५	२६०९.८८	१४.७	७२८०.१७	३५.९
६.२ गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानमाथिको दावी	७८७.५८	८८७.४४	९६३.१५	९९.८६	१२.७	७५.७२	८.५
६.३ वित्तीय संस्थामाथिको दावी	१५३१.१२	१६७०.१३	२२५७.७२	१३९.०२	९.१	५८७.५९	३५.२
(क) सरकारी	१००.६६	८५.३७	१०४.७५	-१५.२९	-१५.२	१९.३८	२२.७
(ख) गैर-सरकारी	१४३०.४६	१५८४.७७	२१५२.९७	१५४.३१	१०.८	५६८.२१	३५.९
६.४ निजी क्षेत्रमाथिको दावी	१३८९४५.९२	१७३५०७.४९	२१९९९६.१७	३४५६१.५७	२४.९	३४४८८.६८	२२.२
(क) साँवा	१३६७२७.९८	१७०८९८.५२	२०९०४७.९१	३४१७०.५५	२५.०	३८१४९.३९	२२.३
(ख) ब्याज	२२१७१८	२६०८.९७	२९४८.२७	३९१.०२	१७.६	३३९.३०	१३.०
६.५ खरिद र डिस्काउण्ट गरेको विदेशी बिल	५३१.८३	६४०.९९	१०.७७	१०९.१६	२०.५	-६३०.२२	-९८.३
७. नेपाल राष्ट्र बैंक वोण्ड	४९०२.००	०.००	०.००	-४९०२.००		०.००	
८. अन्य सम्पत्ति	१६८९३.१८	२१७२८.१६	२७३३४.३०	४८३४.९८	२८.६	५६०६.१४	२५.८

प्रा : प्रारम्भिक

तालिका २४ : विकास बैंकहरुको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

(रु. करोडमा)

	२०७३ असार	२०७४ असार	२०७५ प्रा. असार	वार्षिक परिवर्तन			
				२०७३/७४		२०७४/७५	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. कुल निक्षेप	२६८८९.५४	२२१०२.८१	२८८३४.६०	-४७८६.७३	-१७.८	६७३१.८०	३०.५
१.१ चल्ती निक्षेप	७२३.८३	५५८.८५	७३०.४०	-१६४.९९	-२२.८	१७१.५५	३०.७
(क) स्वदेशी	७१८.५५	५५३.७२	७३०.१७	-१६४.८३	-२२.९	१७६.४६	३१.९
(ख) विदेशी	५.२८	५.१३	०.२३	-०.१५	-२.९	-४.९०	-९५.६
१.२ बचत निक्षेप	१४३४१.९३	९२७८.८१	११४७३.५९	-५०६३.११	-३५.३	२१९४.७८	२३.७
(क) स्वदेशी	१४३३९.२२	९२७५.८०	११४७३.२६	-५०६३.४२	-३५.३	२१९७.४५	२३.७
(ख) विदेशी	२.७१	३.०१	०.३४	०.३०	११.२	-२.६७	-८८.८
१.३ मुद्दति निक्षेप	६८२२.२१	८८६७.३०	१२४८१.६२	२०४५.०९	३०.०	३६१४.३२	४०.८
(क) स्वदेशी	६८२२.१०	८८६७.१९	१२४८१.६२	२०४५.०९	३०.०	३६१४.४२	४०.८
(ख) विदेशी	०.११	०.१०	०.००	०.००	-३.६	-०.१०	-१००.०
१.४ कल निक्षेप	४९८०.७४	३३७५.७२	४७३७.११	-१६०५.०२	-३२.२	७६१.३९	२२.६
(क) स्वदेशी	४९५८.६५	३३५४.४६	४७३७.११	-१६०४.२०	-३२.४	७८२.६५	२३.३
(ख) विदेशी	२२.०९	२१.२७	०.००	-०.८२	-३.७	-२१.२७	-१००.०
१.५ मार्जिन निक्षेप	२०.८३	२२.१२	११.८८	१.२९	६.२	-१०.२४	-४६.३
२. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सापटी	०.५०	१८.१४	२२.१०	१७.६४	३५२.८	३.९६	२१.८
३. वैदेशिक दायित्व	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
४. अन्य दायित्व	६२७८.६१	५७२४.६०	६८२७.२९	-५५४.००	-८.८	११०२.६९	१९.३
४.१ पुँजी कोष	२९२७.८२	२९६९.९५	३८००.३८	४२.१३	१.४	८३०.४३	२८.०
४.२ जगेडा कोषहरु	१२१३.७७	१२२८.२२	१२०८.०४	१४.४५	१.२	-२०.१८	-१.६
४.३ अन्य दायित्व	२१३७.०१	१५२६.४३	१८१८.८७	-६१०.५८	-२८.६	२९२.४४	१९.२
सम्पत्ति = दायित्व	३३१६८.६५	२७८४५.५५	३५६८३.९९	-५३२३.१०	-१६.०	७८३८.४५	२८.१
५. तरल कोषहरु	२१९२.३१	१९०७.८५	२०१९.८३	-२८४.४६	-१३.०	१११.९८	५.९
५.१ नगद मौज्जात	७८१.९७	६५१.९२	७५६.१६	-१३०.०४	-१६.६	६४.२४	९.९
५.२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात	१३७३.८९	१२३६.४७	१२८४.३८	-१३७.४१	-१०.०	४७.९०	३.९
५.३ विदेशी मुद्रा मौज्जात	७.१७	९.६०	१८.४३	२.४३	३३.९	८.८४	९२.१
५.४ विदेशमा रहेको मौज्जात	२९.२६	९.८२	०.७४	-१९.४४	-६६.४	-९.०९	-९२.५
५.५ मार्गस्थ रकम	०.०३	०.०३	०.१२	०.००	०.०	०.०९	३५९.१
६. कर्जा तथा लगानी	२९४७०.००	२५१८०.१०	३२३३७.६८	-४२८९.९०	-१४.६	७५५७.५८	२८.४
६.१ सरकारमाथिको दावी	५५६.११	६८१.४८	७९८.९४	१२५.३७	२२.५	११७.४६	१७.२
६.२ गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानमाथिको दावी	१८.८२	१७.०१	७.५२	-१.८१	-९.६	-९.४९	-५५.८
६.३ वित्तीय संस्थानमाथिको दावी	५४१६.७३	४१९९.९९	६१५३.५०	-१२१६.७४	-२२.५	१९५३.५२	४६.५
(क) सरकारी	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
(ख) गैर-सरकारी	५४१६.७३	४१९९.९९	६१५३.५०	-१२१६.७४	-२२.५	१९५३.५२	४६.५
६.४ निजी क्षेत्रमाथिको दावी	२३४७८.३३	२०२८१.६३	२५३७७.७१	-३१९६.७०	-१३.६	५०९६.०९	२५.१
(क) साँवा	२३२६९.८८	२००७३.५९	२५२१०.७६	-३१९६.२९	-१३.७	५१३७.१७	२५.६
(ख) ब्याज	२०८.४५	२०८.०३	१६६.९५	-०.४२	-०.२	-४१.०८	-१९.७
६.५ खरिद र डिस्काउण्ट गरेको विदेशी विल	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
७. नेपाल राष्ट्र बैंक वोण्ड	६.००	०.००	०.००	-६.००		०.००	
८. अन्य सम्पत्ति	१५००.३४	७५७.६०	१३२६.४९	-७४२.७४	-४९.५	५६८.८९	७५.१

प्रा : प्रारम्भिक

तालिका २५ : वित्त कम्पनीहरूको सम्पत्ति र दायित्वको विवरण

(रु. करोडमा)

	२०७३ असार	२०७४ असार	२०७५ प्रा. असार	वार्षिक परिवर्तन			
				२०७३/७४		२०७४/७५	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. कुल निक्षेप	६३०२.७९	५१७६.८०	६२९४.६९	-११२५.९९	-१७.९	१११७.९०	२१.६
१.१ चल्ती निक्षेप	४५४.२४	४३७.१८	३९७.४८	-१७.०६	-३.८	-३९.७०	-९.१
(क) स्वदेशी	४५४.२४	४३७.१८	३९७.४८	-१७.०६	-३.८	-३९.७०	-९.१
(ख) विदेशी	०.००	०.००	०.००				
१.२ बचत निक्षेप	३२०४.६९	१८४४.४६	२०४२.५४	-१३६०.२४	-४२.४	१९८.०९	१०.७
(क) स्वदेशी	३२०४.६९	१८४४.४६	२०४२.५४	-१३६०.२४	-४२.४	१९८.०९	१०.७
(ख) विदेशी	०.००	०.००	०.००	०.००			
१.३ मुद्दति निक्षेप	२४९८.५८	२५१९.७९	३४५१.२६	२१.२०	०.८	९३१.४७	३७.०
(क) स्वदेशी	२४९८.५८	२५१९.७९	३४५१.२६	२१.२०	०.८	९३१.४७	३७.०
(ख) विदेशी	०.००	०.००	०.००	०.००		०.००	
१.४ कल निक्षेप	१४३.७९	३७४.०२	३९८.६२	२३०.२३	१६०.१	२४.६०	६.६
(क) स्वदेशी	१४३.७९	३७४.०२	३९८.६२	२३०.२३	१६०.१	२४.६०	६.६
(ख) विदेशी	०.००	०.००	०.००	०.००			
१.५ मार्जिन निक्षेप	१.४८	१.३५	४.७९	-०.१३	-८.६	३.४४	२५४.६
२. नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सापटी	१८.८९	५१.२३	२३.२४	३२.३४	१७१.२	-२७.९९	५४.६
३. वैदेशिक दायित्व	०.००	०.००	०.००				
४. अन्य दायित्व	३५७३.९५	२७७७.५९	३१६८.४४	-७९६.३६	-२२.३	३९०.८४	१४.१
४.१ पुँजी कोष	१३१६.४२	१०५०.७६	१३०४.७८	-२६५.६७	-२०.२	२५४.०३	२४.२
४.२ जगेडा कोषहरू	७५१.३३	५४६.९३	६३५.०२	-२०४.४०	-२७.२	८८.१०	१६.१
४.३ अन्य दायित्व	१५०६.२०	११७९.९१	१२२८.६३	-३२६.२९	-२१.७	४८.७२	४.१
सम्पत्ति = दायित्व	९८९५.६३	८००५.६२	९४८६.३७	-१८९०.०२	-१९.१	१४८०.७५	१८.५
५. तरल कोषहरू	६५७.४८	५८९.४२	५५१.५७	-६८.०५	-१०.४	-३७.८५	-६.४
५.१ नगद मौज्जात	१०२.०८	१०९.१३	१३०.४४	७.०४	६.९	२१.३१	१९.५
५.२ नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको मौज्जात	५५५.१४	४८०.२४	४२१.०७	-७४.८९	-१३.५	-५९.१७	-१२.३
५.३ विदेशी मुद्रा मौज्जात	०.०१	०.०१	०.०१	०.००	-१९.२	०.००	-१८.२
५.४ विदेशमा रहेको मौज्जात	०.००	०.००	०.००	०.००		०.००	
५.५ मार्गस्थ रकम	०.२४	०.०४	०.०४	-०.२०	-८३.५	०.००	११.०
६. कर्जा तथा लगानी	८८३०.५३	७३०८.०७	८६९५.२७	-१५२२.४६	-१७.२	१३८७.२०	१९.०
६.१ सरकारमाथिको दावी	३८४.५०	४०१.८०	३६८.७७	१७.३०	४.५	-३३.०३	-८.२
६.२ गैर-वित्तीय सरकारी संस्थानमाथिको दावी	१३.१९	१५.०४	२९.६६	१.८५	१४.०	१४.६२	९७.२
६.३ वित्तीय संस्थामाथिको दावी	२०७१.४६	१३७८.०६	१८७१.९४	-६९३.४०	-३३.५	४९३.८८	३५.८
(क) सरकारी	०.००	०.००	०.००	०.००		०.००	
(ख) गैर-सरकारी	२०७१.४६	१३७८.०६	१८७१.९४	-६९३.४०	-३३.५	४९३.८८	३५.८
६.४ निजी क्षेत्रमाथिको दावी	६३६१.३७	५५१३.१७	६४२४.९०	-८४८.२१	-१३.३	९११.७३	१६.५
(क) साँवा	५६९०.१४	४९२८.८०	५७२२.७८	-७६१.३४	-१३.४	७९३.९८	१६.१
(ख) ब्याज	६७१.२३	५८४.३७	७०२.१२	-८६.८७	-१२.९	११७.७५	२०.२
६.५ खरिद र डिस्काउण्ट गरेको विदेशी विल	०.००	०.००	०.००				
७. नेपाल राष्ट्र बैंक वोण्ड	०.००	०.००	०.००				
८. अन्य सम्पत्ति	४०७.६३	१०८.१३	२३९.५४	-२९९.५०	-७३.५	१३१.४१	१२१.५

प्रा : प्रारम्भिक

तालिका २६ : वाणिज्य बैंकहरुको लगानीमा रहेको कर्जाको क्षेत्रगत विवरण

(रु. करोडमा)

	२०७३ असार	२०७४ असार	२०७५ प्रा. असार	वार्षिक परिवर्तन			
				२०७३/७४		२०७४/७५	
				रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१. कृषि	६११२.५	७५३५.०	११६४३.६	१४२२.५	२३.३	४१०८.६	५४.५
२. खानी	२९७.१	३४६.८	४४२.०	४९.७	१६.७	९५.२	२७.५
३. उत्पादन क्षेत्र	२७८३०.४	३१५९४.२	३८०५६.४	३७६३.८	१३.५	६४६२.१	२०.५
४. निर्माण	१४२३०.३	१७८७७.७	२१२४८.८	३६४७.४	२५.६	३३७१.१	१८.९
५. धातु उत्पादन, मेसिनरी र विद्युतीय उपकरण तथा जडान	१६३२.८	२२६३.३	२९८०.३	६३०.६	३८.६	७६६.९	३१.७
६. यातायात, उपकरण उत्पादन तथा जडान	२१५२.०	२४२०.६	२७१९.२	२६८.६	१२.५	२९८.६	१२.३
७. संचार र सार्वजनिक सेवा	६३८२.८	८७६१.०	११२२५.७	२३७८.२	३७.३	२४६४.७	२८.१
८. थोक तथा खुद्रा विक्रेता	३३०८८.७	३९७९४.५	४८३९२.७	६७०५.८	२०.३	८५९८.२	२१.६
९. वित्त, बीमा र स्थिर सम्पत्ति	११४५१.८	१४८५८.९	१७९८४.३	३४०७.१	२९.८	३१२५.४	२१.०
१०. सेवा उद्योग	१०३९५.४	१३७७.८	१७४६२.९	३३२२.४	३२.०	३४४५.१	२७.३
११. उपभोग्य कर्जा	५०३२.४	७००२.२	७००५.४	१९६९.८	३९.१	३.२	०.०
१२. स्थानीय सरकार	१५७.६	१५०.७	१५०.०	-६.९	-४.४	-०.७	-०.५
१३. अन्य	२०४८६.४	२७२६७.१	३१९२१.७	६७८०.७	३३.१	४६५४.६	१७.१
जम्मा	१३९२५०.३	१७३५८९.९	२११२३३.०	३४३३९.६	२४.७	३७६४३.२	२१.७

प्रा : प्रारम्भिक

तालिका २७ : लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असार मसान्त			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०७३	२०७४	२०७५ ^अ	२०७३/७४	२०७४/७५
साधन					
पूँजी कोष	८६७.३७	१२७६.३६	१७४४.३६	४७.२	३६.७
निक्षेप	२४०९.५३	३४४०.१२	४९५४.८८	४२.८	४४.०
सापटी	५२४३.१४	६६९५.३०	८७६८.३७	२७.७	३१.०
अन्य	७२०.००	१०१७.२१	१६९०.४६	४१.३	६६.२
नाफा नोक्सान हिसाव	३३०.६२	३७१.८९	४०२.९३	१२.५	८.३
साधन = उपयोग	९५७०.६६	१२८००.८८	१७५६१.००	३३.८	३७.२
उपयोग					
तरल कोष	११०७.३२	१२७४.१०	१६३८.३१	१५.१	२८.६
लगानी	२८४.३५	२७५.३१	२४९.५५	-३.२	-९.४
कर्जा तथा सापटी	७७२३.३०	१०६५१.५२	१४५९५.१५	३७.९	३७.०
अन्य	४५४.६२	५९२.९९	१०७१.८५	३०.४	८०.८
नाफा नोक्सान हिसाव	१.०८	६.९६	६.१४	५४४.८	-११.८

अ : अपरिष्कृत

तालिका २८ : सीमित बैंकिङ कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरुको वित्तीय साधन तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असार मसान्त			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०७३	२०७४	२०७५ ^अ	२०७३/७४	२०७४/७५
साधन					
पूँजी कोष	२७६.१०	२८६.२२	३४९.९५	३.७	२२.३
निक्षेप	२५४१.७०	२५३९.९४	३३१४.३४	-०.१	३०.५
सापटी	१५९.५५	२०२.१७	१८०.३७	२६.७	-१०.८
अन्य	२०९.१८	१७६.५५	२४७.७६	-१५.६	४०.३
नाफा नोक्सान हिसाव	६५.१७	१०२.७७	१३६.२५	५७.७	३२.६
साधन = उपयोग	३२५१.६९	३३०७.६५	४२२८.६७	१.७	२७.८
उपयोग					
तरल कोष	८०४.२७	६८५.९४	९८३.०७	-१४.७	४३.३
लगानी	२३५.८५	२८२.८७	२९२.०४	१९.९	३.२
कर्जा तथा सापटी	२०१८.४५	२१३६.५०	२६७९.४६	५.८	२५.४
अन्य	१७६.५४	१७६.५४	२३५.३८	०.०	३३.३
नाफा नोक्सान हिसाव	१६.५८	२५.८०	३८.७२	५५.६	५०.१

अ : अपरिष्कृत

तालिका २९ : बीमा कम्पनीहरुको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असार मसान्त			२०७३/७४		२०७४/७५	
	२०७३	२०७४	२०७५ ^अ	रकम परिवर्तन	प्रतिशत परिवर्तन	रकम परिवर्तन	प्रतिशत परिवर्तन
साधन							
चुक्ता पूँजी	१०९९.५२	१४५२.२१	३५९८.१०	३५२.६९	३२.१	२१४५.८९	१४७.८
जगेडा कोष	१३५४१.६९	१६२८१.९४	२०३७४.३६	२७४०.२५	२०.२	४०९२.४२	२५.१
अन्य दायित्व	११८२.९५	८५४.८५	२०५९.१६	-३२८.१०	-२७.७	१२०४.३१	१४०.९
साधन = उपयोग	१५८२४.१६	१८५८९.००	२६०३१.६२	२७६४.८४	१७.५	७४४२.६२	४०.०
उपयोग							
बैंक तथा नगद मौज्जात	५५१.७३	४६२.३५	६९०.०२	-८९.३८	-१६.२	२२७.६७	४९.२
लगानी	१३३२९.६५	१६१२६.३१	२२७७७.४३	२७९६.६६	२१.०	६६५१.१२	४१.२
स्थिर सम्पत्ति	२७३.७०	२९९.३३	३६२.६९	२५.६३	९.४	६३.३६	२१.२
अन्य सम्पत्ति	१६६९.०८	१७०१.०१	२२०१.४८	३१.९३	१.९	५००.४७	२९.४

अ : अपरिष्कृत

स्रोत : बीमा समिति

तालिका ३० : कर्मचारी संचयकोषको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असार मसान्त			२०७३/७४		२०७४/७५	
	२०७३	२०७४	२०७५ ^अ	रकम परिवर्तन	प्रतिशत परिवर्तन	रकम परिवर्तन	प्रतिशत परिवर्तन
साधन							
संचयकोष	२१७९३.६६	२४४१४.५४	२८५२०.४५	२६२०.८८	१२.०	४१०५.९१	१६.८
जगेडा कोष	४४३.९२	४६५.९०	७९७.३९	२१.९८	५.०	३३१.४९	७१.२
अन्य दायित्व तथा व्यवस्था	२४७.९०	२४७.९०	३२०.३७	०.००	०.०	७२.४७	२९.२
साधन = उपयोग	२२४८५.४८	२५१२८.३३	२९६३८.२२	२६४२.८५	११.८	४५०९.८८	१७.९
उपयोग							
बैंक तथा नगद मौज्जात लगानी	७८८.११	२५२.१०	१९२.६८	-५३६.०१	-६८.०	-५९.४२	-२३.६
बैंक मुद्धती निक्षेप	६९४५.७७	७८६९.०४	७२२९.४७	९२३.२७	१३.३	-६३९.५७	-८.१
सरकारी ऋणपत्र	५१३७.२०	६०५२.००	५२५०.००	९१४.८०	१७.८	-८०२.००	-१३.३
आवास योजना	१५८६.५२	१५३९.०४	१४९८.८०	-४७.४८	-३.०	-४०.२४	-२.६
शेयर लगानी	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
अन्य लगानी	२२२.०५	२७८.००	४८०.६६	५५.९५	२५.२	२०२.६६	७२.९
कर्जा तथा सापट	१४४१०.५०	१६६६६.०९	२१८५३.७५	२२५५.५९	१५.७	५१८७.६६	३१.१
परियोजना कर्जा	२४७४.९६	२८४७.१०	४०३५.४९	३७२.१४	१५.०	११८८.३९	४१.७
संचयकर्ता सापटी	११९३५.५४	१३८१८.९९	१७८१८.२६	१८८३.४५	१५.८	३९९९.२७	२८.९
स्थिर सम्पत्ति	४०.००	११८.१०	१४०.४७	७८.१०	१९५.३	२२.३७	१८.९
अन्य सम्पत्ति	३०१.१०	२२३.००	२२१.८५	-७८.१०	-२५.९	-१.१५	-०.५

अ : अपरिष्कृत

स्रोत : कर्मचारी संचयकोष

तालिका ३१ : नागरिक लगानी कोषको साधनको स्रोत तथा उपयोगको विवरण

(रु. करोडमा)

विवरण	असार मसान्त			२०७३/७४		२०७४/७५	
	२०७३	२०७४	२०७५ ^अ	रकम परिवर्तन	प्रतिशत परिवर्तन	रकम परिवर्तन	प्रतिशत परिवर्तन
साधन							
१. चुक्ता पूँजी	६०.७५	७४.०३	९०.३१	१३.२८	२१.९	१६.२८	२२.०
२. जगेडा कोष	१५१.४१	२३२.२९	३७३.८५	८०.८८	५३.४	१४१.५६	६०.९
३. कोष संकलन	८०१५.६४	९३५४.५१	१०७६०.५२	१३३८.८७	१६.७	१४०६.०१	१५.०
४. अन्य दायित्व	७३.५४	२४९.३३	१८१.४५	१७५.७९	२३९.०	-६७.८८	-२७.२
साधन = उपयोग	८३०१.३४	९९१०.१६	११४०६.१३	१६०८.८२	१९.४	१४९५.९७	१५.१
उपयोग							
१. तरल सम्पत्ति	६०.००	२२८.३५	१८२.५०	१६८.३५	२८०.६	-४५.८५	-२०.१
२. लगानी	६२८७.५८	६८५६.४७	७७८१.७१	५६८.८९	९.०	९२५.२४	१३.५
३. कर्जा तथा सापटी	१३६०.८३	२३१०.८९	२६०४.००	९५०.०६	६९.८	२९३.११	१२.७
४. अन्य सम्पत्ति	५९२.९३	५१५.४५	८३७.९२	-७८.४८	-१३.२	३२३.४७	६२.९

अ : अपरिष्कृत

स्रोत : नागरिक लगानी कोष

तालिका ३२ : नेपालको वित्तीय प्रणालीको संरचना

(रु. करोडमा)

विवरण	२०७२/७३			२०७३/७४			२०७४/७५		
	कुल सम्पत्ति/दायित्व	अंश प्रतिशतमा	कुल सम्पत्तिको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात प्रतिशतमा	कुल सम्पत्ति/दायित्व	अंश प्रतिशतमा	कुल सम्पत्तिको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात प्रतिशतमा	कुल सम्पत्ति/दायित्व (अपरिष्कृत)	अंश प्रतिशतमा	कुल सम्पत्तिको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात प्रतिशतमा
वित्तीय संस्थाहरू	३६९४९४.८	८८.८	१६४.०	४१६९८८.४	८८.६	१५७.८	४९९६६९.९	८८.०	१६३.५
नेपाल राष्ट्र बैंक	९८१५३.०	२३.६	४३.६	१०४८६७.९	२२.३	३९.७	११५३३५.७	२०.६	३८.४
वाणिज्य बैंकहरू	२१४१२९.६	५९.४	९५.०	२५८३०२.८	५४.९	९७.७	३०६९२३.९	५४.९	१०२.९
विकास बैंकहरू	३३९६८.६	८.०	१४.७	२७८४५.५	५.९	१०.५	३५६८४.०	६.४	११.९
वित्त कम्पनीहरू	९८९५.६	२.४	४.४	८००५.६	१.७	३.०	९४८६.४	१.७	३.२
लघुवित्त कारोबार गर्ने वित्तीय संस्थाहरू	९५७०.७	२.३	४.२	१२८००.९	२.७	४.८	१७५६९.०	३.९	५.८
सहकारी संस्थाहरू (सीमित बैंकिङ कारोबार गर्ने) *	३२५९.७	०.८	१.४	३३०७.६	०.७	१.३	४२२८.७	०.८	१.४
लघुवित्त कारोबार गर्ने गैर-सरकारी संस्थाहरू *	१३३३.६	०.३	०.६	१८५८.०	०.४	०.७	२४४३.०	०.४	०.८
सम्फौतामूलक बचत संस्थाहरू	४६६९१.०	११.२	२०.७	५३६२७.५	११.४	२०.३	६७०७६.०	१२.०	२२.३
कर्मचारी संचयकोष	२२४८५.५	५.४	१०.०	२५१२८.३	५.३	९.५	२९६३८.२	५.३	९.९
नागरिक लगानी कोष	८३०९.३	२.०	३.७	९९९०.२	२.१	३.८	११४०६.९	२.०	३.८
विमा कम्पनीहरू	१५८२४.२	३.८	७.०	१८५८९.०	३.९	७.०	२६०३९.६	४.७	८.७
हुलाक बचत बैंक	२१९.६	०.१	०.१	२१९.९	०.०	०.१	१९९.४	०.०	०.१
जम्मा	४१६३२५.४	१००.०	१८४.८	४७०८२७.८	१००.०	१७८.२	५५८९२९.२	१००.०	१८५.९
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (रु. करोडमा)			२२५३९६.३			२६४२५९.५			३००७२४.६
धितोपत्र बजारको बजार पूँजीकरण (रु. करोडमा)			१८९०९३.०			१८५६८२.९			१४३५९३.८
बजार पूँजीकरणको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात (प्रतिशतमा)			८३.९			७०.३			४७.७

अ : अपरिष्कृत

* नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त ।

तालिका ३३ : शेयर बजार परिसूचक

विवरण	असार मसान्त			प्रतिशत परिवर्तन	
	२०७३	२०७४	२०७५	२०७३/७४	२०७४/७५
१ सूचीकृत कम्पनीको संख्या	२३०	२०८	१९६	-९.६	-५.८
२ सूचीकृत कम्पनीको चुक्ता पूँजी (रु.करोडमा)	२०४०९.९६	२८९५९.०४	३५२०९.४६	४१.९	२९.६
३ कुल बजार पूँजीकरण (रु.करोडमा)	१८९०९३.००	१८५६८२.९४	१४३५९३.७७	-१.८	-२२.७
४ वार्षिक कारोबार रकम (रु.करोडमा)	१६४६५.९७	२०५०२.३९	१२९३९.९०	२४.५	-४०.८
५ कारोबार भएको दिन	२३३	२३०	२३३	-१.३	१.३
६ कारोबार भएको कम्पनी संख्या	२७४	२७०	२५९	-१.५	-४.९
७ कारोबार संख्या	८३८९८७	१३५६५१५	१३९१०३४	६१.७	-३.४
८ सूचीकृत शेयर संख्या (हजारमा)	२९०५४३७	२९६५८८४	३५९८७४५	४०.९	२१.३
९ कारोबार भएको शेयर संख्या (हजारमा)	३०३५७५	३९२८८९	२९३८९८	२९.४	-२५.२
१० चुक्ता पूँजी/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन अनुपात (प्रतिशत)	९.९	११.०	११.७	२१.०	६.८
११ कारोबार रकम/चुक्ता पूँजी अनुपात (प्रतिशत)	८०.७	७०.८	३४.४८	-१२.३	-५९.३
१२ कारोबार रकम/बजार पूँजीकरण अनुपात (प्रतिशत)	८.७	११.०	२०.५	२६.८	-२३.४
१३ बजार पूँजीकरण/गार्हस्थ्य उत्पादन अनुपात (प्रतिशत)	८३.९	७०.३	४७.७	-१६.२	-३२.९
१४ नेप्से परिसूचक (कारोबार बन्द हुँदा)	१७८८.२	१५८२.७	१२९२.४	-७.९	-२३.४
१५ नेप्से सेन्सेटिभ परिसूचक (कारोबार बन्द हुँदा)	३६९.९	३३६.०	२५५.२	-८.९	-२४.९
१६ नेप्से फ्लोट परिसूचक (कारोबार बन्द हुँदा)	१२५.४	११६.९	८७.२	-७.४	-२५.०

स्रोत: नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेड

तालिका ३४ : नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेडमा सूचीकृत भएका धितोपत्रहरु

	२०७३/७४			२०७४/७५		
	शेयर संख्या (हजारमा)	रकम (रु. करोडमा)	अंश प्रतिशतमा	शेयर संख्या (हजारमा)	रकम (रु. करोडमा)	अंश प्रतिशतमा
संस्थागत आधारमा						
वाणिज्य बैंक	४६७८२२.४	४६७८.२२	३४.९	४०३०५६.२	४०३०.५६	३०.६
विकास बैंक	१३००५७.४	१३००.५७	९.७	१२१६८९.६	१२१६.९०	९.३
बीमा कम्पनी	४०८१८.५	४०८.१८	३.०	६८५७४.७	६८५.७५	५.२
वित्त कम्पनी	२७३३२.३	२७३.३२	२.०	२२७२३.४	२२७.२३	१.७
उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनी	०.०	०.००	०.०	०.०	०.००	०.०
होटलहरु	६५८५.१	६५.८५	०.५	२२७३.३	२२.७३	०.२
व्यापारिक संस्थाहरु	१०७.१	१.०७	०.०	८९१७.९	८९.१८	०.७
जलविद्युत	३३००७.२	३३०.०७	२.५	४०४०९.०	४०४.०९	३.१
अन्य	७४६५७५.०	६३४०.७५	४७.३	६४७६७२.२	६४७६.७२	४९.२
कुल	१४५२३०४.९	१३३९८.०५	१००.०	१३१५३१६.३	१३१५३१.६३	१००.०
धितोपत्रको आधारमा						
साधारण शेयर	४६६६६.९	४६६.६७	३.५	३०८३२२.४	३०८३.२२	२३.४
हकप्रद शेयर	२९६४४१.५	२९६४.४१	२२.१	३६१४४६.४	३६१४.४६	२७.५
बोनस शेयर	३६४१९६.५	३६४१.९७	२७.२	२७४६७३.४	२७४६.७३	२०.९
सरकारी ऋणपत्र	६२००००.०	६२००.००	४६.३	३६४७१६.०	३६४७.१६	२७.७
कनभर्टिबल प्रेफरेन्स शेयर	०.०	०.००	०.०	०.०	०.००	०.०
बैंकहरुले जारी गरेको ऋणपत्र	०.०	०.००	०.०	०.०	०.००	०.०
अन्य	१२५०००.०	१२५.००	०.९	६१५८.१	६१.५८	०.५
कुल	१४५२३०४.९	१३३९८.०५	१००.०	१३१५३१६.३	१३१५३१.६३	१००.०

स्रोत : नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेड

तालिका ३५ : सूचीकृत कम्पनीहरु र बजार पूँजीकरणको स्थिति

विवरण	सूचीकृत कम्पनीको संख्या			बजार पूँजीकरण (रकम रु. करोडमा)						बजार पूँजीकरणको प्रतिशत परिवर्तन	
	२०७३ असार	२०७४ असार	२०७५ असार	२०७३ असार		२०७४ असार		२०७५ असार		२०७३/७४	२०७४/७५
				रकम	शेयर अंश	रकम	शेयर अंश	रकम	शेयर अंश		
वित्तीय संस्थाहरु	१९३	१६५	१४७	१५८१४४.२९	८३.७	१५८६०८.१६	८५.४	११५५७६.२२	८०.५	०.३	-२७.१
वाणिज्य बैंक	२९	२७	२७	९९५१६.०३	५२.७	९७९४८.९८	५२.८	७४४०२.११	५१.८	-९.६	-२४.०
विकास बैंक	९५	८०	३४	२३३१२.०६	१२.३	२५८४२.८५	१३.९	७२५७.८९	५.१	१०.९	-७९.९
वित्त कम्पनी	४७	३६	२७	६८४२.७१	३.६	५२३६.१३	२.८	१८१८.७५	१.३	-२३.५	-६५.३
लघुवित्त वित्तीय संस्था			३७					९७०५.३	६.८		
बीमा कम्पनी	२२	२२	२२	२८४७३.५	१५.१	२९५८०.२	१५.९	२२३९२.२	१५.६	३.९	-२४.३
उत्पादन तथा प्रशोधन	१८	१८	१८	४५८०.३	२.४	४१९९.०	२.३	४०१७.२	२.८	-८.३	-४.३
होटल	४	४	४	२६८१.२	१.४	२९३५.६	१.६	२४४१.९	१.७	९.५	-१६.८
व्यापार	४	४	४	११८.०	०.१	१२३.८	०.१	११४.२	०.१	४.९	-७.८
जलविद्युत	८	१४	१९	८८२२.६	४.७	७७१.७	४.२	६७३९.८	४.७	-१२.५	-१२.७
अन्य	३	३	४	१४६६६.७	७.८	१२०९६.७	६.५	१४६२४.५	१०.२	-१७.५	२०.९
कुल	२३०	२०८	१९६	१८९०१३.०	१००	१८५६८२.९	१००	१४३५१३.८	१००	-१.८	-२२.७

स्रोत : नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेड

अनुसूची १.१ : वित्तीय कारोबार गर्न स्वीकृति प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको नामावली
(२०७५ असार मसान्त)

(१) वाणिज्य बैंकहरू

क्र.सं.	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति	चुक्तापूँजी [#] (रु. करोडमा)	कार्यक्षेत्र
१	नेपाल बैंक लि.	धर्मपथ, काठमाडौं	१९९४००७३०	८०४.२७	राष्ट्रियस्तर
२	कृषि विकास बैंक लि.	रामशाहपथ, काठमाडौं	२०२४०१००७	१३९३.७९	राष्ट्रियस्तर
३	नविल बैंक लि.	बीणामार्ग, काठमाडौं	२०४१००३०२९	८०४.३२	राष्ट्रियस्तर
४	नेपाल इन्भेष्टमेण्ट बैंक लि.	दरबारमार्ग, काठमाडौं	२०४२०११०२६	१०६४.५६	राष्ट्रियस्तर
५	स्टाण्डर्ड चार्टर्ड बैंक नेपाल लि.	नयाँबानेश्वर, काठमाडौं	२०४३०१००१६	८०१.१४	राष्ट्रियस्तर
६	हिमालयन बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०४९०१००५	८११.४५	राष्ट्रियस्तर
७	नेपाल एस.वि.आई. बैंक लि.	केशरमहल, काठमाडौं	२०५०००३०२३	८०४.६९	राष्ट्रियस्तर
८	नेपाल बंगलादेश बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०५१००२०२३	८०८.८१	राष्ट्रियस्तर
९	एभरेष्ट बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	२०५१००७०१	८१०.६९	राष्ट्रियस्तर
१०	कुमारी बैंक लि.	दरबारमार्ग, काठमाडौं	२०५७०१२०२१	५९६.९५	राष्ट्रियस्तर
११	लक्ष्मी बैंक लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	२०५८०१२०२१	८२२.१७	राष्ट्रियस्तर
१२	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि.	नारायणहिटीपथ, काठमाडौं	२०६४००१००७	८०३.३२	राष्ट्रियस्तर
१३	प्राइम कर्मसंयल बैंक लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	२०६४००६००७	८०३.३३	राष्ट्रियस्तर
१४	सनराइज बैंक लि.	गैरीधारा, काठमाडौं	२०६४००६०२५	८१५.२६	राष्ट्रियस्तर
१५	सेन्चुरी कर्मसंयल बैंक लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	२०६७०११०२६	८०६.३४	राष्ट्रियस्तर
१६	सानिमा बैंक लि.	नागपोखरी, काठमाडौं	२०६८०११००३	८००.१३	राष्ट्रियस्तर
१७	माछापुच्छ्रे बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	२०६९००३०२५*	८०५.५७	राष्ट्रियस्तर
१८	एनआईसी एशिया बैंक लि.	थापाथली, काठमाडौं	२०७०००३०१६*	८०३.११	राष्ट्रियस्तर
१९	ग्लोबल आइएमई बैंक लि.	पानीपोखरी, काठमाडौं	२०७००१२०२६*	८८८.८४	राष्ट्रियस्तर
२०	एनएमबी बैंक लि.	बबरमहल, काठमाडौं	२०७२००७०१*	६४६.१८	राष्ट्रियस्तर
२१	प्रभु बैंक लि.	बबरमहल, काठमाडौं	२०७२०१००२९*	८००.१३	राष्ट्रियस्तर
२२	सिद्धार्थ बैंक लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	२०७३०३००७*	८४६.४४	राष्ट्रियस्तर
२३	बैंक अफ काठमाडौं लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	२०७३०३०३०*	६२४.५४	राष्ट्रियस्तर
२४	सिभिल बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०७३००७०१*	७२५.९३	राष्ट्रियस्तर
२५	नेपाल क्रेडिट एण्ड कमर्स बैंक लि.	बागवजार, काठमाडौं	२०७३०१०१७*	४६७.९१	राष्ट्रियस्तर
२६	जनता बैंक नेपाल लि.	थापाथली, काठमाडौं	२०७३०१२०२५*	८००.०८	राष्ट्रियस्तर
२७	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि.१	सिंहदरबारप्लाजा, काठमाडौं	२०७५००१०१९*	९००.४८	राष्ट्रियस्तर
२८	मेगा बैंक लि.२	कमलादी, काठमाडौं	२०७५००१०३०*	९२८.६८	राष्ट्रियस्तर

* मर्जर पश्चात प्रदान गरिएको इजाजतपत्रानुसारको संचालन मिति ।

१ राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक र एनआईसी डेभलपमेण्ट बैंक एक आपसमा गाभिए पश्चात् ।

२ मेगा बैंक लि. र टुरिजम् डेभलपमेण्ट बैंक एक आपसमा गाभिए पश्चात् ।

चुक्ता पूँजी २०७५ जेठको वित्तीय विवरणको आधारमा ।

(२) विकास बैंकहरू

क्र.सं.	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति	चुक्तापूँजी [#] (रु. करोडमा)	कार्य क्षेत्र
१	नारायणी डेभलपमेण्ट बैंक लि.	रत्ननगर, चितवन	२०५८००७००१	५.५६	१-३ जिल्ला (नवलपरासी, चितवन, मकवानपुर)
२	सहयोगी विकास बैंक लि.	जनकपुरधाम, धनुषा	२०६०००७००६	५०.९७	१-३ जिल्ला (धनुषा, महोत्तरी, सिन्धुली)
३	कर्णाली विकास बैंक लि.	नेपालगञ्ज, बाँके	२०६००११००६	१५.१	१-३ जिल्ला (बाँके, बर्दिया, दाङ)
४	एक्सेल डेभलपमेण्ट बैंक लि.	बिर्तामोड, भद्रा	२०६२००४००६	६९.२७	१-३ जिल्ला (इलाम, भद्रा र मोरङ)

५	मितेरी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	धरान, सुनसरी	२०६३००६०२७	५०	१-३ जिल्ला (भापा, मोरङ, सुनसरी)
६	तिनाउ विकास बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०६३००७०१५	५०.६९	१-३ जिल्ला (रुपन्देही, नवलपरासी, चितवन)
७	मुक्तिनाथ विकास बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०६३००९०१९	२५९.१८	राष्ट्रियस्तर
८	कन्काइ विकास बैंक लि.	दमक, भापा	२०६४००१०२०	५०	१-३ जिल्ला (भापा, इलाम, मोरङ)
९	भार्गव विकास बैंक लि.	नेपालगञ्ज, बाँके	२०६४००५०१३	४०.८४	१-३ जिल्ला (बाँके, दाङ र बर्दिया)
१०	कर्पोरेट डेभलपमेन्ट बैंक लि.	वीरगञ्ज, पर्सा	२०६४००७०२१	२०	१-३ जिल्ला (पर्सा, मकवानपुर, काभ्रे)
११	कावेली विकास बैंक लि. ३	धनकुटाबजार, धनकुटा	२०६४००९००१	२२.३	१ जिल्ला (धनकुटा)
१२	पूर्णमा विकास बैंक लि.	सिद्धार्थनगर, रुपन्देही	२०६५००२००७	५२.५	१-३ जिल्ला (रुपन्देही, नवलपरासी र चितवन)
१३	हाम्रो विकास बैंक लि.	बट्टार, नुवाकोट	२०६६००१००६	४९.२२	१ जिल्ला (नुवाकोट)
१४	कञ्चन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	महेन्द्रनगर, कञ्चनपुर	२०६६००६००३	५०.६	१-३ जिल्ला (कैलाली, कञ्चनपुर, डडेलधुरा)
१५	मिसन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०६७००३००१	५१.९३	१-३ जिल्ला (रुपन्देही नवलपरासी, कपिलवस्तु)
१६	सिन्धु विकास बैंक लि.	बाह्रविसे, सिन्धुपाल्चोक	२०६७००५०२४	४१.८१	१-३ जिल्ला (सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक, दोलखा)
१७	सहारा विकास बैंक लि.	मलंगवा, सर्लाही	२०६७००७०१०	७.३	१ जिल्ला (सर्लाही)
१८	नेपाल कम्युनिटी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०६७००७०१७	४८.४६	१-३ जिल्ला (रुपन्देही, नवलपरासी र चितवन)
१९	सालपा विकास बैंक लि.	दिक्तेल, खोटाङ	२०६९००४००१	२.८	१ जिल्ला (खोटाङ)
२०	सप्तकोशी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	टंकिसिनवारी, मोरङ	२०६९००६०१६	५०.८५	१-३ जिल्ला (मोरङ, ईलाम, पाँचथर)
२१	ग्रीन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	वाग्लुङ बजार, वाग्लुङ	२०७०००५००९	१०	१-३ जिल्ला (म्याग्दी, वाग्लुङ र कास्की)
२२	साग्रिला डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बालुवाटार, काठमाडौं	२०७१००३०२९*	२४४.५३	राष्ट्रियस्तर
२३	देवः विकास बैंक लि.	लालदरवार, काठमाडौं	२०७२००३०२५*	२०८.४६	राष्ट्रियस्तर
२४	कैलाश विकास बैंक लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	२०७३००२०१७*	२५२.०६	राष्ट्रियस्तर
२५	साइन रेसुङ्गा डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०७३००२०२९*	१३७.८६	४-१० जिल्ला (रुपन्देही, नवलपरासी, अर्घाखाँची, गुल्मी, पाल्पा, दाङ, प्युठान, कपिलवस्तु, बाग्लुङ, चितवन)
२६	ज्योति विकास बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०७३००४००९*	२५९.३६	राष्ट्रियस्तर
२७	गरिमा विकास बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	२०७३००६००४*	२५३.४९	राष्ट्रियस्तर
२८	ओम डेभलपमेन्ट बैंक लि.	पोखरा, कास्की	२०७४००३००२*	२५१.५२	राष्ट्रियस्तर
२९	महालक्ष्मी विकास बैंक लि.	दरवारमार्ग, काठमाडौं	२०७४००३०१८*	२६३.३८	राष्ट्रियस्तर
३०	गण्डकी विकास बैंक लि.	पोखरा, कास्की	२०७४००३०२१*	२७५	राष्ट्रियस्तर
३१	लुम्बिनी विकास बैंक लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	२०७४००३०२५*	२१४.९६	राष्ट्रियस्तर
३२	कामना सेवा विकास बैंक लि.	ज्ञानेश्वर, काठमाडौं	२०७४००४०२०*	२३५.७१	राष्ट्रियस्तर
३३	वेस्टर्न डेभलपमेन्ट बैंक लि.	घोराही, दाङ	२०७४००६०२९*	४२.९३	१-३ जिल्ला (दाङ, बाँके र कपिलवस्तु)

* मर्जर पश्चात् प्रदान गरिएको इजाजतपत्रानुसारको संचालन मिति ।

३ कावेली विकास बैंक लि. ले माउण्ट मकालु डेभलपमेन्ट बैंक लि. लाई प्राप्ती गरे पश्चात् ।

चुक्ता पूँजी २०७५ जेठको वित्तीय विवरणको आधारमा ।

(३) वित्त कम्पनीहरू

क्र.सं	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति	चुक्तापूँजी [#] (रु. करोडमा)	कार्य क्षेत्र
१	नेपाल फाइनान्स लि.	कमलादी, काठमाडौं	२०४९००९०२२	१३.५८	राष्ट्रिय स्तर
२	नेपाल शेयर मार्केट्स एण्ड फाइनान्स लि.	रामशाहपथ, काठमाडौं	२०५०००७००३	२३.३३	राष्ट्रिय स्तर
३	गुडविल फाइनान्स लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	२०५२००२००१	८०	राष्ट्रिय स्तर
४	ललितपुर फाइनान्स लि.	लगनखेल, ललितपुर	२०५२००८०२८	२३.६९	राष्ट्रिय स्तर
५	युनाइटेड फाइनान्स कम्पनी लि.	दरबारमार्ग, काठमाडौं	२०५२०१००१२	८०.०५	राष्ट्रिय स्तर
६	वेष्ट फाइनान्स लि.	चाबहिल, काठमाडौं	२०५२०१००१८	२९.७५	राष्ट्रिय स्तर
७	प्रोग्रेसिभ फाइनान्स कम्पनी लि.	न्यूरोड, काठमाडौं	२०५२०११०१४	२१	राष्ट्रिय स्तर
८	जानकी फाइनान्स कम्पनी लि.	जनकपुरधाम, धनुषा	२०५३०११०२४	४०.३४	१-३ जिल्ला (धनुषा, महोत्तरी, सिराहा)
९	पोखरा फाइनान्स लि.	पोखरा, कास्की	२०५३०१२००३	७५.४२	राष्ट्रिय स्तर
१०	हथवे फाइनान्स कम्पनी लि.	धरान, सुनसरी	२०५४००५००१	३०	राष्ट्रिय स्तर
११	मल्टीपर्स फाइनान्स कम्पनी लि	राजविराज, सप्तरी	२०५५००१००२	४.१५	१ जिल्ला (सप्तरी)
१२	सृजना फाइनान्स लि.	विराटनगर, मोरङ	२०५६००८०२८	४०.०७	१-३ जिल्ला (मोरङ, सुनसरी, सप्तरी)
१३	वर्ल्ड मर्चेण्ट बैंकिङ्ग एण्ड फाइनान्स कम्पनी लि.	हेटौंडा, मकवानपुर	२०५८००४०२६	१८.२	राष्ट्रिय स्तर
१४	क्यापिटल मर्चेण्ट बैंकिङ्ग एण्ड फाइनान्स कम्पनी लि.	वत्तिसपुतली, काठमाडौं	२०५८०१००१९	९३.५१	राष्ट्रिय स्तर
१५	क्रिप्टल फाइनान्स लि.	थापाथली, काठमाडौं	२०५८०११००१	७	राष्ट्रिय स्तर
१६	गुहेश्वरी मर्चेण्ट बैंकिङ्ग एण्ड फाइनान्स लि.	पुल्चोक, ललितपुर	२०५९००२०३०	८०	राष्ट्रिय स्तर
१७	आइ.सि.एफ.सि. फाइनान्स लि.	भाटभटेनी, काठमाडौं	२०६१००३०३१	८८.२२	राष्ट्रिय स्तर
१८	सिटी एक्सप्रेस फाइनान्स कम्पनी लि.	दरबारमार्ग, काठमाडौं	२०६२०१२०११	१५	राष्ट्रिय स्तर
१९	मञ्जुश्री फाइनान्सियल इन्स्टिच्युसन लि.	नयाँबानेश्वर, काठमाडौं	२०६४००६०३०	८०.०१	राष्ट्रिय स्तर
२०	जेबिल्स फाइनान्स लि.	न्यूरोड, काठमाडौं	२०६६००७०११	५७.७९	राष्ट्रिय स्तर
२१	सिनर्जी फाइनान्स लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०६९००८०२१*	४७.४४	राष्ट्रिय स्तर
२२	रिलायन्स फाइनान्स लि.	प्रदर्शनीमार्ग, काठमाडौं	२०७१००१०२५*	७१.३१	राष्ट्रिय स्तर
२३	गोर्खाज फाइनान्स लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	२०७२०१२०२८*	८६.८	राष्ट्रिय स्तर
२४	श्री इन्भेष्टमेण्ट एण्ड फाइनान्स कम्पनी लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	२०७३०१००१९*	६३.२२	राष्ट्रिय स्तर
२५	सेन्ट्रल फाइनान्स लि.	कुपण्डोल, ललितपुर	२०७३०१२०१०*	७३.५४	राष्ट्रिय स्तर

* मर्जर पश्चात् प्रदान गरिएको इजाजतपत्रानुसारको संचालन मिति ।

हिमालय फाइनान्स लि., सुन्धारा, काठमाडौं र सम्भना फाइनान्स कम्पनी लि., बनेपा, काभ्रे खारेजीको प्रक्रियामा रहेको ।

चुक्ता पूँजी २०७५ जेठको वित्तीय विवरणको आधारमा ।

(४) लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू

क्र.सं.	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति	चुक्तापूँजी [#] (रु. करोडमा)	कार्य क्षेत्र
१	निर्धन उत्थान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	नक्साल, काठमाडौं	२०५६००४००१	१००	राष्ट्रिय स्तर
२	आरएमडिसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	२०५६००८०२०	७२.६७	राष्ट्रिय स्तर (थोक कर्जा प्रदान गर्ने)
३	डिप्रोक्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	भरतपुर, चितवन	२०५८००३०१९	७०.३१	राष्ट्रिय स्तर
४	छिमेक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पुरानोबानेश्वर, काठमाडौं	२०५८००८०१२	१००	राष्ट्रिय स्तर

५	स्वावलम्बन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	लालकोलोनी मार्ग, काठमाडौं	२०५८०१०००१	५०.३१	राष्ट्रिय स्तर
६	साना किसान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	सुविधानगर, काठमाडौं	२०५८०११००२	६२.८८	राष्ट्रिय स्तर (थोक कर्जा प्रदान गर्ने)
७	नेरुडे लघुवित्त लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	विराटनगर, मोरङ	२०६४००३००१	३४.५८	राष्ट्रिय स्तर
८	नयाँ नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	धुलिखेल, काभ्रे	२०६५०१२००७	२.४०	४-१० जिल्ला (काभ्रे, रामेछाप, सिन्धुली, महोत्तरी, धनुषा, सिराहा, सप्तरी, सुनसरी, मोरङ, भापा)
९	मिथिला लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	ढल्केवर, धनुषा	२०६६००१०१६	६.६०	१०+ ५ जिल्ला (सिन्धुली, महोत्तरी, धनुषा, सिराहा, सर्लाही, सप्तरी, रौतहट, उदयपुर, बारा, रामेछाप, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक, नुवाकोट, दोलखा, ओखलढुङ्गा)
१०	समिट माइक्रोफाइनेन्स डेभलपमेन्ट बैंक लि.	वित्तमोड, भापा	२०६६००२००६	१४.५०	४-१० जिल्ला (भापा, मोरङ, सुनसरी, ताप्लेजु, इलाम, पाँचथर, उदयपुर, सप्तरी, सिराहा, धनकुटा)
११	स्वरोजगार लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	वनेपा, काभ्रे	२०६६००९००१	१२.२५	राष्ट्रियस्तर
१२	फर्स्ट माइक्रोफाइनेन्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	ज्ञानेश्वर, काठमाडौं	२०६६००९०१३	६८.१७	राष्ट्रियस्तर (थोक कर्जा प्रदान गर्ने)
१३	नागवेली लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	वित्तमोड, भापा	२०६६०१००२१	७.६६	४-१० जिल्ला (भापा, मोरङ, इलाम, पाँचथर, ताप्लेजु, तेह्रथुम, धनकुटा, सुनसरी, सप्तरी र उदयपुर)
१४	कालिका माइक्रोक्रेडिट डेभलपमेन्ट बैंक लि.	वालिक, स्याङ्जा	२०६७००४००५	१०	राष्ट्रियस्तर
१५	मिमिरे माइक्रोफाइनेन्स डेभलपमेन्ट बैंक लि.	वनेपा, काभ्रे	२०६७००६००७	५.८९	१०+ ५ जिल्ला (रसुवा, नुवाकोट, धादिङ्ग, दोलखा, गुल्मी, काभ्रेपलाञ्चोक, मकवानपुर, चितवन, नवलपरासी, पाल्पा, रुकुम, रोल्पा, सल्यान, अर्घाखाँची, प्युठान)
१६	जनउत्थान सामुदायिक लघुवित्त विकास बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०६७००७०२३	२.८८	४-१० जिल्ला (कैलाली, कञ्चनपुर, बाँके, बर्दिया, दाङ, कपिलवस्तु, रुपन्देही, नवलपरासी, चितवन, पर्सा)
१७	वोमी माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	भरतपुर, चितवन	२०६८०११०२५	७.७८	१५ + १७ जिल्ला (धादिङ्ग, मकवानपुर, चितवन, नवलपरासी, तनहुँ, लम्जुङ्ग, काभ्रेपलाञ्चोक, कास्की, स्याङ्जा, पाल्पा, सिन्धुली, ओखलढुङ्गा, उदयपुर, धनकुटा, गोरखा, नुवाकोट, इलाम, तेह्रथुम, रुपन्देही, कपिलवस्तु, बारा, पर्सा, रौतहट, सर्लाही, महोत्तरी, धनुषा, सिराहा, सप्तरी, सुनसरी, मोरङ, दाङ र बाँके)
१८	लक्ष्मी माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	महाराजगञ्ज, काठमाडौं	२०६९००२०२२	२४.२	राष्ट्रियस्तर
१९	सिभिल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	चूचेपाटी, काठमाडौं	२०६९००३०२१	१०.९७	राष्ट्रियस्तर
२०	महिला सहयात्रा माइक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	चितलाड, मकवानपुर	२०६९००८०१४	१२.१०	राष्ट्रियस्तर

२१	किसान माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	लम्कीचुहा, कैलाली	२०६९०१००३	४.८१	१० + ५ जिल्ला (कैलाली, अछाम, बाजुरा, बझाङ्ग, बैतडी, दार्चुला, कालिकोट, हुम्ला, मुग, डोटी, डडेल्धुरा, दैलेख, सल्यान, जाजरकोट र जुम्ला)
२२	विजय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	गैडाकोट, नवलपरासी	२०६९०१२०१५	१७.७१	राष्ट्रिय स्तर
२३	एनएमबी माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	पोखरा-हेम्जा, कास्की	२०६९०१२०१८	१४.०९	राष्ट्रिय स्तर
२४	फरवार्ड कम्युनिटी माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	दुहवी-भलुवा, सुनसरी	२०७०००२०३	३०.०२	राष्ट्रिय स्तर
२५	ग्लोबल आई.एम.ई. लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	वेशीशहर, लमजुङ्ग	२०७०००२०५	९.६१	४५ जिल्ला : राप्ती-५, लुम्बिनी-६, नारायणी-५, बागमती-५ (उपत्यका बाहेक), भेरी-४ (जाजरकोट बाहेक), गण्डकी-५ (स्याङ्जा बाहेक), जनकपुर-५ (दोलखा बाहेक), कैलाली, कञ्चनपुर, मुस्ताङ्ग, बागलुङ्ग, डोल्पा, सुनसरी, मोरङ्ग, उदयपुर, सिराहा र ओखलढुङ्गा)
२६	महुली सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बगधुवा, सप्तरी	२०७०००३००१	६.००	१०+ ५ जिल्ला (सप्तरी, सिरहा, उदयपुर, खोटाङ्ग, सुनसरी, भोजपुर, ओखलढुङ्गा, सिन्धुली, धनकुटा, रामेछाप, तेह्रथुम, संखुवासभा, सोलुखुम्बु, सर्लाही, महोत्तरी)
२७	सूर्योदय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पुतलीवजार, स्याङ्जा	२०७०००४००१	७.२८	४-१० जिल्ला (बागलुङ्ग, म्याग्दी, पर्वत, स्याङ्जा, मनाङ्ग, लमजुङ्ग, मुस्ताङ्ग, गुल्मी, प्युठान र रोल्पा)
२८	मेरा माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	बट्टार, नुवाकोट	२०७०००४००३	२८.६	राष्ट्रिय स्तर
२९	समता माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	पिप्रा, सिमरा	२०७०००५००९	३.७९	५ जिल्ला (वारा, रौतहट, सर्लाही, महोत्तरी र सिन्धुली)
३०	आरएसडिसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०७०००५०२६	३६	राष्ट्रिय स्तर (थोक कर्जा प्रदान गर्ने)
३१	सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७१००३००१	७.००	४-१० जिल्ला (पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक, दोलखा, रामेछाप, सोलुखुम्बु, ओखलढुङ्गा, नुवाकोट, खोटाङ्ग, भोजपुर र संखुवासभा)
३२	नेशनल माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	निलकण्ठ, धादिङ्ग	२०७१००३०१८	१२.०४	राष्ट्रिय स्तर
३३	नेपाल ग्रामीण विकास बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०७१००४०३०*	६५.५	राष्ट्रिय स्तर
३४	नेपाल सेवा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	फटकसिला, सिन्धुपाल्चोक	२०७१००७००९	६	१-३ जिल्ला (सिन्धुपाल्चोक, रसुवा र नुवाकोट)
३५	उन्नती माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	पडसरी, रुपन्देही	२०७१००७०२१	५.५०	४-१० जिल्ला (रुपन्देही, पाल्पा, प्युठान, कपिलवस्तु, अर्घाखाँची, गुल्मी, पर्वत, बागलुङ्ग, म्याग्दी र मुस्ताङ्ग)
३६	स्वदेशी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	इटहरी, सुनसरी	२०७१००९०१६	११.५	राष्ट्रिय स्तर

३७	नाडेप लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	गजुरी, धादिङ	२०७२०२०१	११.२	राष्ट्रिय स्तर
३८	सपोर्ट माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	हाँसपोसा, इटहरी	२०७२०३०२७	६.००	४-१० जिल्ला (सुनसरी, तेह्रथुम, धनकुटा, पाँचथर, भोजपुर, उदयपुर, खोटाङ, सिन्धुली, रामेछाप र मकवानपुर)
३९	आरम्भ माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	उग्रतारा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७२०४००७	६.००	४-१० जिल्ला (सिन्धुपाल्चोक, नुवाकोट, दोलखा, रामेछाप, सिन्धुली, ओखलढुंगा, खोटाङ, भोजपुर, तेह्रथुम र धनकुटा)
४०	जनसेवी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	कुश्मा, पर्वत	२०७२०६०१२	५.०८	४-१० जिल्ला (पर्वत, बाग्लुङ्ग, म्याग्दी, गुल्मी, रुकुम, रोल्पा, कास्की, तनहुँ, लम्जुङ्ग र गोरखा)
४१	चौतारी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०७२०९०१९	१२.६०	१०+ ५ जिल्ला (नवलपरासी, रुपन्देही, कपिलवस्तु, गुल्मी, अर्घाखाँची, पाल्पा, रोल्पा, दाङ र सल्यान, पूर्वी रुकुम, पश्चिम रुकुम, जाजरकोट, सुर्खेत, स्याङ्जा)
४२	घोडीघोडा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	श्रीपुर बेलौरी, कञ्चनपुर	२०७३०२०३०	१.११	४-१० जिल्ला (कैलाली, कञ्चनपुर, बाँके, बर्दिया, दाङ, सुर्खेत, डोटी, डडेल्धुरा, बैतडी, दार्चुला)
४३	आशा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	मदनपुर, नुवाकोट	२०७३०५०१३	७	राष्ट्रिय स्तर
४४	नेपाल एग्रो माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	पोखरा, कास्की	२०७३०६००४	२.८	४-१० जिल्ला (कास्की, पर्वत, बाग्लुङ्ग, गुल्मी, प्युठान, रोल्पा, तनहुँ, सल्यान, पाल्पा र लम्जुङ्ग)
४५	रामारोशन माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	मंगलसेन, अछाम	२०७३०६००६	१.३४	४-१० जिल्ला (अछाम, डडेल्धुरा, डोटी, बझाङ, बाजुरा, कैलाली, जुम्ला, कालिकोट, दैलेख र सुर्खेत)
४६	क्रिएटिभ लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	प्रतापपुर, कैलाली	२०७३०६००९	१.४०	४-१० जिल्ला (कैलाली, कञ्चनपुर, बर्दिया, सुर्खेत, डोटी, अछाम, कालिकोट, बाजुरा, दार्चुला र बझाङ)
४७	गुराँश लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	धनकुटाबजार, धनकुटा	२०७३०८००१	४.२०	४-१० जिल्ला (ताप्लेजुङ्ग, पाँचथर, इलाम, तेह्रथुम, धनकुटा, संखुवासभा, भोजपुर, मोरङ्ग, सुनसरी र ओखलढुङ्गा)
४८	गणपति माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	दुलेगौडा (शुक्लागण्डकी), तनहुँ	२०७३०८०२४	७	राष्ट्रिय स्तर
४९	इन्फिनिटी माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	गैडाकोट, नवलपरासी	२०७३१०००७	७	राष्ट्रिय स्तर
५०	आँधिखोला लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	भीरकोट, स्याङ्जा	२०७३११००१	१.९२	४-१० जिल्ला (स्याङ्जा, कास्की, लमजुङ्ग, तनहुँ, नवलपरासी, रुपन्देही, पाल्पा, अर्घाखाँची, गुल्मी र कपिलवस्तु)
५१	स्वाभिमान माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	तिलोत्तमा, रुपन्देही	२०७४०२००८	३.८५	४-१० जिल्ला (रुपन्देही, गुल्मी, रोल्पा, सल्यान, स्याङ्जा, पाल्पा, अर्घाखाँची, नवलपरासी, कपिलवस्तु र प्युठान)

५२	स्पर्श लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पोखरा लेखनाथ, कास्की	२०७४००३०२९	५.६०	४-१० जिल्ला (कास्की, बागलुङ, म्याग्दी, लमजुङ, तनहुँ, नवलपरासी, पर्वत, गुल्मी, अर्घाखाँची, र गोरखा)
५३	सवैको लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बन्दीपुर, तनहुँ	२०७४००३०३०	११.२	राष्ट्रिय स्तर
५४	आर्थिक समृद्धि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	भानु, तनहुँ	२०७४००५०२८	२.४५	४-१० जिल्ला (तनहुँ, कास्की, स्याङ्जा, गोरखा, रुपन्देही, पाल्पा, नवलपरासी, पर्वत, गुल्मी र मनाङ)
५५	साधना लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	गोर्खा, गोर्खा	२०७४००७०१३	२.४५	४-१० जिल्ला (गोरखा, लमजुङ, तनहुँ, धादिङ, मनाङ, मकवानपुर, कास्की, म्याग्दी, बागलुङ र पर्वत)
५६	एनआईसी एसिया लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	भेरीमालिका, जाजरकोट	२०७४००८००५	७	राष्ट्रिय स्तर
५७	सारथी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	व्यास, तनहुँ	२०७४००८००५	७.००	४-१० जिल्ला (तनहुँ, धादिङ, मकवानपुर, पर्वत, बारा, पर्सा, नवलपरासी, रुपन्देही, गाँखा र लमजुङ)
५८	नागरिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रे	२०७४००८०२८	१.७५	४-१० जिल्ला (काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुपाल्चोक, नुवाकोट, दोलखा, रामेछाप, सिन्धुली, गोर्खा, धादिङ, लमजुङ र तनहुँ)
५९	त्रिलोक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	सुनवल, नवलपरासी	२०७४०१००११	३.०१	४-१० जिल्ला (गोर्खा, लमजुङ, गुल्मी, अर्घाखाँची, पाल्पा, तनहुँ, स्याङ्जा, कास्की, कपिलवस्तु र नवलपरासी)
६०	मनकामना लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	हरिवन, सर्लाही	२०७४०११००६	१.४	४-१० जिल्ला (सर्लाही, रौतहट, महोत्तरी, उदयपुर, सिन्धुली, रामेछाप, दोलखा, ओखलढुङ्गा, खोटाङ र सोलुखुम्बु)
६१	सहकार्य लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	हरिवन, सर्लाही	२०७४०१००१८	४.५५	४-१० जिल्ला (सर्लाही, रौतहट, महोत्तरी, उदयपुर, सिन्धुली, रामेछाप, दोलखा, ओखलढुङ्गा, खोटाङ र सोलुखुम्बु)
६२	सजीलो लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	गोर्खा, गोर्खा	२०७४०१००२४	१४	राष्ट्रिय स्तर
६३	सत्यवति लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बुद्धभूमि, कपिलवस्तु	२०७४०१२००९	१.५८	४-१० जिल्ला (नवलपरासी, रुपन्देही, कपिलवस्तु, अर्घाखाँची, गुल्मी, पाल्पा, रोल्पा, सल्यान, प्युठान, जाजरकोट)
६४	बुद्धज्योति लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	लुम्बिनी सांस्कृतिक, रुपन्देही		१.२०	४-१० जिल्ला (पाल्पा, अर्घाखाँची, गुल्मी, बागलुङ, रुपन्देही, नवलपरासी, कपिलवस्तु, मुस्ताङ, म्याग्दी, रुकुम)
६५	समाज लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	मलंगवा, सर्लाही	२०७५००२००१	१.१४	१-३ जिल्ला (धनुषा, सर्लाही, महोत्तरी)

* मर्जर पश्चात्को संचालन मिति ।

दिव्य लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., नमोबुद्ध, काभ्रेपलाञ्चोकले इजाजतपत्र प्राप्त गरी कारोबार संचालन गर्ने प्रक्रियामा रहेको ।

चुक्ता पूँजी २०७५ जेठको वित्तीय विवरणको आधारमा ।

(५) सहकारी संस्था (सीमित बैकिङ कारोबार मात्र)#

क्र.सं	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति	चुक्तापूँजी (रु. करोडमा)
१	श्री नवजीवन को-अपरेटिभ्स लिमिटेड	धनगढी, कैलाली	२०५०००६०३०	१३.८०
२	सगुन सहकारी संस्था लि	क्षेत्रपाटी, काठमाडौं	२०५१००६०२३	१.१७
३	नेपाल सहकारी वित्तीय संस्था लि.	नयाँवानेश्वर, काठमाडौं	२०५१००९०१५	२.९५
४	द सहारा लोन सेविङ का अपरेटिभस् सोसाइटी लि.	मलंगवा, सर्लाही	२०५२००१००२	१४.५८
५	विन्दवासिनी वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	खोपासी, काभ्रे	२०५२००३००७	२२.०३
६	महिला सहकारी संस्था लि.	कुलेश्वर, काठमाडौं	२०५२००६०११	२.८४
७	सहकारी वित्तीय विकास संस्था लि.	नेपालगञ्ज, बाँके	२०५३००३००२	२.००
८	श्री मनकामना सहकारी संस्था लि.	बनेपा, काभ्रे	२०५३०११००७	५.७१
९	भेरी सहकारी वित्तीय संस्था लि.	नेपालगञ्ज, बाँके	२०५३०११०२२	१.८१
१०	विक्रु वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	गैडाकोट, नवलपरासी	२०५४००४०२७	१७.७६
११	किसान बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि	लम्की, कैलाली	२०५४००९०१४	८.०५
१२	स्टार बहुउद्देश्यीय वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	विराटनगर, मोरङ	२०५५००१००१	३.२४
१३	हिमालय सहकारी संस्था लि	पुरानोवानेश्वर, काठमाडौं	२०५५००१०१६	५.५८
१४	उपकार वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	वाल्लिङ, स्याङ्जा	२०५६०१२००८	५.४०

मिति २०७५/०४/०१ देखि लागु हुने गरी सीमित बैकिङ कारोबार गर्ने अनुमतिपत्र रद्द गरी नियामकीय तथा सुपरिवेक्षकीय दायराबाट अलग गरिएको ।

(६) गैर-सरकारी संस्था (लघुकर्जा कारोबार गर्ने)

क्र.सं.	नाम	केन्द्रीय कार्यालय	संचालन मिति	कार्य क्षेत्र
१	चारतारे यवा क्लव	तित्याङ्ग, बागलुङ,	२०५७००२०२३	बागलुङ
२	युनिक नेपाल	नयाँगाउ,वर्दिया	२०५७००३०१५	बाँके, वर्दिया, कैलाली, कन्चनपुर, डडेलधुरा
३	सामुदायिक महिला विकास केन्द्र (स्वेडेक)	राजविराज, सप्तरी	२०५७००३०२०	सप्तरी
४	धौलागिरी सामुदायिक श्रोत विकास केन्द्र	बागलुङ	२०५७००८००६	बागलुङ
५	विकासका लागि स्थानीय स्वयंसेवकहरुको प्रयास	धनकुटा	२०५८००३०२६	धनकुटा
६	महिला अधिकार तथा विकास केन्द्र	काठमाडा पो.व.नं.१०९५	२०५८०१२०३०	काठमाडौं
७	मानुषी	काठमाडा पो.व.नं.११३५	२०५९००१०२०	काठमाडौं, सिन्धुपाल्चोक, नुवाकोट, दोलखा
८	जीवन विकास समाज	वरियाती, मोरङ	२०५९००३००४	मोरङ, सुनसरी, भूपा, इलाम, धनकुटा, सिन्धुली, उदयपुर
९	महिला आदर्श सेवा केन्द्र	नयाँवानेश्वर, काठमाडौं	२०५९००३०१८	काठमाडौं
१०	पाटन विजनेस एण्ड प्रोफेसनल वीमेन	पुल्चोक, ललितपुर	२०५९००३०१८	ललितपुर
११	श्रजनात्मक महिला वातावरण विकास संस्था	महाराजगंज, काठमाडौं	२०५९००४००८	काठमाडौं
१२	सृजना विकास केन्द्र	पोखरा, कास्की	२०५९००५००६	कास्की
१३	घरेलु तथा साना उद्योग संघ	चावहिल, काठमाडौं	२०५९००५०१७	काठमाडौं
१४	सोसल अपग्रेड इन प्रोग्रेस अफ एजुकेशन रिजन	तुलसीपुर, दाङ	२०५९००७०१२	दाङ
१५	नेपाल महिला सामुदायिक सेवा केन्द्र	त्रिभुवन न.पा., दाङ	२०५९००७०१३	दाङ, प्यूठान, सल्यान, रोल्पा
१६	ग्रामीण महिला विकास संस्था	त्रिभुवन न.पा., दाङ	२०६०००१०१०	दाङ

१७	ग्रामीण महिला उत्थान केन्द्र	त्रिभुवन न.पा., दाङ्ग	२०६०००३००४	दाङ, बाँके, प्युठान, सल्यान, रोल्पा
१८	ग्रामीण सेवा नेपाल	भजनी, कैलाली	२०६०००६००८	कैलाली
१९	महिला उपकार मञ्च	कोहलपुर, बाँके	२०६०००७०१२	बाँके
२०	ग्रामीण स्वयंसेवक समाज	हरिऔन, सर्लाही	२०६२००८००५	सर्लाही, महोत्तरी
२१	श्रृजना सामुदायिक विकास केन्द्र	चोहर्वा, सिरहा	२०६९००८००३	सिरहा, उदयपुर, सिन्धुली
२२	राष्ट्रिय शैक्षिक तथा सामाजिक विकास संस्था	कुशमा, पर्वत	२०६९००८००३	म्याग्दी, पर्वत, कास्की, स्याङ्जा, पाल्पा, तनहुँ, लम्जुङ्ग, गोरखा, बाग्लुङ, नवलपरासी, चितवन
२३	नेपाल ग्रामीण विकास संस्था	हाँडीगाँउ, काठमाडा	२०६९००८०२८	काठमाडौँ, मकवानपुर, बारा, पसा
२४	नेपाल महिला उद्यमी संघ	पुतलीसडक, काठमाडा	२०६९००९०२०	काठमाडौँ

(७) अन्य संस्था

क्र.सं.	संस्थाको नाम	कार्यालय	सम्पर्क कार्यालय	स्वीकृति प्रदान भएको मिति
१	राष्ट्रिय सहकारी बैंक लि.	कुपण्डोल, ललितपुर	बानेश्वर, काठमाडौँ	२०६७००४००४
२	मशरक बैंक पि एस सी	दुबइ युएई	थापाथली, काठमाडा	२०६७००६०२६
३	जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी लि.	बबरमहल, काठमाडौँ	बबरमहल, काठमाडा	२०६९००३०२६
४	ओम्नी प्रा.लि.\$	आदर्शनगर, वीरगंज	आदर्शनगर, वीरगंज	२०७००१०२४
५	हुलास इन्भेष्टमेण्ट प्रा.लि.\$	गणबहाल, काठमाडौँ	गणबहाल, काठमाडौँ	२०७००४०१८
६	सिप्रदी हायर पर्चेज प्रा.लि.\$	थापाथली काठमाडौँ	थापाथली काठमाडौँ	२०७००७०२०
७	एम.ए.डब्ल्यू. इन्भेष्टमेण्ट प्रा.लि.\$	विराटनगर, मोरङ	टेकु, काठमाडा	२०७००९०३०
८	बतास इन्भेष्टमेण्ट कम्पनी प्रा.लि.\$	पोखरा, कास्की	गैरीधारा, काठमाडा	२०७०१००२९
९	स्याकार इन्भेष्टमेण्ट कम्पनी प्रा.लि.\$	कान्तिपथ, काठमाडौँ	कान्तिपथ, काठमाडौँ	२०७३००३०१०
१०	जगम्बा क्रेडिट एण्ड इन्भेष्टमेण्ट प्रा.लि.\$	नक्साल, काठमाडौँ	नक्साल, काठमाडौँ	२०७३०१०१७

\$ हायर पर्चेज कारोबार गर्ने प्रयोजनको लागि ।

भाग

२

नेपाल राष्ट्र बैंकको कामकारबाही

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को मौद्रिक नीति	६१
राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन	६३
वित्तीय क्षेत्र सुधार, वित्तीय पहुँच विस्तार तथा नियमन	६७
ग्रामीण स्वावलम्बन कोष तथा लघुवित्त सम्बन्धी अन्य परियोजना	७२
बैंक तथा वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण	७५
विदेशी विनिमय व्यवस्थापन	७८
मुद्रा व्यवस्थापन	७९
जनशक्ति व्यवस्थापन	८१
विविध	८३
तालिकाहरू	९०
अनुसूचीहरू	९८

नेपाल राष्ट्र बैंकको कामकारबाही

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को मौद्रिक नीति

२.१ नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ ले निर्दिष्ट गरे बमोजिम आर्थिक स्थायित्व र अर्थतन्त्रको दिगो विकासका निमित्त मूल्य र शोधनान्तर स्थिरता कायम गर्नको लागि यस बैंकले मौद्रिक नीति तर्जुमा एवम् कार्यान्वयन गर्दै आएको छ। यसका अतिरिक्त मौद्रिक नीतिले प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रहरूमा कर्जा विस्तारलाई प्रोत्साहन गर्ने तथा वित्तीय पहुँच विस्तार एवम् साक्षरता अभिवृद्धिका माध्यमबाट समावेशी आर्थिक विकास हासिल गर्ने कार्यमा समेत सहयोग पुऱ्याउँदै आएको छ। यसै क्रममा समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व कायम गर्दै लक्षित आर्थिक वृद्धिलाई सघाउ पुऱ्याउने प्रमुख उद्देश्य लिई नेपाल सरकारको बजेट वक्तव्यमा उल्लिखित नीति तथा कार्यक्रमहरूसँग समेत तादात्म्यता हुने गरी यस बैंकले आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को मौद्रिक नीति २०७४ असार २५ गते सार्वजनिक गरेको थियो।

उद्देश्य तथा लक्ष्यहरू

- २.२ लक्षित आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने क्रममा माग पक्षबाट सृजित मुद्रास्फीति एवम् वाह्य क्षेत्र स्थायित्वमा प्रतिकूल प्रभाव पर्न नदिने, वाह्य क्षेत्र एवम् ब्याजदर स्थायित्वका लागि उपयुक्त मौद्रिक व्यवस्थापन गर्ने, वित्तीय साधनलाई प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रतर्फ परिचालन गर्ने तथा वित्तीय पहुँच विस्तार एवम् वित्तीय साक्षरताका माध्यमबाट वित्तीय समावेशिता अभिवृद्धि गर्ने मौद्रिक नीतिका प्रमुख उद्देश्यहरू रहेका थिए।
- २.३ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति दरलाई ७.० प्रतिशतभित्र कायम राख्ने मौद्रिक नीतिको लक्ष्य रहेको थियो। यसका अतिरिक्त कम्तिमा ८ महिनाको वस्तु तथा सेवाको आयात धान्न पर्याप्त हुने विदेशी विनिमय सञ्चिति कायम गर्ने तथा ७.२ प्रतिशतको लक्षित आर्थिक वृद्धिलाई सहयोग पुऱ्याउन आवश्यक मौद्रिक तरलता व्यवस्थापन गर्ने मौद्रिक नीतिको लक्ष्य रहेको थियो।
- २.४ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को मौद्रिक नीतिको पहिलो त्रैमासिक समीक्षा २०७४ मंसिर २२ गते, अर्धवार्षिक समीक्षा २०७४ माघ २९ गते र तेस्रो त्रैमासिक समीक्षा २०७५ जेठ १० गते सार्वजनिक गरिएको थियो।
- २.५ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा तराईमा आएको बाढी तथा डुवानका कारण कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर २.८ प्रतिशतमा सीमित भएतापनि उद्योग क्षेत्रको वृद्धिदर ८.८ प्रतिशत र सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर ६.६ प्रतिशत रहन गयो। फलस्वरूप, आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा समग्र आर्थिक वृद्धिदर ५.९ प्रतिशत (आधारभूत मूल्यमा) रहेको अनुमान छ। मूल्यतर्फ, आपूर्ति व्यवस्थापनमा आएको सुधार तथा भारतमा समेत न्यून मूल्यवृद्धि रहेको कारण समीक्षा वर्षमा वार्षिक औसत मुद्रास्फीति दर ४.२ प्रतिशतमा सीमित रह्यो। वाह्य क्षेत्रतर्फ, समीक्षा वर्षमा रु. ९६ करोडको शोधनान्तर बचत कायम रही २०७५ असार मसान्तमा ९.४ महिनाको वस्तु तथा सेवाको आयात धान्न पर्याप्त हुने विदेशी विनिमय सञ्चिति कायम रह्यो।

तालिका २.१ : मुद्रास्फीति तथा शोधनान्तर बचत

	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	
			लक्ष्य	यथार्थ
वार्षिक औसत मुद्रास्फीति (प्रतिशतमा)	९.९	४.५	७.०	४.२
शोधनान्तर बचत (रु. अर्बमा)	१८८.९१	८२.११	३६.०	०.९६

मौद्रिक नीतिको अन्तरिम तथा संचालन लक्ष्य

- २.६ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को मौद्रिक नीतिले भारतीय मुद्रासंगको स्थिर विनिमयदरलाई मौद्रिक नीतिको अंकुशको रूपमा तथा मूल्य स्थिरतालाई प्राथमिक लक्ष्यको रूपमा निरन्तरता दिएको थियो । मुद्रास्फीतिको अन्तर्राष्ट्रिय प्रवृत्ति, विनिमय दर, आपूर्तिजन्य अवस्था लगायतका विषयहरूलाई मध्यनजर गरी मुद्रास्फीतिलाई ७.० प्रतिशतको सीमाभित्र राख्ने लक्ष्य लिइएको थियो । यसका लागि मौद्रिक नीतिले विस्तृत मुद्राप्रदायको वृद्धिदरलाई अन्तरिम लक्ष्य एवम् बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको अधिक तरलतालाई संचालन लक्ष्यको रूपमा निरन्तरता दिएको थियो ।
- २.७ लक्षित आर्थिक वृद्धिका लागि आवश्यक तरलता व्यवस्थापन गर्न आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा विस्तृत मुद्राप्रदायको वृद्धिदर १८ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण गरिएको थियो । त्यसैगरी, समीक्षा वर्षमा कुल आन्तरिक कर्जा २७.८ प्रतिशतले र निजी क्षेत्रको कर्जा २० प्रतिशतले वृद्धि हुने प्रक्षेपण गरिएको थियो ।
- २.८ समीक्षा वर्षमा समग्र आर्थिक गतिविधिमा विस्तार आई निजी क्षेत्रतर्फ कर्जा प्रवाह उच्च दरले बढेको कारण विस्तृत मुद्राप्रदायको वृद्धिदर प्रक्षेपित १८ प्रतिशत भन्दा केही माथि अर्थात् १९.४ प्रतिशत रह्यो । त्यसैगरी, समीक्षा वर्षमा आन्तरिक कर्जा तथा निजी क्षेत्रतर्फको कर्जा वृद्धिदर क्रमशः २४.९ प्रतिशत र २२.३ प्रतिशत रह्यो (तालिका २.२) ।

तालिका २.२ : मुद्राप्रदाय तथा आन्तरिक कर्जा

	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	
			लक्ष्य	यथार्थ
विस्तृत मुद्राप्रदायको वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१९.५	१५.५	१८.०	१९.४
संकुचित मुद्राप्रदायको वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१८.५	१३.१	१५.९	१७.६
आन्तरिक कर्जाको वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	१८.२	२०.६	२७.८	२४.९
निजी क्षेत्रमाथिको दाबीको वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	२३.२	१८.०	२०.०	२२.३

मौद्रिक नीतिका उपकरणहरू

- २.९ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को मौद्रिक नीतिको कार्यदिशा र सो अनुरूपको आर्थिक तथा मौद्रिक लक्ष्य हासिल गर्न सहज हुने गरी मौद्रिक नीतिका संचालन लक्ष्य तथा उपकरणहरू चयन गरिएका थिए । बैंकिङ्ग क्षेत्रको तरलतामा हुने उतार-चढावलाई न्यूनीकरण गर्दै ब्याजदर स्थायित्व कायम गर्ने र मौद्रिक व्यवस्थापनलाई आधुनिकीकरण गर्ने उद्देश्यले यस बैंकले २०७४ कात्तिकदेखि परिमार्जित ब्याजदर करिडोर पद्धति कार्यान्वयनमा ल्याएको थियो । यस्तो करिडोरको तल्लो सीमा ३ प्रतिशत र माथिल्लो सीमा ७ प्रतिशत तोकिएको थियो भने दुई हप्ता अवधिको ५ प्रतिशतको रिपो दरलाई नीतिगत दरको रूपमा लिइएको थियो । यसरी परिमार्जित ब्याजदर करिडोर लागू गरेपछि आर्थिक वर्षको बाँकी अवधिमा अल्पकालीन ब्याजदरहरू नीतिगत दरको रूपमा रहेको ५ प्रतिशत रिपोदर वरिपरि अंकुशित हुँदै आएका थिए ।
- २.१० बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले कायम गर्नुपर्ने अनिवार्य नगद अनुपातलाई “क” वर्गको लागि ६ प्रतिशत, “ख” वर्गको लागि ५ प्रतिशत र “ग” वर्गको लागि ४ प्रतिशत यथावत कायम गरिएको थियो । अनिवार्य नगद मौज्जात गणनाको लागि दुई हप्ताको समयावधि तथा ७० प्रतिशतको दैनिक मौज्जात कायम गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइएको थियो । त्यसैगरी, वैधानिक तरलता अनुपात सम्बन्धी विद्यमान व्यवस्थालाई समेत निरन्तरता दिइएको थियो । अन्तिम ऋणदाता सुविधा तथा सुरक्षणपत्रहरूको डिष्काउण्ट गर्ने प्रयोजनका लागि प्रयोगमा ल्याइने ७ प्रतिशतको विद्यमान बैंकदरलाई यथावत कायम गरिएको थियो ।

तालिका २.३ : बैंक तथा वित्तीय संस्थाले कायम गर्नुपर्ने अनिवार्य नगद अनुपात र वैधानिक तरलता अनुपात (प्रतिशतमा)

शीर्षक	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५
अनिवार्य नगद अनुपात			
“क” वर्गका संस्था	६.०	६.०	६.०
“ख” वर्गका संस्था	५.०	५.०	५.०
“ग” वर्गका संस्था	४.०	४.०	४.०
वैधानिक तरलता अनुपात			
“क” वर्गका संस्था	१२.०	१२.०	१२.०
“ख” वर्गका संस्था	९.०	९.०	९.०
“ग” वर्गका संस्था	८.०	८.०	८.०

नोट : चल्ती र कल निक्षेप संकलन नगर्ने विकास बैंक तथा वित्त कम्पनीहरूले कायम गर्नुपर्ने वैधानिक तरलता अनुपात ६ प्रतिशत रहेको ।

- २.११ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले भूकम्प पीडितहरूलाई घर निर्माणका लागि २ प्रतिशतसम्मको ब्याजदरमा कर्जा उपलब्ध गराउनु पर्ने र त्यस्ता बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई यस बैंकले शून्य ब्याजदरमा पुनरकर्जा प्रदान गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइएको थियो ।
- २.१२ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई तोकिएका सुरक्षणपत्रको धितोमा स्थायी तरलता सुविधा प्रदान गर्दा ५ कार्यदिनको समयावधिलाई वृद्धि गरी ७ कार्यदिन कायम गरिएको थियो भने यस सुविधाको लागि ऋण-धितो मूल्य अनुपात ९० प्रतिशतसम्म कायम गरिएको थियो । साथै, स्थायी तरलता सुविधा बैंकदरमा उपलब्ध गराउने साविकको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइएको थियो ।
- २.१३ जलविद्युत, कृषि, पर्यटन, निर्यात, साना एवम् मझौला उद्योग, औषधी उत्पादन, सिमेन्ट, गार्मेन्ट लगायतका क्षेत्रहरूलाई प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रको रूपमा परिभाषित गरी वाणिज्य बैंकहरूले कृषि क्षेत्रमा १० प्रतिशत, जलविद्युतमा ५ प्रतिशत, पर्यटन क्षेत्रमा ५ प्रतिशत र बाँकी अन्य प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रमा गरी आफ्नो कुल कर्जाको न्यूनतम २५ प्रतिशत कर्जा २०७५ असारसम्ममा अनिवार्य रूपमा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको थियो । विकास बैंक र वित्त कम्पनीहरूले समेत प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रमा आफ्नो कुल कर्जाको न्यूनतम क्रमशः १५ प्रतिशत र १० प्रतिशत कर्जा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था यथावत कायम गरिएको थियो ।
- २.१४ वाणिज्य बैंकले आफ्नो कुल कर्जा लगानीको ५ प्रतिशत, विकास बैंकले ४.५ प्रतिशत र वित्त कम्पनीले ४ प्रतिशत कर्जा विपन्न वर्गमा लगानी गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई यथावत राखी वाणिज्य बैंकले विपन्न वर्ग अन्तर्गत प्रत्यक्ष रूपमा प्रवाह गर्नुपर्ने न्यूनतम २ प्रतिशतको कर्जा अनुपात अनिवार्य नहुने व्यवस्था गरिएको थियो ।
- २.१५ “क”, “ख” र “ग” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट रिक्सा चालकहरूलाई आफ्नो स्वामित्वमा रिक्सा खरिद गरी आफै सञ्चालन गर्ने प्रयोजनका लागि प्रदान हुँदै आएको विपन्न वर्ग कर्जा सुविधा इलेक्ट्रोनिक रिक्सा खरिदमा समेत प्रदान गरिने व्यवस्था मिलाइएको थियो ।

राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन

निष्कासन तथा व्यवस्थापन

- २.१६ नेपाल राष्ट्र बैंक, राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभागले नेपाल सरकारको तर्फबाट आन्तरिक ऋण उठाउने र सोको व्यवस्थापन तथा मौद्रिक नीति कार्यान्वयन गर्ने कार्य अन्तर्गत विभिन्न मौद्रिक उपकरणहरू प्रयोग गरी बैंकिङ्ग क्षेत्रको तरलता व्यवस्थापन गर्ने कार्य गर्दै आएको छ । यसका साथै छोटो अवधिको तरलता व्यवस्थापनका लागि तोकिएका ऋणपत्र (विकास ऋणपत्र, ट्रेजरी बिल, नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्र) को धितोमा स्थायी तरलता सुविधा प्रदान गर्ने कार्य एवम् राष्ट्र ऋण ऐन, २०५९, राष्ट्र ऋण नियमावली, २०५९ (दोस्रो संशोधन), ऋणपत्रको प्राथमिक तथा दोस्रो बजार व्यवस्थापन नियमावली, २०६१, राष्ट्र ऋण

व्यवस्थापन मार्गदर्शन, २०७४ र नेपाल राष्ट्र बैंक खुला बजार कारोबार विनियमावली, २०७१ का साथै अन्य विनियमावली तथा कार्यविधि अनुरूप नेपाल सरकारको आन्तरिक ऋण तथा तरलता व्यवस्थापनको कार्य समेत गर्दै आएको छ।

- २.१७ नेपाल सरकारको प्रत्येक आर्थिक वर्षको बजेटमा व्यवस्था भए बमोजिमको आन्तरिक ऋण उठाउन राष्ट्र ऋण उठाउने ऐन, २०५९ पारित भएपश्चात् नेपाल सरकारबाट स्वीकृत वार्षिक आन्तरिक ऋण निष्कासन तालिका र बोलकबोल तालिका बमोजिम यस विभागबाट आन्तरिक ऋण उठाउने कार्य हुँदै आएको छ।
- २.१८ नेपाल सरकारको तर्फबाट आन्तरिक ऋण उठाउने प्रयोजनार्थ नेपाल राष्ट्र बैंकले हाल ट्रेजरी बिल, विकास ऋणपत्र, नागरिक बचतपत्र, राष्ट्रिय बचतपत्र र वैदेशिक रोजगार बचतपत्रको निष्कासन गर्दै आएको छ।

ट्रेजरी बिल्स

- २.१९ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा रु. ११ अर्बको २८ दिने, रु. १२ अर्ब ५२ करोडको ९१ दिने, रु. १४ अर्ब ९ करोडको १८२ दिने तथा रु. ३४ अर्ब ३५ करोडको ३६४ दिने गरी कुल रु. ७१ अर्ब ९६ करोडको ट्रेजरी बिल जारी भयो। त्यसैगरी, विगतमा निष्कासन भई २०७५ असार मसान्तसम्ममा भुक्तानी हुन बाँकी रु. ३२५ अर्ब ७६ करोडको ट्रेजरी बिलको भुक्तानी अवधि अनुसार पटक-पटक गरी नवीकरण गर्ने कार्य समेत सम्पन्न भयो भने समीक्षा अवधिमा रु. ३७ अर्ब ५२ करोडको ट्रेजरी बिल नेपाल सरकारबाट भुक्तानी भएको छ।

विकास ऋणपत्र

- २.२० आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा रु. ७२ अर्बको विकास ऋणपत्र जारी गरियो। उच्च बोलकबोल विधिबाट निर्धारित ब्याजदरको आधारमा विकास ऋणपत्र निष्कासन गर्ने पद्धति अनुरूप उक्त अवधिमा मा ५-वर्षे अवधिको दुई पटक गरी रु. १० अर्ब, ७-वर्षे अवधिको २ पटक गरी रु. ८ अर्ब १४ करोड, ८-वर्षे अवधिको २ पटक गरी रु. १३ अर्ब ८६ करोड, १०-वर्षे अवधिको दुई पटक गरी रु. १० अर्ब, ११-वर्षे अवधिको दुई पटक गरी रु. १० अर्ब, १२, १३ र १५-वर्षे अवधिको एक/एक पटक रु. ५-५ अर्ब गरी जम्मा चौध पटकमा कुल रु. ७२ अर्बको विकास ऋणपत्र निष्कासन गरिएको थियो। उक्त विकास ऋणपत्रहरूको ब्याजदर ५-वर्षे अवधिको २.९९ प्रतिशत र ५.४५ प्रतिशत, ७-वर्षे अवधिको ५.०० प्रतिशत र ५.८८ प्रतिशत, ८-वर्षे अवधिको ६.०० प्रतिशत र ६.२० प्रतिशत, १०-वर्षे अवधिको ३.८३ प्रतिशत र ५.१५ प्रतिशत, ११-वर्षे अवधिको ५.१८ प्रतिशत र ६.४८ प्रतिशत, १२-वर्षे अवधिको ४.३२ प्रतिशत र ४.९९ प्रतिशत, १३-वर्षे अवधिको ५.१२ प्रतिशत, र १५-वर्षे अवधिको ४.९९ प्रतिशत कायम हुन आएको थियो। आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को अन्त्यसम्ममा भुक्तानी हुन बाँकी विकास ऋणपत्र रु. २३५ अर्ब ९० करोड रहेको छ। भुक्तानी हुन बाँकी विकास ऋणपत्रको भुक्तानी अवधि ५ वर्षदेखि १५ वर्षसम्म रहेको छ।

नागरिक बचतपत्र/राष्ट्रिय बचतपत्र/वैदेशिक रोजगार बचतपत्र

- २.२१ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को आन्तरिक ऋण निष्कासन तालिका अनुसार रु. ६ अर्ब बराबरको नागरिक बचतपत्र निष्कासन गर्न दुई पटक बिक्री खुला गरिएकोमा रु. ७५ करोड १० लाख ७० हजार बिक्री भएको छ। आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को अन्त्यसम्ममा भुक्तानी हुन बाँकी नागरिक बचतपत्र रु. ८ अर्ब ७१ करोड ६३ लाख रहेको छ।
- २.२२ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा राष्ट्रिय बचतपत्रको नयाँ निष्कासन गरिएको छैन भने उक्त आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्ममा रु. ९० करोड ६५ लाखको राष्ट्रिय बचतपत्र भुक्तानी हुन बाँकी रहेको छ।
- २.२३ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को आन्तरिक ऋण निष्कासन तालिका अनुसार विभिन्न मितिमा ५-वर्षे अवधिको १० प्रतिशत ब्याजदर (कूपन दर) को रु. १ अर्बको वैदेशिक रोजगार बचतपत्र निष्कासन गर्न बिक्री खुला गरिएकोमा तीन पटकमा कुल रु. ४ करोड ११ लाख ८० हजार बिक्री भएको छ। आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्ममा रु. ५२ करोड ८० लाखको वैदेशिक रोजगार बचतपत्र भुक्तानी हुन बाँकी छ भने समीक्षा वर्षमा वैदेशिक रोजगार बचतपत्रको साँवा रु. ४ करोड २८ लाख ७५ हजार नेपाल सरकारबाट भुक्तानी भएको छ।

खुद आन्तरिक ऋण निष्कासन

२.२४ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा विविध उपकरणमार्फत् रु. १४४ अर्ब ७५ करोड ९ लाख बराबरको कुल आन्तरिक ऋण उठाइयो भने रु. ३७ अर्ब ५६ करोड २९ लाख भुक्तानी गरियो । उठाएको भन्दा भुक्तानी कम हुन गएकोले आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा खुद आन्तरिक ऋण निष्कासन रु. १०७ अर्ब १८ करोड ८१ लाखले धनात्मक रहन गयो ।

तालिका २.४ : खुद आन्तरिक ऋण निष्कासन

(रु. करोडमा)

विवरण	ऋण निष्काशन			कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात		
	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५
(क) कुल निष्कासन	८७७७.४५	८८३३.७८	१४४७५.०९	३.९०	३.४०	४.८१
ट्रेजरी बिल्स	२०५०.००	३३००.००	७१९५.८७	०.९१	१.२७	२.३९
विकास ऋणपत्र	६२००.००	५५००.००	७२००.००	२.७६	२.१२	२.३९
राष्ट्रिय बचतपत्र	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
नागरिक बचतपत्र	५००.००	२८.५७	७५.११	०.२२	०.०१	०.०२
वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	२७.४५	५.२१	४.१२	०.०१	०.००	०.००
विशेष ऋणपत्र	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
(ख) कुल भुक्तानी	५०४०.२४	३८७८.५१	३७५६.२९	२.२४	१.४९	१.२५
ट्रेजरी बिल्स	२४२९.९०	३८६४.९९	३७५२.००	१.०८	१.४९	१.२५
विकास ऋणपत्र	१०१७.००	०.००	०.००	०.४५	०.००	०.००
राष्ट्रिय बचतपत्र	१५६८.००	०.००	०.००	०.७०	०.००	०.००
नागरिक बचतपत्र	२५.००	१२.६६	०.००	०.०१	०.००	०.००
वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	०.३४	०.८७	४.२९	०.००	०.००	०.००
विशेष ऋणपत्र	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
(ग) खुद निष्काशन	३७३७.२१	४९५५.२७	१०७१८.८१	१.६६	१.९१	३.५६
ट्रेजरी बिल्स	-३७९.९०	-५६४.९९	३४४३.८७	-०.१७	-०.२२	१.१५
विकास ऋणपत्र	५१८३.००	५५००.००	७२००.००	२.३०	२.१२	२.३९
राष्ट्रिय बचतपत्र	-१५६८.००	०.००	०.००	-०.७०	०.००	०.००
नागरिक बचतपत्र	४७५.००	१५.९१	७५.११	०.२१	०.०१	०.०२
वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	२७.११	४.३४	-०.१७	०.०१	०.००	०.००
विशेष ऋणपत्र	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
(घ) तिर्न बाँकी कुल आन्तरिक ऋण	२३४१५.७९	२८३७१.०६	३९०८९.८७	१०.४१	१०.९२	१३.००
(ङ) कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	२२४८६९.१०	२५९९२३.४०	३००७२४.६०			

भुक्तानी गर्न बाँकी नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण दायित्व

२.२५ नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण दायित्व आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा रु. २८३ अर्ब ७१ करोड ६ लाख रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा रु. ३९० अर्ब ८९ करोड ८७ लाख पुगेको छ । समीक्षा अवधिमा नेपाल सरकारले ट्रेजरी बिल, विकास ऋणपत्र, नागरिक बचतपत्र र वैदेशिक रोजगार बचतपत्रमार्फत् उठाइएको रकम सोही वर्षमा भुक्तानी भएको रकमभन्दा बढी रहेकोले यी बचतपत्रको परिमाण अधिल्लो वर्षको तुलनामा बढेको छ । अधिल्लो आर्थिक वर्षमा राष्ट्रिय बचतपत्र निष्कासन नगरिएको तथा भुक्तानी पनि नभएको हुँदा सो बचतपत्रको परिमाण रु. ९० करोड ६५ लाख यथावत रहेको छ ।

तालिका २.५ : नेपाल सरकारको कुल आन्तरिक ऋण दायित्व

(रु. करोडमा)

सि.नं	ऋणपत्रको किसिम	आर्थिक वर्ष २०७२/७३		आर्थिक वर्ष २०७३/७४		आर्थिक वर्ष २०७४/७५		प्रतिशत परिवर्तन	
		रकम	अंश	रकम	अंश	रकम	अंश	२०७२/७३	२०७३/७४
१.	ट्रेजरी बिल	११६०५.९९	४९.५६	११०४०.९३	३८.९२	१४४८४.७९	३७.०६	-४.८७	३१.१९
२.	विकास ऋणपत्र	१०८९०.००	४६.५९	१६३९०.००	५७.७७	२३५९०.००	६०.३५	५०.५९	४३.९३
३.	राष्ट्रिय बचतपत्र	९०.६५	०.३९	९०.६५	०.३२	९०.६५	०.२३	०.००	०.००
४.	नागरिक बचतपत्र	७८०.६२	३.३३	७९६.५३	२.८९	८७९.६३	२.२३	२.०४	९.४३
५.	वैदेशिक रोजगार बचतपत्र	४८.६२	०.२१	५२.९६	०.१९	५२.८०	०.१४	८.९३	-०.३०
६.	विशेष ऋणपत्र	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
जम्मा		२३४१५.८०	१००.००	२८३७९.०७	१००.००	३९०८९.८७	१००.००		

नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा रहेका सरकारी ऋणपत्र

२.२६ अधिविकर्ष रकमको सेक्युरिटाइजेशन गर्दा, खुला बजार कारोबार अन्तर्गत सोभै खरिद बोलकबोल गर्दा, बैंक तथा वित्तीय संस्थाले लिएको स्थायी तरलता सुविधाको भुक्तानी गर्न नसक्ने अवस्थामा नेपाल राष्ट्र बैंकले दोस्रो बजारबाट धितो राखिएको ऋणपत्र खरिद गरेमा र बजार निर्माताले आफ्नो स्वामित्वमा रहेको ऋणपत्र नेपाल राष्ट्र बैंकलाई बिक्री गरेमा वा खरिद गर्न अनुरोध गरेमा नागरिक/राष्ट्रिय/वैदेशिक रोजगार बचतपत्र, विकास ऋणपत्र र ट्रेजरी बिल नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा आउने हुन्छ । आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा रहेका सरकारी ऋणपत्रमध्ये विकास ऋणपत्रको अंश सबैभन्दा बढी अर्थात् ६०.७२ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका २.६ : नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वामित्वमा रहेका सरकारी ऋणपत्रको विवरण

(रु. करोडमा)

सि.नं.	ऋणपत्रको किसिम	२०७२/७३		२०७३/७४		२०७४/७५		प्रतिशत परिवर्तन	
		रकम	अंश	रकम	अंश	रकम	अंश	२०७३/७४	२०७४/७५
१.	ट्रेजरी बिल	१६०९.९९	९.८९	३०४५.७४	७.२५	२६१९.९९	३५.०२	८९.१८	-१४.२४
२.	विकास ऋणपत्र	०.००	०.००	८९४.२	२.९३	४५२८.७०	६०.७२	८९.४.२०	४०६.४५
३.	राष्ट्रिय बचतपत्र	०.१३	०.०१	१८.२४	०.४४	२६.२२	०.३५	१३९.३०.७७	४३.७५
४.	नागरिक बचतपत्र	३०.७६	१.८७	२२७.४७	५.४३	२९०.७५	३.९०	६३९.५०	२७.८२
५.	वैदेशिकरोजगार बचतपत्र	०.००१	०.००	१.००	०.०२	१.०९	०.०१	९९९००.००	९.००
जम्मा		१६४०.८८	१००.००	४१८६.६५	१००.००	७४५८.७५	१००.००		

सरकारी ऋणपत्रको बिक्री प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम

२.२७ सरकारी ऋणपत्रको कारोबारलाई थप प्रभावकारी बनाउन काठमाडौं उपत्यकास्थित केन्द्रीय तथा शाखा कार्यालयका बजार निर्माताका कर्मचारीहरूको सहभागितामा सरकारी ऋणपत्रहरूको प्राथमिक तथा दोस्रो बजार कारोबार सम्बन्धी अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।

२.२८ सरकारी ऋणपत्रको कारोबारलाई उपत्यका बाहिर समेत विस्तार गर्ने उद्देश्यले राष्ट्रऋण व्यवस्थापन विभागको आयोजनामा उपत्यका बाहिर केन्द्रीय कार्यालय रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाका पदाधिकारीहरूको सहभागितामा पोखरा र विराटनगरमा एकदिने राष्ट्र ऋण तथा मौद्रिक व्यवस्थापनका उपकरणहरू र अनलाइन बोलकबोल प्रणाली विषयक अनुशिक्षण गोष्ठी संचालन गरिएको छ ।

२.२९ वैदेशिक रोजगारीमा संलग्न नेपाली नागरिक वा गैर-आवासीय नेपालीले विदेशमा आर्जन गरेको रकम लगानी गर्न प्रोत्साहित गर्ने तथा वैधानिक माध्यमबाट विदेशी मुद्रा भित्र्याउने प्रमुख उद्देश्य सहित निष्कासन गरिदै आएको वैदेशिक रोजगार बचतपत्रको बिक्री कम हुनका कारणहरू पहिचान गरी यसको बिक्री प्रवर्द्धनका केही उपायहरू समेत समेटिएको प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

वित्तीय क्षेत्र सुधार, वित्तीय पहुँच विस्तार तथा नियमन

वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीति कार्यान्वयन

२.३० नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषदबाट २०७३ पुस २२ मा स्वीकृत भई आर्थिक वर्ष २०७३/७४ देखि २०७७/७८ सम्म पाँच वर्षको लागि कार्यान्वयनमा ल्याइएको वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीतिमा उल्लिखित यस बैंकसँग सम्बन्धित कार्यहरू क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लिएको छ ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको पुँजी वृद्धि

२.३१ आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को मौद्रिक नीतिले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको चुक्ता पुँजी वृद्धि गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेपश्चात् यी संस्थाहरूले मर्जर/एक्विजिशन, बोनस, हकप्रद एवम् थप शेयर लगायतका माध्यमबाट पुँजी वृद्धि गर्ने कार्य अगाडि बढाएका छन् । जसअनुसार बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको चुक्ता पुँजी २०७२ असार मसान्तमा रु. १४० अर्ब ७९ करोड रहेकोमा २०७५ असारमा रु. २८२ अर्ब ५१ करोड पुगेको छ ।

२.३२ २०७५ असारमा वाणिज्य बैंकहरूको प्राथमिक पुँजी र जोखिम भारित सम्पत्तिको अनुपात १३.३२ प्रतिशत तथा विकास बैंक र वित्त कम्पनीहरूको यस्तो अनुपात क्रमशः १७.९३ प्रतिशत तथा १९.७८ प्रतिशत रहेको छ । २०७४ असारमा वाणिज्य बैंक, विकास बैंक तथा वित्त कम्पनीहरूको प्राथमिक पुँजी र जोखिम भारित सम्पत्तिको अनुपात क्रमशः १३.३५ प्रतिशत, १९.४३ प्रतिशत तथा २०.२१ प्रतिशत रहेको थियो ।

निष्क्रिय कर्जा तथा कर्जा/पुँजी तथा निक्षेप अनुपात

२.३३ समीक्षा वर्षमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको निष्क्रिय कर्जा अनुपात अघिल्लो वर्षको तुलनामा घटेको छ । २०७५ असारमा वाणिज्य बैंकहरूको कुल कर्जामा निष्क्रिय कर्जाको अनुपात १.४१ प्रतिशत रहेको छ । २०७४ असारमा यस्तो अनुपात १.५४ प्रतिशत रहेको थियो । त्यसैगरी, २०७५ असारमा विकास बैंक तथा वित्त कम्पनीहरूको निष्क्रिय कर्जा अनुपात क्रमशः १.०९ प्रतिशत तथा १०.८३ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो असारमा यस्तो कर्जा अनुपात क्रमशः १.३६ प्रतिशत र १३.३७ प्रतिशत रहेको थियो । वाणिज्य बैंकहरूको कर्जा/पुँजी तथा निक्षेप अनुपात २०७४ असारमा ७९.५७ प्रतिशत रहेकोमा २०७५ असारमा ७७.०७ प्रतिशत रहेको छ ।

वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि कार्यक्रम

२.३४ वित्तीय संस्थाहरूको सञ्जाल विस्तारसँगै वित्तीय पहुँच बढ्दै गएको छ । सरकारको प्रत्येक स्थानीय तहमा कम्तीमा एउटा वाणिज्य बैंकको शाखा पुऱ्याउने लक्ष्य अनुरूप कुल ७५३ स्थानीय तह मध्ये २०७४ असार मसान्तमा २९६ स्थानीय तहमा मात्र वाणिज्य बैंकको उपस्थिति रहेकोमा प्रत्येक स्थानीय तहमा बैंक शाखा स्थापना गर्न वाणिज्य बैंकहरूलाई यस बैंकबाट निर्देशन जारी भएपश्चात् २०७५ असार मसान्तमा सो संख्यामा उल्लेख्य वृद्धि भई ६३१ पुगेको छ ।

२.३५ वित्तीय सेवाको पहुँच कम भएका भौगोलिक क्षेत्रहरूमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई शाखा खोल्न प्रोत्साहन गरी वित्तीय समावेशीकरणलाई अभिवृद्धि गर्दै लैजाने उद्देश्य अनुरूप तोकिएका २२ जिल्लामा “घ” वर्गका वित्तीय संस्थाले शाखा खोली वित्तीय सेवा संचालन गरेमा शाखा संचालनका लागि रु. ३० लाखसम्म शून्य व्याजदरमा सापटी उपलब्ध गराइने व्यवस्थामा वृद्धि गरी रु. ४० लाख पुऱ्याइएको छ ।

तालिका २.७ : स्थानीय तहमा वाणिज्य बैंकका शाखा (२०७५ असार)

प्रदेश	स्थानीय तहको संख्या	वाणिज्य बैंकका शाखा पुगेका स्थानीय तहहरू
एक	१३७	११२
दुई	१३६	१२२
तीन	११९	१०७
गण्डकी	८५	७४
पाँच	१०९	९९
कर्णाली	७९	५४
सात	८८	६३
जम्मा	७५३	६३१

शाखारहित बैंकिङ्ग सेवा

२.३६ वित्तीय पहुँच बढाउन यस बैंकले शाखारहित बैंकिङ्ग सेवालार्ई प्राथमिकता दिने कार्यलाई निरन्तरता दिएको छ । ग्रामीण क्षेत्रहरूमा PoT (Point of Transaction) मेशिन एवम् मोबाईल बैंकिङ्गका माध्यमबाट शाखारहित बैंकिङ्ग सेवा सञ्चालनका लागि बैंकहरूको प्राविधिक तथा व्यावहारिक पक्षहरूको समेत अनुगमन गरी स्वीकृति प्रदान गर्ने गरेको छ । २०७५ असार मसान्तसम्ममा कुल १२८५ स्थानमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले यस्तो सेवा प्रदान गरिरहेका छन् । समीक्षा वर्षमा कुल २७७ स्थानमा शाखा रहित बैंकिङ्ग सेवा प्रदान गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको संख्यात्मक उपस्थिति

२.३७ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू एकआपसमा गाभ्ने तथा गाभिने क्रममा भएको वृद्धिसँगै तिनीहरूको संख्यामा कमी आएतापनि त्यस्ता संस्थाहरूको शाखा सञ्जालमा भएको विस्तारले वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि हुँदै गएको छ । २०७५ असार मसान्तमा वाणिज्य बैंकहरूको संख्या २८ रहेको छ भने विकास बैंकको संख्या समीक्षा वर्षमा ७ ले घटेर ३३ र वित्त कम्पनीको संख्या ३ ले घटेर २५ कायम भएको छ । लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको संख्या भने समीक्षा वर्षमा १२ ले बढेर ६५ पुगेको छ ।

शाखा सञ्जालमा भएको विस्तार

२.३८ समीक्षा वर्षमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको शाखा संख्यामा उल्लेख्य विस्तार भएको छ । २०७५ असार मसान्तसम्ममा वाणिज्य बैंकका शाखा संख्या ३०२३, विकास बैंकका ९९३, वित्त कम्पनीका १८६ र लघुवित्त वित्तीय संस्थाका २४४९ गरी कुल शाखा संख्या ६६५१ पुगेको छ । यसबाट प्रति बैंक तथा वित्तीय संस्था शाखाबाट औसतमा करिब ४३३४ जनसंख्याले सेवा प्राप्त गरेको देखिन्छ । यस अवधिमा “क”, “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरूमा निक्षेप खाता संख्या करिब २ करोड ३५ लाख ४५ हजार र ऋणी संख्या करिब १३ लाख १ हजार रहेका छन् ।

तालिका २.८ : बैंक तथा वित्तीय संस्थाका शाखाहरू

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू	२०७२	२०७३	२०७४	२०७५
वाणिज्य बैंकहरूको शाखा	१६७२	१८६९	२२७४	३०२३
विकास बैंकहरूको शाखा	८०८	८५२	७६९	९९३
वित्त कम्पनीहरूको शाखा	२४२	१७५	१३०	१८६
लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको शाखा	१११६	१३७६	१८९५	२४४९
जम्मा शाखा संख्या	३८३८	४२७२	५०६८	६६५१
निक्षेप खाता संख्या (लाखमा)	१४९.३५	१६८.३६	१९७.५४	२३५.४५
ऋणी संख्या (हजारमा)	१०३३	१०९७	१२१६	१३०१
शाखारहित बैंकिङ्ग केन्द्रको संख्या		८१२	१००८	१२८५

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू एक आपसमा गाभ्ने/गाभिने तथा प्राप्ति सम्बन्धी कार्य

२.३९ समीक्षा वर्षमा कुल १९ वटा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरू एकआपसमा गाभ्ने/गाभिने (मर्जर) तथा प्राप्ति (एक्विजिशन) प्रक्रियामा सामेल भई ९ वटा संस्था कायम भएका छन् । समीक्षा वर्षमा गाभ्ने/गाभिने तथा प्राप्तिमार्फत् १० वटा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूको अनुमतिपत्र खारेज भएको छ । जसमध्ये ६ वटा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरू एक आपसमा गाभ्ने/गाभिने प्रक्रियामा सामेल भई ३ वटा संस्था कायम भएका र १३ वटा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरू प्राप्ति प्रक्रियामा सामेल भई ६ वटा संस्था कायम भएका छन् । समीक्षा वर्षमा गाभ्ने/गाभिने मार्फत् ३ वटा र प्राप्तिमार्फत् ७ वटा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूको अनुमतिपत्र खारेज भएको छ ।

तालिका २.९ : एक-आपसमा गाभ्ने/गाभिने तथा प्राप्ति भएका संस्थाहरू

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू	२०६८ सम्म	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५
वाणिज्य बैंक	२	२	३	४	२	८	१२	३
विकास बैंक	१	६	१२	६	१२	१३	३७	१३
वित्त कम्पनी	६	७	१२	८	६	७	१४	३
लघुवित्त वित्तीय संस्था		-	-	-	५	०	०	०
जम्मा मर्जर/प्राप्ति भएका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू	९	१५	२७	१८	२५	२८	६३	१९
मर्ज/प्राप्ति पाँछि बनेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू	४	७	११	८	९	११	२४	९

वित्तीय कारोबार गर्ने इजाजतपत्र

२.४० समीक्षा वर्षमा तनहुँ जिल्लामा २, गोरखा जिल्लामा २, जाजरकोट जिल्लामा १, काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लामा २, नवलपरासी जिल्लामा १, सर्लाही जिल्लामा २ तथा रुपन्देही जिल्लामा २ गरी १३ वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई वित्तीय कारोबार सञ्चालन गर्ने इजाजतपत्र प्रदान गरिएको छ ।

तालिका २.१० : इजाजतपत्र प्रदान गरिएका संस्थाहरू

सि.नं.	संस्थाको नाम	ठेगाना
१	आर्थिक समृद्धि लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	तनहुँ
२	साधना लघु वित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	गोरखा
३	सारथी लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	तनहुँ
४	एनआइसिस एसिया लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	जाजरकोट
५	नागरिक लघुवित्त लघुवित्त वित्तीय संस्थालिमिटेड	काभ्रेपलाञ्चोक
६	त्रिलोक लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	नवलपरासी
७	सहकार्य लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	सर्लाही
८	मनकामना लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	रुपन्देही
९	सजिलो माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लिमिटेड	गोरखा
१०	सत्यवती लघुवित्त लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	कपिलवस्तु
११	बुद्धज्योति लघुवित्त लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	रुपन्देही
१२	समाज लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	सर्लाही
१३	दिव्य लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	काभ्रेपलाञ्चोक

गैर-सरकारी संस्थाको लघुवित्त वित्तीय संस्थामा रुपान्तरण

२.४१ यस बैंकबाट सीमित बैंकिङ्ग कारोबार गर्ने अनुमतिपत्र प्राप्त गरेका गैर-सरकारी संस्थाहरूलाई आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी “घ” वर्गको लघुवित्त वित्तीय संस्थामा परिणत हुनुपर्ने यस बैंकको नीतिगत व्यवस्था बमोजिम निवेदन दिएका २४ (१ संस्थाको इजाजत रद्द भएको) संस्थाहरू इजाजतपत्र प्राप्त गर्ने प्रक्रियामा रहेको छन् । जसमध्ये समीक्षा वर्षमा १३ वटा संस्थाहरूलाई सैद्धान्तिक सहमति-पत्र प्रदान गरिएको छ ।

तालिका २.११ : सैद्धान्तिक सहमति-पत्र प्रदान गरिएका संस्थाहरु

सि.नं.	संस्थाको नाम	ठेगाना
१	नेप्डो समृद्ध लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	पर्वत
२	सल्भ लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	धनकुटा
३	ग्रामिण स्वयंसेवक लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	सर्लाही
४	आर्दश लघुवित्त लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	महोत्तरी
५	स्वेडा लघुवित्त लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	धादिङ्ग
६	महिला लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	काभ्रेपलाञ्चोक
७	बिपिडब्लु लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	काभ्रेपलाञ्चोक
८	मानुषी लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	काभ्रेपलाञ्चोक
९	विन लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	धादिङ्ग
१०	स्मार्ट लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	दाङ
११	सिवाईसी नेपाल लघुवित्त वित्तीय लिमिटेड	वाग्लुङ
१२	महिला सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	दाङ
१३	धौलागिरी लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड	वाग्लुङ

शून्य ब्याजदर कर्जा

२.४२ लघुवित्त सेवाको पहुँच कम भएका तोकिएका २२ जिल्लामा “घ” वर्गका वित्तीय संस्थाले शाखा खोली वित्तीय सेवाको कार्यक्रम संचालन गरेमा शाखा संचालनका लागि प्रति शाखा रु. ४० लाखसम्म शून्य ब्याजदरमा सापटी उपलब्ध गराइने व्यवस्था अन्तर्गत देहायका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई शून्य ब्याजदरमा कर्जा सुविधा प्रदान गरिएको छ ।

तालिका २.१२ : शून्य ब्याजदरमा कर्जा सुविधा प्रदान गरिएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरु

क्र.सं.	संस्थाको नाम	शाखा कार्यालय	रकम
१.	चौतारी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	रोल्पा जिल्लाको रोल्पा नगरपालिका वडा.नं. ७, माडिचौर शाखा कार्यालय र माडी गाँउपालिका वडा.न. २, घर्तिगाँउ शाखा कार्यालय	८०,००,०००।-
२.	किसान माइक्रोफाइन्स वित्तीय संस्था लिमिटेड	जुम्ला जिल्ला, तातापानी-५मा अरेनी शाखा कार्यालय, कालिकोट जिल्ला, रास्कोट-५ आरसिटी बजार शाखा कार्यालय, दार्चुला जिल्ला मालिकाअर्जन-८ पस्ती बजार शाखा कार्यालय, अछाम जिल्ला, रामरोशन-४ खालबजार सान्तडा शाखा कार्यालय र बझाङ जिल्ला, बुगल-८ विजगडा शाखा कार्यालय	२,००,००,०००।-
३.	जनसेवी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	रुकुम जिल्लाको सिस्ने गाउपालिका वडा.न. ६, रुकुमकोट शाखा कार्यालय र रोल्पा जिल्लाको सुवर्णवती गाउपालिका वडा.न. २ मा खुंग्री शाखा कार्यालय	८०,००,०००।-
४.	सपोर्ट माइक्रोफाइन्स वित्तीय संस्था लि.	भोजपुर जिल्लाको षडानन्द नगरपालिका र खोटाङ्ग जिल्लाको हलेसी तुवाचोङ्ग नगरपालिकामा शाखा	८०,००,०००।-
५.	एनएमवि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	रुकुम जिल्लाको खोलागाउँ र भुल्लेटा तथा मुस्ताङ्ग जिल्लाको मुक्तिनाथमा शाखा कार्यालय	१,२०,००,०००।-

पुनरकर्जा सुविधा

- २.४३ यस बैंकबाट प्रदान गरिने पुनरकर्जा रकममा वृद्धि गरिनुका साथै प्रक्रियागत सरलीकरण गरिएकोले पुनरकर्जा सुविधाको उपयोग उल्लेख्य रूपमा बढेको छ। समीक्षा अवधिमा १८ वटा वाणिज्य बैंक, २ वटा विकास बैंक तथा २ वटा वित्त कम्पनीहरूलाई कुल रु. २० अर्ब ९० करोड ६९ लाख बराबरको साधारण पुनरकर्जा सुविधा प्रदान गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा १३ वटा वाणिज्य बैंक, २ वटा विकास बैंक र ८ वटा वित्त कम्पनीलाई उत्पादनमूलक क्षेत्रतर्फ प्रवाहित असल कर्जाको धितोमा कुल रु. ७ अर्ब ६० करोड बराबरको यस्तो पुनरकर्जा सुविधा प्रदान गरिएको थियो।
- २.४४ समीक्षा वर्षमा ७ वटा वाणिज्य बैंकहरूलाई रु. १ अर्ब २६ करोड ५८ लाख निर्यात पुनरकर्जा सुविधा उपलब्ध गराइएको छ। अघिल्लो वर्ष ५ वटा वाणिज्य बैंकहरूलाई रु. ८२ करोड ८७ लाख निर्यात पुनरकर्जा सुविधा उपलब्ध गराइएको थियो।

भूकम्प प्रभावित आवास पुनर्निर्माणका लागि पुनरकर्जा

- २.४५ भूकम्पबाट प्रभावित घरपरिवारलाई आवासीय घर पुनर्निर्माणका लागि प्रदान गरिने पुनरकर्जा कार्यविधि, २०७२ बमोजिम २७ वटा बैंक वित्तीय संस्थाहरूलाई रु. १ अर्ब ७९ करोड २४ लाख पुनरकर्जा उपलब्ध गराइएको छ। २०७४ असार मसान्तसम्ममा १७ वटा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई रु. ७९ करोड ९० लाख पुनरकर्जा उपलब्ध गराइएको थियो।

पुनरकर्जा सम्बन्धी गुनासो

- २.४६ आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को मौद्रिक नीतिमा यस बैंकले प्रदान गर्ने पुनरकर्जा सम्बन्धी सुविधा नपाएका ग्राहकहरूले यस बैंकमा गुनासो राख्न सक्ने व्यवस्था गरिने उल्लेख भए बमोजिम बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागमा रहेको पुनरकर्जा इकाईलाई नै पुनरकर्जा सम्बन्धी गुनासो हेर्ने इकाईको रूपमा तोकिएको छ।

गुनासो व्यवस्थापन समिति (Grievance Management Committee) को काम कारवाही

- २.४७ बैंक तथा ऋणीबीचको कारोबारमा कुनै पनि पक्षलाई मर्का पर्न गएमा त्यस्तो मर्काको सुनुवाइको लागि नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषदको मिति २०६३/८/२९ को निर्णयानुसार डेप्युटी गभर्नरको संयोजकत्वमा अर्थ मन्त्रालयको प्रतिनिधि र बैंकर्स संघको अध्यक्ष सदस्यको रूपमा रहने तथा उद्योग वाणिज्य महासंघको प्रतिनिधि पर्यवेक्षकको रूपमा रहने गरी गुनासो व्यवस्थापन समितिको गठन भएको थियो।
- २.४८ समीक्षा वर्षमा ९२ वटा गुनासा तथा उजुरीहरू परेकोमा गुनासो व्यवस्थापन समितिमा २० गुनासाहरूको सुनुवाइ भइसकेको छ भने बाँकी उजुरीका सम्बन्धमा सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग आवश्यक पत्राचार भई निवेदक तथा सम्बन्धित पक्षसँग समन्वय गरी समाधान गर्न पहल भइरहेको छ। त्यसैगरी, समीक्षा वर्षमा अनौपचारिक रूपमा (लिखित माध्यमबाट बाहेक) प्राप्त करिब ३५० उजुरीहरूको समाधान गरिएको छ।

खाता रोक्का, राहदानी जफत लगायतका कारवाही

- २.४९ समीक्षा वर्षमा नेपाल प्रहरीको विभिन्न अनुसन्धान कार्यालयहरू, आन्तरिक राजस्व कार्यालय तथा करदाता सेवा कार्यालयहरू र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको अनुरोधमा विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा रहेका कुल ८४८ वटा खाताहरू रोक्का तथा फुकुवा गरिएको छ।

रुग्ण उद्योग पुनरकर्जा

- २.५० रुग्ण उद्योगको पुनरुत्थानका लागि सहूलियत प्रदान गर्न यस बैंकबाट रुग्ण उद्योगलाई प्रदान गरिएको असल कर्जाको धितो सुरक्षणमा वार्षिक १ प्रतिशत ब्याजदरमा पुनरकर्जा उपलब्ध गराइने र यस प्रकारको पुनरकर्जा सुविधा उपयोग गर्दाको अवधिमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले सम्बन्धित ऋणीबाट वार्षिक ४.५ प्रतिशतभन्दा बढी ब्याज लिन नपाउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइएको छ।

विपन्न वर्ग कर्जा

२.५१ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा “क”, “ख” र “ग” वर्गका इजाजतप्राप्त संस्थाहरूले आफ्नो कुल कर्जाको क्रमशः ५ प्रतिशत, ४.५ प्रतिशत र ४ प्रतिशत कर्जा विपन्न वर्गमा प्रवाहित गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। २०७५ असार मसान्तसम्म वाणिज्य बैंकहरूले आफ्नो कुल कर्जाको ५.९४ प्रतिशत, विकास बैंकले ९.४७ प्रतिशत, वित्त कम्पनीहरूले ५.४६ प्रतिशत कर्जा विपन्न वर्गमा प्रवाह गरेका छन्।

NFRS कार्यान्वयन

२.५२ वाणिज्य बैंकहरूले आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को वित्तीय विवरण Nepal Financial Reporting Standard (NFRS) बमोजिम तयार गर्नुपर्ने नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ। यसका लागि यस बैंकबाट जारी गरिएको एकीकृत निर्देशनमा रहेका वित्तीय विवरणको ढाँचा परिमार्जन गरी NFRS बमोजिम तयार हुने वित्तीय विवरणको ढाँचा समेत तोकिएको छ। वाणिज्य बैंकहरूले NFRS बमोजिम वित्तीय विवरण तयार गर्दा कुनै द्विविधा हुन गएमा वा कार्यान्वयन गर्दा कुनै समस्या आएमा सोको निराकरण गर्न वा थप नीतिगत व्यवस्था गर्न वा वित्तीय विवरणको ढाँचामा समयसापेक्ष रूपमा परिवर्तन गर्न तथा लेखामान बोर्ड नेपाल र नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था जस्ता नियमनकारी निकायहरूले समयसापेक्ष रूपमा संशोधन/परिवर्तन/अवलम्बन गरेका मापदण्डहरूबाट बैकिङ्ग क्षेत्रमा प्रभाव पर्ने विषयवस्तुहरूको सम्बन्धमा अध्ययन गरी सुझाव सहित आवश्यक व्यवस्थाका लागि सञ्चालक समिति समक्ष सिफारिस गर्न एक उच्चस्तरीय NFRS Implementation Committee गठन गरिएको छ।

वित्तीय स्थायित्व प्रतिवेदन

२.५३ यसै बैंकले नियमित रूपमा वित्तीय स्थायित्व प्रतिवेदन (Financial Stability Report) प्रकाशन गर्ने गरेको छ। सोही क्रममा २०७४ असार महिनाको तथ्याङ्कमा आधारित वित्तीय स्थायित्व प्रतिवेदनको नवौं अंक प्रकाशित भएको छ।

तथ्याङ्क प्रकाशन

२.५४ नेपाल राष्ट्र बैंकबाट “क”, “ख” र “ग” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूलाई जारी गरिएको एकीकृत निर्देशिका, २०७५ बमोजिम बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट यस बैंकमा प्राप्त दैनिक, मासिक तथा त्रैमासिक तथ्याङ्कको आधारमा नियमित रूपमा मासिक र वार्षिक विवरण (Bulletin) तयार गरी प्रकाशन गर्ने गरिएको छ।

ग्रामीण स्वावलम्बन कोष तथा लघु वित्त सम्बन्धी परियोजना

ग्रामीण स्वावलम्बन कोष

२.५५ सहकारी संस्था तथा लघुवित्त वित्तीय सेवा प्रदान गर्ने अन्य संस्थाहरूलाई थोक कर्जा प्रवाह गरी मुख्यतः ग्रामीण क्षेत्रमा बसोबास गर्ने आर्थिक दृष्टिले कमजोर तथा विपन्न वर्गका नागरिकलाई सुलभ ब्याजदरमा कर्जा उपलब्ध गराउने र सोको माध्यमबाट विपन्न जनताको सामाजिक/आर्थिकस्तर वृद्धि गराउने उद्देश्यका साथ वि.सं. २०४७ सालमा नेपाल सरकारको रु.१ करोड बीज पूँजी लगानीमा रहेको ग्रामीण स्वावलम्बन कोष स्थापना गरिएको हो। यस कोषमा (बीज पूँजी) हालसम्ममा नेपाल सरकारबाट जम्मा रु. ५४ करोड र नेपाल राष्ट्र बैंकबाट रु. २५ करोड ३४ लाख प्राप्त भई कुल रु. ७९ करोड ३४ लाख बीज पूँजी पुगेको छ।

२.५६ बदलिँदो परिप्रेक्ष्यमा ग्रामीण स्वावलम्बन कोषको उद्देश्य अनुरूप लगानीको दायरालाई अभै फराकिलो बनाई समसामयिक बनाउने उद्देश्यले ग्रामीण स्वावलम्बन कोष सञ्चालन निर्देशिका, २०७४ तयार गरी २०७५ वैशाख १० गतेदेखि कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ। स्थापनाकालदेखि नै यस कोषको सञ्चालन नेपाल राष्ट्र बैंकले गर्दै आएको छ।

२.५७ कोषले आफूसँग आवद्ध संस्थाहरूलाई सम्बन्धित संस्थाहरूको प्राथमिक पूँजी (शेयर पूँजी, साधारण जगेडा र नाफा रकम) को पहिलो, दोस्रो र तेस्रो कर्जामा बढीमा १० गुणासम्म हुने गरी पहिलो पटक बढीमा रु. ३० लाख, दोस्रो पटक रु. ३५ लाख र तेस्रो पटक रु. ४० लाखसम्मको कर्जा किस्ताबन्दीमा उपलब्ध गराउँदै

आएको छ। कोषबाट विपन्न वर्गको आर्थिक तथा सामाजिक उत्थानका लागि प्रति सदस्य बढीमा रु.१ लाख २५ हजारसम्म सहकारी संस्थामार्फत् लघुकर्जा उपलब्ध गराउन सकिने व्यवस्था रहेको छ। कोषले आर्थिक वर्ष २०५९/६० देखि दीर्घकालीन पूँजीको आवश्यकता पर्ने व्यवसायहरू खासगरी चिया, अलैंची, कोल्डस्टोरका लागि आवश्यक पर्ने पूँजीको व्यवस्था गर्न कृषि विकास बैंकलाई विगतमा थोक कर्जा समेत उपलब्ध गराएको थियो।

तालिका २.१३ : ग्रामीण स्वावलम्बन कोषको कारोबार विवरण

स.नं.	विवरण	२०७२ असार	२०७३ असार	२०७४ असार	२०७५ असार
१	कर्जा वितरण भएको जिल्ला संख्या	६८	७०	७०	७०
२	कर्जा वितरित संस्था संख्या	१०२४	११०४	११६५	११८९
३	लाभान्वित परिवार संख्या	४९२४५	५५,३०४	५८,८३०	६१,१६७
४	वितरित कर्जा रकम (रु. हजारमा)	१७००६००	१९९०२९	२२६२२९१	२३८३७०९
५	असुल भएको कर्जा रकम (रु. हजारमा)	११६५०००	१४३९६७७	१६६०६७९	१९१६९८४
६	लगानीमा रहिरहेको कर्जा रकम (रु. हजारमा)	५३५६००	५५०५८२	६०९६१२	४६६७२५
७	भाखा नाघेको कर्जा (असुल हुनुपर्ने रकमको प्रतिशत)	५.३८	५.३९	१०.२७	२०.३९
८	कर्जा असुली (प्रतिशत)	९४.६२	९४.६१	८९.७३	७९.६१

२.५८ २०७५ असार मसान्तसम्म कोषले १,१३५ वटा सहकारी संस्था र ५३ वटा गैर-सरकारी संस्था गरी १,१८८ वटा संस्थालाई रु. २ अर्ब ३८ करोड ३७ लाख ९ हजार रूपैयाँ ऋण लगानी गरेकोमा रु. १ अर्ब ९१ करोड ६९ लाख ८४ हजार असुली भई रु. ४६ करोड ६७ लाख २५ हजार लगानीमा रहिरहेको छ। सोही अवधिसम्ममा दीर्घकालीन ऋणतर्फ १ वटा संस्था (कृषि विकास बैंक) मा जम्मा रु.१५ करोड ९२ लाख लगानी गरिएकोमा रु. १४ करोड १० लाख ३८ हजार असुली भई रु. १ करोड ८१ लाख ६२ हजार लगानीमा रहिरहेको छ।

तालिका २.१४ : ग्रामीण स्वावलम्बन कोषको कर्जा प्रवाह स्थिति (२०७५ असार मसान्त)

विवरण	गैर-सरकारी संस्था	सहकारी संस्था	कृषि विकास बैंक	जम्मा
कर्जा प्रवाह				
(क) संस्था संख्या	५३	१,१३५	१	१,१८९
(ख) साँवा रकम (रु. हजारमा)	२५,०९७	२३,१७,७५२	१,५९,२००	२५,०२,०४९
(ग) लाभान्वित परिवार संख्या	४,००४	५७,१६३	-	६१,१६७
कर्जा असुली				
(क) साँवा रकम (रु. हजारमा)	२०,४५७	१७,५५,४८९	१,४१,०३८	१९,१६,९८४
(ख) व्याज रकम (रु. हजारमा)	२,७६१	३२,७७६	६८७	३६,२११
लगानीमा रहिरहेको				
(क) संस्था संख्या	१५	३४७	१	३६३
(ख) साँवा रकम (रु. हजारमा)	२,०१९	४,४६,५४४	१८,१६२	४,६६,७२५
भाखा नाघेको				
(क) संस्था संख्या	१५	११३	-	१२८
(ख) साँवा रकम (रु. हजारमा)	२,०१९	९३,१२५	-	९५,१४४

२.५९ मुलुकका ग्रामीण क्षेत्रमा रहेका सहकारी संस्थाहरूको पहुँच ग्रामीण स्वावलम्बन कोषसम्म पुऱ्याउने उद्देश्यले विभिन्न गोष्ठी तथा कार्यक्रम सञ्चालन गरी प्रचार प्रसारको कार्यलाई समेत निरन्तरता दिइएको छ।

लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको स्थिति

२.६० लघुवित्त सम्बन्धी कारोबार गर्ने 'घ' वर्गका वित्तीय संस्थाहरूको कुल सम्पत्ति/दायित्व २०७४ असार मसान्तको तुलनामा ३४.४५ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७५ असारमसान्तको अपरिष्कृत वित्तीय विवरण अनुसार रु.१ खर्ब ७२ अर्ब १० करोड पुगेको छ। २०७५ असारमसान्तमा यी संस्थाहरूको कुल निक्षेप रु.४९ अर्ब

५५ करोड र कुल सापटी रु.८७ अर्ब ८० करोड पुगेको छ भने कुल कर्जा रकम रु. १ खर्ब ४५ अर्ब ९५ करोड र कुल लगानी रु. २ अर्ब ६१ करोड पुगेको छ ।

तालिका २.१५ : लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको साधनको स्रोत तथा उपयोगको स्थिति

(रु. करोडमा)

विवरण	२०७३ असार	२०७४ असार	२०७५ असार *	प्रतिशत परिवर्तन	
				२०७३/७४	२०७४/७५ असार *
पूँजीकोष	८,६७	१२,७६	१७,४४	४७.१७	३६.६८
निक्षेप	२४,१०	३४,४०	४९,५५	४२.७४	४४.०४
सापटी	५२,४३	६६,९५	८७,८०	२७.६९	३१.१४
अन्य	७,२०	१०,१७	१३,२८	४१.२५	३०.५८
नाफा हिसाब	३,३१	३,७२	४,०३	१२.३९	८.३३
जम्मा साधन	९५,७१	१,२८,००	१,७२,१०	३३.७४	३४.४५
तरल कोष	११,०७	१२,७४	१६,३८	१५.०९	२८.५७
लगानी	२,८४	२,७५	२,६१	-३.१७	-५.०९
कर्जा तथा सापट	७७,२३	१,०६,५२	१,४५,९५	३७.९३	३७.०२
अन्य	४,५५	५,९३	७,१०	३०.३३	१९.७३
नोक्सान हिसाब	१	७	६	६००.००	-१४.२९
जम्मा उपयोग	९५,७१	१,२८,००	१,७२,१०	३३.७४	३४.४५

(* अपरिष्कृत)

लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको शीघ्र सुधारात्मक कारवाहीको विवरण

२.६१ समीक्षा वर्षमा तोकिएको पूँजीकोष पुरा गर्न नसकेका ४ वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई शीघ्र सुधारात्मक कारवाही (PCA) गरिएको छ ।

लघुवित्त सम्बन्धी परियोजना

२.६२ एशियाली विकास बैंकको अनुदान सहयोगमा तत्कालीन सुदूर-पश्चिमाञ्चलका ५ र मध्यपश्चिमाञ्चलका ५ गरी १० जिल्लाका साना तथा मझौला कृषकहरूको आयस्तर वृद्धि गर्ने अभिप्रायले साना तथा मझौला कृषक आयस्तर वृद्धि आयोजना (Raising Incomes of Small and Medium Farmers Project - RISMFP) सञ्चालनमा रहेको छ । नेपाल सरकार, कृषि विकास मन्त्रालयद्वारा सञ्चालित उक्त आयोजनाको अनुदान सम्भागको कार्यान्वयन नेपाल राष्ट्र बैंकबाट हुने व्यवस्था अनुरूप उक्त आयोजनाको परियोजना अनुगमन इकाई (Project Monitoring Unit-PMU) नेपालगञ्जमा काम गर्न यस बैंकको तर्फबाट एक जना अधिकृत खटाइएको छ ।

२.६३ आयोजनाको कार्यान्वयनबाट साना कृषक समूहहरू, सहकारी संस्थाहरू र निजी उद्यमीहरूको पक्षमा उच्च मूल्यका कृषि उत्पादनको लागि प्राविधिक सहयोग, शीत भण्डारण, बजार व्यवस्थापन तथा आपूर्ति सञ्जाल आदिमार्फत् वित्तीय समावेशीकरणलाई टेवा पुऱ्याउने र सो कार्यका लागि अनुदान सहयोग वितरण गर्ने कार्यक्रम भइरहेको छ । यस अन्तर्गत २०७५ असार मसान्तसम्म एशियाली विकास बैंक, मनिलाबाट रु. ९३ करोड २९ लाख ६६ हजार ३६४ प्राप्त भई १८४ कृषक समूह, १७४ सहकारी संस्था, १३१ निजी उद्यमी र ३ बजार समितिलाई गरी जम्मा ४९२ उप-आयोजनाहरूमा रु. ९३ करोड ०६ लाख ३० हजार ४७५ अनुदान प्रदान गरिएको छ ।

२.६४ ग्रामीण क्षेत्रमा वित्तीय पहुँचको माध्यमद्वारा दिगो आर्थिक विकासलाई प्रवर्द्धन गर्न नेपाल सरकार र जर्मन सरकार (German Financial Cooperation with Nepal-KFW) बीच द्विपक्षीय विकास सहयोगको विषयमा सहमति भए अनुसार ९० लाख युरोमध्ये २० लाख युरो Non repayable grant to pay for expert services of consultant र ७० लाख युरो On lend to partner banks to refinance eligible sub loan को रूपमा ऋण लगानी गर्ने प्रस्तावमा नेपाल राष्ट्र बैंकले On-lending Agent को रूपमा कार्य गर्ने सहमति भएको छ । उक्त कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि ग्लोबल आईएमई बैंकमार्फत् ४० लाख युरो र

ओम डेभलपमेन्ट बैंकमार्फत् ३० लाख यूरो कर्जा प्रवाह गर्ने गरी साभेदार बैंकको रुपमा छनौट गरिएको छ ।

- २.६५ नेपाल सरकार र नेपाल राष्ट्र बैंकबीच भएको सहायक ऋण सम्झौता बमोजिम निश्चित समयावधिमा भुक्तानी हुने गरी लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागबाट विभिन्न परियोजनाहरु संचालन गरिएका थिए । सामुदायिक भूमिगत जलसिंचाई सेक्टर आयोजना (३६ वर्ष), तेश्रो पशु विकास कार्यक्रम (२७ वर्ष), पश्चिम तराई गरिवी निवारण आयोजना (३६ वर्ष), महिलाको लागि लघुकर्जा कार्यक्रम (२५ वर्ष) र महिलाको लागि उत्पादन कर्जा कार्यक्रम (२० वर्ष) जस्ता कार्यक्रमहरुको लागि विभिन्न मितिमा नेपाल सरकारबाट प्राप्त भएको साँवा रकम रु. ९४ करोड ९० लाख ३२ हजार लगानीबाट कार्यक्रमहरु संचालन भई हाल लगानी सम्बन्धी कार्य समाप्त भइसकेको छ । उक्त कार्यक्रमहरुमा लगानी गरिएको रकममध्ये २०७५ असार मसान्तसम्म रु. ९९ करोड ६२ लाख ८ हजार असुल भई हाल रु. ३ करोड २८ लाख २४ हजार लगानीमा रहिरहेको छ ।

बैंक तथा वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण

बैंक सुपरिवेक्षण

- २.६६ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण विधि अवलम्बन गरी कुल १८ वटा वाणिज्य बैंकहरुको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण (Full Scope Onsite Inspection) सम्पन्न गरिएको छ । स्थलगत निरीक्षण गरी बैंकमा देखिएका कमी कमजोरीहरुलाई सुधार गराउने तथा प्राप्त विवरणको आधारमा बैंकहरुको मूल्याङ्कन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
- २.६७ सुपरिवेक्षणीय श्रोत-साधनको समुचित उपयोगलाई ध्यानमा राखी आर्थिक वर्ष २०७४/७५ देखि जोखिममा आधारित समष्टिगत स्थलगत निरीक्षणका साथै लक्षित निरीक्षण समेत शुरु गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कुल १० वटा वाणिज्य बैंकहरुको लक्षित निरीक्षण गरिएको छ ।
- २.६८ समष्टिगत स्थलगत र लक्षित निरीक्षणका अतिरिक्त समीक्षा वर्षमा उजुरी, गुनासा लगायतका आधारमा कुल २२ वटा विशेष स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न भएका छन् ।
- २.६९ वाणिज्य बैंकहरुको वार्षिक साधारण सभा गर्नुअघि वित्तीय विवरण प्रकाशित गर्न यस बैंकबाट स्वीकृति (Clearance) दिने प्रावधान अनुसार आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को वित्तीय विवरणको आधारमा २६ वटा वाणिज्य बैंकहरुलाई वित्तीय विवरण प्रकाशित गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ । वित्तीय विवरण प्रकाशित गर्न स्वीकृति प्रदान गर्दा बैंकहरुमा स्थलगत निरीक्षण तथा गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षणका क्रममा देखिएका कैफियत लगायत वाट्य लेखापरीक्षकले औल्याएका कैफियतहरु सुधार गर्न तथा त्यस्ता कैफियतहरु पुनः दोहोरिन नदिने व्यवस्था मिलाउनका लागि बैंकहरुलाई निर्देशन दिइएको छ ।
- २.७० बैंकबाट सम्पन्न गरिएका समष्टिगत, लक्षित तथा विशेष स्थलगत निरीक्षण तथा नियमित गरिने गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षणका आधारमा तयार गरिएका प्रतिवेदनहरुमा उल्लेख गरिएका कैफियतहरु तथा तत्सम्बन्धमा जारी गरिएका निर्देशनहरुको पालना भए/नभएको सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गरिएको र सम्पूर्ण वाणिज्य बैंकहरुको अर्ध-वार्षिक रुपमा अनुगमन प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।
- २.७१ गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षणबाट प्राप्त सूचना विश्लेषणको आधारमा CAMELS Ratings गर्नुका साथै पूर्व सचेतना संकेतहरु (Early Warning Signals) तयार गरी सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई समयमै सचेत गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
- २.७२ वैकिङ्ग क्षेत्रमा महत्वपूर्ण मानिएको तरलता सम्बन्धी जोखिमलाई समयमै पहिचान गर्न र सोही अनुसार नीतिगत निर्णय गर्न सहयोग पुगोस् भन्ने अभिप्रायले गैर-स्थलगत इकाई अन्तरगत एक अनुगमन डेस्क खडा गरी नयाँ ढाँचामा दैनिक तथा नियमित अन्तरालमा वैकिङ्ग क्षेत्रमा रहेको तरलता अनुगमन गर्ने कार्यलाई थप व्यवस्थित पाउँदै लगेको छ ।
- २.७३ बैंकहरुले कायम गर्नुपर्ने अनिवार्य मौज्जात र वैधानिक तरलता अनुपातको अनुगमन गर्ने र यस बैंकले तोके बमोजिमको न्यूनतम अनिवार्य मौज्जात र वैधानिक तरलता अनुपात कायम नगर्ने बैंकहरुलाई हर्जाना

लगाउने गरिएकोमा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को दोश्रो त्रयमासमा अनिवार्य मौज्जात अनुपात कायम नगरेकाले २ वटा वाणिज्य बैंकहरूलाई हर्जाना लगाइएको छ ।

तालिका २.१६ : हर्जाना सम्बन्धी विवरण

(न्यूनतम अनिवार्य मौज्जात र वैधानिक तरलता अनुपात कायम नगर्ने)

बैंक तथा वित्तीय संस्था	२०७२/७३		२०७३/७४		२०७४/७५	
	संख्या	रु.	संख्या	रु.	संख्या	रु.
“क”	१	१,६५,६६७१२	-	-	२	७,६७,२०३१०
“ख”	३	१२,८५,३६३१०	-	-	-	-
“ग”	१	७,०४५।७७	१	३२,७४७।८८	-	-
कुल रकम	५	१४,५८,०७५।९९	१	३२,७४७।८८	२	७,६७,२०३।१०

- २.७४ विपन्न वर्गमा प्रवाह हुने कर्जा, प्रयोजन अनुसारको कर्जाका साथै स्प्रेड दर सम्बन्धी विवरणको नियमित अनुगमन गरी मासिक प्रतिवेदन तयार गर्ने गरिएको छ ।
- २.७५ वाणिज्य बैंकहरूको समष्टिगत सुपरिवेक्षण तथा वित्तीय स्थितिको विश्लेषण सहित समसामयिक विषयवस्तुहरू समेटिएको आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को वार्षिक बैंक सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन प्रकाशन गरिएको छ ।
- २.७६ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा Bank Supervision Advisor को प्राविधिक सहयोगमा Offsite Manual को प्रारम्भिक मस्यौदा तयार पारिएको छ । IMF Consultant समेतको परामर्श पश्चात् उक्त मस्यौदालाई अन्तिम रूप दिने कार्य अगाडि बढेको छ ।
- २.७७ DFID को आर्थिक सहयोगमा Supervisory Information System (SIS) को खरिद कार्य अगाडि बढेको छ । उक्त कार्यको लागि छनौट भएको Vendor- IRIS Business Services Ltd, India ले समीक्षा वर्षमा Requirement Analysis सम्बन्धी कार्य गरेको छ ।

विकास बैंक सुपरिवेक्षण

- २.७८ आर्थिक वर्ष २०७३/७४ देखि राष्ट्रियस्तरका ‘ख’ वर्गका वित्तीय संस्थाहरूलाई BASEL II को Framework लागू गरी अनुगमन गरिदै आएको छ ।
- २.७९ आधार दर (Base Rate) को अवधारणा लागू गरी ‘क’ वर्गका वित्तीय संस्थाबाट अन्य वित्तीय संस्थाहरूमा समेत लागू गर्दै जाने सन्दर्भमा ‘ख’ वर्गका वित्तीय संस्थाहरूमा आधार दरको नियमित अनुगमन गरिएको छ । साथै, समीक्षा वर्षमा केही संस्थाहरूमा विद्यमान आधार दर गणना प्रक्रिया तथा प्रणालीको सम्बन्धमा विशेष स्थलगत निरीक्षण समेत सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.८० जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण प्रणाली क्रमिक रूपमा लागू गर्ने सन्दर्भमा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा एउटा राष्ट्रिय स्तरको ‘ख’ वर्गको विकास बैंकमा जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण प्रणाली अवलम्बन गरी स्थलगत सुपरिवेक्षण सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.८१ यस बैंकबाट जारी गरिएको दवाव परीक्षण (Stress Testing) सम्बन्धी मार्गदर्शनका आधारमा राष्ट्रियस्तरका ‘ख’ वर्गका वित्तीय संस्थाहरूले गर्ने गरेको दवाव परीक्षणको नियमित अनुगमनका साथै Liquidity Monitoring Framework लागू गर्ने क्रममा सो सम्बन्धी छुट्टै डेस्क खडा गरी अनुगमन गर्ने कार्यलाई तीव्रता दिइएको छ ।
- २.८२ प्रत्येक वर्ष कम्तीमा एक पटक ‘ख’ वर्गका वित्तीय संस्थाहरूको स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न गर्ने गरी योजनाबद्ध कार्यक्रम अगाडि बढाइएको छ । २०७४ साउनदेखि २०७५ असार मसान्तसम्मको अवधिमा २६ वटा ‘ख’ वर्गका वित्तीय संस्थाहरूको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण र ७ वटा संस्थाको Follow-up निरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । त्यसैगरी, समीक्षा अवधिमा ११ वटा संस्थाको विशेष निरीक्षण र २ वटा संस्थाको अनुगमन निरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ ।

- २.८३ 'ख' वर्गका वित्तीय संस्थाहरूको वित्तीय अवस्था सुदृढ गर्न त्यस्ता संस्थाहरूको नगद लाभांश र बोनस शेयर सम्बन्धी प्रस्तावलाई स्वीकृत गर्नुपूर्व विवेकपूर्ण संयन्त्र (Prudential Mechanism) को माध्यमबाट परीक्षण गर्ने नीति अवलम्बन गरिएको छ ।
- २.८४ आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को वित्तीय विवरण लेखापरीक्षण गराई यस बैंकमा स्वीकृतको लागि पेश गर्ने विकास बैंकहरूमध्ये राष्ट्रिय स्तरका १३ वटा, १० जिल्ला स्तरका २ वटा, ३ जिल्ला स्तरका १५ वटा र १ जिल्ला स्तरका ५ वटा गरी जम्मा ३६ वटा विकास बैंकहरूको वित्तीय विवरण स्वीकृत गरी वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न सहमति प्रदान गरिएको छ । साथै, ७ वटा संस्थाहरूलाई नगद लाभांश (Cash Dividend) र २८ वटा संस्थाहरूलाई बोनस शेयर (Stock Dividend) वितरण गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।
- २.८५ यस बैंकबाट जारी गरिएको निर्देशन अनुसार निक्षेपमा दिने र कर्जा सापटमा लिने ब्याजदर निर्धारण गर्दा औसत ब्याजदर अन्तर ५ प्रतिशत भन्दा बढी नहुने गरी निर्धारण गर्नुपर्नेमा सो नगरेका १३ वटा संस्थाहरूको सञ्चालक समिति र प्रमुख कार्यकारी अधिकृतहरूलाई वार्षिक वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न स्वीकृत प्रदान गर्दा सजग गराइएको छ ।
- २.८६ आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को चौथो त्रयमास अवधि र २०७४/७५ को प्रथम, दोश्रो र तेश्रो त्रयमास अवधिको गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन तयार गरी विकास बैंकहरूको प्रमुख वित्तीय परिसूचकहरू र विकास बैंकको वार्षिक गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन २०७३/७४ तयार गरी बैंकको वेबसाइटमार्फत् सार्वजनिक गरिएको छ ।

वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण

- २.८७ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा २० वटा वित्त कम्पनीहरूको स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.८८ समीक्षा वर्षमा १६ वटा वित्त कम्पनीहरूलाई साधारण सभा प्रयोजन (AGM Clearance) को लागि वार्षिक गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन तयार गरी वित्तीय विवरण प्रकाशित गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।
- २.८९ समीक्षा वर्षमा ४ वटा वित्त कम्पनी समस्याग्रस्त रहेका छन् भने १ वित्त कम्पनी खारेजीका लागि यस बैंकले प्रक्रिया अघि बढाएकोमा सोका विरुद्ध सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा दायर भएकोले विचाराधीन रहेको र १९ वटा वित्त कम्पनीहरू नियमित रूपमा सञ्चालनमा रहेका छन् ।

तालिका २.१७ : वित्त कम्पनीहरूको प्रमुख परिसूचकहरू (२०७५ असार)

(क)	कुल चुक्ता पूँजी	रु. ११ अर्ब १७ करोड ८४ लाख ५० हजार
(ख)	कुल निक्षेप	रु. ६१ अर्ब ९८ करोड २६ लाख ७२ हजार
(ग)	कुल कर्जा	रु. ५२ अर्ब ६३ करोड ४५ लाख ४१ हजार
(घ)	उत्पादनशिल क्षेत्र कर्जा	रु. ७ अर्ब ३१ करोड ७५ लाख ३१ हजार (१०.६८ प्रतिशत)
(ङ)	विपन्न वर्ग कर्जा	रु. २ अर्ब ८५ करोड ७० लाख ७ हजार (६.११ प्रतिशत)
(च)	कुल रियल स्टेट कर्जा	रु. ५ अर्ब ३० करोड २२ लाख ४७ हजार (१०.०७ प्रतिशत)
(छ)	निष्क्रिय कर्जा	रु. १ अर्ब ५३ करोड २६ लाख ४५ हजार
(ज)	कुल कर्जा/कुल निक्षेप र प्राथमिक पूँजी	६९.८० प्रतिशत
(झ)	कर्जा/निक्षेप अनुपात	८४.९२ प्रतिशत
(ञ)	तरल सम्पत्ति/कुल निक्षेप	३७.०१ प्रतिशत

लघुवित्त वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण

- २.९० आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा यस बैंकले ४६ वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू, ३ वटा सीमित बैंकिङ्ग कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरू र ३ वटा वित्तीय मध्यस्थताको कारोबार गर्ने गैर-सरकारी संस्थाहरूको स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न गरेको छ ।

विदेशी विनिमय व्यवस्थापन

- २.९१ इजाजत प्राप्त होटलहरूले आफ्नो सेवा बिक्री गर्दा मात्र सटही दिन सक्ने व्यवस्था रहेकोमा होटलमा बस्ने आफ्ना ग्राहकलाई आवश्यक परेमा प्रति ग्राहक अधिकतम ३०० अमेरिकी डलर बराबरसम्म परिवर्त्य विदेशी मुद्रा एक बसाई अवधिमा एक पटकको लागि सटही दिन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.९२ नेपालका वायुसेवा प्रदायक कम्पनीहरूमा कार्यरत विदेशी नागरिकको श्रम स्वीकृति र सम्भौताको अवधि वहाल रहेको अवस्थामा प्रचलित कानून बमोजिम बढीमा १ वर्षको पारिश्रमिक तोकिएका आवश्यक कागजात लिई परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा (भारतीय नागरिकको हकमा भारतीय मुद्रामा) सम्बन्धित मुलुकमा पठाउन सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.९३ इजाजत प्राप्त बैंकहरूले आफूसँग भएको विदेशी मुद्रा विदेशस्थित बैंकमा लगानी गर्दा अधिकतम २ वर्षसम्म लगानी गर्न सक्ने व्यवस्था रहेकोमा पूर्ण तरल सरकारी सुरक्षणपत्रमा बढीमा ५ वर्षसम्मका लागि लगानी गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.९४ अधिकतम अमेरिकी डलर १० हजार मूल्यसम्मका हवाईजहाज, दूरसञ्चार र मेडिकल इक्वीपमेण्टका पार्टपूजाहरू तत्कालै विदेशबाट मगाउनु परेको अवस्थामा र विक्रेताले उधारोमा दिएमा त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल भन्सार नाकाबाट आयात गर्न सकिने र नियमानुसार भन्सार जाँच पास भई आएको ९० दिनभित्र सम्बन्धित कागजातका आधारमा भुक्तानी पठाउन सकिने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.९५ विद्युतीय भुक्तानी कार्ड जारी गर्दा कार्डको अग्रभागको तल बायाँ कुनामा "NEPAL" तथा पृष्ठभागको तल दाहिने कुनामा Cardholder को फोटो राख्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्थाको सट्टामा विद्युतीय भुक्तानी कार्ड जारी गर्दा यस्ता कार्डहरूमा अन्तर्राष्ट्रिय रुपमै स्वीकार्य र प्रचलनमा रहेका सुरक्षात्मक उपाय र विशेषताहरू अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.९६ इजाजतपत्रप्राप्त मनिचेञ्जरहरूले बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग सम्भौता गरी Point of Sale (PoS) मार्फत् विदेशी पर्यटकलाई तोकिएका कागजातहरू लिएर निर्दिष्ट प्रक्रियाहरू पूरा गरी अन्तर्राष्ट्रिय कार्ड (जस्तै : Visa International, Master Card International, Union Pay International आदि) मार्फत् विदेशी मुद्रा सटही सुविधा दिन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.९७ यस बैंकबाट इजाजत प्राप्त क्यासिनोहरूले नेपालको कुनै बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता खोली खेलाडीबाट क्यासिनो खेलको लागि अमेरिकी डलर ५००० (पाँच हजार) वा सो बराबरको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा नगदै र सोभन्दा बढी रकमको हकमा भन्सार घोषणा गरी प्रमाणित गरेर वा बैंकिङ्ग प्रणालीमार्फत् तथा क्यासिनो खेलाडीसँग Point of Sale (PoS) मार्फत् विदेशी मुद्रा प्राप्त गर्न सक्ने, खेलाडीले क्यासिनो खेलको लागि नगदै जम्मा गरेको रकम र जितेको रकम अमेरिकी डलर ५००० सम्म नगदै भुक्तानी गर्न सकिने र खेलाडीले बाजी जितेको हकमा नियमानुसार नेपाल सरकारलाई भुक्तानी गर्नुपर्ने कर भुक्तानी गरी सोही खाताबाट बैंकिङ्ग च्यानल प्रयोग गरी भुक्तानी दिन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ । साथै, क्यासिनोको कारोबार, रिपोर्टिङ, खाता संचालन र रकम ट्रान्सफरका सम्बन्धमा समेत स्पष्ट व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.९८ वाणिज्य बैंकहरूले विदेशी बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा आफ्नो प्राथमिक पुँजीको २५ प्रतिशतसम्म ऋण लिन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.९९ नेपालमा संचालन भइरहेका पूर्वाधार विकास निर्माणका आयोजनाहरूले आयोजना निर्माणका क्रममा चालू खर्चलाई धान्न (Shot Term Advances) आवश्यक परेमा विदेशबाट सापटी ल्याउन पाउने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.१०० Bitcoin सम्बन्धी कारोबार नेपालमा पूर्णरूपमा गैर-कानूनी रहेको व्यहोरा जानकारी गराउँदै कसैले पनि सो सम्बन्धी कारोबार नगर्न नगराउन सार्वजनिक सूचना जारी गरिएको छ ।
- २.१०१ विप्रेषण तथा मनिचेञ्जर कम्पनीहरूले तोकिए बमोजिमको पुँजी वृद्धि गर्न २०७४ असार मसान्तसम्मको समय सीमा तोकिएकोमा सार्वजनिक सूचना जारी गरी उक्त समयसीमालाई वृद्धि गरी अन्तिम पटकको लागि २०७४ पुस मसान्तसम्म कायम गरिएको थियो ।

- २.१०२ कसैले आफ्नो साथमा वा कार्गो, कुरियर, हुलाक वा अन्य माध्यममार्फत् नेपाली रुपैयाँ ५,००० सम्म वा अमेरिकी डलर ५,००० सम्म वा सो बराबरको अन्य विदेशी मुद्रा वा सो बराबरको धारक विनिमय अधिकार पत्र नेपालबाट विदेश लैजान वा विदेशबाट नेपाल ल्याउन सकिने गरी सीमा तोकिएको र अमेरिकी डलर ५,००० वा सो बराबरको विदेशी मुद्राभन्दा बढी र नेपाली रुपैयाँ ५,००० भन्दा बढी रकमको उपरोक्त बमोजिमको नगद वा धारक विनिमय अधिकार पत्र ल्याउने लैजाने भएमा त्यस्तो मुद्रा वा धारक विनिमय अधिकार पत्रको विवरण भन्सार अधिकृत समक्ष र कार्गो, कुरियर, हुलाक वा अन्य माध्यममार्फत् ल्याउने वा लैजाने भएमा सम्बन्धित कार्गो, कुरियर, हुलाक समक्ष सो कुराको उद्घोषण गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- २.१०३ विदेशी मुद्रा कारोबार गर्न ईजाजतपत्रप्राप्त फर्म, कम्पनी वा संस्थाहरु (बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु बाहेक) मध्ये आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा १६ वटा ट्रेकिङ्ग, २ वटा ट्राभल, २९ वटा होटेल, ६ वटा एयरलाईन्स, २ विप्रेषण कम्पनी र १६८ वटा मनिचेन्जर समेत गरी जम्मा २२३ वटा विदेशी विनिमय कारोबार गर्ने संस्थाहरुको निरीक्षण सम्पन्न भएको छ । कुल १६८ वटा मनिचेन्जर र २९ वटा होटलमध्ये उपत्यका बाहिरका ५० वटा र उपत्यकाभित्रका ११८ वटा गरी कुल १६८ वटा मनिचेन्जर र उपत्यका बाहिरको एक र उपत्यकाभित्रका २८ वटा गरी कुल २९ वटा होटलको निरीक्षण कार्य सम्पन्न भएको छ । सो मध्ये ६ वटा संस्थालाई सचेत गराइएको, ११ वटा संस्थालाई नगद जरिवाना गरिएको र २ वटा संस्थालाई खारेज सम्बन्धी कारवाही गरिएको छ ।
- २.१०४ २०७५ असार मसान्तसम्म होटल १७५, ट्रेकिङ १४२५, ट्राभल एजेन्सी ८४१, मनिचेन्जर ३७९, वाणिज्य बैंक २८, विकास बैंक २०, वित्त कम्पनी २, नेपाल क्लियरिङ हाउस लिमिटेड (NCHL) १, स्वदेशी एयरलाईन्स तथा विदेशी एयरलाइन्सका जि.एस.ए./पि.एस.ए.समेत गरी ७२, कार्गो कुरिएरतर्फ ५७ र अन्य विभिन्न संघ/संस्थातर्फ ३४ समेत गरी जम्मा ३०३४ वटा संस्थाहरुले विदेशी मुद्राको कारोबार गर्न स्वीकृति लिएका छन् । उपरोक्त बमोजिम २८ वाणिज्य बैंक, २० विकास बैंक र २ वटा वित्त कम्पनीका विभिन्न शाखा कार्यालयहरुले विदेशी मुद्रा कारोबार गर्ने ईजाजतपत्र लिई विदेशी मुद्राको कारोबार गरेका छन् । विदेशी मुद्रा कारोबार गर्ने संस्थामध्ये काठमाडौं उपत्यकाभित्र २,६९८ वटा संस्था र उपत्यका बाहिर ३३६ वटा संस्था संचालनमा रहेका छन् । साथै, ४९ विप्रेषण कम्पनी, २४ वाणिज्य बैंक र ६ विकास बैंक गरी कुल ७९ वटा संस्थाले २०७५ असार मसान्तसम्म विदेशी मुद्राको विप्रेषण कारोबार गर्ने स्वीकृति लिएका छन् ।
- २.१०५ नेपाल राष्ट्र बैंक विप्रेषण विनियमावली, २०६७, नेपाल राष्ट्र बैंक मनिचेन्जर विनियमावली, २०६७ र नेपाल राष्ट्र बैंक विदेशी विनिमय कारोबार इजाजतपत्र तथा निरीक्षण नियमावली, २०६७ संशोधनको प्रक्रियामा रहेका छन् ।
- २.१०६ सुन आयात तथा वितरण प्रणालीमा सुधार गर्न सुन आयात तथा विक्री वितरण कार्यविधि, २०६८ मा समसामयिक पुनरावलोकन गरिएको छ ।

मुद्रा व्यवस्थापन

- २.१०७ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा रु. ५०० दरको १० करोड थान, रु. ५० दरको ९ करोड थान, रु. २० दरको ५ करोड ८० लाख थान, रु. १० दरको २४ करोड थान, रु. ५ दरको २६ करोड थान छपाई भई आएका नयाँ नोटहरु बैंकको ढुकुटीमा दाखिला गरिएको छ ।
- २.१०८ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नेपाल राष्ट्र बैंक, नोट छपाई तथा सिक्का टकमरी निर्देशिका, २०६५ मा भएको व्यवस्था अनुसार नोट छपाई (खरीद) सम्बन्धी गुरुयोजना, २०७४ र सिक्का टकमरी सम्बन्धी गुरुयोजना, २०७४ कार्यान्वयनमा रहेको छ । साथै, आगामी चक्रमा नोट छपाईका लागि ६ वटा प्रिन्टिङ र सिक्का टकमरीका लागि ५ वटा मिन्टिङ कम्पनीहरु पूर्वयोग्यता सूचीमा सफल भई सूचीकृत गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।
- २.१०९ २०७४ साउनदेखि २०७५ असार मसान्तसम्मको अवधिमा विभिन्न दरका ५० करोड ६६ लाख ५० हजार थान नोटहरु (रु. १२४ अर्ब ५९ करोड ६८ लाख) चलनचल्तीको लागि निष्काशन भएको छ भने उक्त अवधिमा नोट छपाई खर्च रु. ९४ करोड ७४ लाख भएको छ ।

तालिका २.१८ : आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा स्टकबाट निष्काशित नोटको विवरण

दर (रु.)	थान (लाखमा)	रकम रु. (करोडमा)
५	९०७.५०	४५.३८
१०	७८५.५०	७८.५५
२०	६९७.५०	१३९.५०
५०	७०६.५०	३५३.२५
१००	६५५.५०	६५५.५०
५००	३९०.५०	१९५२.५०
१०००	९२३.५०	९२३५.००
जम्मा	५०६६.५०	१२,४५९.६८

२.११० २०७४ असार मसान्तसम्म विभिन्न दरका गरी रु. ४३० अर्ब ९९ करोड बराबरका नोटहरु चलनचल्तीमा रहेकोमा २०७५ असार मसान्तसम्ममा १४.७१ प्रतिशतले वृद्धि भई चलनचल्तीमा रहेको कुल नोट रु. ४९४ अर्ब ३८ करोड ९५ लाख पुगेको छ। निष्काशित नोटको लागि सुरक्षण वापत विदेशी मुद्राहरु र विदेशी सुरक्षणपत्र राखिने गरिएको छ। २०७५ असार मसान्तसम्ममा चलनचल्तीमा रहेको नोटको विवरण तालिका २.१९ मा दिइएको छ।

तालिका २.१९ : चलनचल्तीमा रहेको नोटको विवरण (२०७५ असार मसान्तसम्म)

दर (रु.)	चलनचल्तीमा रहेका नोट	रकम (रु. करोडमा)
१	१६१,०६७,९५६	१६.११
२	९२,७५६,५९२	१८.५५
५	४८०,७६२,९८०	२४०.३८
१०	३६७,३११,७५३	३६७.३१
२०	२२६,१९४,७०९	४५२.३९
२५	२,२९३,८९४	५.७४
५०	१७१,००८,७७३	८५५.०४
१००	१७२,०६०,८२५	१७२०.६१
२५०	३४९,७११	८.७४
५००	२०२,७७२,०५८	१०१३८.६०
१०००	३५६,१५४,७६७	३५६१५.४८
जम्मा	२,२३२,७३४,०१८	४९,४३८.९५

२.१११ नेपाली मुद्राको आपूर्ति व्यवस्था प्रभावकारी बनाउन तथा नेपाल सरकारको खर्च भुक्तानीका लागि आवश्यक पर्ने रकम उपलब्ध गराउन यस बैंकको काठमाडौं उपत्यकामा १, काठमाडौं उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरुमा ७, राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक लिमिटेडका ४५ र नेपाल बैंक लिमिटेडका २४ वटा शाखा कार्यालयहरु समेत गरी ७७ वटा नोटकोषमार्फत् नेपाली नोटको आपूर्ति गर्ने र चलनचल्तीमा पठाउन योग्य नभएका नोटहरु यस बैंकमा खिच्ने कार्य हुँदै आएको छ। यस कार्य अन्तर्गत नोटकोषमा तोकिएको बीमा रकमभन्दा बढी रकम जम्मा हुन आएमा यस बैंकले आफ्नै खर्चमा बढी जम्मा भएको रकम फिर्ता ल्याउने र नोटकोषबाट रकम माग भएमा तत्काल पठाउने व्यवस्था गर्दै आएको छ। बाणिज्य बैंकका अतिरिक्त राष्ट्रिय स्तरका विकास बैंकहरु र वित्त कम्पनीहरुलाई समेत नोटकोष सुविधा कारोबारमा आवद्ध गरिएको छ। साथै, नोटकोष कारोबारमा देखिने समस्याहरुलाई निराकरण गर्ने उद्देश्यले विद्यमान संचालन व्यवस्थालाई थप प्रभावकारी बनाउन नोटकोष कारोबारमा संलग्न कर्मचारीहरुलाई सहभागी गराई गोपनीय संचालन गर्ने तथा नोटकोषहरुको निरीक्षण तथा अनुगमनबाट प्राप्त कैफियतहरुलाई सुधार गर्न समेत लगाइएको छ।

२.११२ नोटलाई सुरक्षित साथ प्रयोगमा ल्याउने तथा भुत्रा, मैला नोटलाई प्रचलनबाट खिच्ने बारे सरोकारवाला एवम् सर्वसाधारणलाई जानकारी दिने उद्देश्यले नेपाल राष्ट्र बैंकको वेब साइटमा सूचनाहरु राख्ने गरिएको छ।

२.११३ २०७४ साउनदेखि २०७५ असार मसान्तसम्ममा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु एवम् सर्वसाधारणसँग रहेका भुजा, मैला र च्यातिएका तथा चलनचल्तीमा पठाउन अयोग्य विभिन्न दरका गरी रु. ५६ अर्ब ३६ करोड २७ लाख बराबरका नोटहरु जलान गरिएको छ।

तालिका २.२० : आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा चलनचल्तीमा पठाउन अयोग्य नोटहरु जलान गरेको विवरण

दर (रु.)	जलानमा पठाएको (थान लाखमा)	रकम (रु. करोडमा)
१	०.८२	०.०१
२	१.७३	०.०३
५	४३४.९३	२१.७५
१०	४६४.०७	४६.४१
२०	४०९.३८	८१.८८
२५	०.०७	०.०२
५०	४२७.७४	२१३.८७
१००	४१२.७२	४१२.७२
२५०	०.००१	०.००३
५००	३३४.०२	१६७०.११
१०००	३१८.९५	३१८९.४९
जम्मा	२८०४.४३	५,६३६.२७

२.११४ मुलुकमा चलनचल्तीमा रहेका नोटको परिमाण प्रत्येक वर्ष बढ्दै गएको छ। आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा रु. ३८६ अर्ब १६ करोड चलनचल्तीमा रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा बढेर रु. ४३० अर्ब ९९ करोड र २०७४/७५ मा रु. ४९४ अर्ब ३८ करोड पुगेको छ।

२.११५ आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को अन्त्यमा रु. १/- दरको रु. ११ करोड ५२ लाख ९४ हजार र रु. २/- दरको रु. ९ करोड १ लाख ९८ हजार सिक्काहरु मौज्जात रहेकोमा रु. ४ करोड १७ लाख १६ हजार रु. १/- दरको र रु.२ करोड १९ लाख ८९ हजार रु. २/- दरको सिक्काहरु बिक्री भई आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को अन्त्यमा रु. १/- दरको रु. ६ करोड ९६ लाख ८१ हजार र रु. २/- दरको रु. ६ करोड ७१ लाख ६६ हजार सिक्का मौज्जात रहेको छ। साथै, यस अवधिमा टक्सार महाशाखाबाट नियमित रुपमा सुन तथा चाँदीका असर्फी तथा सिक्काहरु र अन्य धातुबाट बनेका पदक तथा मेडालियनहरु समेत टकमरी गरी बिक्री वितरण गरिएको छ।

जनशक्ति व्यवस्थापन

२.११६ २०७५ साल असार मसान्तमा बैंकमा प्रशासनतर्फ ८६३ र प्राविधिकतर्फ ८८ गरी कुल ९५१ जना कर्मचारीहरु कार्यरत रहेका छन्। कार्यरत कुल जनशक्तिमध्ये तहगत रुपमा हेर्दा अधिकृततर्फ ५२७, सहायकतर्फ २९७ र श्रेणी विहिन कार्यालय सहयोगीतर्फ १२७ जना रहेका छन्। आर्थिक वर्षको अन्त्यमा कार्यरत कर्मचारीहरुमध्ये अधिकृत स्तरका कर्मचारीको सहायक तथा कार्यालय सहयोगी कर्मचारी बीचको अनुपात १:०.८० रहेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो अनुपात १:०.७० रहेको थियो। सहयोगी सेवामा करारमा नियुक्ति गरिने व्यवस्था अनुसार २०७५ असार मसान्तसम्ममा सुरक्षातर्फ ८१ जना, स्वास्थ्यतर्फ १२, इन्जिनियर- तर्फ २, सब-इन्जिनियरतर्फ १, चालकतर्फ ६ र अन्य (यस बैंकबाट सेवानिवृत्त कर्मचारीहरुमध्येबाट) २१ जना गरी जम्मा १२३ जना व्यक्तिहरु करारमा कार्यरत रहेका छन्।

तालिका २.२१ : कार्यरत जनशक्ति सम्बन्धी विवरण

तह	कार्यरत जनशक्ति २०७५ असार मसान्त		
	प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा
अधिकृत विशिष्ट	१७	-	१७
अधिकृत प्रथम	३१	१	३२
अधिकृत द्वितीय	११५	१४	१२९
अधिकृत तृतीय	३२५	२४	३४९
जम्मा	४८८	३९	५२७
सहायक प्रथम	५१	८	५९
सहायक द्वितीय	१६१	३४	१९५
सहायक तृतीय	३६	७	४३
सहायक चतुर्थ	-	-	-
सहायक पञ्चम	-	-	-
जम्मा	२४८	४९	२९७
श्रेणी विहिन कार्यालय सहयोगी प्रथम	३०	-	३०
श्रेणी विहिन कार्यालय सहयोगी द्वितीय	३५	-	३५
श्रेणी विहिन कार्यालय सहयोगी तृतीय	१	-	१
श्रेणी विहिन कार्यालय सहयोगी चतुर्थ	६१	-	६१
जम्मा	१२७	-	१२७
कुल जम्मा	८६३	८८	९५१

२.११७ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा खुला प्रतिस्पर्धाबाट सहायक निर्देशक तहमा १० जना बैंक सेवामा प्रवेश गरेका (३ जना बैंकभित्रैबाट र ७ जना बाहिरबाट) छन् भने विविध कारणले कुल ८६ जना कर्मचारीहरु बैंक सेवाबाट अलग भएका छन् । बैंक सेवाबाट अलग हुनेमध्ये ७७ जनाले अनिवार्य अवकाश प्राप्त गरेका, २ जनाको राजिनामा स्वीकृत भएको, ४ जनाको असामयिक निधन भएको तथा ३ जनालाई भविष्यमा बैंक सेवामा अयोग्य नठहरिने गरी सेवाबाट हटाइएको छ ।

२.११८ समीक्षा वर्षमा खुला प्रतियोगिताबाट १० र मूल्याङ्कन बहुवाबाट ६८ जना गरी जम्मा ७८ जना विभिन्न तहमा पदपूर्ति गरिएको छ । साथै, ६ जना चालक, १ जना डिस्पेन्सरी र ४ जना मेकानिक्सलाई करारमा नियुक्ति गरिएको छ ।

तालिका २.२२ : आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा भएको पदपूर्ति सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	पद	सेवा	खुला प्रतियोगिताबाट	मूल्याङ्कन बहुवाबाट	आन्तरिक प्रतियोगिताबाट
१.	अधिकृत विशिष्ट	प्रशासन	-	१३	-
२.	अधिकृत प्रथम	प्रशासन	-	८	-
३.	अधिकृत प्रथम	प्राविधिक	-	-	-
४.	अधिकृत द्वितीय	प्रशासन	-	२३	-
५.	अधिकृत द्वितीय	प्राविधिक	-	-	-
६.	अधिकृत तृतीय	प्रशासन	१०	-	-
७.	अधिकृत तृतीय	प्राविधिक	-	-	-
८.	सहायक प्रथम	प्रशासन	-	१२	-
९.	सहायक प्रथम	प्राविधिक	-	-	-
१०.	सहायक द्वितीय	प्रशासन	-	१२	-
११.	सहायक द्वितीय	प्राविधिक	-	-	-
१२.	सहायक तृतीय	प्रशासन	-	-	-
१३.	कार्यालय सहयोगी चतुर्थ	प्रशासन	-	-	-
	जम्मा		१०	६८	-

विविध

बजेट व्यवस्थापन, संस्थागत जोखिम न्यूनीकरण तथा रणनीतिक योजना

बजेट व्यवस्थापन

- २.११९ नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ४३ मा गरिएको व्यवस्था तथा नेपाल राष्ट्र बैंक बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन एवम् अनुगमन निर्देशिका, २०७२ को बुँदा ६ (३) बमोजिम यस बैंकको आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को आय-व्यय (बजेट) सञ्चालक समितिबाट स्वीकृत भएको छ।
- २.१२० यस बैंकको आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को वार्षिक आय-व्यय (बजेट) को कार्यान्वयन पक्षलाई थप प्रभावकारी, मितव्ययी र परिणाममुखी तुल्याउनका लागि बजेट स्वीकृत गर्दाका बखत सञ्चालक समितिले जारी गरेका १५ बुँदाको निर्देशन तथा यस बैंकबाट जारी नेपाल राष्ट्र बैंक बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन एवम् अनुगमन निर्देशिका, २०७२ कार्यान्वयन एवम् पालनाका लागि सम्पूर्ण विभाग/कार्यालय/महाशाखा/इकाईहरूलाई जानकारी गराइएको छ।
- २.१२१ नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ र नेपाल राष्ट्र बैंक बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन एवम् अनुगमन निर्देशिका, २०७२ अनुसार संस्थागत योजना विभागले प्रत्येक बजेट केन्द्रबाट प्राप्त प्रतिवेदन विश्लेषण गरी बैंकको आम्दानी खर्चको प्रत्येक ३/३ महिनामा समीक्षा गरी आवश्यक राय/सुझाव सहित बजेट समीक्षा समितिमा पेश गर्ने र बजेट समीक्षा समितिले उक्त प्रतिवेदनमा आवश्यकता अनुसार मूल्याङ्कन गर्ने एवम् बजेट कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन थप निर्देशन जारी गर्न सिफारिश सहित बजेट समीक्षा प्रतिवेदन सञ्चालक समिति समक्ष पेश गरी स्वीकृत गर्ने गरिएको छ।
- २.१२२ बैंकको विभिन्न विभाग/महाशाखा/कार्यालयहरू बीच एक आपसमा समन्वय गरी बैंकका दैनिक क्रियाकलापहरूलाई अझ बढी प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले प्रत्येक वर्ष वार्षिक कार्ययोजना र बजेट सम्बन्धी छलफल गर्न व्यवस्थापन गोष्ठीको आयोजना गर्ने क्रममा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा पनि यस्तो गोष्ठी आयोजना गरिएको छ। त्यसैगरी, बजेट तर्जुमा एवम् कार्यान्वयनको सिलसिलामा देखिएका समस्याहरूमा छलफल गरी समाधान गर्ने उद्देश्यले “बजेट कार्यान्वयन र अनुगमन सम्बन्धी गोष्ठी” को आयोजना गरिएको छ।

जोखिम व्यवस्थापन कार्यान्वयन

- २.१२३ विभिन्न विभागबाट प्राप्त विवरणहरूको आधारमा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को तेस्रो त्रयमाससम्मको जोखिम व्यवस्थापन प्रतिवेदन तयार गरिएको छ।
- २.१२४ बैंकको व्यावसायिक निरन्तरता योजना Business Continuity Plan (BCP) बनाई लागू गर्ने प्रयोजनार्थ मिति २०७४ माघ २६ र २७ गते अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको Risk Management and Business Continuity Planning in Central Bank सेमिनार सम्पन्न गरिएको छ। BCP बनाउने प्रारम्भिक चरणमा हरेक विभाग/कार्यालयहरूको Business Impact Analysis (BIA) संकलन गरी Mission Critical Activities हरूलाई पहिचान गर्ने कार्य अगाडि बढाइएको छ।

रणनीतिक योजना कार्यान्वयन

- २.१२५ बैंकको काम कारवाहीलाई योजनाबद्ध ढंगमा सुव्यवस्थित रूपले अघि बढाउन हाल बैंकको तेस्रो रणनीतिक योजना (२०१७-२०२१) २०७४ पुस २६ बाट कार्यान्वयनमा आएको र २०७५ असार मसान्तसम्ममा १६५ वटा कार्यहरू शुरु गरिएको छ।

सूचना प्रविधि र वित्तीय जानकारी सम्बन्धी कार्य

- २.१२६ यस बैंकको केन्द्रीय कार्यालयको Dispensary मा रहेको पुरानो Dispensary Management System र वित्त व्यवस्थापन विभागमा रहेको पुरानो Staff Retirement Fund System लाई नयाँ Web-based System तयार गरी प्रतिस्थापन गरिएको छ।

- २.१२७ बैंकको केन्द्रीय कार्यालय तथा सबै विभाग तथा कार्यालयहरूमा रहेको WAN Connection मा फरक Vendor बाट Backup Link प्राप्त गरी Secondary Backup Line जडान गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।
- २.१२८ बैंकको Disaster Recovery Site (DR Site) स्थापना गर्ने कार्य अन्तरगत DR Site निर्माणको कार्य सम्पन्न गरी पूर्ण रूपमा सञ्चालनमा ल्याइएको छ ।
- २.१२९ नयाँ स्थापनाका क्रममा रहेका र कार्यालय स्थानान्तरण भएका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले तयार पारेका सूचना प्रविधिसँग सम्बन्धित भौतिक पूर्वाधारहरू र भुक्तानी सेवा प्रदायकहरूले तयार पारेका सूचना प्रविधिसँग सम्बन्धित भौतिक पूर्वाधारहरूको निरीक्षण गरिएको छ । साथै, विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा गई ती संस्थाहरूको सूचना प्रविधि पूर्वाधारहरूको सुपरिवेक्षण गरिएको छ ।
- २.१३० सूचक संस्थाहरूबाट वित्तीय सूचना प्राप्त गर्ने, प्राप्त सूचनाको प्रभावकारी विश्लेषण गर्ने तथा विश्लेषणका निष्कर्षलाई अपराधको तहकिकात गर्ने विभिन्न निकायहरू समक्ष सम्प्रेषण गर्ने जस्ता वित्तीय जानकारी इकाईले सम्पादन गर्नुपर्ने मुख्य कार्यलाई छिटो छरितो र प्रभावकारी बनाउन उपयोगी हुने गरी United Nations Office on Drugs and Crime द्वारा विकास गरिएको goAML नामक विशिष्टीकृत सूचना प्रविधि सफ्टवेयर जडान गरिएको छ । यसमा आवश्यक सूचना र विवरणहरू समेट्ने कार्यका लागि “क” वर्गका बैंकहरूलाई Schema बनाई पठाइएकोमा हाल उक्त बैंकहरूबाट परीक्षणका लागि विवरण प्राप्त गरी Online Reporting लाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न आवश्यक गृहकार्य भइरहेको छ ।
- २.१३१ सूचक संस्थाहरूबाट नियमित रूपमा सीमा कारोबार र शंकास्पद कारोबारको विवरण प्राप्त गर्ने क्रममा आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा प्राप्त सीमा तथा शंकास्पद कारोबार सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को सीमा कारोबार सम्बन्धी विवरण

सूचक संस्था	सीमा कारोबारको संख्या
वाणिज्य बैंक	४१,८५,८४६
विकास बैंक	२,२५,४३८
वित्त कम्पनी	४१,३०१
सहकारी संस्था	८,८८५
सरकारी निकाय	७११
बीमा कम्पनी	८९,९६६
धितोपत्र कारोबार गर्ने कम्पनी	३४,७८३
अन्य	६,८८७
जम्मा	४५,९३,८१७

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा प्राप्त शंकास्पद कारोबार सम्बन्धी विवरण

शंकास्पद कारोबारको अवस्था	शंकास्पद कारोबारको संख्या
प्राप्त शंकास्पद कारोबार	८८७
विश्लेषण गरिएको शंकास्पद कारोबार	८१६
कानून कार्यान्वयन निकायमा कारवाहीका लागि पठाएको शंकास्पद कारोबार	३१२
तामेलीमा राखेको शंकास्पद कारोबार	५०४

- २.१३२ सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणका लागि अन्तरदेशीय सूचना आदान प्रदानको महत्वलाई आत्मसात गर्दै सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण ऐन, २०६४ ले वित्तीय जानकारी इकाईलाई विदेशी समकक्षी निकायसँग आवश्यक वित्तीय सूचना आदान प्रदानका लागि आवश्यक समझदारी कायम गर्ने अधिकार प्रदान गरे बमोजिम हालसम्म १४ वटा राष्ट्रसँग सूचना आदान प्रदान गर्ने समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएको छ ।

कानूनको मस्यौदा तयार तथा कानूनी वहस/पैरवी

- २.१३३ वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीति (२०७३/७४-२०७७/७८) मा उल्लेख भएका कानूनहरू मध्ये विनिमय अधिकारपत्र ऐन, २०३४, दामासाही ऐन, २०६३ तथा ऋण असुली न्यायाधिकरण ऐन, २०५८ को संशोधन र समसामयिक सुधारको लागि संशोधन मस्यौदा तयार पारिएको छ ।

२.१३४ यस बैंकको निर्देशन उल्लंघन गरेको कारणबाट बैंक तथा वित्तीय संस्था र त्यसका पदाधिकारीहरूलाई यस बैंकले गरेका कारवाहीमा चित्त नबुझी पुनरावेदन गरेका र यस बैंकलाई समेत विपक्षी बनाई विभिन्न अदालतहरूमा दायर भएका मुद्दाहरू देहाय बमोजिम छन् ।

क्र.सं.	मुद्दाहरू	संख्या
१.	चालु मुद्दाहरू	८२
२.	फैसला भएका मुद्दाहरू	२३
३.	दामासाही सम्बन्धी मुद्दाहरू	३

आन्तरिक लेखापरीक्षण

- २.१३५ बैंकको आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागबाट आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा बैंकिङ कार्यालय, मुद्रा व्यवस्थापन विभाग, वित्त व्यवस्थापन विभाग, सामान्य सेवा विभाग र उपत्यका बाहिरका सबै कार्यालयहरूको नियमित लेखापरीक्षण गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ । साथै, लेखापरीक्षण समितिबाट दिइएका निर्देशनहरूको पालना भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने कार्य समेत सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.१३६ ग्रामीण स्वावलम्बन कोषको काम कारवाहीको अवस्था, विदेशी विनिमयको कारोबार गर्न इजाजतपत्र प्रदान गर्ने तथा निरीक्षण गर्ने कार्यको अवस्था, भुक्तानी प्रणालीको विकास गर्ने सन्दर्भमा भएको अवस्था र सूचना प्रविधि विभागको काम कारवाही तथा बैंकको कम्प्युटर संजाल (Network) मा अपनाइएको सुरक्षा व्यवस्थाको अवस्था लगायतका विषयहरूमा लेखापरीक्षण कार्य सम्पन्न गरी लेखापरीक्षण समितिमा प्रतिवेदन पेश गरिएको छ ।
- २.१३७ बैंकले प्रयोग गरिरहेको General Ledger (GL) सफ्टवेयर लगायतका HRMISS, SWIFT आदि सफ्टवेयर तथा समग्र सूचना प्रविधि प्रणालीको विज्ञबाट परीक्षण गराई प्रतिवेदन पेश गरिएको छ ।
- २.१३८ जोखिममा आधारित आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रणाली (Risk-based Internal Auditing system) लागू गर्नको लागि आवश्यक पूर्वाधार कार्ययोजना तयार पारिएको छ ।
- २.१३९ नेपाल राष्ट्र बैंक आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा निरीक्षण विनियमावली, २०५९ र नेपाल राष्ट्र बैंक लेखापरीक्षण समिति (कार्यविधि) निर्देशिका, २०५९ मा आवश्यक संशोधन गरिएको छ ।
- २.१४० बैंकको काठमाडौं उपत्यकास्थित विभाग तथा कार्यालयको कर्मचारीहरूको २०७४ सालको हाजिरी तथा विदाको अभिलेख परीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.१४१ आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को लेखापरीक्षण समितिको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी सञ्चालक समितिमा पेश गरिनुका साथै कैफियतहरूको सुधार एवम् सुभाब कार्यान्वयनका लागि विभाग तथा कार्यालयहरूलाई आवश्यक निर्देशन दिइएको छ ।

सामान्य सेवा

- २.१४२ नेपाल सरकार, सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले तोके बमोजिमको Standard Bidding Documents तयार गरी लागू गरिएको र सोही Bidding Documents का आधारमा खरिद कार्य गरिएको छ ।
- २.१४३ २०७२ वैशाख १२ को विनाशकारी भूकम्पले क्षतिग्रस्त बालुवाटार र थापाथलीस्थित भवनहरू पुनर्निर्माण गर्न बैंक र नेपाल सरकार, सहरी विकास मन्त्रालय, केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाईबीच भएको MoU बमोजिम नियुक्त परामर्शदाताहरूद्वारा तयार गरिएको स्वीकृत Master Plan, Drawing, Design बमोजिम भवन निर्माण गर्ने कार्यको लागि बोलपत्र आह्वान गरिएको छ ।
- २.१४४ बैंकको भक्तपुर सानोठिमिस्थित ४२ रोपनी जग्गामा गभर्नर तथा डेप्युटी गभर्नरको आवास, आवासीय प्रशिक्षण केन्द्र तथा मिनि मिन्ट निर्माण गर्न आवश्यक पर्ने Drawing, Design, Cost Estimate, Tender Document तयार पार्न एवम् उक्त निर्माण कार्यको सुपरिवेक्षण गर्न नियुक्त परामर्शदाता Fuji International Design Associates, Shankhamul ले तयार पारेको Drawing, Design स्वीकृत भई नक्सा पास गर्ने क्रममा रहेको छ ।

- २.१४५ बाँके जिल्लाको कोहलपुरस्थित बैंकको स्वामित्वमा रहेको जग्गामा पर्खाल निर्माण गर्ने सन्दर्भमा Detailed Engineering Drawing/Design, Cost Estimation, Bid Documentation लगायतका कार्य सम्पन्न भई उक्त कार्यको लागि सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयमा स्थापना भएको विद्युतीय खरिद प्रणालीको माध्यमबाट राष्ट्रिय स्तरको बोलपत्र आह्वान गरिएको छ ।
- २.१४६ बैंकको केन्द्रीय कार्यालय स्थित ब्लक 'A' भवनमा बन्द अवस्थामा रहेको लिफ्टलाई प्रतिस्थापन गर्नको लागि परामर्श सेवा प्रदान गर्न Protocal International Consultation Pvt. Ltd. सँग सम्झौता गर्नुका साथै सो प्रा.लि.ले तयार पारेको Technical Specification अनुसार बोलपत्र आह्वान गरी स्वीकृत बोलपत्रदाता श्री ग्लोवल अल्फाटेक सर्भिस प्रा.लि.मार्फत् लिफ्ट प्रतिस्थापन गर्ने कार्य अगाडि बढाइएको छ ।
- २.१४७ बैंकको बालुवाटार परिसर अन्तर्गत पर्ने सामान्य सेवा विभाग, संस्थागत योजना विभाग र आन्तरिक लेखापरीक्षण विभाग रहेको D ब्लकमा भूकम्पका कारण सामान्य क्षति भएकोले आवश्यकता अनुसार रेट्रोफिटिङ गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.१४८ बालुवाटार परिसरको पश्चिमतर्फ पर्खाल, स्टोर, पार्किङ र सेन्ट्रीपोष्टको निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

भुक्तानी प्रणाली

- २.१४९ भुक्तानी सेवा प्रदायकको कार्य गर्न अनुमति माग गरेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमध्ये आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा ४ वटा विकास बैंक, ४ वटा वित्त कम्पनीहरूलाई भुक्तानी सेवा प्रदायक (Payment Service Provider-PSP) को अनुमति प्रदान गरिएको छ । त्यसैगरी, भुक्तानी प्रणाली संचालकको कार्य गर्न अनुमति माग गरेका गैर-बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमध्ये आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा २ वटालाई भुक्तानी प्रणाली संचालक (Payment System Operator-PSO) को अनुमति प्रदान गरिएको छ ।
- २.१५० भुक्तानी सेवा प्रदायक/भुक्तानी प्रणाली संचालकको कार्य गर्ने गरी संस्था/संयन्त्र स्थापनाका लागि अनुमति माग गरेका विभिन्न बैंक/गैर-बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमध्ये आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा २३ वटा संस्था/संयन्त्रहरूलाई भुक्तानी सम्बन्धी कार्य गर्ने संस्था स्थापनाका लागि आशयपत्र प्रदान गरिएको छ ।
- २.१५१ National Payment Switch/Gateway सम्बन्धी अवधारणापत्र बैंकको व्यवस्थापन समितिमा छलफल भई सो सम्बन्धी विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्य अगाडि बढाइएको छ ।
- २.१५२ विद्युतीय भुक्तानी कारोबारका सम्बन्धमा सेटलमेण्ट बैंक र विद्युतीय माध्यमबाट गरिने कारोबारको सीमा सम्बन्धमा निर्देशन जारी गरिएको छ ।
- २.१५३ High Level IT Steering Committee को बैठकले भुक्तानी प्रणाली विभागले तयार पारेको RTGS प्रणाली स्थापना गरी कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा आवश्यक पर्ने Terms of Reference-ToR को मस्यौदालाई परिमार्जन सहित अन्तिम रूप प्रदान गरी सो ToR आवश्यक प्रक्रियाद्वारा RTGS स्थापनाका लागि MoU गर्न UK Aid Sakchyam बाट ToR बमोजिम नै EoI र RFP को कार्य सम्पन्न भएको छ ।
- २.१५४ देशमा सुरक्षित, स्वस्थ तथा सक्षम भुक्तानी प्रणालीको विकास, विस्तार, सोसँग सम्बन्धित कार्यको नियमन, सुपरिवेक्षण एवम् निगरानी गर्ने उद्देश्यले तयार गरिएको "भुक्तानी तथा फल्लुयौट ऐन, २०७४" को मस्यौदा नेपाल सरकार समक्ष पेश गरिएको छ ।
- २.१५५ भुक्तानी प्रणालीमा कार्यरत भुक्तानी सेवा प्रदायक, भुक्तानी सेवा संचालक तथा सरोकारवालाहरूको नियमन, सुपरिवेक्षण र निगरानी गरी व्यवस्थित गर्ने उद्देश्यले तयार पारिएको Payment System Oversight Framework सार्वजनिक गरिएको छ ।
- २.१५६ नेपाल क्लियरिङ हाउस लिमिटेडले e-payment मा Connect IPS e-Payment Module थप गरी यसको Soft launch गर्न स्वीकृति माग गरे बमोजिम स्वीकृति प्रदान गरिएको छ । Connect IPS को माध्यमबाट सरकारलाई बुझाउनुपर्ने रकमहरू विद्युतीय माध्यमबाट भुक्तानी गर्न सकिने भएको छ ।
- २.१५७ भुक्तानी प्रणालीको सुदृढीकरण र विकासका लागि Bank of Korea Knowledge Partnership Program (BoK-KPP) अन्तर्गत कोरियाबाट नेपाल भ्रमणमा रहेको Delegates र यस बैंकका कर्मचारीहरू बीचमा

आधुनिक भुक्तानी प्रणाली सम्बन्धी अन्तरक्रिया सम्पन्न भई बैंक अफ कोरियाको सहयोगमा भुक्तानी प्रणालीलाई आधुनिकीकरण गर्न एक अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्ने समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर भएको छ ।

बैंकिङ कारोबार

- २.१५८ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा सरकारी कारोबार गर्ने विभिन्न वाणिज्य बैंकका २० वटा शाखाहरूको सरकारी कारोबारको निरीक्षण गरिएको छ ।
- २.१५९ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा थप १२ वटा वाणिज्य बैंकहरू (जनता बैंक नेपाल लि., सानिमा बैंक लि., प्रभु बैंक लि., माछापुच्छ्रे बैंक लि., मेगा बैंक नेपाल लि., सिभिल बैंक लि., सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि., सनराइज बैंक लि., लक्ष्मी बैंक लि., सिद्धार्थ बैंक लि., कुमारी बैंक लि. र नविल बैंक लि.) लाई सरकारी कारोबार गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ । यस अनुसार सरकारी कारोबार गर्न स्वीकृति प्राप्त वाणिज्य बैंकहरूको संख्या २४ पुगेको छ ।
- २.१६० आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को अन्त्यसम्ममा ७ वटै प्रदेशका गरी जम्मा ४८८ स्थानीय तहमा सरकारी कारोबार गर्न वाणिज्य बैंकहरूका शाखालाई स्वीकृति प्रदान गरिएको छ । बाँकी स्थानीय तहहरूको हकमा नियमानुसार सरकारी कारोबार संचालनको माग भई आएमा स्वीकृति प्रदान गर्ने कार्य अगाडि बढाइने छ ।
- २.१६१ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा नेपाल सरकारका विभिन्न कार्यालयहरूको अनुरोधमा रु. १,१७,५९,६५,९३५।७२ बराबरका १४३ वटा नयाँ प्रतीतपत्र (L.C.) खोलिनुको साथै खोलिएका सम्पूर्ण प्रतीतपत्रहरूको नियमित भुक्तानी गरिएको छ भने २४ वटा पुराना प्रतीतपत्रहरू बन्द गरिएको छ ।
- २.१६२ यस बैंकका उपत्यका बाहिरका विराटनगर, जनकपुर, पोखरा र धनगढी कार्यालयहरूमा ECC तथा Inter-Bank Payment System (IPS) कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा अनुगमन गरिएको छ । साथै, ECC मार्फत चेक क्लियरिङको सीमा रु. ३० करोड यथावत कायम गरिएको छ ।
- २.१६३ यस बैंकको बैंकिङ कार्यालयमा जम्मा हुन आएका विभिन्न विदेशी मुद्राहरू कागो गरी समीक्षा वर्षमा सिङ्गापुर स्थित CIMB Bank मा ३६ पटक गरी जम्मा अमेरिकी डलर १५ करोड १६ लाख ९० हजार बराबर र UOB Bank मा १३ पटक गरी जम्मा अमेरिकी डलर ५ करोड १० लाख २० हजार बराबर एजेन्सी बैंकका खाताहरूमा जम्मा गर्न पठाइएको छ ।
- २.१६४ भारतीय रुपैयाँको नगद वितरण कार्यलाई सहज र व्यवस्थित बनाउन समीक्षा वर्षमा ४ पटक गरी जम्मा ४ अर्ब भारतीय रुपैयाँ Reserve Bank of India, Kolkata बाट ल्याइएको छ । त्यसैगरी, नेपाल राष्ट्र बैंक र वाणिज्य बैंकहरूका विभिन्न शाखा गरी जम्मा ९ वटा भा.रु.कोषहरूको निरीक्षण तथा वितरण व्यवस्था सम्बन्धी अनुगमन सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.१६५ संचालनमा रहेका ३१ वटा भा.रु.कोषहरू मध्ये समीक्षा वर्षमा १५ वटा भा.रु. कोषहरू बन्द गरिएकोले १६ वटा भा.रु.कोषहरू संचालनमा रहेका छन् । त्यसैगरी, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक र नेपाल बैंक लिमिटेडका केन्द्रीय कार्यालयहरूमा भा.रु. ५०/५० करोड मौज्जात रहने गरी भा.रु.कोष स्थापना गर्ने कार्य अगाडि बढाइएको छ ।

संचालक समितिको बैठक

- २.१६६ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा संचालक समितिको बैठक ६० पटक बस्यो । अघिल्लो वर्ष यस्तो बैठक ७५ पटक बसेको थियो ।

तालिम, गोष्ठी, सेमिनार, भ्रमण तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम

- २.१६७ वैदेशिक रोजगार बचतपत्रको बिक्री प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले उपत्यका भित्र रहेका बिक्री एजेण्टका प्रतिनिधिहरूको सहभागितामा वैदेशिक रोजगार बचतपत्रको प्राथमिक कारोबार सम्बन्धमा एक दिने अन्तरक्रिया कार्यक्रमको आयोजना गरिएको छ ।
- २.१६८ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट समयमा यथार्थ तथ्याङ्क प्राप्त गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले बैंक तथा वित्तीय संस्थाका NRB Reporting सँग सम्बन्धित कर्मचारीहरूलाई सहभागी गराई उपत्यका भित्र र बाहिर एक/एकवटा तथ्याङ्क गोष्ठी आयोजना गरिएको छ ।

- २.१६९ बैंकहरुको Risk Management विषयमा वाणिज्य बैंकका Risk Management Committee का पदाधिकारीहरूसँग एकदिने कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न गरिएको छ । साथै, यस बैंकबाट सम्पन्न गरिएका निरीक्षणहरुमा देखिएका कैंफियतहरु सम्बोधन गर्ने विषयमा वाणिज्य बैंकहरुका प्रमुखहरूसँग एकदिने अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.१७० बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको कारोबारमा सूचना प्रविधि सम्बन्धी जोखिम तथा निराकरणका उपायहरु विषयमा वाणिज्य बैंकहरुको संचालक समितिका अध्यक्ष, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तथा सूचना प्रविधि विभागका प्रमुखहरु सहभागी गराई एक दिने अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.१७१ विभिन्न विकास बैंकहरुका अध्यक्ष तथा सञ्चालकहरूसँग संस्थागत सुशासन र जोखिम व्यवस्थापनको स्थिति तथा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सम्बन्धी विषयमा एक दिने अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । त्यसैगरी, विकास बैंकहरुका प्रमुख कार्यकारी अधिकृतहरूसँग कर्जा तथा सञ्चालन जोखिम र आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली विषयमा एक-दिने अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
- २.१७२ परिवर्त्य तथा अपरिवर्त्य विदेशी मुद्रा कारोबार गर्ने बैंक तथा वित्तीय संस्था, मनिचेञ्जर, ट्राभल र होटलका प्रतिनिधिसँग विराटनगर, नेपालगञ्ज र धनगढीमा एक-एक दिनको अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
- २.१७३ विदेशी मुद्रा कारोबार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त होटलहरूसँग साप्ताहिक सञ्चितिको Reporting सम्बन्धमा जानकारी प्रदान गर्न अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
- २.१७४ सुकिला नोटहरु मात्र बजारमा प्रचलनमा ल्याउने उद्देश्य बमोजिम सफा नोट नीति कार्यान्वयन प्रक्रियालाई आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा पनि निरन्तरता दिइनुका साथै सर्वसाधारणलाई जानकारी दिने उद्देश्यले उपत्यका बाहिर ४ स्थानमा अन्तरक्रिया सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.१७५ बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रले उपत्यका भित्र १२ र उपत्यका बाहिर ४ गरी जम्मा १६ वटा तालिम संचालन गरेको छ । यी तालिमहरुमा बैंकका ३३० र अन्य संस्थाका ६३ गरी जम्मा ३९३ जनाको सहभागिता रहेको थियो ।
- २.१७६ विदेशी मुद्रा कारोबार गर्ने Agency Bank मध्ये CIMB Bank, Singapore का निर्देशकलाई विज्ञका रुपमा आमन्त्रण गरी जाली विदेशी मुद्राका बारेमा उपत्यका भित्रका विभिन्न बैंक/वित्तीय संस्था तथा उपत्यका बाहिरका नेपाल राष्ट्र बैंकका कार्यालयहरुबाट समेत सहभागिता गराई एक-दिने प्रशिक्षण सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.१७७ बैंकको उच्च व्यवस्थापन समेतको सहभागितामा “बैंकबाट जारी गरिने नीति तथा निर्देशन, बैंकबाट गरिने कारवाहीको प्रक्रिया आदि विषयमा अदालतमा प्रतिकक्षाको क्रममा देखिएका समस्या र समाधानका लागि अपनाउनु पर्ने सजगता” विषयक एक-दिने अन्तरक्रिया सम्पन्न गरिएको छ । त्यसैगरी, बैंकिङ कानून विषयमा राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, काठमाडौंमार्फत् छुट्टाछुट्टै अन्तरक्रिया सम्पन्न गरिएका छन् ।
- २.१७८ बैंकिङ कसूर तथा सजाय ऐन र सम्बन्धित बैंकिङ सम्बद्ध कानून अन्तर्गतका कसुर नियन्त्रण तथा अन्य दामासाहीसँग सम्बन्धित मुद्दाहरुको सम्बन्धमा देखिएका समस्या तथा समाधान सम्बन्धी विषयको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सर्वोच्च अदालतका सम्माननीय प्रधान न्यायाधीशज्यू, माननीय न्यायाधीशज्यूहरु, उच्च अदालतका माननीय मुख्य न्यायाधीशज्यूहरु र वाणिज्य इजलाससँग सम्बन्धित माननीय न्यायाधीशज्यूका लागि आधा दिने अन्तरक्रिया कार्यक्रम राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठानमार्फत् काठमाडौंमा सम्पन्न भएको छ ।
- २.१७९ यस बैंकका उपत्यका बाहिरका धनगढी, विराटनगर, जनकपुर र सिद्धार्थनगर कार्यालयहरुमा “सरकारी कारोबार निर्देशिका, २०७१ तथा राजस्व व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (RMIS)” विषयक एक दिने अनुशिक्षण कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।
- २.१८० बैंक तथा वित्तीय संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई Electronic Cheque Clearing (ECC) तथा अन्तरबैंक भुक्तानी प्रणाली (IPS) कार्यान्वयन गराउन यस बैंकका वीरगंज र सिद्धार्थनगर कार्यालयहरुमा १/१ दिने अनुशिक्षण कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ । त्यसैगरी, यस बैंकबाट हुने विदेशी मुद्राहरुको Cash in Transit गर्दा हिसाबमिलानमा देखिएका समस्याहरुका बारेमा विराटनगर र नेपालगंज कार्यालयहरुमा १/१ दिने अनुशिक्षण कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।

२.१८१ नेपाल सरकारलाई वार्षिक बजेट निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउन यस बैंकले पेश गर्ने पूर्वबजेटकालीन प्रतिवेदन तयार पार्ने क्रममा काठमाडौं लगायत देशका विभिन्न स्थानमा अन्तरक्रियाहरु सम्पन्न गरिएका छन् । त्यसैगरी, मौद्रिक नीति तर्जुमा गर्ने क्रममा सबै सरोकारवालाहरूसँग काठमाडौंमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।

अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यहरु

२.१८२ बैंकको अनुसन्धान विभागले “संघीय संरचनामा लघुवित्त सेवाको पहुँच तथा संरचना”, “नेपालमा छायाँ बैंकिङ्गको विकास र वर्तमान अवस्था”, “नेपालमा वित्तीय प्रविधि प्रयोगको वर्तमान अवस्था सम्भावना र चुनौती”, "Developing Analytical and Forecasting Model" र “दोस्रो थोक मूल्य सर्वेक्षण प्रतिवेदन” विषयक अध्ययनहरु सम्पन्न गरेको छ ।

२.१८३ यस बैंकको विराटनगर कार्यालयले “किमाथाका नाकाबाट चीनसँगको व्यापारको अवस्था तथा सम्भावना” विषयक विशेष अध्ययन सम्पन्न गरेको छ । यसैगरी, सिद्धार्थनगर कार्यालयले Tourism Scenario, Challenges and Prospects in Lumbini Area विषयमा, धनगढी कार्यालयले "Access to Financial Services in Province No. 7" विषयमा र वीरगञ्ज कार्यालयले “मकवानपुर जिल्लामा व्यावसायिक तरकारी खेतीको अवस्था तथा सम्भावनाहरु” विषयमा विशेष अध्ययन सम्पन्न गरेका छन् ।

तालिका १ : चलनचल्लीमा रहेका विभिन्न दरका नोटहरु

(रु. करोडमा)

दर	असार मसान्त					
	२०७३		२०७४		२०७५	
	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	१६.१२	०.०४	१६.११	०.०३	१६.११	०.०३
२	१८.६१	०.०५	१८.५७	०.०४	१८.५५	०.०४
५	२००.३७	०.५१	२१८.४१	०.५१	२४०.३८	०.४९
१०	३०२.५०	०.७८	३३४.४३	०.७८	३६७.३१	०.७४
२०	३७५.६२	०.९७	३९६.१३	०.९२	४५२.३९	०.९२
२५	५.७७	०.०१	५.७५	०.०१	५.७४	०.०१
५०	६६२.२३	१.७१	७३९.६२	१.७२	८५५.०४	१.७३
१००	१,१७३.४६	३.०५	१,५२५.४५	३.५४	१७२०.६१	३.४८
२५०	८.७५	०.०२	८.७५	०.०२	८.७४	०.०२
५००	९,१८९.६८	२३.८१	९,५११.३५	२२.०७	१०१३८.६०	२०.५१
१०००	२६,६६२.९०	६९.०५	३०,३२४.४३	७०.३६	३५६१५.४८	७२.०४
जम्मा	३८,६१६.०१	१००.००	४३,०९९.००	१००.००	४९,४३८.९५	१००.००

तालिका २ : नोटको सुरक्षण

(रु. करोडमा)

असार मसान्त	सुन	चाँदी	विदेशी मुद्रा र सिक्कुरिटी	जम्मा	सरकारी ऋणपत्रहरु	निष्काशित नोटको सुरक्षण	जम्मा सुरक्षणमा विदेशी मुद्रा तथा सुन चाँदीको प्रतिशत
				(१+२+३)			(४+६) × १००
				(४)			(७)
२०६३	७०.३	-	७९७५.६	८०४५.९	४१७.२	८४६३.१	९५.१
२०६४	-	-	८७३.८	८७३.८	४१७.२	९१३१.०	९५.४
२०६५	-	-	१०८७७.८	१०८७७.८	४१७.२	११२९५.०	९६.३
२०६६	-	-	१३७०३.८	१३७०३.८	४१७.२	१४१२१.०	९७.०
२०६७	-	-	१५७१२.८	१५७१२.८	४१७.२	१६१३०.०	९७.४
२०६८	-	-	१६३४४.८	१६३४४.८	४१७.२	१६७६२.०	९७.५
२०६९	-	-	१९७०७.८	१९७०७.८	४१७.२	२०१२५.०	९७.९
२०७०	-	-	२३३४६.०	२३३४६.०	-	२३३४६.०	१००.०
२०७१	-	-	२७३२५.०	२७३२५.०	-	२७३२५.०	१००.०
२०७२	-	-	३१९०८.०	३१९०८.०	-	३१९०८.०	१००.०
२०७३	-	-	३८६१६.०	३८६१६.०	-	३८६१६.०	१००.०
२०७४	-	-	४३,०९९.०	४३,०९९.०	-	४३,०९९.०	१००.०
२०७५	-	-	४९,४३८.९५	४९,४३८.९५	-	४९,४३८.९५	१००.०

तालिका ३ : बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रबाट संचालित तालिमहरू

क्र.सं.	तालिमको विषय	तह	मिति	सहभागी संख्या
1	Planning and Budgeting in NRB	Officer/Non-Officer	2074/04/32-05/01	29
2	Procurement Management & Tax Laws	Officer/Non-Officer	2074/05/21-05/23	24
3	Risk Based Supervision (Intermediate Level)	Officer	2074/05/25-05/30	25
4	Retail Payment System: Opportunities and Challenges (Intermediate Level)	Officer	2074/07/19-07/21	23
5	Risk Based Internal Auditing	Officer	2074/07/26-07/29	25
6	Pre-service	Officer	2074/09/05-09/16	10
7	Macroeconomic Management	Officer	2074/09/17-09/21	25
8	Management Development Programme	Officer	2074/09/23-09/28	25
9	Credit & Accounting System of Rural Banking	Officer/Non-Officer	2074/10/09-10/12	30
10	Fixed Assets & Inventory Management	Officer/Non-Officer	2074/11/13-11/15	25
11	Credit & Accounting System of Rural Banking	Officer/Non-Officer	2074/12/05-12/08	29
12	Issues on AML/CFT	Officer/Non-Officer	2074/12/14-12/15	25
13	Central Banking	Non Officer	2075/02/06-02/11	25
14	Risk Management in BFIs	Officer	2075/02/27-02/30	24
15	NFRS-Concept & Issues	Officer	2075/03/11-03/15	25
16	Forecasting and Modeling Techniques with E-Views	Officer	2075/03/25-03/27	24
	Total			393

तालिका ४ : वैदेशिक तालिम, सेमिनार, बैठक तथा गोष्ठीहरू

	विषय	सहभागी संख्या	आयोजक संस्था	स्थान
1	Study Visit	1	Nepal Government	Seoul, Korea
2	7th annual coin management training	2	The Royal Mint/UK	London, UK
3	Managing Capital Flows: Macroeconomics analysis Policies (MCF)	1	IMF	USA
4	Macroprudential Policies and analysis	2	SEACEN	Cambodia
5	BNM Monetary Policy Conference & BNM-IMF Summer Conference	2	BNM-AFI	Malaysia
6	External Sector Statistics	1	IMF-SARTTAC	India
7	Cooperative Governance for the BOD of Rural FI and Cooperatives	1	CICTAB	Sri Lanka
8	Cybersecurity: Safeguarding the Future for Innovative Financial Inclusion	1	BNM-AFI	Malaysia
9	Special Training Program	20	SCB-Mumbai	India
10	Anti Money Laundering for Nepal 2017	2	China Govt.	China
11	19th SEACEN-FSI Conference of the Directors of Supervision of Asia Pacific Economies & Meeting of Directors of Supervision of SEACEN	2	SEACEN	Hong Kong
12	Enterprises Risk Management	2	SEACEN	Sri Lanka
13	1st SEACEN Strategic Human Resources Conference-The Strategic Role of HR in Central Banks	1	SEACEN	Philippines
14	Seminar and in Depth Discussion Meeting at DeLaRue International Limited	2	DeLaRue	UK
15	Enterprises Risk Management	2	SEACEN	Sri Lanka
16	Banking Supervision within the Basel Framework Level II	1	DBB	Germany
17	12th SEACEN-BOJ Expert Group Seminar/Meeting on Capital Flows	1	SEACEN	Malaysia
18	17th ECB Seminar on Payment, Clearing and Settlement for Central Banks	1	European Central Bank	Germany
19	Financial Cycles and Crisis	4	SEACEN	Korea
20	SAARC Finance Coordinators Meeting	1	Bangladesh Bank	Bangladesh
21	Central Bank Seminar	3	The Zuercher Kantonbank	Switzerland
22	Managing World of virtual Finance-Fintech Regulation	3	RBI	India
23	Woman's Development through Micro-Finance	4	CICTAB	India
24	Interim Seminar	5	Bank of Korea	Korea
25	Financial Stability & Macroprudential Policies of Central Banks	1	IBFI	France
26	Annual Meeting of World Federation of Exchange	1	Nepse	Thailand
27	SEACEN High-Level Seminar & Meeting for Deputy Governors & SEACEN Policy Summit	2	SEACEN	Malaysia
28	Advanced Capital Planning & Stress Testing	4	SEACEN	Malaysia
29	Workshop on Implementing Monetary Policy	1	Bank of Indonesia	Indonesia
30	Reserve and Assets Management	1	BIS	Switzerland
31	Transforming a Central Banking	2	IBFI	France
32	Emerging Capital Flows: Macroeconomics Analysis and Policies	3	IMF-SARTTAC	India
33	WHD,USA-Technology Conference	2	WHD.Global	USA
34	AFI-Global Policy Forum	4	BNM-AFI	Egypt
35	Destruction Process of Rupee 1000	2	China Banknote	China
36	Management of Rural Financing Institutions & Cooperative for Rural Development	2	CICTAB	India
37	Financial Sector Surveillance	4	IMF-SARTTAC	India
38	Supervisory Policy Implementation	2	BIS	Switzerland
39	Banknote Managers Seminar	2	Others	France
40	Seminar on Global Symposium on Development Financial Institutions	2	BNM	Malaysia
41	Government Finance & Public Sector Debt Statistics	2	IMF-SARTTAC	India

	विषय	सहभागी संख्या	आयोजक संस्था	स्थान
42	10th annual National Asset-Liability Management Asia Conference	3	National Asset-Liability Management Asia	Singapore
43	Dealing with Problem & Near Problem Banks Including Bank Off-Site analysis and Monitoring-Early Warning Indicators	4	SEACEN	Brunei
44	Joint Learning Event on Sustainable Finance Initiative	5	IFC	Bangladesh
45	Exposure Visit	2	Denmark Govt.	Denmark
46	SEACEN Executive Committee Meeting	1	SEACEN	Myanmar
47	SEACEN-BOJ Intermediate course on Econometric Modeling & Forecasting	4	SEACEN	Mongolia
48	Portfolio Management: Current Trends in Dollar Asset Markets Course	1	Federal Reserve Bank	USA
49	Central Bank Seminar	1	..	USA
50	2017 Annual Meeting of IMF	3	IMF	USA
51	Advanced Course for Bank Examiners	4	SEACEN	Malaysia
52	Foreign Exchange Reserve & Risk Management	2	ISBC	Turkey
53	5th Annual Meeting of the IFC-LED Sustainable Banking Network	1	IFC	USA
54	Central Bank Governance	1	DBB	Germany
55	Central Bank Policy Mix: Issues, Challenges and Policy response	2	ISBC	Turkey
56	Seminar on Central Bank	1	Federal Reserve Bank	USA
57	Balance of Payment Measurement	4	SEACEN	Malaysia
58	Financial Markets and Instruments	2	ISBC	Turkey
59	Reserve Management	1	BIS	Switzerland
60	Technology Risk in Banks Including Cyber Security	4	SEACEN	Philippines
61	Financial Stability	4	BOK	Korea
62	Macro-Stress Testing II	2	IMF-STI	Singapore
63	Plenary & Working Group Meeting	2	FATF	Argentina
64	Agriculture & Rural Development through Cooperative Business Models	4	CICTAB	India
65	Exposure Visit	4	China Banknote	China
66	Inauguration and Interaction Program of GME	1	GME	Korea
67	Inauguration and Interaction Program & 20th anniversary Events of Japan IMF	2	Japan IMF/GME	Japan/Korea
68	Financial Consumer Protection	1	DBB	Germany
69	Controlling at Central Bank	1	DBB	Germany
70	Payment & Settlement	4	BOK	Korea
71	SEACEN Research Seminar on Macro-prudential Policies	1	SEACEN	Malaysia
72	Asia Forum on Reserve Management	2	Bank of Thailand	Thailand
73	22th Annual International Institute for Securities enforcement & Market Oversight	1	Nepse	USA
74	2017 APG Typologies Workshop	2	BOK	Korea
75	SARTTAC Steering Committee Meeting	2	IMF-SARTTAC	India
76	Monetary & Fiscal Policy analysis with DSGE Models	1	IMF-STI	Singapore
77	Implementation Monetary Policy-Course Level II	1	DBB	Germany
78	Observation Visit to Reserve Bank	1	RBI	India
79	Cyber Risk Workshop: Regulatory Approaches	2	IMF	USA
80	General Central Banking	30	Bank of Philippines	Philippines
81	Countering the Financing of Terrorism & the Proliferation of Weapons of Mass Destruction through Effective Asset Freezing	1	UN Office on Drugs & Crime	Sri Lanka
82	Visit to UOB Cash Processing Centre	3	UOB Bank Singapore	Singapore
83	Japanese ODA Loan Seminar for South Asian Region	1	Jaica	Japan
84	Banking Regulation-Changing Contours	2	RBI	India
85	CGF Policies, Processes and Procedures	1	AIT	Thailand
86	53rd SEACEN Governors Conference	3	SEACEN	Thailand
87	69th APRACA Executive Committee Meeting	2	APRACA	India

	विषय	सहभागी संख्या	आयोजक संस्था	स्थान
88	Islamic Banking	1	ISCB	Turkey
89	Die Destruction Process of Rs 50	2	Perum Peruri	Indonesia
90	Observation Visit	2	Monetary Authority of Bhutan	Bhutan
91	CIT's Product Launching Event	1	Access Advisory	Korea
92	Currency Verification & Processing System	3	RBI	India
93	Credit Guarantee Fund Trust for Micro & Small Enterprises	1	CGF	India
94	Stress Tests-Methods & areas of application	1	DBB	Germany
95	Study Visit	2	SICPA	Switzerland
96	Banking Supervision	1	DBB	Germany
97	Visit to IMF-SARTTAC and SBI Training Centre	1	IMF-SARTTAC	India
98	Banking Supervision	30	Bank of Philippines	Philippines
99	Collective Investment opportunities & the role of NRN people	1	NRNA	UK
100	Bank Resolution, Crisis Management and Deposit Insurance	2	BIS	Switzerland
101	Printing Process of Rs 500	5	Perum Peruri	Indonesia
102	General Central Banking	30	Bank of Philippines	Philippines
103	On-Site Banking Supervision	1	DBB	Germany
104	Ceremony & Remittance Service with Corresponding Partner NNP Korea	2	Others	Korea
105	6th Advance Programme for Central Bankers & Regulation	2	The Chinese University of Hong Kong	Hong Kong
106	Financing Small Enterprises for Rural Development	2	CICTAB	India
107	Legal Skills in Private Sector Financing	1	World Bank	Sri Lanka
108	Destruction of Origination Materials	2	Giescke & Devrient	Germany
109	FATF-Plenary & Working Group Meeting	1	FATF	France
110	High Level International Conference on New Growth Models in a Changing Global Landscape	1	IMF	Indonesia
111	7th BBVA Seminar for Public Sector Issues and Investors	2	BBVA Corporate & Investment Banking	Spain
112	Agriculture Financing and Rural Development	1	CICTAB	Bangladesh
113	International Commercial Banking	1	State Bank of Pakistan	Pakistan
114	Anti Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism	4	SEACEN	Malaysia
115	Macroeconomic Diagnostics	2	IMF-STI	Singapore
116	CPMI-Bank of Korea Regional Outreach	2	BOK	Korea
117	Asia Pacific High Level Meeting Supervision	1	BIS	Singapore
118	SEACEN Intermediate Course for Bank Examiners	4	SEACEN	Malaysia
119	15th Consumer Empowerment & Market Conduct Working Group Meeting	1	AFI	Mexico
120	17th Financial Inclusion Data Working Group Meeting	1	AFI	Mexico
121	Central Bank Governance 2018	1	IMF	UAE
122	SEACEN Leadership Master class	5	SEACEN	Indonesia
123	Conference on Deepening Financial Inclusion in South Asia	1	South Asia Micro-Entrepreneurs	Sri Lanka
124	Foreign Reserve Management	3	BOK	Korea
125	Monetary Policy, Exchange Rates and Capital Flows	1	Study Centre Gerzensee	Switzerland
126	Cloud Fest	1	Cloud Fest	Germany
127	Fin-Tech: Understanding the Technologies and their Application in the Financial Sector	4	SEACEN	Singapore
128	Egmont Group Meeting	1	Egmont Group	Argentina
129	FX, Money Markets and Commodities	5	Bloomberg Data Services	India
130	Cybercrime and Cyber security for BIMSTEC Member Countries	2	Bangladesh Bank	Bangladesh
131	SAARCFINANCE Seminar on Digital Financial Services	3	State Bank of Pakistan	Pakistan
132	Joint Learning Program-Enhanced Market Conduct Regulation & Supervision	2	AFI	Armenia

	विषय	सहभागी संख्या	आयोजक संस्था	स्थान
133	Women's Development through income Generating Activities	2	CICTAB	India
134	1st Steering Committee Meeting	2	APRACA	Thailand
135	SAARC FINANCE Database Seminar	3	SAARC FINANCE	India
136	SEACEN Foundation Course on Payment Systems Operations	4	SEACEN	Malaysia
137	SEACEN-BOJ Course on International Macro economics: Theories, Issues and Application	4	SEACEN	Malaysia
138	Understanding Derivatives Better Beyond Basics	2	RBI	India
139	Derivatives and Implications for Emerging Market Central Banks	1	ISCB	Turkey
140	National Strategies for Financial Inclusion	1	AFI	Nigeria
141	3rd Dissemination Workshop	1	APRACA	China
142	SEACEN-SARTTAC Course on Monetary Policy Strategies and Operations	4	SEACEN	Sri Lanka
143	17th Digital Financial Services Working Group Meeting	2	AFI	Jordan
144	Central Bank Accounting & Budget Management	1	Int'l Banking & Finance Institute	France
145	Forecasting Budgeting and Financial Management	5	CBSL	Sri Lanka
146	Core Elements of Banking Supervision	5	IMF-SARTTAC	India
147	Workshop & Seminar on Central Bank Policy Mix	2	Bank Indonesia	Indonesia
148	Mitigating Organizational Fraud and Forensic Auditing	5	CBSL	Sri Lanka
149	Seminar on Sectorial Financial Accounts	2	ISCB	Turkey
150	Seminar on the Construction of Cross-Border Economic Corporation	1	China Government	China
151	Resilience	1	IBFI	France
152	Wholesale Banknotes Operations & Counterfeit Detection	2	CIMB Bank	Singapore
153	Expert Panel on Big Data and Central Banking	1	DBB	Germany
154	Financial Programming and Policies	4	IMF-SARTTAC	India
155	G-24/AFI Meeting and 2018 IMF Spring Meeting	1	IMF	USA
156	Monetary Policy Framework Level I	1	DBB	Germany
157	Seminar on Internal Audit Practices at Central Banks	1	ISCB	Turkey
158	Undertaking Effective Supervisory Review & Evaluation Process	4	SEACEN	Philippines
159	Monetary Policy	4	BOK	Korea
160	8th Global Standards Proportionally(GSP) Working Group Meeting	2	AFI	Cambodia
161	12th Financial Inclusion Strategy Peer Learning Group Meeting	3	AFI	Cambodia
162	Public Procurement	1	DBB	Germany
163	SEACEN Course on Information and Communication Technology	5	SEACEN	Brunei
164	Program on Auditing Internal Services and Support Functions at a Central Bank	1	DBB	Germany
165	Interaction with UAE Exchange Dubai and Mashreq Bank	2	Mashreq Bank	UAE
166	Standing Technical Committee Meeting	2	CBSL	Sri Lanka
167	2018 SEACEN Policy Summit	2	SEACEN	Malaysia
168	Discussion and Meeting with the Senior Management	1	CIMB Bank	Singapore
169	SEACEN Springboard Leadership Course	1	SEACEN	India
170	Global Forum on Remittances, Investment and Development	2	Int'l Fund for Agri. Dev.	Malaysia
171	Cross-Boarder Position Statistics	1	IMF	USA
172	Monetary Policy and Theory	1	Study Centre Gerzensee	Switzerland
173	Technology Operations and Risk Management	3	APEC/FRTI	Philippines
174	Risk Management and Internal Audit	1	Federal Reserve Bank	USA
175	International Trade in Goods and Services	1	IMF-SARTTAC	India
176	Supervision	1	Federal Reserve Bank	USA
177	SAARCFINANCE Coordinators Meeting	1	SAARC Finance	UAE

	विषय	सहभागी संख्या	आयोजक संस्था	स्थान
178	2018 BOK-KPP Preliminary Meeting	3	BOK	Korea
179	The 2018 Banknote Conference	1	Currency Research	USA
180	Global Green Finance Leadership Program	3	IFC	China
181	Agri Value Chain Financing	2	CICTAB	India
182	SARTTAC Steering Committee Meeting	1	IMF-SARTTAC	Sri Lanka
183	Monetary and Financial Statistics	1	FCOFL,France	France
184	Legal Design of Taxation Frameworks Relevant to the Asia-Pacific Region	1	IMF-STI	Singapore
185	BOG-AAI Joint Learning Program on Financial Inclusion Data	2	AFI	Ghana
186	Implementing the International AML/CFT Standards-Enhancing Entity Transparency	1	IMF-STI	Singapore
187	18th annual International Conference on Policy Challenges for the Financial Sector	1	The World Bank Group	USA
188	SEACEN Conference of Directors of Payment and Settlement Systems	1	SEACEN	Indonesia
189	2018 Asian Regional Public Debt Management	1	ADB	Thailand
190	Financial Sector Issues	1	The World Bank Group	USA
191	Monetary Theory and Policy	2	RBI	India
192	Financial Sector Surveillance	1	IMF-STI	Singapore
193	Developing a Digital Government Payments Digitization	1	AFI	Rwanda
194	Theoretical and Practical Observation of CBPMs Mint and Coin Training	5	China Banknote	China
195	2018 AGM of BIS	1	BIS	Switzerland
196	26th MAS Banking Supervisors Training	2	MAS	Singapore
197	Micro-Financial History and Micro-Prudential Policy	2	BOK	Korea
198	Advanced Banknote Managers Course 2018	1	DeLaRue	UK
199	Portfolio analysis	1	BIS	Switzerland
200	Financial Development and Financial Inclusion	2	China-IMF	China
201	Global Meeting on Making Access Possible	2	UNCDF	USA
202	Risk Based Supervision	4	APEC/FRTI	Vietnam
203	20th SEACEN-FSI Conference of the Directors of Supervision of Asia Pacific Economies	1	SEACEN	Hong Kong
204	The Inclusion Imperative: Advancing Policies, Targets and Planes	2	FDC	Japan
205	Intermediate Modeling and Forecasting Techniques	3	SEACEN	Cambodia
206	Seminar on Central Bank Governance	2	SEACEN	Sri Lanka
207	IFRS Training	1	China Accounting Standard Committee	China
208	Central Bank Policy Mix: Issues, Challenges and Policy response	1	ISCB	Turkey
209	Training on Technological Innovations and Strengthening Resilience of Payment System to Cybercrimes	4	SEACEN	Indonesia
210	Asia Reserve Managers Exchange	3	Standard Chartered Bank	Singapore
211	Seminar on Formulation and Implementation of monetary Policy in Euro Area	2	European Central Bank	Germany
212	40th Meeting of SEACEN Directors of Research & Monetary Policy & High Level Seminar	1	SEACEN	Malaysia
213	Advanced Course for Bank Examiners	4	SEACEN	Mongolia
214	Value Chain Development	1	MoAD Nepal	Indonesia
215	2018 Seminar on Anti-Money Laundering Measures and Practices for Nepal	1	China Government	China
	Total	538		

तालिका ५ : काठमाडौं उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरूबाट आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा भएको तोडा चलान एवम् विदेशी मुद्रा खरिद-बिक्री कारोबारको विवरण

क्र. सं.	कार्यालय	तोडा चलान एवम् दाखिला								विदेशी मुद्रा खरिद बिक्री					
		(रु. करोडमा)				भा.रु. (ने. रु. करोडमा)				अन्य विदेशी मुद्रा			भा. रु.		
		तोडा चलान			तोडा दाखिला*		तोडा चलान		तोडा दाखिलाβ		(ने. रु. करोडमा)		(ने. रु. करोडमा)		
		नोटकोष संख्या+	पटक	रकम रु	पटक	रकम	पटक	रकम	पटक	रकम	खरिद	मौज्दात@	खरिद	बिक्री#	मौज्दात@
१.	विराटनगर	१२	१०३	३३९३.००	१६	१३०.९४	१४	३२.८०	०	०	२६.३१	१०.३५	०	८८.८०	१४३.७९
२.	जनकपुर	५	५१	१३२०.००	२	५.०५	२	०.९६	-	-	२६.६७	५.४८	-	२६.१२	९१.३६
३.	वीरगञ्ज	४	२५	९२९.१८	८	४३५.३९	२	०.३२	०	०	६.३६	३.९२	०.०२	२५.३२	१८८.७२
४.	पोखरा	८	७४	२२३२.००	७	१२.२९	०	०	०	०	२४०.८०	४.८५	०.१९	२५.८९	५४.९५
५.	सिद्धार्थनगर	७	७६	२२६५.००	१०	१४.२७	०	०	२	१४४.००	६९.२१	५.८०	२.५६	३८.५६	१४४.८०
६.	नेपालगञ्ज	१३	६१	१४०८.७५	१८	५९०.६७	०	०	१	४८.००	४.४३	६.१५	०.१७	२३.६१	८०.१५
७.	धनगढी	९	५५	१३६७.००	१४	५२४.९८	०	०	०	०	५.७२	१.१४	१.००	३४.५२	६३.८६
	कुल	५८	४४५	१२९१४.९३	७५	१७१३.५९	१८	३४.०८	३	१९२.००	३७९.५०	३७.६९	३.९४	२६२.८२	७६७.६३

+ कार्यालय अन्तर्गतको नोटकोष संख्या ।

* नोटकोष रहेका बैंक शाखाहरूबाट उक्त कोषबाटै दाखिला हुन आएको रकम मात्र ।

कार्यालयबाट ग्राहकहरूलाई बिक्री गरेको रकम मात्र ।

@ अन्य कार्यालयहरूमा रकमान्तर गरी २०७५ असार मसान्तको बाँकी मौज्दात ।

β भा.रु. दाखिला भन्नाले ने.रा. बैंक बैकिङ्ग कार्यालयबाट विभिन्न मितिमा प्राप्त भा.रु. ।

अनुसूची २.१ : “क”, “ख” र “ग” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएका निर्देशनहरू

- (१) संघीय संरचना बमोजिमको स्थानीय, प्रादेशिक वा संघीय तहको पदाधिकारीमा निर्वाचित व्यक्तिहरू यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त संस्थामा सञ्चालक रहँदा संस्थागत सुशासनको पक्ष कमजोर हुने हुँदा त्यस्ता पदाधिकारीहरूले पदमा बहाल रहूजेल बैंक तथा वित्तीय संस्थाको सञ्चालक समितिमा प्रतिनिधित्व गर्न नपाउने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (२) बैंक तथा वित्तीय संस्थाले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ मा भएको व्यवस्था बमोजिम आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को वाह्य लेखापरीक्षण गरी वित्तीय विवरण सार्वजनिक गर्दाको अवस्थासम्ममा यस बैंकले तोकेको न्यूनतम चुक्ता पूँजी सम्बन्धी विवरण लेखा सम्बन्धी टिप्पणी (Notes to Accounts) मा स्पष्ट रूपमा खुलाउनु पर्नेछ । आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को वाह्य लेखापरीक्षण गरी सार्वजनिक गरेको वित्तीय विवरण लेखा सम्बन्धी टिप्पणी (Notes to Accounts) मा तोकिए बमोजिमको न्यूनतम चुक्ता पूँजी पुगेको व्यहोरा उल्लेख नभएका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई कारबाही गरिने व्यवस्था गरिएको छ । साथै, तोकिए बमोजिमको न्यूनतम चुक्ता पूँजी नपुऱ्याउने बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको हकमा यस बैंकबाट बाध्यकारी मर्जर वा प्राप्त (Merger/Acquisition) को प्रक्रियामा जान निर्देशन दिइने व्यवस्था समेत गरिएको छ ।
- (३) कुनै पनि बैंक खातामा सम्बन्धित खाता सञ्चालक बाहेक अन्य कुनै व्यक्तिले रु. १ लाखभन्दा बढी रकम नगदै जम्मा गर्न आएमा रकम जम्मा गर्ने व्यक्तिको पहिचान खुल्ने कागजात लिई नगद जम्मा गर्नुको प्रयोजन समेत खुलाउनु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (४) समस्याग्रस्त अवस्थाबाट मुक्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू एवम् रिजोलुसनको प्रक्रियामा रहेका संस्थाहरूको तोकिएको न्यूनतम चुक्ता पूँजी पुऱ्याउने समयवधि लगायतका विषयका सम्बन्धमा देहायबमोजिमको नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ ।
 - क) २०७४ असार मसान्तसम्ममा समस्याग्रस्त अवस्थाबाट मुक्त भइसकेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले २०७६ असार मसान्तभित्र तोकिए बमोजिमको चुक्ता पूँजी पुऱ्याउनु पर्ने ।
 - ख) समस्याग्रस्त घोषणा भई रिजोलुसन प्रक्रियामा रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले यस बैंकबाट तोकिएको न्यूनतम चुक्ता पूँजीको कम्तीमा २५ प्रतिशत (Call in Advance समेत) पूरा गरी न्यूनतम पूँजीकोष अनुपात समेत कायम गरी समस्याग्रस्त अवस्थाबाट मुक्त भएमा त्यस्तो अवस्थाबाट मुक्त भएको मितिले २ वर्षभित्रमा तोकिए बमोजिमको चुक्ता पूँजी पुऱ्याउनु पर्ने ।
 - ग) यस बैंकबाट जारी गरिएका विभिन्न निर्देशनहरू मध्ये कर्जा र प्राथमिक पूँजी निक्षेप अनुपात (CCD Ratio) र प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र एवम् विपन्न वर्गमा प्रवाह गर्नुपर्ने गरी तोकिएको न्यूनतम कर्जा अनुपातमा आवश्यकता तथा औचित्यताको आधारमा छुट दिन सकिने ।
- (५) नेपाल सरकारबाट स्वीकृत “भूकम्प पीडितहरूको घर निर्माणका लागि सामूहिक लगानीमा निर्व्याजी ऋण उपलब्ध गराउने कार्यविधि, २०७४” कार्यान्वयनका लागि बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई परिपत्र जारी गरिएको छ ।
- (६) ‘क’, ‘ख’ र ‘ग’ वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूलाई जारी गरिएको एकीकृत निर्देशन, २०७४ को इ.प्रा. निर्देशन नं. ५/०७४ लाई खारेज गरी यस बैंकले जारी गरेको Risk Management Guidelines को व्यवस्था समेत समावेश गरी जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धमा नयाँ इ.प्रा. निर्देशन नं. ५/०७४ लागू गरिएको छ ।
- (७) आर्थिक वर्ष २०७४/७५ देखि “क” वर्गका वाणिज्य बैंकहरूले आफ्नो वित्तीय विवरण Nepal Financial Reporting Standard (NFRS) बमोजिम तयार गर्नुपर्ने गरी नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ ।
- (८) विगतमा विशेष व्यवस्था अन्तर्गत एक जिल्लामा मात्र कार्यक्षेत्र रहने गरी इजाजतपत्र प्रदान गरिएका वित्तीय संस्थाहरूको पूँजी वृद्धि सम्बन्धमा देहाय बमोजिमको नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ ।
 - क) बैंक/वित्तीय संस्था संस्थापना एवम् वित्तीय कारोबार गर्ने इजाजतपत्र सम्बन्धी नीतिगत एवम् प्रक्रियागत व्यवस्था, २०६३ मा रहेको संस्थापना सम्बन्धी विशेष व्यवस्था बमोजिम एक जिल्ला

कार्यक्षेत्र रहने गरी स्थापना भएका “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरूले तोकिएको न्यूनतम चुक्ता पूँजी २०७६ पुस मसान्तभित्र कायम गर्नुपर्ने ।

- ख) यस व्यवस्था बमोजिम तोकिएको समयावधिभित्र चुक्ता पूँजी कायम नगर्ने वित्तीय संस्थाहरूलाई तोकिएबमोजिम कारवाहीहरू गर्ने ।
- (९) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा आर्थिक सहायता, चन्दा वा अन्य कुनै पनि प्रकारको शुल्क वा वित्तीय योगदान गरेको आधारमा मात्र सोको प्रतिफल स्वरूप कुनै पनि विदेशी निकायबाट पुरस्कार वा सम्मान ग्रहण गर्न नपाइने, विदेशी निकायबाट पुरस्कार वा सम्मान ग्रहण गर्नुपर्दा यस बैंकको पूर्व स्वीकृति लिनुपर्ने र पुरस्कार वा सम्मान ग्रहण गर्ने प्रयोजनार्थ भ्रमण गर्ने बैंकका पदाधिकारीको भ्रमण लगायतको खर्च मितव्ययी हुनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (१०) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संचालक समितिका अध्यक्ष, सदस्य र प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको विदेश भ्रमणका सम्बन्धमा भ्रमणको उद्देश्य, उपयोगिता लगायतका पक्षहरूमा सम्बन्धित संस्थाको संचालक समितिबाट निर्णय भएको हुनुपर्ने, संस्थाको कामसँग सम्बन्धित विषयमा विदेश भ्रमणमा जानु पर्दा भ्रमण गरिने मुलुक, भ्रमणमा जाने पदाधिकारीको नाम, भ्रमण अवधि, भ्रमणको विषय, भ्रमण गर्दा लाग्ने खर्च एवम् सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त संस्थालाई हुने लाभ समेतको विश्लेषण गर्नुपर्ने र विदेश भ्रमण कार्यक्रम मितव्ययी हुने गरी सम्पन्न गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (११) यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त संस्थामा संस्थागत सुशासन कायम गर्नका लागि कुनै संस्थामा कार्यरत प्रमुख कार्यकारी अधिकृत जुनसुकै कारणले आफ्नो सेवाबाट निवृत्त भएपछि कम्तिमा ६ महिना अवधि पूरा गरेपछि मात्र यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त अर्को कुनै पनि संस्थामा प्रमुख कार्यकारी अधिकृत हुन पाउनेछ । साथै, इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत आफ्नो पदावधि समाप्त नहुँदै जुनसुकै कारणबाट हटेमा त्यस्तो व्यक्ति पुनः सोही कार्यकाल वा ६ महिना नपुगी सोही इजाजतपत्रप्राप्त संस्थामा संचालक हुन नपाउने व्यवस्था गरिएको छ । त्यसैगरी, कुनै एउटा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थामा संचालक रहेको व्यक्तिसंचालक पदबाट जुनसुकै कारणबाट हटेमा कम्तिमा ६ महिनाको समय व्यतीत नभई अर्को कुनै पनि इजाजतपत्रप्राप्त संस्थामा संचालक हुन नपाउने । तर, स्वतन्त्र संचालकको हकमा यो व्यवस्था लागू नहुने । साथै, इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको कुनै संचालक आफ्नो पदावधि समाप्त नहुँदै जुनसुकै कारणबाट हटेमा त्यस्तो व्यक्ति पुनः सोही कार्यकालभित्र सोही इजाजतपत्रप्राप्त संस्थामा संचालक पदमा निर्वाचित वा मनोनित हुन नपाउने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (१२) नेपाल सरकारबाट स्वीकृत “आगलागी एवम् वाढी तथा ढुवानबाट पीडित घरपरिवारलाई आवासीय घर पुनर्निर्माण र व्यवसाय पुनः संचालनका लागि प्रदान गरिने पुनरकर्जा कार्यविधि, २०७४” कार्यान्वयनका लागि बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई परिपत्र जारी गरिएको छ ।
- (१३) बोलकबोल (Bidding) को आधारमा संकलन हुने संस्थागत मुद्दति निक्षेपको हकमा प्रकाशित ब्याजदर ३ महिनासम्म परिवर्तन गर्न नपाइने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (१४) बैंकिङ सेवा तथा कारोबारलाई थप सरल तथा सहज बनाउन ग्राहकलाई पायक पर्ने अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूका जुनसुकै शाखामा नगद जम्मा गरी आफ्नो बैंक तथा वित्तीय संस्थाको खातामा र सेवा प्रदायक संस्थाको खातामा भूक्तानी (Utility Payment) गर्दा NCHL-IPS प्रणालीमार्फत् रकम जम्मा गर्न इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले कम्तिमा यस बैंकबाट तोकिएको विषयहरू समावेश गरी आन्तरिक प्रक्रियागत व्यवस्था लागू गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (१५) “व्यवसायिक कृषि तथा पशुपन्छी कर्जामा प्रदान गरिने अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३” मा रहेको ब्याजको दर १० प्रतिशतलाई संशोधन गरी यस्तो कर्जामा बैंक तथा वित्तीय संस्थाले ऋणीबाट आधार दर बमोजिम बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट निर्धारण हुने ब्याजदरमा कर्जा प्रवाह गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (१६) कर्जा/स्रोत परिचालन अनुपात (CCD Ratio) को गणना तथा अनुगमन दैनिक रूपमा गरिने र त्यसैको आधारमा हर्जाना लगाइने सम्बन्धी व्यवस्थालाई परिमार्जन गरी मासिक औसत आधारमा त्यस्तो अनुपात नाघेमा हर्जाना लगाइने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (१७) यस बैंक समक्ष तोकिएका स्थानीय तहमा शाखा स्थापना गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेका वाणिज्य बैंकहरूले न्यूनतम् पूर्वाधार पुगेका स्थानहरूमा चालु आर्थिक वर्षभित्रै शाखा कार्यालय स्थापना गरिसक्नु पर्नेछ ।

- स्थानीय तहमध्ये बैकिङ सुविधा नपुगेका र २०७४ पुस मसान्तसम्ममा वाणिज्य बैकहरुबाट शाखा कार्यालय खोल्ने प्रतिबद्धता समेत प्राप्त हुन बाँकी रहेका स्थानीय तहमध्ये कुनै दुई तहमा शाखा कार्यालय खोलेमा मात्र वाणिज्य बैकहरुलाई काठमाडौं महानगरपालिका तथा ललितपुर महानगरपालिकाभित्र एउटा शाखा कार्यालय खोल्न स्वीकृति प्रदान गरिने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (१८) २०७५ असोज मसान्तपश्चात् आर्थिक वर्षको कुनै समयमा औसत व्याजदर अन्तर ५ प्रतिशत भन्दा बढी हुने “क”, “ख” र “ग” वर्गका ईजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुलाई देहाय बमोजिमको सबै कारवाही गरिने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (क) वाणिज्य बैकको शाखा कार्यालय नभएका स्थानीय तह बाहेकका स्थानमा शाखा विस्तार गर्न रोक लगाउने,
- (ख) भूकम्प पीडितलाई प्रदान गरिने बाहेकका पुनरकर्जा सुविधा प्रदान नगर्ने र
- (ग) सो आर्थिक वर्षको बोनस सेयरको कर प्रयोजन बाहेकका नगद लाभांश घोषणा तथा वितरण गर्न रोक लगाउने ।
- (१९) राष्ट्रिय स्तर बाहेकका “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरुको कार्यक्षेत्र तथा न्यूनतम चुक्ता पूँजी जिल्लागत रूपमा तोक्ने गरिएकोमा सोलाई संशोधन गरी प्रदेशको आधारमा तोकिएको छ ।
- (२०) बैक तथा वित्तीय संस्थाहरुले Margin Lending प्रकृतिको कर्जा प्रवाह गर्दा आफ्नो प्राथमिक पूँजी (Core Capital) को बढीमा ४० प्रतिशत बराबरको रकमसम्म मात्र कर्जा प्रवाह गर्न सकिने व्यवस्था कायम गरिएको छ । साथै, एउटा सूचीकृत कम्पनीको सेयरको हकमा आफ्नो प्राथमिक पूँजी (Core Capital) को बढीमा २५ प्रतिशतसम्म प्रवाह गर्न सकिने विद्यमान व्यवस्थालाई संशोधन गरी १० प्रतिशतमा ननाघ्ने गरी मात्र कर्जा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था कायम गरिएको छ ।
- (२१) हायरपचेज कर्जा प्रदान गर्ने अनुमतिप्राप्त संस्थालाई बैक तथा वित्तीय संस्थाले सवारी साधन, मेशिनरी जस्ता स्थिर सम्पत्ति धितो लिई सोको खरिद मूल्यको ५० प्रतिशतसम्म कर्जा प्रदान गरी सम्पत्तिको पूरा मूल्यको बीमा गरेको अवस्थामा सहवित्तीयकरण आवश्यक नपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (२१) घर जग्गा तथा रियल स्टेटको सुरक्षणमा प्रवाह हुने कर्जाको रकम धितो सुरक्षणमा राखिएको घरजग्गा तथा रियल स्टेट सम्पत्तिको विद्यमान ५० प्रतिशतको Loan to Value Ratio लाई परिमार्जन गरी काठमाडौं उपत्यकाको हकमा यस्तो अनुपात ४० प्रतिशत कायम गरिएको छ । त्यसैगरी, आवासीय घर कर्जा (Residential Real Estate) को हकमा यस्तो Loan to Value Ratio लाई परिमार्जन गरी काठमाडौं उपत्यकाका लागि ५० प्रतिशत कायम गरिएको छ ।
- (२२) व्यक्तिगत आवासीय घर कर्जाको सीमा रकम रु. १ करोडबाट बढाई रु. १ करोड ५० लाख कायम गरिएको छ ।
- (२३) प्राकृतिक व्यक्तिलाई व्यक्तिगत प्रयोजनका लागि सवारी साधन खरिद गर्न कर्जा प्रवाह गर्न सकिने सीमा सो सवारी साधनको मूल्यको अधिकतम ५० प्रतिशतसम्म मात्र रहेकोमा सोलाई संशोधन गरी ६५ प्रतिशतसम्म कायम गरिएको छ ।
- (२४) विपन्न वर्गमा प्रत्यक्ष रूपमा प्रवाहित २ प्रतिशतसम्मको कर्जा, “युवाहरुलाई व्यावसायिक कृषि कर्जामा प्रदान गरिने व्याज अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७१” बमोजिम प्रवाहित थप कर्जा र उत्पादनशील (कृषि, उर्जा, पर्यटन र घरेलु तथा साना उद्यम) क्षेत्रतर्फ प्रवाहित कर्जा तथा सापट रकमको बढीमा ५० प्रतिशतसम्मको रकमलाई कर्जा र प्राथमिक पूँजी निक्षेप अनुपात गणना गर्दा कर्जाबाट घटाउन सकिने व्यवस्था खारेज गरिएको छ ।
- (२५) सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैक खातामार्फत् उपलब्ध गराई सबै नेपालीको बैक खाता खोल्ने नेपाल सरकारको अभियानमा सहयोग पुऱ्याउन बैक तथा वित्तीय संस्था नभएका गाउँपालिकाहरुमा शाखा खोली हालसम्म खाता नभएका नेपाली नागरिकहरुको खाता आर्थिक वर्ष २०७४/७५ भित्र खोलेमा सम्बन्धित बैक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई प्रति २५०० खाता बराबर रु. १ करोड निर्व्याजी सापटी एक वर्षको लागि उपलब्ध गराइने व्यवस्था गरिएको छ ।

- (२६) संघीय संरचना अनुसार तय भएका ७५३ स्थानीय तहमध्ये २०७४ असार मसान्तसम्म वाणिज्य बैंकको शाखा नरहेका स्थानीय तहमा वाणिज्य बैंकले अनिवार्य रूपले शाखा स्थापना गरी २०७५ असार मसान्तसम्ममा संचालनमा ल्याइसक्नु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ । वाणिज्य बैंकलाई यस व्यवस्था बमोजिम खुलेको प्रत्येक ५ शाखा कार्यालय बराबर काठमाडौं उपत्यकाभित्र जुनसुकै स्थानमा एक शाखा कार्यालय खोल्न स्वीकृति प्रदान गरिने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (२७) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूले मुद्दती निक्षेप खाता खोल्ने ग्राहकलाई सो मुद्दती निक्षेप रसिदको धितोमा कर्जा प्रदान गर्दा त्यस्तो कर्जामा लाग्ने ब्याजदर मुद्दती निक्षेपमा प्रदान गरिएको ब्याजदरमा के कति प्रतिशत बिन्दुले थप गरी तय गरिने हो वा आधार दरका आधारमा तय गर्ने हो भने के कति प्रिमियम थप गरी तय गरिने हो, सो सम्बन्धमा सम्बन्धित ग्राहकलाई मुद्दती निक्षेप खाता खोल्दाकै वखत जानकारी दिई निजको लिखित सहमति लिनुपर्ने र यसरी ग्राहकले सहमति जनाएको भन्दा फरक ढंगले त्यस्तो कर्जाको ब्याजदर कायम गर्न नपाइने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (२८) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको कुल निक्षेपमा संस्थागत निक्षेपको अंशलाई ५० प्रतिशतबाट घटाई ४५ प्रतिशत कायम गरिएको छ ।
- (२९) तोकिएका उत्पादनशील क्षेत्र कर्जा सम्बन्धी व्यवस्थालाई परिमार्जन गरी प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्र नामाकरण गरिएको छ । साथै, “क” वर्गका वाणिज्य बैंकले प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रमा प्रवाह गर्नुपर्ने न्यूनतम २० प्रतिशतको सीमालाई बढाई २५ प्रतिशत कायम गरिएको छ । साथै, निर्यातमूलक, मभौला, औषधी उत्पादन, सिमेन्ट र गार्मेन्ट उद्योगलाई समेत प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ ।
- (३०) फरक ढंगले सक्षम र साक्षर नभएका व्यक्तिलाई विशेष प्राथमिकता दिई सहज रूपले बैंकिङ सुविधा उपलब्ध गराउन बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले त्यस्ता ग्राहकहरूलाई विशेष काउण्टर तोक्यो सेवा दिनुपर्ने र बैंक तथा वित्तीय संस्थाले आपसमा समन्वय गरी फरक ढंगले सक्षम व्यक्तिहरूलाई सम्भव भएसम्म सरल हुने किसिमको एटिएम सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था कायम गरिएको छ ।
- (३१) बैंक तथा वित्तीय संस्थाले कम्तीमा वरिष्ठ व्यवस्थापक वा सो भन्दा माथिको अधिकारीलाई गुनासो सुन्ने अधिकारी तोक्नु पर्ने र त्यस्तो अधिकारी तोकिएको सम्बन्धमा सार्वजनिक जानकारी दिनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (३२) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले एक आर्थिक वर्षभरी ग्राहकबाट प्राप्त भएको गुनासो र सुनवाई भएको गुनासोको संख्यात्मक विवरण आर्थिक वर्ष समाप्त भएको १५ दिनभित्र यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नुका साथै आफ्नो वार्षिक प्रतिवेदनमा समेत प्रकाशन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (३३) पर्याप्त सुरक्षण लिई प्रति ग्राहक बढीमा रु. १० लाखसम्म प्रवाह भएको सुनचाँदी कर्जालाई असल वर्गमा वर्गीकरण गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- (३४) पर्यटन क्षेत्रको परिभाषालाई औद्योगिक व्यवसाय ऐनमा परिभाषित गरिए बमोजिम संशोधन गरिएको छ तथा केवलकारलाई पर्यटन क्षेत्र अन्तर्गत समावेश गरिएको छ ।
- (३५) बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को शुरुदेखि लागू हुने गरी यस बैंकले तोकिएको Uniform Chart of Accounts जारी गरिएको छ ।
- (३६) बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूका लागि यस बैंकले तोकिएको बमोजिमको Guideline on Environmental & Social Risk Management (ESRM) for Banks and Financial Institutions जारी गरिएको छ ।
- (३७) “क” वर्गका वाणिज्य बैंकहरूले Nepal Financial Reporting Standards (NFRSs) बमोजिम वित्तीय विवरण तयार गर्दा हालको वित्तीय विवरणको ढाँचा खारेज गरी NFRS बमोजिमको वित्तीय विवरणको ढाँचा जारी गरिएको छ ।

अनुसूची २.२ : स्थलगत निरीक्षण गरिएका वाणिज्य बैंकहरु

क्र.सं.	वाणिज्य बैंकहरुको नाम
१.	सिभिल बैंक लि.
२.	नेपाल बैंक लि.
३.	नबिल बैंक लि.
४.	नेपाल इन्भेष्टमेण्ट बैंक लि.
५.	नेपाल बंगलादेश बैंक लि.
६.	माछापुच्छ्रे बैंक लि.
७.	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि.
८.	सेन्चुरी कमर्सियल बैंक लि.
९.	सिद्धार्थ बैंक लि.
१०.	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि.
११.	ग्लोबल आईएमई बैंक लि.
१२.	एभरेष्ट बैंक लि.
१३.	प्रभु बैंक लि.
१४.	हिमालयन बैंक लि.
१५.	स्ट्याण्डर्ड चार्टर्ड बैंक लि.
१६.	एनसीसी बैंक लि.
१७.	सानिमा बैंक लि.
१८.	नेपाल बंगलादेश बैंक लि.

अनुसूची २.३ : समष्टिगत निरीक्षण गरिएका विकास बैंकहरु

(क) स्थलगत निरीक्षण

१	गण्डकी विकास बैंक लिमिटेड	१४	कञ्चन डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड
२	गरिमा विकास बैंक लिमिटेड	१५	मिसन डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड
३	कैलाश विकास बैंक लिमिटेड	१६	मितेरी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड
४	कामना सेवा विकास बैंक लिमिटेड	१७	नेपाल कम्युनिटी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड
५	महालक्ष्मी विकास बैंक लिमिटेड	१८	पूर्णमा विकास बैंक लिमिटेड
६	ओम डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	१९	सहयोगी विकास बैंक लिमिटेड
७	टुरिजम डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	२०	सप्तकोशी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड
८	लुम्बिनी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	२१	सिन्धु विकास बैंक लिमिटेड
९	भार्गव विकास बैंक लिमिटेड	२२	तिनाउ डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड
१०	शाइन रेसुङ्गा डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	२३	वेस्टर्न डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड
११	ग्रिन डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	२४	हाम्रो विकास बैंक लिमिटेड
१२	एक्सेल डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	२५	सालपा डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड
१३	कन्काइ विकास बैंक लिमिटेड		
जोखिममा आधारित समष्टिगत निरीक्षण			
१	ज्योति विकास बैंक लिमिटेड		
Follow up निरीक्षण (समष्टिगत)			
१	देव विकास बैंक लिमिटेड	५	कावेली विकास बैंक लिमिटेड
२	सांग्रिला डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	६	सहारा विकास बैंक लिमिटेड
३	मुक्तिनाथ विकास बैंक लिमिटेड	७	कर्णाली डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड
४	कर्पोरेट डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड		

(ख) विशेष निरीक्षण

१	कामना सेवा विकास बैंक लिमिटेड	७	सहारा विकास बैंक लिमिटेड
२	ओम डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	८	शाइन रेसुङ्गा डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड
३	गण्डकी विकास बैंक लिमिटेड	९	मिसन डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड
४	ग्रीन डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	१०	कैलाश विकास बैंक लिमिटेड
५	मिसन डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड	११	सिन्धु विकास बैंक लिमिटेड
६	शाइन रेसुङ्गा डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड		

(ग) अनुगमन निरीक्षण

१	कामना सेवा विकास बैंक लिमिटेड	२	ओम डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड
---	-------------------------------	---	----------------------------

अनुसूची २.४ : बजार निर्माताको इजाजतप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु

क्र.सं.	बैंक तथा वित्तीय संस्थाको नाम
१.	मेगा बैंक नेपाल लि.
२.	लक्ष्मी बैंक लि.
३.	सिभिल बैंक लि.
४.	नविल बैंक लि.
५.	सिटिजन्स बैंक इण्टरनेशनल लि.
६.	सिद्धार्थ बैंक लि.
७.	बैंक अफ काठमाण्डू लि.
८.	प्रभु बैंक लि.
९.	सन्राइज बैंक लि.
१०.	सेञ्चुरी कमर्सियल बैंक लि.
११.	नेपाल बंगलादेश बैंक लि.
१२.	एनएमबि बैंक लि.
१३.	सानिमा बैंक लि.
१४.	जनता बैंक नेपाल लि.
१५.	कृषि विकास बैंक लि.
१६.	माछापुच्छ्रे बैंक लि.
१७.	एनआईसी एशिया बैंक लि.
१८.	नेपाल इन्भेष्टमेण्ट बैंक लि.

क्र.सं.	बैंक तथा वित्तीय संस्थाको नाम
१९.	ग्लोबल आईएमई बैंक लि.
२०.	प्राइम कमर्सियल बैंक लि.
२१.	कुमारी बैंक लि.
२२.	एक्सेल डेभलपमेण्ट बैंक लि.
२३.	सहयोगी विकास बैंक लि.
२४.	कैलाश विकास बैंक लि.
२५.	देव विकास बैंक लि.
२६.	सांग्रिला डेभलपमेण्ट बैंक लि.
२७.	ओम डेभलपमेण्ट बैंक लि.
२८.	भार्गव विकास बैंक लि.
२९.	महालक्ष्मी विकास बैंक लि.
३०.	सेण्ट्रल फाइनान्स लि.
३१.	गुहेश्वरी मर्चेण्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लि.
३२.	आईसीएफसी फाइनान्स लि.
३३.	जेविल्स फाइनान्स लि.
३४.	गुडविल फाइनान्स लि.
३५.	श्री इन्भेष्टमेण्ट एण्ड फाइनान्स कम्पनी लि.
३६.	नागरिक लगानी कोष

**अनुसूची २.५ : वैदेशिक रोजगार बचतपत्रको बिक्री एजेण्टको कार्य गर्न
इजाजतप्राप्त बैंक तथा रेमिट्यान्स कम्पनीहरु**

क्र. सं.	बैंक तथा रेमिट्यान्स कम्पनीहरुको नाम	ठेगाना
१.	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लिमिटेड	कमलादी, काठमाडौं
२.	एनएमबी बैंक लिमिटेड	बबरमहल, काठमाडौं
३.	नबिल बैंक लिमिटेड	दरबारमार्ग, काठमाडौं
४.	माछापुच्छ्रे बैंक लिमिटेड	लाजिम्पाट, काठमाडौं
५.	प्रभु बैंक लिमिटेड	बबरमहल, काठमाडौं
६.	सनराइज बैंक लिमिटेड	गैह्रघारा, काठमाडौं
७.	सिद्धार्थ बैंक लिमिटेड	हात्तिसार, काठमाडौं
८.	सानिमा बैंक लिमिटेड	नक्साल, काठमाडौं
९.	सेञ्चरी कमर्सियल बैंक लिमिटेड	पुतलीसडक, काठमाडौं
१०.	प्रभु मनि ट्रान्सफर प्रा.लि.	लैनचौर, काठमाडौं
११.	सिटी एक्सप्रेस मनि ट्रान्सफर	घण्टाघर, काठमाडौं
१२.	आईएमई लिमिटेड	पानीपोखरी, काठमाडौं
१३.	सेवा रेमिट प्रा.लि.	कुलेश्वर, काठमाडौं

अनुसूची २.६ : संचालक समिति

(२०७५ असार मसान्त)

डा. चिरंजीवि नेपाल, गभर्नर	अध्यक्ष
डा. राजन खनाल, सचिव, अर्थ मन्त्रालय	सदस्य
श्री चिन्तामणि सिवाकोटी, डेपुटी गभर्नर	सदस्य
श्री शिवराज श्रेष्ठ, डेपुटी गभर्नर	सदस्य
प्रा. डा. श्रीराम पौड्याल	सदस्य
श्री रामजी रेग्मी	सदस्य
डा. सुबोधकुमार कर्ण	सदस्य

अनुसूची २.७ : विशिष्ट श्रेणी र प्रथम श्रेणी अधिकृतहरुको नामावली

(२०७५ असार मसान्त)

अधिकृत विशिष्ट		
१.	श्री नारायणप्रसाद पौडेल	कार्यकारी निर्देशक, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग
२.	श्री नरबहादुर थापा	कार्यकारी निर्देशक, अनुसन्धान विभाग
३.	श्री जनकबहादुर अधिकारी	कार्यकारी निर्देशक, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग
४.	श्री भिष्मराज ढुंगाना	कार्यकारी निर्देशक, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग
५.	श्री लक्ष्मीप्रपन्न निरौला	कार्यकारी निर्देशक, मुद्रा व्यवस्थापन विभाग
६.	डा. शंकरप्रसाद आचार्य	कार्यकारी निर्देशक, भुक्तानी प्रणाली विभाग
७.	श्री महेश्वरलाल श्रेष्ठ	कार्यकारी निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
८.	श्री भुवन कँडेल	कार्यकारी निर्देशक, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
९.	डा. नेफिलमातङ्ग मास्के	कार्यकारी निर्देशक, गभर्नरको कार्यालय
१०.	श्री उपेन्द्रकुमार पौडेल	कार्यकारी निर्देशक, जनशक्ति व्यवस्थापन विभाग
११.	डा. भुवनेशप्रसाद पन्त	कार्यकारी निर्देशक, राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभाग
१२.	श्री नीलम ढुंगाना (तिम्सिना)	कार्यकारी निर्देशक, आन्तरिक लेखापरीक्षण विभाग
१३.	श्री भलक शर्मा आचार्य	कार्यकारी निर्देशक, बैंकिङ कार्यालय
१४.	श्री देवकुमार ढकाल	कार्यकारी निर्देशक, वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग
१५.	श्री मुकुन्दकुमार क्षेत्री	कार्यकारी निर्देशक, सामान्य सेवा विभाग
१६.	श्री पिताम्बर भण्डारी	कार्यकारी निर्देशक, संस्थागत योजना विभाग
१७.	श्री सुनिल उदास	कार्यकारी निर्देशक, वित्त व्यवस्थापन विभाग
अधिकृत प्रथम		
१८.	श्री ऋषिकेश भट्ट	निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
१९.	श्री प्रदीपराज पौड्याल	निर्देशक, अनुसन्धान विभाग
२०.	डा. गुणाकर भट्ट	निर्देशक, अनुसन्धान विभाग
२१.	श्री नरेश शाक्य	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, जनकपुर कार्यालय
२२.	श्री सुमनकुमार अधिकारी	निर्देशक, संस्थागत योजना विभाग
२३.	डा. प्रकाशकुमार श्रेष्ठ	निर्देशक, अनुसन्धान विभाग
२४.	श्री बमबहादुर मिश्र	निर्देशक, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग
२५.	श्री सरिता भट्ट (अधिकारी)	निर्देशक, बैंकिङ कार्यालय

२६.	श्री रेवतीप्रसाद नेपाल	निर्देशक, भुक्तानी प्रणाली विभाग
२७.	श्री रामु पौडेल	निर्देशक, वित्तीय जानकारी इकाई
२८.	श्री विश्रुत थापा	निर्देशक, वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग
२९.	श्री रामबहादुर मानन्धर	निर्देशक, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
३०.	श्री तेजबहादुर रानामगर	निर्देशक, वित्त व्यवस्थापन विभाग
३१.	श्री रामहरि नेउपाने	निर्देशक, कानून महाशाखा
३२.	श्री दयाराम शर्मा पंगेनी	निर्देशक, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग
३३.	श्री तुलसीप्रसाद घिमिरे	निर्देशक, जनशक्ति व्यवस्थापन विभाग
३४.	श्री गुरुप्रसाद पौडेल	निर्देशक, जनशक्ति व्यवस्थापन विभाग
३५.	श्री अशोककुमार पौडेल	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, सिद्धार्थनगर कार्यालय
३६.	श्री रविन्द्र महर्जन	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, वीरगञ्ज कार्यालय
३७.	श्री बिमलराज खनाल	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, नेपालगञ्ज कार्यालय
३८.	श्री विनोदराज आचार्य	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, विराटनगर कार्यालय
३९.	श्री पोमनाथ गौतम	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, पोखरा कार्यालय
४०.	श्री रामप्रसाद गौतम	निर्देशक, बैंकिङ कार्यालय
४१.	श्री किरण पण्डित	निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, धनगढी कार्यालय
४२.	श्री सत्येन्द्र तिमिल्सिना	निर्देशक, जनशक्ति व्यवस्थापन विभाग
४३.	श्री प्रल्हाद थापा	निर्देशक, मुद्रा व्यवस्थापन विभाग
४४.	श्री चेतप्रसाद उप्रेती	निर्देशक, वित्त व्यवस्थापन विभाग
४५.	श्री इश्वरीप्रसाद नेउपाने	निर्देशक, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग
४६.	श्री रोशनकुमार सिग्देल	निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
४७.	डा. रामशरण खरेल	अर्थ मन्त्रालय
४८.	डा. डिल्लीराम पोखेल	निर्देशक, अनुसन्धान विभाग
४९.	श्री शिवराम दवाडी	निर्देशक (आई.टी.), सूचना प्रविधि विभाग
५०.	श्री विनिता विष्ट	का.मु. निर्देशक, बैंकिङ कार्यालय
५१.	श्री प्रेमप्रसाद नेउपाने	का.मु. निर्देशक, मुद्रा व्यवस्थापन विभाग
५२.	श्री आनन्द पौड्याल	का.मु. निर्देशक, सामान्य सेवा विभाग
५३.	श्री श्यामकृष्ण दाहाल	का.मु. निर्देशक, मुद्रा व्यवस्थापन विभाग
५४.	श्री सुष्मा रेग्मी (रिजाल)	का.मु. निर्देशक, राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभाग
५५.	श्री रुद्रबहादुर घिमिरे	का.मु. निर्देशक, सामान्य सेवा विभाग
५६.	श्री राजनविक्रम थापा	का.मु. निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
५७.	श्री राजेन्द्र भट्टराई	का.मु. निर्देशक, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग
५८.	श्री हिमप्रसाद नेउपाने	का.मु. निर्देशक, अनुसन्धान विभाग
५९.	श्री प्रकाशचन्द्र भट्टराई	का.मु. निर्देशक, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग
६०.	श्री भुवन वस्नेत	का.मु. निर्देशक, वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग
६१.	श्री नरेन्द्र सिंह विष्ट	का.मु. निर्देशक, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग
६२.	श्री मुक्तिनाथ सापकोटा	का.मु. निर्देशक, बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्र
६३.	श्री मीना पाण्डे	का.मु. निर्देशक, आन्तरिक लेखापरीक्षण विभाग
६४.	श्री गोविन्दप्रसाद नागिला	का.मु. निर्देशक, गभर्नरको कार्यालय
६५.	श्री केशवबहादुर के.सी.	का.मु. निर्देशक, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग
६६.	श्री शैलेन्द्र रेग्मी	का.मु. निर्देशक, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग

भाग

३

नेपाल राष्ट्र बैंकको वार्षिक वित्तीय स्थिति

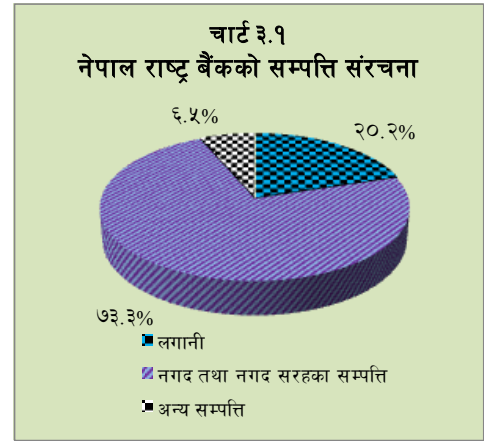
सम्पत्ति तथा दायित्व	१०९
आय विवरण	११०
वार्षिक वित्तीय विवरण	१११

नेपाल राष्ट्र बैंकको वार्षिक वित्तीय विवरण

सम्पत्ति तथा दायित्व

३.१ २०७५ असार मसान्तको वासलात अनुसार नेपाल राष्ट्र बैंकको सम्पत्ति तथा दायित्व २०७४ असार मसान्तको तुलनामा ९.२८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ११ खर्ब ५५ अर्ब ९ करोड ५६ लाख ५५ हजार पुगेको छ। २०७३ असार मसान्तको तुलनामा २०७४ असार मसान्तमा कुल सम्पत्ति तथा दायित्व ७.२१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १० खर्ब ५७ अर्ब ०३ करोड ९० लाख ७ हजार पुगेको थियो।

३.२ २०७५ असार मसान्तमा कायम कुल सम्पत्तिमा लगानीको अंश २०.१७ प्रतिशत, नगद तथा नगद सरहका सम्पत्तिको अंश ७३.३४ प्रतिशत र बाँकी अन्य सम्पत्तिको अंश ६.४९ प्रतिशत रहेको छ। २०७४ असार मसान्तमा उपर्युक्त सम्पत्तिहरूको अंश क्रमशः १८.८८ प्रतिशत, ७४.९२ प्रतिशत र ६.१९ प्रतिशत रहेको थियो।

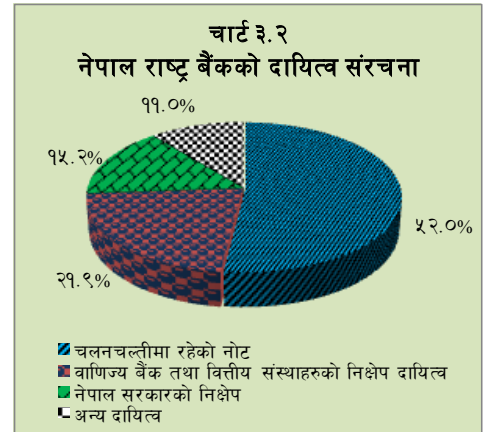

३.३ २०७४ असार मसान्तको तुलनामा २०७५ असार मसान्तमा यस बैंकले विभिन्न उपकरणमा गरेको लगानी १६.७३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २ खर्ब ३२ अर्ब ९८ करोड ४५ लाख ७४ हजार पुगेको छ। २०७४ असार मसान्तमा उपरोक्त बमोजिमको लगानी रु. १ खर्ब ९९ अर्ब ५८ करोड ६२ लाख ६७ हजार रहेको थियो।

३.४ २०७४ असार मसान्तको तुलनामा २०७५ असार मसान्तमा यस बैंकको नगद तथा नगद सरहका सम्पत्तिमा ६.९७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ८ खर्ब ४७ अर्ब १६ करोड ८६ लाख २३ हजार पुगेको छ। २०७४ असार मसान्तमा नगद तथा नगदसरहका सम्पत्ति रु. ७ खर्ब ९१ अर्ब ९७ करोड ६ लाख १ हजार रहेको थियो।

३.५ २०७५ असार मसान्तको कुल दायित्व तथा इक्विटीमा दायित्वको अंश ८२.३१ प्रतिशत तथा इक्विटीको अंश १७.६९ प्रतिशत रहेको छ। २०७४ असार मसान्तमा उपर्युक्त दायित्वहरूको अंश क्रमशः ८६.४७ प्रतिशत र १३.५३ प्रतिशत रहेको थियो।

३.६ २०७५ असार मसान्तमा कायम कुल दायित्वमा चलनचल्तीमा रहेको नोटको अंश ५२ प्रतिशत, वाणिज्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको निक्षेप दायित्वको अंश २१.८९ प्रतिशत, नेपाल सरकारको निक्षेप दायित्वको अंश १५.१६ प्रतिशत र बाँकी अन्य दायित्वको अंश १०.९५ प्रतिशत रहेको छ। २०७४ असार मसान्तमा उपर्युक्त दायित्वहरूको अंश क्रमशः ४७.१५ प्रतिशत, २३.१५ प्रतिशत, २१.२० प्रतिशत र ८.५० प्रतिशत रहेको थियो।

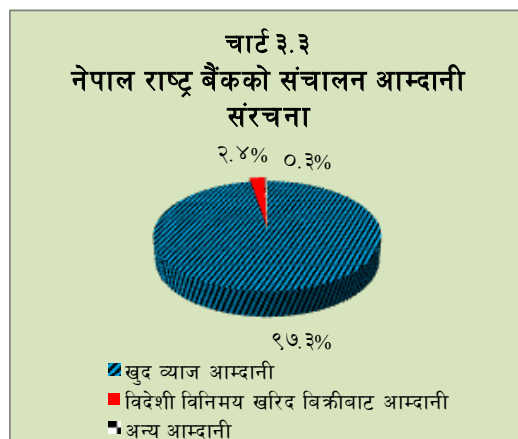

३.७ २०७४ असार मसान्तको तुलनामा चलनचल्तीमा रहेको नोट १४.७१ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७५ असार मसान्तमा रु. ४ खर्ब ९४ अर्ब ३८ करोड ९५ लाख पुगेको छ। २०७४ असार मसान्तमा चलनचल्तीमा रहेको नोटको रकम रु. ४ खर्ब ३० अर्ब ९९ करोड रहेको थियो।

- ३.८ २०७४ असार मसान्तको तुलनामा वाणिज्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको यस बैंकमा रहेको निक्षेपमा १.६४ प्रतिशतले कमी आई २०७५ असार मसान्तमा रु. २ खर्ब ८ अर्ब ११ करोड ६२ लाख ४२ हजार रहेको छ। २०७४ असार मसान्तमा सो निक्षेप दायित्व रु. २ खर्ब ११ अर्ब ५७ करोड ९३ लाख ६३ हजार रहेको थियो।
- ३.९ २०७४ असार मसान्तको तुलनामा यस बैंकमा रहेको नेपाल सरकारको निक्षेपमा २५.५९ प्रतिशतले कमी आई २०७५ असार मसान्तमा रु. १ खर्ब ४४ अर्ब १६ करोड ५९ लाख १७ हजार रहेको छ। २०७४ असार मसान्तमा सो निक्षेप दायित्व रु. १ खर्ब ९३ अर्ब ७५ करोड २६ लाख ८७ हजार रहेको थियो।
- ३.१० २०७४ असार मसान्तको तुलनामा २०७५ असार मसान्तमा कुल इक्विटीमा ४२.८८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। यस अन्तर्गत जगेडा कोष ४४.४३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १ खर्ब ९९ अर्ब २९ करोड ९२ लाख १४ हजार रहेको छ। २०७४ असार मसान्तमा उक्त कोषमा रु १ खर्ब ३७ अर्ब ९८ करोड ६१ लाख ५० हजार रहेको थियो।
- ३.११ २०७४ असार मसान्तमा रु. ५ अर्ब पूँजी रहेकोमा २०७५ असार मसान्तमा समेत सोही रकम कायम रहेको छ।

आय विवरण

३.१२ २०७४ साउन १ गतेदेखि २०७५ असार ३२ गतेसम्मको आय विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा नेपाल राष्ट्र बैंकको जम्मा खुद संचालन आम्दानी अघिल्लो वर्षको तुलनामा २८.४१ प्रतिशतले बढेर रु. ३३ अर्ब १६ करोड २८ लाख ४५ हजार पुगेको छ। आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को खुद संचालन आम्दानीमा खुद ब्याज आम्दानीको अंश ९७.३२ प्रतिशत, विदेशी विनिमय खरिद विक्रीबाट आम्दानी २.३८ प्रतिशत र अन्य संचालन आम्दानीको अंश ०.३० प्रतिशत रहेको छ।

- ३.१३ खुद ब्याज आम्दानी अघिल्लो वर्षको तुलनामा समीक्षा वर्षमा ३०.३३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ३२ अर्ब २७ करोड ४५ लाख १३ हजार पुगेको छ भने विदेशी विनिमय खरिद विक्रीबाट हुने आम्दानी १४.२४ प्रतिशतले घटी रु. ७८ करोड ९६ लाख ८२ हजार कायम भएको छ। त्यसैगरी, अन्य आम्दानीमा ११२.७७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ४२ करोड ९७ लाख २३ हजार पुगेको छ भने शुल्क तथा कमिसनतर्फ अघिल्लो वर्षको तुलनामा समीक्षा वर्षमा १२५.६६ प्रतिशतले खुद नोक्सानी वृद्धि भई रु. ४१ करोड ५९ लाख ७३ हजार पुगेको छ।
- ३.१४ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को विदेशी विनिमय तथा अन्य सम्पत्ति पुनर्मूल्याङ्कन लाभ/हानि समायोजन अघिको खुद आय अघिल्लो वर्षको तुलनामा ४१.६६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २७ अर्ब ८९ करोड २ लाख ४४ हजार पुगेको छ। यस्तो खुद आय आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा रु. १९ अर्ब ६८ करोड ८४ लाख ६४ हजार रहेको थियो।
- ३.१५ समीक्षा वर्षको विदेशी विनिमय पुनर्मूल्याङ्कन लाभ रु. ३८ अर्ब २७ करोड २१ लाख १२ हजार र सुन तथा चाँदी पुनर्मूल्याङ्कन लाभ रु. ३ अर्ब ६१ करोड ८० लाख २३ हजार समायोजन पश्चात खुद आय रु. ६९ अर्ब ७८ करोड ३ लाख ७९ हजार रहेको छ। गत वर्ष खुद आयको सट्टा खुद व्यय रु. १० अर्ब ८२ करोड २१ लाख ९० हजार रहेको थियो।
- ३.१६ समीक्षा वर्षमा अन्य विस्तृत (Comprehensive) आय/व्यय पश्चात्को कुल विस्तृत आय रु. ७० अर्ब ३० करोड ८४ लाख ८६ हजार रहेको छ। अघिल्लो वर्ष कुल विस्तृत आयको सट्टा कुल विस्तृत व्यय रु १३ अर्ब ५१ करोड ७५ लाख १८ हजार रहेको थियो।

NEPAL RASTRA BANK
STATEMENT OF FINANCIAL POSITION
As on 32nd Asar, 2075 (16th July, 2018)

Figures in NRs.

Particulars	Notes	As on 32-3-2075	As on 31-3-2074
ASSETS			
Cash and Cash Equivalents	4.1	847,168,622,674	791,970,600,508
Trading Assets		-	-
Derivative Assets Held for Risk Management		-	-
Loans and Advances to Bank and Financial Institutions	4.2	12,220,303,401	6,927,270,915
Loans and Advances to Others	4.3	12,338,565,901	12,033,861,094
Overdraft to Government of Nepal		-	-
Gold and Silver at Fair Value	4.4	45,467,467,808	42,265,102,190
Investment Securities	4.5	232,984,574,153	199,586,267,101
Inventories	4.6	3,835,795,333	3,085,499,454
Investment Properties		-	-
Property, Plant and Equipment	4.7	948,998,394	970,144,052
Intangible Assets	4.8	114,014,904	137,245,966
Other Assets	4.9	17,312,233	63,015,365
TOTAL ASSETS		1,155,095,654,801	1,057,039,006,645
LIABILITIES AND EQUITY			
LIABILITIES			
Financial Liabilities held for Trading		-	-
Derivative Liabilities Held for Risk Management		-	-
Bills Payable		115,622,742	233,602,320
Deposits from Bank and Financial Institutions	4.10	208,116,242,256	211,579,363,272
Deposit from Government of Nepal		144,165,917,368	193,752,687,231
Deposits from Others	4.11	25,479,607,975	27,004,456,317
Short Term Borrowings	4.12	44,550,000,000	14,400,000,000
IMF Related Liabilities	4.13	21,674,958,091	21,559,685,462
Staff Liabilities	4.14	2,095,039,220	5,791,597,601
Subordinated Liabilities		-	-
Provisions		-	-
Other Liabilities	4.15	1,209,553,211	1,241,464,281
Currency in Circulation	4.16	494,389,500,000	430,990,000,000
Surplus Payable to Government of Nepal	4.17 (a)	9,000,000,000	7,500,000,000
Total Liabilities		950,796,440,863	914,052,856,484
EQUITY			
Capital		5,000,000,000	5,000,000,000
Reserves & Surplus	4.17 (b)	199,299,213,938	137,986,150,161
Non-controlling Interest		-	-
TOTAL EQUITY		204,299,213,938	142,986,150,161
TOTAL LIABILITIES AND EQUITY		1,155,095,654,801	1,057,039,006,645

Notes referred above and significant disclosures are integral part of this statement.

As per our report of even date

Rishikesh Bhatta, CPA

Executive Director-Financial Management Dept.

Board of Directors:

Dr. Chiranjibi Nepal
Governor

Dr. Rajan Khanal
Secretary MOF/Board Member

Dr. Sri Ram Poudyal
Board Member

Mr. Chinta Mani Siwakoti
Deputy Governor

Mr. Ramjee Regmi
Board Member

Mr. Shiba Raj Shrestha
Deputy Governor

CA. Dr. Suvod Kumar Karn
Board Member

Mr. Iswar Nepal
Deputy Auditor General

CA. Tek Nath Acharya
T.N Acharya & Co.
Chartered Accountants

CA. Mahesh Khanal
M. Khanal & Co.
Chartered Accountants

CA. Prabin D. Joshi
Prabin Joshi & Co.
Chartered Accountants

Date: 2075/09/20
Place: Kathmandu

NEPAL RASTRA BANK
STATEMENT OF NET INCOME AND OTHER COMPREHENSIVE INCOME
For the Year ended on 32nd Asar, 2075 (16th JULY, 2018)

Figures in NRs.

Particulars	Notes	For the Year Ended 32-03-2075	For the Year Ended 31-03-2074
Interest Income	4.18	32,431,135,623	25,241,258,635
Interest Expense	4.19	(156,622,766)	(478,464,921)
Net interest Income		32,274,512,857	24,762,793,714
Fee and Commission Income	4.20	100,152,190	66,995,017
Fee and Commission Expense	4.21	(516,125,642)	(251,329,717)
Net Fee and Commission Income		(415,973,452)	(184,334,700)
Net Trading Income		-	-
Net income from Other Financial Instruments at Fair Value through Profit or Loss		-	-
Foreign Exchange Gain/(Loss) - Realised		789,682,272	920,815,808
Other Income	4.22	429,723,304	201,967,577
Total Operating Income		33,077,944,981	25,701,242,399
Impairment Allowance on Financial Assets Written back		84,899,543	124,225,097
Net Operating Income		33,162,844,524	25,825,467,496
Personnel Expenses	4.23	(3,298,549,296)	(4,282,990,897)
Depreciation, Amortisation and Impairment of Non-Financial Assets	4.24	(134,751,851)	(112,652,248)
Operating Expenses	4.25	(1,839,298,902)	(1,741,360,826)
Distributable Net Income/(Expenditure)		27,890,244,475	19,688,463,525
Foreign Exchange Gain/(Loss) - Unrealised		38,272,111,979	(23,752,795,700)
Gold and Silver Revaluation Gain/(Loss)		3,618,022,578	(6,767,810,405)
Securities Revaluation Gain/(Loss)		-	9,952,836
Net Income/(Expenditure) for the year		69,780,379,032	(10,822,189,744)
Other Comprehensive Income			
Actuarial gain (Loss) in defined benefit Retirement Schemes		1,483,371,084	(1,898,003,065)
Net gain (loss) on hedges of net investments		-	-
Net Change in fair value of Cash flow hedges		-	-
Net Change in Fair value of Equity Instruments		(955,264,382)	(797,324,711)
Other Comprehensive income		528,106,702	(2,695,327,776)
Total Comprehensive income		70,308,485,734	(13,517,517,520)

Notes referred above and significant disclosures are integral part of this statement.

As per our report of even date

Rishikesh Bhatta, CPA

Executive Director-Financial Management Dept.

Board of Directors:

Dr. Chiranjibi Nepal
Governor

CA. Tek Nath Acharya
T.N Acharya & Co.
Chartered Accountants

CA. Mahesh Khanal
M. Khanal & Co.
Chartered Accountants

CA. Prabin D. Joshi
Prabin Joshi & Co.
Chartered Accountants

Dr. Rajan Khanal
Secretary MOF/Board Member

Mr. Chinta Mani Siwakoti
Deputy Governor

Mr. Shiba Raj Shrestha
Deputy Governor

Dr. Sri Ram Poudyal
Board Member

Mr. Ramjee Regmi
Board Member

CA. Dr. Suvod Kumar Karn
Board Member

Date: 2075/09/20
Place: Kathmandu

NEPAL RASTRA BANK
STATEMENT OF CASH FLOWS

For the Year ended on 32nd Asar, 2075 (16th JULY, 2018)

PARTICULARS	Figures in NRs.	
	For the Year Ended 32-3-2075	For the Year Ended 31-3-2074
Cash Flow From Operating Activities:		
Net Income/(Expenditure) for the year	69,780,379,032	(10,822,189,744)
Adjustments:		
Depreciation & Amortisation	134,751,851	112,652,248
Dividend Income	(62,332,657)	(62,991,715)
Provisions no Longer Required Written Back	(84,899,543)	(124,225,097)
Grant Income	-	-
Profit from Sale of Assets/ Investments	(73,847,508)	(6,110,898)
Assets Written Off	-	-
Interest paid on IMF Liabilities	76,400,976	29,849,447
Surplus/(Deficit) Due to Restatement of Prior Period Errors	4,578,042	(23,278,046)
Foreign Exchange Gain/(Loss) - Unrealised	(38,272,111,979)	23,752,795,700
Net Gold and Silver Revaluation Gain/(Loss)	(3,618,022,578)	6,767,810,405
Securities Revaluation Gain/(Loss)	-	(9,952,836)
Actuarial gain (Loss) in defined benefit Retirement Schemes	1,483,371,084	(1,892,816,383)
Cash Flow From Operation Before Inc / Dec in Operating Assets	29,368,266,720	17,721,543,081
(Increase)/Decrease in Operating Assets	(6,302,330,039)	(3,973,772,531)
Loans & Advances	(5,597,737,293)	(4,036,345,660)
Inventories	(750,295,878)	56,581,942
Other Assets	45,703,132	5,991,186
Increase/(Decrease) in Operating Liabilities	(28,008,350,532)	46,466,948,688
Government Deposit	(49,586,769,863)	59,920,530,979
Deposit Liabilities	(4,987,969,359)	20,695,880,929
Bills Payable	(117,979,578)	(888,616,035)
Short Term Borrowings	30,150,000,000	(34,680,000,000)
IMF Deposit	262,837,718	-
Staff Liabilities	(3,696,558,381)	3,960,743,819
Other Liabilities	(31,911,070)	(2,541,591,004)
Net Cash Flow From Operating Activities	Total (A)	(4,942,413,851)
Cash Flow From Investing Activities:		
Net (Incr)/Decr in Investment Securities	(34,268,671,890)	(107,116,652,501)
Gold & Silver	415,656,960	(1,641,890,673)
Purchase of Property, Plant & Equipment	(121,579,044)	(299,900,789)
Sale of Property, Plant & Equipment	106,185,093	107,211,240
Purchase of Intangible Assets	(1,133,672)	(688,508)
Dividend Income	62,332,657	62,991,715
Net Cash Flow From Investing Activities	Total (B)	(33,807,209,897)
Cash Flow From Financing Activities:		
Bank Note Issued	63,399,500,000	44,830,000,000
Increase/Decrease in ECF/RCF Loan & SDR Allocation	(147,565,089)	(2,229,664,568)
Interest paid on IMF Liabilities	(76,400,976)	(29,849,447)
Surplus Paid to GON	(7,500,000,000)	(7,250,000,000)
Net Cash Flow From Financing Activities	Total (C)	55,675,533,934
Net Cash Flow for the Year (A+B+C)	16,925,910,187	(13,353,724,294)
Revaluation Gain or Loss on Foreign Exchange	38,272,111,979	(23,752,795,700)
Cash and Cash Equivalent at the Beginning of the Year	791,970,600,508	829,077,120,501
Cash and Cash Equivalent at the end of the Year	847,168,622,674	791,970,600,508

As per our report of even date

Rishikesh Bhatta, CPA
Executive Director-Financial Management Dept.

Mr. Iswar Nepal
Deputy Auditor General

Board of Directors:

Dr. Chiranjibi Nepal
Governor

CA. Tek Nath Acharya
T.N Acharya & Co.
Chartered Accountants

CA. Mahesh Khanal
M. Khanal & Co.
Chartered Accountants

CA. Prabin D. Joshi
Prabin Joshi & Co.
Chartered Accountants

Dr. Rajan Khanal
Secretary MOF/Board Member

Mr. Chinta Mani Siwakoti
Deputy Governor

Mr. Shiba Raj Shrestha
Deputy Governor

Dr. Sri Ram Poudyal
Board Member

Mr. Ramjee Regmi
Board Member

CA. Dr. Suvod Kumar Karn
Board Member

Date: 2075/09/20
Place: Kathmandu

NEPAL RASTRA BANK
Statement of Changes in Equity
For the Year ended on 32nd Asar, 2075 (16th JULY, 2018)

Figures in NRs.

PARTICULARS	Capital	Statutory Reserve				Gold & Silver Equilisation Reserve	Fair Value Reserve	Revaluation Reserve	Other Reserves	Retained Earning	Total
		General Reserve	Monetary Liability Reserve	Financial Stability Fund	Exchange Equilisation Fund						
Balance as on 1st Shrawan 2073	3,000,000,000	23,734,999,885	4,197,513,998	-	82,574,493,598	10,188,767,853	3,260,806,370	859,740,259	14,835,266,228		142,651,588,192
Adjustment for Prior Period Adjustment						19,178,623,301	1,510,323,332		672,613,118	(9,480,262)	21,352,079,489
Restated Balance	3,000,000,000	23,734,999,885	4,197,513,998	-	82,574,493,598	29,367,391,154	4,771,129,702	859,740,259	15,507,879,346	(9,480,262)	164,003,667,681
Net Income for the year										(10,822,189,744)	(10,822,189,744)
Other Comprehensive Income										(2,695,327,776)	(2,695,327,776)
Appropriation of Net Income:											
To General Reserve		4,239,793,020								(4,239,793,020)	-
To Monetary Liability Reserve			889,049,010							(889,049,010)	-
To Financial Stability Fund				889,049,010						(889,049,010)	-
To Exchange Equilisation Fund					(23,752,795,700)					23,752,795,700	(0)
To Gold & Silver Equilisation Reserve						(6,767,810,406)				6,767,810,406	-
To Revaluation Reserve							9,952,836			(9,952,836)	-
To Fair Value Reserve							(797,324,711)			797,324,711	-
To Other Reserve									4,260,354,385	(4,260,354,385)	-
To Net Cumulative Surplus Fund									2,734,774	(2,734,774)	-
Inter Fund Transfer:											
Gold & Silver to General Reserve											-
General Reserve to Share Capital	2,000,000,000	(2,000,000,000)									-
Other Reserve to General Reserve											-
Other Reserve to Financial Stability Fund				1,000,000,000					(1,000,000,000)		-
Balance Surplus Transfer to Government										(7,500,000,000)	(7,500,000,000)
Balance as on 1st Shrawan 2074	5,000,000,000	25,974,792,905	5,086,563,008	1,889,049,010	58,821,697,898	22,599,580,748	3,973,804,991	869,693,096	18,770,968,505	0	142,986,150,161
Adjustment for Prior Period Income										4,578,041	4,578,041
Restated Balance	5,000,000,000	25,974,792,905	5,086,563,008	1,889,049,010	58,821,697,898	22,599,580,748	3,973,804,991	869,693,096	18,770,968,505	4,578,041	142,990,728,202
Net Income for the year										69,780,379,032	69,780,379,032
Other Comprehensive Income										528,106,702	528,106,702
Appropriation of Net Income:											
To General Reserve		6,794,952,019								(6,794,952,019)	-
To Monetary Liability Reserve			1,512,606,009							(1,512,606,009)	-
To Financial Stability Fund				1,512,606,009						(1,512,606,009)	-
To Exchange Equilisation Fund					38,272,111,979					(38,272,111,979)	-
To Gold & Silver Equilisation Reserve						3,618,022,578				(3,618,022,578)	-
To Revaluation Reserve										-	-
To Fair Value Reserve							(955,264,382)			955,264,382	-
To Other Reserve									11,334,345,337	(11,334,345,337)	-
To Net Cumulative Surplus Fund									97,610,812	(97,610,812)	-
Inter Fund Transfer:											
Gold & Silver to General Reserve											-
General Reserve to Share Capital											-
Other Reserve to Retained Earning								(869,693,096)	(4,233,491)	873,926,586	-
Other Reserve to General Reserve											-
Balance Surplus Transfer to Government										(9,000,000,000)	(9,000,000,000)
Balance as on 32nd Asar 2075	5,000,000,000	32,769,744,924	6,599,169,017	3,401,655,019	97,093,809,877	26,217,603,326	3,018,540,609	(0)	30,198,691,163	0	204,299,213,938

Board of Directors:

As per our report of the even date.

..... Dr. Chiranjibi Nepal Governor Dr. Rajan Khanal Secretary MOF/Board Member Rishikesh Bhatta, CPA Executive Director-Financial Management Dept. Mr. Iswar Nepal Deputy Auditor General
..... Mr. Chinta Mani Siwakoti Deputy Governor Mr. Shiba Raj Shrestha Deputy Governor CA. Tek Nath Acharya T.N Acharya & Co. Chartered Accountants CA. Mahesh Khanal M. Khanal & Co. Chartered Accountants
..... Dr. Sri Ram Poudyal Board Member Mr. Ramjee Regmi Board Member CA. Dr. Suvod Kumar Karn Board Member CA. Prabin D. Joshi Prabin Joshi & Co. Chartered Accountants

Date: 2075/09/20
Place: Kathmandu

Nepal Rastra Bank

Notes Forming part of Financial Statements

Fiscal Year 2074/75 (2017/18 AD)

1. General Information

Nepal Rastra Bank (hereinafter referred to as 'NRB' or 'the Bank'), the Central Bank of Nepal, was incorporated under Nepal Rastra Bank Act, 2012 as superseded by NRB Act 2058 (amended on 2073). The Bank is domiciled in Nepal and its central office is located at Baluwatar, Kathmandu. The Bank's jurisdiction is spread throughout the country. The main activities/objectives of the Bank include:

- a. Formulating necessary monetary and foreign exchange policies.
- b. Issuing of currency of circulation.
- c. Promoting stability and liquidity required in banking and financial sector.
- d. Developing a secure, healthy and efficient system of payment.
- e. Regulating, inspecting, supervising and monitoring the banking and financial system.
- f. Promoting entire banking and financial system of Nepal.

2. Basis of Preparation

2.1 Statement of Compliance

The financial statements are prepared in accordance with Nepal Financial Reporting Standards (NFRS) as issued by Accounting Standards Board, Nepal which are generally in compliance with the International Financial Reporting Standards as issued and applicable, except mentioned hereinafter. NFRS also includes interpretations (IFRIC and SIC) as issued by International Accounting Standards Board.

The financial statements include Statement of Financial Position, Statement of Net Income and Other Comprehensive Income, Statement of Changes in Equity, Cash Flow Statement and Notes to Accounts. Assets and liabilities are presented in the Statement of Financial Position in the order of their liquidity. Expenses are classified as per their nature.

2.2 Responsibility of Financial Statements

The Board of Directors of the Bank is responsible for preparation and presentation of the bank's financial statements and for the estimates and judgments used in them. The financial statements are approved by the Board Meeting held on 20th Poush 2075 (4th January 2019).

2.3 Functional and Presentation Currency

The financial statements are prepared in Nepalese Rupees (NRs.) which is the functional currency. All financial information presented in Nepalese Rupees has been rounded to the nearest rupee except otherwise indicated.

2.4 Fiscal Year

The financial statements relate to the fiscal year 2074/75 i.e. 1st Sawan 2074 to 32nd Asar 2075 corresponding to Gregorian calendar 16th July 2017 to 16th July 2018. The previous year was 1st Sawan 2073 to 31st Asar 2074 (16th July 2016 to 15th July 2017).

2.5 Use of Estimates, Assumptions or Judgments

The preparation of the financial statements in conformity with NFRS requires management to make judgment, estimates and assumption that affect the application of accounting policies and the reported amounts of assets, liabilities, income and expenses. Actual result may differ from these estimates.

Estimated and underlying assumptions are reviewed on an ongoing basis. Revision to accounting estimates are recognized in the period in which the estimates are revised and in any future period affected.

Information about significant areas of estimates, uncertainty and critical judgment in applying accounting policies that have the most significant effect on the amounts recognized in the financial statements are:

- Key assumptions used in discounted cash flow projections
- Measurement of defined benefit obligations
- Provisions and contingencies
- Determination of net realizable value
- Determination of useful life of the property, plants and equipment
- Determination of capitalization value and useful life of the intangible assets

2.6 Controlling Body

The controlling body of the Bank is the Government of Nepal (GoN) holding 100 percent of its capital. In the normal course of its operations, the Bank enters into following transactions with GoN and state controlled enterprises/entities:

- The Bank shall be the banker and financial advisor of Government of Nepal and a financial agent of the Government.
- Government of Nepal shall consult the Bank on any matters that are within the jurisdiction of its competence. It shall be the duty of the Bank to advice on matter consulted by the Government of Nepal.
- Government of Nepal shall, while preparing annual budget, consult the Bank on the domestic debt including overdrafts.
- The Bank shall submit a pre-budget review report to Government of Nepal each year on the economic and financial matters.

The Bank does not generally collect any commission, fees or other charges for services, which it renders to the Government or related entities except where agreement states otherwise.

3. Significant Accounting Policies

3.1 Basis of Measurement

The financial statements are prepared on a historical cost basis except for following material items.

Items	Measurement Basis
Non Derivative Financial Instrument at Fair value through profit or Loss	Fair value
Equity investments	Fair value
Gold & Silver Investment other than inventories	Fair value
Inventories (Including gold & silver kept for further processing)	Cost or Net Realisable value whichever is lower
Net defined benefit liability/(assets)-gratuity & pension fund and staff security fund	Fair value of plan assets less the present value of the defined benefit obligation

3.2 Basis of Consolidation

The Bank's investment in Rastriya Beema Sansthan and Agriculture Project Service Center is in excess of 50% of the paid up capital of those entities. These investments were made under the specific directives or policies of the Government of Nepal and other relevant statutes. Accordingly, the Bank did not exercise control or significant influence on the entities except for regulatory purposes. As the requirement of NFRS 10- Consolidated Financial Statements does not meet for consolidation, the consolidation of the financial statements of the subsidiaries is not done.

3.2.1 Basis of Accounting for Investment in Associates

The Bank's investment in Nepal Stock Exchange Ltd. and National Productivity and Economic Development Ltd. is in excess of 20% of the paid up capital of those entities. These investments were made under the specific directives or policies of the Government of Nepal and other relevant statutes. Accordingly, the Bank did not exercise significant influence on the entities except for regulatory purposes. As the requirement of NAS 28- Investments in Associates for being the associates of the bank does not meet, the equity accounting for such investment has not been done.

3.3 Interest Income/(Expenses)

Revenue is recognized when it is probable that the economic benefits associated with the transaction will flow to the Bank and the amount of revenue can be measured reliably. Expenses are accounted on accrual basis.

Interest income/(expenses) is recognized in Statement of Net Income and Other Comprehensive Income using the effective interest method when it is probable that the economic benefits associated with the transaction will flow to the Bank and the amount of revenue can be measured reliably.

The effective interest rate is the rate that exactly discount estimated future cash receipt or payment through expected life of the financial instrument or where appropriate a shorter period, to the net carrying amount of the financial asset and liability. While calculating the effective interest rate, the Bank estimates cash flows considering all contractual terms of the financial instrument but excluding future credit losses. The calculation includes all amount paid or received by the Bank that are an integral part of the effective interest rate of the financial instrument, including the transaction costs and other premium or discounts.

Interest income on investments from certain banks and financial institutions which are declared as problematic and receipt of interest from which is not forthcoming are not recognized.

- i. Interest on financial assets and financial liabilities measured at amortized cost on an effective interest basis.
- ii. Interest on financial assets & financial liabilities through profit or loss.
- iii. The effective portion of fair value changes in qualifying hedging derivatives designated in cash flow hedges of variability in interest cash flows, in the same period as the hedged cash flow affect interest income/expenses; and
- iv. The effective portion of fair value changes in qualifying hedging derivatives designated in fair value hedges of interest rate risk.

3.4 Non Interest Income

i. Fees and Commission income

Fees and commission income is earned for currency exchange and government transactions and other services. These are measured on accrual basis.

ii. Net trading income

Net trading income comprises gains less losses relating to trading assets and liabilities and included all realized and unrealized fair value changes.

iii. Net income from financial instruments designated at fair value

All gains and losses from the changes in the fair value of financial assets and liabilities designated at fair value are recognized through Net Income. Interest income and expenses and dividend income arising on these financial instruments are also included, except for interest arising from debt securities issued by the Bank, and derivatives managed in conjunction with those debt securities which is recognized in Interest expense.

Net income from other financial instrument at fair value through profit and loss related to non trading derivatives held for risk management purposes that do not form part of the qualifying hedge relationships are recognized through profit or loss. It includes realized and unrealized fair value changes, interest, dividend and foreign exchange differences.

iv. Other Income

- Balances unclaimed and outstanding for more than three clear consecutive accounting years in unclaimed account is written back to income.
- Dividend income is recognized when the right to receive income is established.
- Penal income is accounted on cash basis.

Income and expenses are presented on a net basis only when permitted under NFRS.

3.5 Leases

Payment made under operating leases are recognized in Statement of Net Income on straight line basis over the term of the lease.

3.6 Foreign Currency Transaction

Income and expenditure denominated in foreign currency are translated into Nepalese Rupees on the basis of exchange rate prevailing on the value date.

Monetary assets and liabilities denominated in foreign currencies at the reporting date are translated into the functional currency at the rate of exchange prevailing on that date. The foreign currency gain or loss on monetary items is the difference between the amortized cost in the functional currency at the beginning of the year/origination date, adjusted for effective

interest and payment during the year and the amortized cost in the foreign currency translated at the rate of exchange at the reporting date.

Non monetary assets and liabilities that measured at fair value in a foreign currency are translated into the functional currency at the rate of exchange prevailing at the date on which the fair value is determined. Non monetary items that are measured based on historical cost in the foreign currency are translated using the rate of exchange on the date of transactions.

An amount equivalent to the net exchange gain /loss during the year is transferred to/from 'Exchange Equalization Fund' through Statement of Appropriation.

3.7 Income tax

Income of the NRB is exempted from taxes under section 8 of the NRB Act, 2058 as well as Section 10 of Income Tax Act, 2058.

3.8 Financial Assets and Financial Liabilities

i) Recognition

The Bank initially recognizes loans and advances, deposits, debt securities issued, subordinated liabilities on the date of which they are originated. All other financial instruments (including regular-way purchases and sales of financial assets) are recognized on the trade date which is the date on which the Bank becomes a party to the contractual provisions of the instruments.

A financial asset or financial liability is measured initially at fair value plus, or an item not at fair value through profit or loss, transactions costs that are directly attributable to its acquisition or issue.

ii) Classification

Financial assets

The classification and measurement of financial assets will depend on how these are managed (the entity's business model) and their contractual cash-flow characteristics. These factors determine whether the financial assets are measured at amortized cost, fair value through other comprehensive income ('FVOCI') or fair value through profit or loss ('FVPL').

The Bank classifies its financial assets into one of the following categories:

- **At amortised cost:** Financial assets at amortised cost are non-derivative financial assets with fixed or determinable payments for which the Bank has intent and ability to hold till maturity. They are initially recognized at fair value plus any directly attributable transaction cost. Subsequent to initial recognition, Such financial assets are measured at amortized cost using effective interest rate method less any impairment losses.

- **At fair value through profit or loss:** Financial assets are classified at fair value through profit or loss if the Bank manages such investments and makes purchases and sales decisions based on its fair value in accordance with investment strategy. Attributable transaction costs and changes in fair value are taken to revenue.

- **At fair value through other comprehensive income:** Financial assets at FVOCI are non-derivative financial assets that are designated as available-for-sale or not classified in any of the above category. Financial assets at FVOCI are recognized initially at fair value plus any directly attributable transaction cost. Subsequent to initial recognition, financial assets are measured at fair value, as far as such fair value is available, and changes therein, other than impairment losses which are recognized in other comprehensive income and presented in the

fair value reserve in equity. When an investment is derecognized, gain or loss accumulated in equity is reclassified to Statement of Net Income.

Financial liabilities

All financial liabilities are recognized initially on the trade date, which is the date that the bank becomes a party to the contractual provisions of the instrument except for Debt Securities which are initially recognized on the date that they are issued. A financial liability is derecognized when its contractual obligations are discharged, cancelled or expired. Non derivatives financial liabilities are classified into the other financial category. Such financial liabilities are recognized initially at fair value less any directly attributable transaction cost. Subsequent to initial recognition, these financial liabilities are measured at amortized costs using effective interest rate method.

(iii) Derecognition

Financial assets

The Bank derecognizes a financial assets when the contractual rights to the cash flow from the financial assets expire, or it transfers the rights to receive the contractual cash flows in a transaction in which substantially all of the risk and rewards of the ownership of the financial assets are transferred or in which the Bank neither transfer nor retains substantially all of the risk and rewards of the ownership and it does not retain control of the financial assets.

On derecognition of a financial assets, the difference between the carrying amount of the assets (or the carrying amount allocated to the portion of the assets derecognized) and the sum of (i) the consideration received (including any new assets obtained less any new liability assumed) and (ii) any cumulative gain or loss that had been recognized in Other Comprehensive Income (OCI) is recognized in income or expenditure. Any interest in transferred financial assets that qualify for derecognition that is created or retained by the Bank is recognized as a separate assets or liability.

Financial Liabilities

The Bank derecognizes a financial liability when its contractual obligations are discharged or cancelled or expired.

(iv) Offsetting

The financial assets and financial liabilities are offset and the net amount presented in the statement of financial position when and only when, the bank has a legal right to set off the amounts and it intends either to settle them on a net basis or to realize the asset and settle the liability simultaneously.

(v) Amortized cost measurement

The 'amortized cost' of a financial asset and financial liability is the amount at which the financial asset or financial liability is measured at initial recognition, minus principal repayments, plus or minus the cumulative amortization using the effective interest method of any difference between initial amount recognized and the maturity amount minus any reduction for impairment.

(vi) Fair value measurement

Fair value of a financial instrument is the amount for which an asset could be exchanged, or a liability settled, between knowledgeable, willing parties at an arm's length transaction. Quoted market values represent fair value when a financial instrument is traded in an

organized and liquid market. Where quoted market values are not available, fair values are estimated by other techniques such as discounted cash flows.

(vii) Identification and measurement of impairment

Financial assets

At each reporting date the bank assesses the objective evidence that a financial asset or group of financial assets is impaired or not. A financial asset or a group of financial assets is impaired and impairment losses are incurred only if there is objective evidence of impairment as a result of one or more events that occurred after the initial recognition of the asset and that loss event has an impact on the estimated future cash flows of the financial assets or group of financial assets that can be reliably estimated.

Objective evidence that financial assets are impaired includes:

- significant financial difficulty of the borrower or issuer;
- breach of contract, such as default or delinquency by a borrower;
- the Bank, for economic or legal reasons relating to the financial difficulties, grant to the borrower a concession that the lender would not otherwise consider;
- indication that a borrower or issuer will enter bankruptcy;
- disappearance of an active market for a security; or
- observable data relating to a group of assets such as adverse changes in the payment status of borrowers or issuers in the group or economic conditions that correlate with defaults in the group.

The amount of loss is measured as the difference between the asset's carrying amount and amount the management considers it as recoverable on the basis of financial position of the borrower or issuer and appropriate estimation made by the management. Appropriate provisions for possible losses on investments in shares, fixed deposits; and loans and advances have been made. Receivables considered as bad and irrecoverable are written off from the books of account and directly charged to Statement of comprehensive income.

In addition, for an investment in an unquoted equity security, a significant or prolonged decline in its book value is objective evidence of impairment.

Impairment losses are recognized in income or expenditure and reflected in an allowance account against loans and receivables or held to maturity investment securities. Impairment loss on financial instruments through other comprehensive income are a part of equity routed through Statement of OCI. Interest on the impaired assets continues to be recognized through the unwinding of the discount. If an event occurring after the impairment was recognized causes the amount of impairment loss to decrease, then the decrease in impairment loss is reversed through income statement or statement of other comprehensive income.

If, in a subsequent period, the fair value of an impaired financial instruments through other comprehensive income increases and the increase can be related objectively to an event occurring after the impairment loss was recognized, then the impairing loss is reversed through income or expenditure; otherwise, any increase in fair value is recognized through OCI. Any subsequently recovery in the fair value of an impaired financial instruments through other comprehensive income is recognized through OCI. Any subsequent recovery in the fair value of such instruments is always recognized in OCI.

Non financial assets

Non-financial assets are reviewed for impairment whenever events or changes in circumstances indicate that the carrying amount may not be recoverable. An impairment loss is recognized for the amount by which the assets carrying amount exceeds its recoverable amount. The recoverable amount is the higher of an asset's fair value less cost and value in use. Provision for the assets such as Numismatic and Medallion coins and Non-moving metals are made on as per the indication of impairment. An impairment loss is recognized in Statement of Net Income. Provisions against impairment are reviewed at each balance sheet date and adjusted to reflect the current best estimates. Changes in the provisions are recognized as income/expense in the statement of comprehensive income.

(viii) Designation at fair value through Profit or Loss

The Bank has designated financial assets and financial liabilities at fair value through profit or loss in either of the following circumstances:

- The assets or liabilities are managed, evaluated and reported internally on a fair value basis.
- The designation eliminates or significantly reduces an accounting mismatch that would otherwise arise.

3.9 Cash and Cash Equivalents

Cash and cash equivalents include notes and coins on hand, unrestricted balances held with banks and highly liquid financial assets with original maturities of three months or less from the acquisition date that are subject to an insignificant risk of changes in their fair value.

3.10 Trading Assets and Liabilities

Trading assets and liabilities are those assets and liabilities that the Bank acquires or incurs principally for the purpose of selling or repurchasing in the near term, or holds as part of a portfolio that is managed together for short-term profit or position taking.

Trading assets and liabilities are initially recognized and subsequently measured at fair value in the statement of financial position with transactions cost recognized in income and expenditure. All changes in the fair value are recognized as part of the net trading income in income and expenditure.

3.11 Loans and Advances to Banks and Financial Institutions

Loans and advances to Banks and Financial Institutions include non derivative financial assets with fixed or determinable payments that are not quoted in an active market. The loan is provided by the Bank for short period under Standing Liquidity Facilities, refinance and other facilities.

3.12 Loan and Advances to Others

Loan and advances to others include loans to employees, interest receivable on financial instruments and advances to staff as well as parties. The Bank provides various types of loans to its employee as per the Staff Bylaws of the Bank. The loans are measured at amortised cost and difference amount between the principal and present value of the loan is charged as expenses under personnel expenses.

3.13 Investment Securities

Investment securities are initially measured at fair value plus, in the case of investment securities not at fair value through profit or loss, incremental direct transaction cost, and

subsequently accounted for depending on their classification as either amortised const, fair value through profit or loss, or fair value through other comprehensive income.

3.14 Investment Property

Investment property is property held either to earn rental income or for capital appreciation or for both but not for sale in the ordinary course of business, use in the supply of services or for administrative purpose.

3.15 Property and Equipment

i. Recognition and Measurement

Property and equipment are measured at cost less accumulated depreciation and any accumulated impairment losses. Cost comprises purchase price including nonrefundable duties and taxes; and any directly attributable cost incurred in bringing the asset to their present location and condition necessary for it to be capable of operating in the manner intended by the management but excluding trade discounts and rebates. Subsequent expenditure is capitalized only when it is probable that future economic benefits associated with the expenditure will flow in to the Bank. Ongoing repair and maintenance are expensed as incurred.

If significant part of an item of property or equipment have different useful lives, then they are accounted for as separate items (major components) of property and equipment.

Any gain or loss on disposal of an item of property and equipment (calculated as the difference between the net proceeds from disposal and carrying amount of the items) is recognized within other income in Statement of Net Income.

ii. Depreciation

Land is not depreciated. All other property, plant and equipment are depreciated from the date they are available for use or in respect of self-constructed assets, from the date that the construction is completed and ready for use. Depreciation is charged on straight-line method over the estimated useful life of current and comparative years of significant items of property, plant and equipment. Useful lives and residual values are reviewed on each reporting date and adjusted if required.

The estimated useful lives of the significant items of Property & Equipment are as follows:

<u>Class of assets</u>	<u>Estimated useful life</u>
Building	Above 33 years
Office and Computer Equipment	5 years
Fixtures and fittings	10 years
Machinery Equipment	5 years
Vehicles	5 years
Others	5 years

Depreciation methods, useful lives and residual values are reviewed at each reporting date and adjusted if appropriate.

iii. Assets received in grant

Equipment acquired under grant is recognized as "Grant Assets" and included under respective head of property, plant and equipment with corresponding credit to "Deferred Grant Income" under the head of Other Liabilities.

3.16 Intangible Assets

Intangible assets include software purchased by the bank. The intangible assets that are acquired by the Bank and have definite useful lives are measured at cost less accumulated amortization and any impairment losses. Costs incurred in the ongoing maintenance of software are expensed immediately as incurred. Subsequent cost on software is capitalized only when it increases the future economic benefits embodied in the specific asset to which it relates. Software, useful life of which have been defined by terms of contract or conditions for use are amortized on straight-line basis over the useful life of asset.

Software, useful life of which have not been clearly defined by terms of contract or condition of use as well have a definite useful lives due to technological obsolescence are amortized on straight-line basis over estimated useful life of ten years and five years for business application software and other software respectively.

3.17 Impairment of Non Financial Assets

At each reporting date, the Bank reviews the carrying amounts of its non financial assets to determine where there is an indication of impairment. If such indication exists, then the asset's recoverable amount is estimated.

Impairment losses are recognized in Statement of Net Income. Impairment loss is reversed only to the extent that assets carrying amount does not exceed the carrying amount that would have been determined, net of depreciation or amortization, if no impairment loss has been recognized.

3.18 Gold and Silver at fair value

Gold & silver held as investment (paper gold as well as reserve gold/silver) is stated at market value and any appreciation or depreciation with respect to the cost is taken to/from "Gold and Silver Equalization Reserve" through Statement of Other Appropriation.

3.19 Inventories

Inventories are carried at cost or net realizable value whichever is less. Cost for inventories is determined under the weighted average method. Other stores except dispensary stock, various coin/metal stocks as well as printed notes are charged directly to Statement of Net Income. Durable goods with unit cost of twenty five thousand rupees or less are expensed off at the time of purchase.

Gold and silver stock physically held for minting and processing purpose are also treated as inventories and are carried at cost or net realizable value whichever is less. Cost for gold and silver is determined on the basis of specific identification of their individual cost (IAS 2.23).

3.20 Deposits and Borrowings

Deposits and borrowings (debt securities issued) are the source of funds of the bank in addition to its reserves.

Deposits and borrowings (including debts securities issued) are initially measured at fair value minus incremental direct transaction cost and subsequently measured at their amortized cost using the effective interest method, except where the Bank designates liabilities at fair value through profit or loss.

3.21 Provisions

A provision is recognized if as a result of a past event, the Bank has a present legal or constructive obligation that can be estimated reliably, and it is probable that an outflow of economic benefits will be required to settle the obligation. Provisions are determined by

discounting the expected future cash flows at the pre-tax rate that reflects current market assessment of the time value of money and the risks specific to the liability. The unwinding of the discount is recognized as finance cost.

3.22 Employee Benefits

i. Defined Contribution Plans

A defined contribution plan is a post-employment benefit plan under which an entity pays a fixed contribution to a separate entity and has no legal or constructive obligation to pay future amounts. Obligations for contributions to defined contribution plans are recognized as employee benefit expense in profit or loss in the periods during which the related service are rendered by employees. Pre-paid contributions are recognized as an asset to the extent that cash refund or reduction in future payments is available. Contributions to a defined contribution plan being due for more than 12 months after the end of the period in which the employee render the service are discounted at their present value. Following are the defined contribution plan provided by the bank to its employees:

- 1) **Contributory Retirement Fund:** All permanent employees are entitled for participation in employee's Provident Fund (Retirement Fund) wherein the employees contribute at various rates of their current drawn salaries. The bank contributes 10% of basic salary to this fund, which is separately administered as a defined contribution plan as per Nepal Rastra Bank Staff By-Law 2068: Rule 78 Sub-rule 1(a) & 1(c). The Bank's obligations for contributions to the above Fund are recognized as an expense in Statement of Net Income as the related services are rendered.
- 2) **Welfare Provident Fund:** Certain amounts as prescribed by the Board are annually transferred to this fund, which is meant to be a defined contribution scheme for the welfare of the employees, as per Nepal Rastra Bank Staff By-Law 2068: Rule 78 Sub-rule 1(b) and 1(c). Contributions by the Bank are expensed in Statement of Net Income as the related services are accounted.

ii. Defined Benefits Plan

A defined benefit plan is a post-employment benefit plan other than a defined contribution plan. The Bank's net obligation in respect of defined benefit plans is calculated separately for each plan by estimating the amount of future benefit that employees have earned in return for their service in current and prior periods. That benefit is discounted to determine its present value. Any unrecognized past service costs and the fair value of any plan assets are deducted. The discount rate is the yield at the reporting date on corporate bonds, that have maturity dates approximating the terms of the Bank's obligation and that are denominated in the currency in which the benefits are expected to be paid.

The calculation of defined benefit obligation is performed annually by a qualified actuary using the projected unit credit method. The Bank recognizes all actuarial gains and losses arising from defined benefit plans immediately in other comprehensive income and all expenses related to defined benefits plans in employee benefit are expensed in Statement of Net Income.

Remeasurements of the net defined benefit liability comprise actuarial gains and losses. The return on plan assets (excluding interest) and the effect of the assets ceiling (if any excluding interest) are recognized immediately in OCI. The Bank determines the net interest expense (income) on the net defined liability (assets) for the period by applying the discount rate used to measure the defined benefit obligation at the beginning of the annual period to the then-net defined benefits liability (assets), taking into account any changes in the net defined benefits

liability (asset) during the period as a result of contribution and benefits payments. Net interest expenses and other expenses related to defined benefit plans are recognized in personal expenses in Statement of Net Income.

Following are the defined benefit plans provided by the bank to its employees:

- 1) **Gratuity and Pension Scheme:** Gratuity and Pension Scheme is a defined benefit obligation under which employees having service period of five years or more but less than twenty years are eligible for gratuity, which is based on last pay-scale of staff's existing designation and completed years of service. Similarly, employees having service period of twenty years or more are eligible for pension, which is based on last pay-scale of staff's existing designation and completed years of service. The bank measures the obligation of this plan as valued by a qualified actuary using projected credit method. All expenses related to defined benefits plans in employee benefit are expensed in Statement of Net Income.
- 2) **Staff Security Fund:** Staff Security Fund is defined benefit plan under which all the permanent employees are entitled to staff security fund at the time of retirement, death or termination from the service by any other circumstances at the predetermined factor prescribed by the bank, which is based on last drawn salary and completed years of service as per Nepal Rastra Bank Staff By-Law 2068: Rule 78 Sub-rule 1(e). Employees having service period of thirty years are eligible for maximum sixty three months salary. The bank measures the obligation of this plan as valued by a qualified actuary using projected credit method. All expenses related to defined benefits plans in employee benefit are expensed in Statement of Net Income.
- 3) **Staff Medical Fund:** Employees are eligible for medical benefits based on the specified slabs as per medical rules, last drawn salary and completed years of service, as per Nepal Rastra Bank Staff By-Law 2068: Rule 78 Sub-rule 1(d). Incremental liability is provided for and transferred to this Fund.
- 4) **Leave Encashment:** As per Nepal Rastra Bank Staff By-Law 2068: Rule 86, 87 and 91, the employees are entitled to en-cash their un-utilized accumulated leave at the time of retirement or any other prescribed time as decided by the management of the bank. Home leave, Sick leave and Special Leave are defined benefit plans which are recognized when the leave remains un-availed at the time of closing date. Provision is created for liability on employees' leave based on obligation dischargeable to employees at balance sheet date.

iii. Other long term employee benefits

The group net obligation in respect of long term employee benefits is the amount of future benefits that employees earned in return or their service in the current and prior period. That benefit is discounted to determine its present value. Remeasurements are recognized in Statement of Net Income in the period in which they arise.

iv. Termination Benefits

The termination benefits are expensed at the earlier of which the Bank can no longer withdrawn the offer of those benefits and when the Bank recognizes costs for restructuring. If benefits are not expected to be wholly settled within 12 months of the reporting date, then they are discounted.

v. Short term employee benefits

Short term employees benefits are expenses as the related services is provided. A liability is recognized for the amount expected to be paid if the Bank has a present legal or constructive

obligation to pay this amount as a result of past service provided by the employees and obligation can be estimated reliably.

3.23 Currency in Circulation

Currency in circulation represents notes issued by the Bank as a sole currency issuing authority in Nepal. Currency notes issued by the Bank are legal tender under the NRB Act 2058. This represents the liability of the Bank towards the holder of the currency note. The liability for notes in circulation is recorded at face value in the balance sheet. These liabilities are secured by assets including foreign currency and foreign securities etc. as permitted by Nepal Rastra Bank Act 2058.

The Bank also issues coins of various denominations for circulation. Currency circulation liability does not include the liability on account of coins in circulation, as allowed by the Act.

3.24 Transactions on Repurchase Obligations (Repo) and Reverse Repo

Repurchase Arrangements (Repo) and Reverse Repo of securities are recorded as follows:

- a) Securities sold subject to repurchase arrangements (Repo) are recorded as refinance and loan to banks. The obligation to repurchase is shown as liabilities for securities sold under agreement to repurchase and the difference between the sale and repurchase value is accrued on a pro rata basis and recorded as expense.
- b) Securities purchased under agreements to resell ('reverse repos') are recorded as deposits and other balances of banks or customers, as appropriate. The difference between sale and repurchase price is treated as interest and accrued over the life of the agreements using the effective interest method. Securities lent to counterparties are also retained in the statement of financial position.

3.25 Unclaimed Account

Unclaimed account under Sundry Liabilities represents amount that remained unclaimed and outstanding for more than two years. Amount outstanding for more than three years in unclaimed account is transferred to miscellaneous income in Statement of Net Income.

3.26 Bills Payable and Bills Receivable

The Bank carries out the function of repayment of Government securities and interest thereon on behalf of the GON. Bills Payable primarily represents the year-end un-disbursed or unadjusted amount of payments received from GON in respect of interest/repayment liabilities of such securities. The year-end balance of Bills Purchased represents the amounts paid by the Bank to the security holders but the corresponding claim adjustment with Bills Payable is pending.

3.27 Consolidation of Project Accounts

The Bank manages and implements various projects, which are helpful in attaining its objectives, on its own by entering into project agreement with the funding agencies or subsidiary loan agreements with Government of Nepal or on behalf of Government of Nepal (GON).

The projects for which the Bank has entered in to separate subsidiary loan agreements with Government of Nepal or has entered into separate project agreements with other funding agencies are consolidated with the Bank's account. For projects which are implemented by the bank on behalf of the GON, the accounts of these projects are not consolidated with bank's financial statements as the Bank has no obligation towards such projects or any other counter party and there is no right of the Bank in assets, liabilities, equity, income and expense of

such projects. However, disclosure of financial and other information of such projects is given in the notes.

3.28 Changes in Accounting Policies

There are changes in Accounting Policies of the bank in the current fiscal year to comply with the requirements of Nepal Financial Reporting Standards.

The accounting policies that are changed and their impact in the financial statement has been shown below:

Particulars	Existing Policy	Revised Policy
Valuation of Gold & Silver at fair value	Cost	Fair Value
Valuation of unquoted equity instruments	Cost	Fair Value
Amortisation of staff loans	Cost	Amortised Cost
Amortisation of Investment in GON Zero Coupon Bond	Cost	Amortised Cost

3.29 Presentation

The presentation of certain line items of previous year financial statements have been changed (regrouped or rearranged) to align the financial statements.

NEPAL RASTRA BANK
Notes Forming part of Financial Statements
Fiscal Year 2074-75 (2017-18 AD)

4 Notes relating to items in the financial statements

4.1 Cash and Cash Equivalents

In line with the accounting policy as given in Note 3.9, balances of cash and cash equivalent at the reporting date are as below:

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
Foreign Currency:		
Cash in Hand & at Vault	32,276,351,028	17,603,729,594
Balances with Other Banks	98,142,809,995	55,539,228,832
GOI Treasury Bills	235,503,932,213	230,966,596,496
US Government Treasury Bills	16,354,309,087	15,406,025,705
Time Deposit	454,376,878,804	462,162,752,642
Investment in FIXBIS	2,174,478,354	1,999,800,000
Investment in Repurchase Agreements	-	-
IMF Related Assets: SDR Holdings	164,054,814	171,322,848
Total Foreign Currency	838,992,814,295	783,849,456,116
Local Currency:		
Cash in Hand & at Vault	8,155,854,685	8,086,615,706
Balances with Other Banks	19,953,694	34,528,686
Total Local Currency	8,175,808,379	8,121,144,392
Total	847,168,622,674	791,970,600,508

4.2 Loans and Advances to Bank & Financial Institutions

Please refer accounting policy in Note 3.11. The balances of loans and advances to banks and financial institutions (B/FIs) and microfinance (MFI) are as below:

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
Refinance/Loans:		
Commercial Banks	11,756,876,381	6,094,782,647
Development Banks	221,000,000	501,370,772
Finance Companies	210,427,020	277,117,496
Loan to Micro Finance Institutions	42,000,000	64,000,000
Less: Allowance for impairment	(10,000,000)	(10,000,000)
Total	12,220,303,401	6,927,270,915
Allowance for impairment		
Balance as on 01-04-2074	10,000,000	10,000,000
Charge for the year	-	-
Effect of foreign currency movements	-	-
Unwind of discount	-	-
Balance as on 31-03-2075	10,000,000	10,000,000

These investments are realized on the settlement date as per the terms of loan agreement.

Details of type of refinance/loan provided to banks and financial institutions have been given below:

Particulars	Period	Refinance Rate	32-03-2075	31-03-2074
General Refinance	1 year	4%	9,993,957,858	5,909,405,146
Special/Export Refinance	1 year	1%	402,125,496	76,498,278
Zero Interest Loan	6 months	0%	1,824,220,046	941,367,491
Total			12,220,303,401	6,927,270,915

4.3 Loans and Advances to Others

Please refer accounting policy in Note 3.12. The balances are given as below:

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
Receivable from GON against payment to IMF	-	2,431,416,400
Balance with Asian Clearing Union (ACU)	193,763,757	-
Gross Loans to Employees	4,783,283,731	4,076,871,800
Less: Amortisation Adjustment	(1,246,720,971)	(1,014,071,321)
Net Loans to Employees	3,536,562,760	3,062,800,479
Interest Receivable		
Australian Dollar	85,362,439	124,252,489
Canadian Dollar	15,723,868	6,525,459
Yuan Ren-Min-Bi (China)	1,121,904,696	879,959,238
Nepalese Rupee	3,070,689,979	2,338,921,183
Pound Sterling	9,824,167	14,111,143
United States Dollars	1,486,543,397	968,282,203
Interest Receivable	5,790,048,546	4,332,051,715
Advances Recoverable		
Advance to Staff	12,017,500	13,417,329
Sundry Debtors	403,752,167	295,903,370
Prepaid Expenses	945,099	329,301
Pension Advance Account	2,393,372,855	1,898,719,290
Staff Endowment Policy Advance	9,977,500	9,180,000
Other	461,548	373,087
Less: Impairment Allowance	(2,335,832)	(10,329,878)
Net Advances Recoverable	2,818,190,838	2,207,592,500
Total	12,338,565,901	12,033,861,094

Loans and advances to employees are provided with/without collateral.

4.4 Gold & Silver at Fair Value

Please refer accounting policy in Note 3.18. The balances are gives as below:

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
Investment in Paper Gold	28,078,523,145	25,929,438,227
Gold Held in Stock at Fair Value	9,514,334,427	8,877,440,582
Silver Held in Stock at Fair Value	7,874,610,236	7,458,223,381
Total	45,467,467,808	42,265,102,190

4.5 Investment Securities

Please refer accounting policy in Note 3.13. The balances are given as below:

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
At Amortized Cost	229,454,754,044	195,401,196,610
At Fair Value through Other Comprehensive Income (OCI)	3,529,820,109	4,185,070,491
At Fair Value through Profit or Loss		
Total	232,984,574,153	199,586,267,101
a) Investment Securities at Amortized Cost	32-03-2075	31-03-2074
Government Treasury Notes/Bonds(USD)	65,546,403,362	71,944,021,840
Government Treasury Notes/Bonds (CNY)	58,989,291,902	57,002,585,312
Investment in Mid term Instruments (MTI)	8,387,708,224	8,082,347,421
Notice Deposit (JPY)	18,701,060,000	8,426,240,000
Government Bond (GON)	216,672,667	4,871,051,043
Fixed deposit with Bank & Financial Institutions	3,585,959,000	3,611,214,903
Government Treasury Bills (GON)	25,600,825,674	30,158,502,599
Saving Certificates (GON)	48,427,193,215	11,382,487,396
Investment in Rural Self Reliance Fund	253,400,000	253,400,000
Less individual allowance for impairment	(253,760,000)	(330,653,903)
Total	229,454,754,044	195,401,196,610
Impairment Loss on Available for Sale Investment Securities		
Balance as on 01-04-2074	330,653,903	414,829,000
Charge for the year	-	-
Reversal of Impairment	(76,893,903)	(84,175,097)
Balance as on 31-03-75	253,760,000	330,653,903

Interest amount of Rs.8,56,52,051.37 has been accrued on deposit amounting Rs.25,37,60,000.00 made in problematic financial institution and the same hasn't been booked as income.

b) Investment Securities at Fair Value through OCI	32-03-2075	31-03-2074
Quoted equity securities	1,448,320,962	2,575,028,961
Unquoted equity securities	2,088,999,147	1,617,541,530
Less: Allowance for impairment of equity securities	(7,500,000)	(7,500,000)
Total	3,529,820,109	4,185,070,491
Impairment Loss on Investment Securities		
Balance as on 01-04-2074	7,500,000	47,550,000
Charge for the year	-	-
Reversal of Impairment	-	(40,050,000)
Balance as on 32-03-75	7,500,000	7,500,000

The Bank does not have investment securities to be measured at fair value through profit or loss.

Impairment allowance has been done for the investment in Agricultural Project Service Center, which is in liquidation and National Productivity and Economic Development Center, whose financial condition is weak .

I) Investment in quoted equity securities includes the following:

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
RMDC Laghubitta Bittiya Sanstha Ltd.	95,881,291	140,334,584
Citizen Investment Trust	1,298,216,945	2,341,151,989
Grameen Bikas Laghubitta Bittiya Sanstha Ltd.	54,222,726	93,542,387
Total	1,448,320,962	2,575,028,961

The shares investment in RMDC Laghubitta Bittiya Sanstha Ltd. has been revalued on the basis of latest trading price of promoter share of respective institution in stock market. In absence of trading of promoter share of Citizen Investment Trust & Grameen Bikas Laghubitta Bittiya Sanstha Ltd, we have considered ratio of share price of promoter share & general share of RMDC .

II) Investment in unquoted equity securities includes the following:

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
Agricultural Project Services Centre	5,000,000	5,000,000
Rastriya Beema Sansthan - Life Ins.	1,000,000	1,000,000
Nepal Stock Exchange Ltd.	1,046,014,465	1,094,822,589
National Productivity and Eco. Dev.	2,500,000	2,500,000
Deposit & Credit Guarantee Fund	884,055,389	402,429,639
Nepal Clearing House	47,178,000	32,017,500
Credit Information Bureau	82,899,198	64,047,802
National Banking Institute	20,352,096	15,724,000
Total	2,088,999,147	1,617,541,530

Fair Value of the shares investment in unquoted equity securities has been arrived based on the latest available audited financial statement of respective entities. Further disclosure has been given in point 5.6.1.2 (i).

III) Selection of Presentation criteria

Investment Securities at fair value through other comprehensive income includes the investment in equity instruments which were made under specific directives or policies of the Government of Nepal and other relevant statutes and are not held for trading purpose. Accordingly, the bank has made an irrevocable election to present those in investment securities at fair value through other comprehensive income.

4.6 Inventories

Please refer accounting policy in Note 3.19. The details of balance are as follows:

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
Gold Held in Stock at Cost	2,114,210,086	1,585,140,989
Silver Held in Stock at Cost	66,380,138	70,936,846
Security Note Stock	1,440,296,928	1,123,201,889
Coin Stock	203,718,006	295,282,162
Numismatic and Medallion Coins	22,906,167	22,909,158
Other Metal Stock	22,487,221	22,485,598
Dispensary Stock	753,838	499,863
Total Inventories	3,870,752,384	3,120,456,506
Less: Impairment Allowance		
Non-moving Numismatic and Medallion Coins	(22,465,794)	(22,465,794)
Non-moving Other Metal Stock	(8,716,000)	(8,716,000)
Unissuable Note Stock	(3,775,258)	(3,775,258)
Total Allowance for Impairment	(34,957,052)	(34,957,052)
Total Inventories Net of Allowance for Impairment	3,835,795,333	3,085,499,454

Notes Forming part of Financial Statements
Fiscal Year 2074-75 (2017-18 AD)

4.7 Property and equipment

Please see accounting policy in Note 3.15. The details are given as below:

Particulars	Land	Building	Computer & Accessories	Vehicles	Machinery Equipment	Office Equipment	Furniture and Fixture	Other Assets	Capital Work in Progress	Total Assets	
Depreciation Rate		3%	20%	20%	20%	20%	10%	20%			
Original Cost	Balance as on 1 st Sawan 2073	193,834,552	667,425,475	192,033,197	240,640,931	107,885,178	123,335,929	22,965,582	4,857,811	33,835,786	1,595,111,537
	Addition during the Year		60,364,846	51,367,607	76,558,835	5,202,260	24,851,729	21,180,905	27,685	60,346,922	299,900,789
	Disposal/Write Off/Adjustment			(22,747,161)	(39,984,574)	(2,588,349)	(5,552,942)	(459,374)	(1)	(74,982,788)	(146,315,189)
	Balance as on 31 st Asar 2074	193,834,552	727,790,321	220,653,643	277,215,192	110,499,089	142,634,716	43,687,113	4,885,495	19,199,920	1,740,400,040
Accumulated Depreciation	Balance as on 1 st Sawan 2073	-	262,872,890	122,092,509	132,049,863	101,133,896	87,628,222	16,807,061	4,525,040	-	727,109,481
	Depreciation for the Year		20,085,014	21,879,389	31,185,001	2,551,287	11,806,534	772,357	81,772		88,361,354
	Disposal/Write Off/Adjustment			(22,465,067)	(14,271,809)	(2,588,335)	(5,395,026)	(459,364)	(35,246)		(45,214,847)
	Balance as on 31 st Asar 2074	-	282,957,904	121,506,831	148,963,055	101,096,848	94,039,730	17,120,054	4,571,566	-	770,255,988
Net Book Value as on 31st Asar 2074	193,834,552	444,832,416	99,146,812	128,252,138	9,402,240	48,594,986	26,567,058	313,929	19,199,920	970,144,052	
Original Cost	Balance as on 1 st Sawan 2074	193,834,552	727,790,321	220,653,643	277,215,192	110,499,089	142,634,716	43,687,113	4,885,495	19,199,920	1,740,400,040
	Addition during the Year		47,691,347	5,910,888	25,458,900	3,375,485	20,776,595	5,680,699	386,900	12,298,230	121,579,044
	Disposal/Write Off/Adjustment	-	-	(7,332,103)	(32,822,048)	(2,962,132)	(5,991,699)	(40,071)	-	(28,893,387)	(78,041,440)
	Balance as on 32 nd Asar 2074	193,834,552	775,481,668	219,232,429	269,852,044	110,912,442	157,419,612	49,327,740	5,272,395	2,604,763	1,783,937,644
Accumulated Depreciation	Balance as on 1 st Sawan 2074	-	282,957,904	121,506,831	148,963,055	101,096,848	94,039,730	17,120,054	4,571,566	-	770,255,988
	Depreciation for the Year	-	22,088,573	28,724,334	37,436,064	2,807,682	15,819,511	3,413,180	97,773	-	110,387,117
	Disposal/Write Off/Adjustment	-	-	(5,582,765)	(31,568,583)	(2,962,128)	(5,550,313)	(40,068)	-	-	(45,703,855)
	Balance as on 32 nd Asar 2075	-	305,046,477	144,648,400	154,830,536	100,942,403	104,308,928	20,493,167	4,669,339	-	834,939,250
Net Book Value as on 32nd Asar 2075	193,834,552	470,435,191	74,584,028	115,021,508	9,970,039	53,110,683	28,834,574	603,056	2,604,763	948,998,394	

NEPAL RASTRA BANK
Notes Forming part of Financial Statements
Fiscal Year 2074-75 (2017-18 AD)

4.8 Intangible assets and goodwill

Please refer accounting policies in Notes 3.16. The details of balance are as follows:

Particulars	Computer Software			Total Assets		
	Useful Life Defined by Contractual Agreements	Other Useful Life	Capital Work in Progress			
Amortisation Rate		20%	10%			
Original Cost	Balance as on 1 st Sawan 2073	1,763,930	10,359,743	229,272,935	241,396,608	
	Addition during the Year		785,408		785,408	
	Disposal/Write Off/Adjustment				-	
	Balance as on 31 st Asar 2074	1,763,930	11,145,151	229,272,935	-	242,182,016
Accumultaed Amortisation	Balance as on 1 st Sawan 2073	980,838	7,061,222	72,603,096	-	80,645,156
	Depreciation for the Year	261,004	1,102,597	22,927,293		24,290,894
	Disposal/Write Off/Adjustment					-
	Balance as on 31 st Asar 2074	1,241,842	8,163,818	95,530,390	-	104,936,050
Net Book Value as on 31st Asar 2074		522,088	2,981,332	133,742,545	-	137,245,966
Original Cost	Balance as on 1 st Sawan 2074	1,763,930	11,145,151	229,272,935	-	242,182,016
	Addition during the Year		1,133,672			1,133,672
	Disposal/Write Off/Adjustment					-
	Balance as on 32 nd Asar 2075	1,763,930	12,278,823	229,272,935	-	243,315,688
Accumultaed Amortisation	Balance as on 1 st Sawan 2074	1,241,842	8,163,818	95,530,390	-	104,936,050
	Depreciation for the Year	258,420	1,179,021	22,927,292		24,364,734
	Disposal/Write Off/Adjustment					-
	Balance as on 32 nd Asar 2075	1,500,262	9,342,840	118,457,682	-	129,300,783
Net Book Value as on 32nd Asar 2075		263,668	2,935,983	110,815,253	-	114,014,904

4.9 Other Assets

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
Deposits	1,663,378	1,663,378
Project Assets	6,661,172	1,101,098
Other Receivables	8,987,683	60,250,889
Total	17,312,233	63,015,365

NEPAL RASTRA BANK
Notes Forming part of Financial Statements
Fiscal Year 2074-75 (2017-18 AD)

4.10 Deposits from banks and financial institutions

See accounting policy in Note 3.20. The details of balance are as follows:

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
Foreign Currency	3,114,280,834	3,460,173,528
Local Currency	205,001,961,421	208,119,189,745
Total	208,116,242,256	211,579,363,272

Deposit from bank and financial institutions include amount deposited by Bank & Financial Institutions for cash reserve ratio (CRR), among others. All deposits are non interest bearing.

4.11 Deposits from Others

See accounting policy in Note 3.20. The details of balance are as follows:

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
Foreign Currency:		
Public Enterprises	404,716,417	408,582,097
Other Organisations	540,140	621,156
Total Foreign Currency	405,256,557	409,203,253
Local Currency:		
Public Enterprises	12,495,870,285	15,839,648,424
Margin Deposit in LCs	11,877,413,870	6,316,051,238
Other Organisations	701,067,264	4,439,553,402
Total Local Currency	25,074,351,419	26,595,253,064
Total	25,479,607,975	27,004,456,317

All deposits are non interest bearing and current in nature.

4.12 Short Term Borrowings

See accounting policy in Note 3.20. The details of balance are as follows:

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
NRB Bonds	-	-
Deposit Collection-Auction	44,550,000,000	14,400,000,000
Reverse Repo Liabilities	-	-
Total	44,550,000,000	14,400,000,000

NRB Bonds, Deposit Collection under auction and Reverse Repo liabilities are instruments used by the Bank to withdraw liquidity from the market on short term basis (less than one year).

4.13 IMF Related Liabilities

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
Foreign Currency:		
Special Drawing Right Allocation	10,475,488,916	9,769,636,572
Interest Bearing Loan :		
Loan under Rapid Credit Facility (RCF)	1,754,847,008	2,454,904,632
Loan under Extended Credit Facility (ECF)	-	153,359,809
Total Foreign Currency	12,230,335,924	12,377,901,013
Local Currency:		
IMF Account No 1	9,443,743,425	9,180,925,768
IMF Account No 2	878,742	858,681
Total Local Currency	9,444,622,167	9,181,784,449
Total	21,674,958,091	21,559,685,462

4.14 Staff Liabilities

See accounting policy in Note 3.22. The details of balance are as follows:

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
Medical Fund (Includes Medical Earning Fund, Interest, etc)	593,320,954	669,763,754
Welfare Provident Fund	518,419,539	487,900,116
Liability for Staff Leave Encashment	981,879,599	972,344,883
Liability for Retired Staff	527,358,878	435,323,511
Gratuity and Pension Fund	18,710,462,476	18,451,547,560
Less: Plan Assets	(19,391,142,000)	(15,975,407,000)
	(680,679,524)	2,476,140,560
Staff Security Fund	2,168,339,774	2,673,590,776
Less: Plan Assets	(2,013,600,000)	(1,923,466,000)
	154,739,774	750,124,776
Total	2,095,039,220	5,791,597,601

4.15 Other liabilities

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
Interest Payable	20,957,582	12,622,370
Asian Clearing Union	-	166,188,403
Earnest Money	-	-
Insurance Premium Collected from Staff	95,731,091	127,429,554
Other Payables of Project	30,501	1,455,464
Payable against GON Bonds	-	-
Unclaimed Account	84,855,262	37,382,275
General Account	6,978,943	47,278,943
Deferred Grant Income	123	123
Other Liabilities	1,000,999,709	849,107,150
Total	1,209,553,211	1,241,464,281

4.16 Currency in Circulation

See accounting policies in Notes 3.23. The details of balance are as follows:

The denomination wise amounts of currency note issued by the bank and are in circulation at the balance sheet date was as follows:

Denomination	32-03-2075	31-03-2074
1	161,067,956	161,110,983
2	185,513,184	185,708,612
5	2,403,814,900	2,184,133,530
10	3,673,117,530	3,344,261,790
20	4,523,894,180	3,961,314,460
25	57,347,350	57,462,375
50	8,550,438,650	7,396,195,550
100	17,206,082,500	15,254,496,700
250	87,427,750	87,459,000
500	101,386,029,000	95,113,527,000
1000	356,154,767,000	303,244,330,000
Total	494,389,500,000	430,990,000,000

The currency in circulation at the end of the reporting period included cash-in-hand NRs. 8,155,854,685 (P.Y. NRs. 8,086,615,706).

4.17 (a) Appropriation of Net Income/(Expenditure) and Surplus payable to Government of Nepal

The Board of Directors of the Bank has appropriated the following amount to different funds during the year as required by Nepal Rastra Bank Act, 2058 and the balance amount will be paid to GON as per the said Act.

Particulars	F.Y 2074-75	F.Y 2073-74
Net Income/(Expenditure) for the year	69,780,379,032	(10,822,189,744)
Foreign Exchange Gain/(Loss) - Unrealised	(38,272,111,979)	23,752,795,700
Net Gold and Silver Revaluation Gain/(Loss)	(3,618,022,578)	6,767,810,405
Securities Revaluation Gain/(Loss)	-	(9,952,836)
Actuarial gain (Loss) in defined benefit Retirement Schemes	1,483,371,084	(1,898,003,065)
Surplus/(Deficit) Due to Restatement of Prior Period Errors	4,578,042	(23,278,046)
Reversal of Project Split Interest Reserve Fund	4,233,491	-
Reversal of Investment Revaluation Reserve	869,693,096	-
Reversal of Net Cumulative Surplus Fund	-	13,797,783
Surplus Available for Distribution	30,252,120,186	17,780,980,197
Less: Appropriations		
General Reserve	(6,794,952,019)	(4,239,793,019)
Monetary Liability Reserve	(1,512,606,009)	(889,049,010)
Financial Stability Fund	(1,512,606,009)	(889,049,010)
Development Fund	(11,000,000,000)	(4,160,000,000)
Development Finance Project Mobilisation Fund	(18,958,350)	-
Banking Development Fund	(110,000,000)	(30,000,000)
Mechanisation Fund	(150,000,000)	-
Gold Replacement Fund	(55,386,987)	(70,354,384)
Net Cumulative Surplus Fund	(97,610,812)	(2,734,774)
Balance Payable to Government of Nepal	9,000,000,000	7,500,000,000

Board of Directors of Nepal Rastra Bank decides for appropriation in different funds and surplus amount left after appropriation is to be transferred to Government of Nepal as per Nepal Rastra Bank Act, 2058, clause no. 41(1)(ga). Hence the surplus payable to GON is shown as liability.

4.17 (b) Reserves & Surplus

The balance of balance sheet on reporting date stands as below:

Particulars	32-03-2075	31-03-2074
Capital Reserve:		
Gold and Silver Equalization Reserve	26,217,603,326	22,599,580,748
Statutory Reserve:		
General Reserve	32,769,744,924	25,974,792,905
Monetary Liabilities Reserve	6,599,169,017	5,086,563,008
Financial Stability Fund	3,401,655,019	1,889,049,010
Exchange Equalization Fund	97,093,809,877	58,821,697,898
Net Cumulative Surplus Fund	772,144,294	674,533,482
Other Reserves and Funds:		
Development Fund	26,000,989,244	15,000,989,244
Banking Development Fund	1,001,941,806	891,941,806
Development Finance Project Mob. Fund	269,772,761	250,814,411
Mechanisation Fund	1,141,316,414	991,316,414
Scholarship Fund	61,594,504	61,594,504
Mint Development Fund	547,712,943	547,712,943
Gold Replacement Fund	149,819,200	94,432,213
Investment Revaluation Reserve	-	869,693,096
Rural Self Reliance Fund (GS Kosh)	253,400,000	253,400,000
Fair Value Reserve for Equity Instruments	3,018,540,609	3,973,804,991
Project Split Interest Reserve Fund	-	4,233,489
Total Reserves and Funds	199,299,213,938	137,986,150,161

Further descriptions of each fund has been given in disclosure no. 5.8

NEPAL RASTRA BANK
Notes Forming part of Financial Statements
Fiscal Year 2074-75 (2017-18 AD)

4.18 Interest Income

See accounting policy 3.3 . Interest income include the following:

Particulars	F.Y 2074-75	F.Y 2073-74
Foreign Currency Financial Assets		
Income on Bonds/Treasury Bills	17,779,430,091	16,654,739,704
Income from Fixed Term Deposit	9,789,862,243	6,504,367,502
Interest Income from Foreign Gold Deposit	365,128,103	386,386,367
Interest Income on Call Deposit	450,356,670	226,824,686
SDR Holding & Asian Clearing Union Income	-	-
Sub-total	28,384,777,107	23,772,318,259
Local Currency Financial Assets		
Government Securities	2,946,647,805	697,924,841
Investment in Financial and Other Institutions	515,394,605	377,951,007
Loans and Refinance	584,316,107	393,064,528
Sub-total	4,046,358,517	1,468,940,375
Total Interest Income from Financial Assets	32,431,135,623	25,241,258,635

4.19 Interest Expenses

See accounting policy in Note 3.3. Interest expenses include the following:

Particulars	F.Y 2074-75	F.Y 2073-74
Foreign Currency Financial Liabilities		
SDR Allocation & ECF Loan	76,400,976	29,849,447
Others	9,641,494	4,431,536
Sub-total	86,042,470	34,280,983
Local Currency Financial Liabilities		
Deposit Collection	64,704,506	39,395,259
Reverse Repo	5,875,790	19,473,063
NRB Bond	-	385,315,616
Sub-total	70,580,296	444,183,938
Total Interest Expense on Financial Liabilities	156,622,766	478,464,921

4.20 Fee and commission income

See accounting policy in Note 3.4(i). Fee and commission income include the following:

Particulars	F.Y 2074-75	F.Y 2073-74
Foreign Currency Financial Assets		
On Currency Exchange	1,233,655	1,308,856
Sub-total	1,233,655	1,308,856
Local Currency Financial Assets		
Government Transaction & Other services	98,918,535	65,686,161
Sub-total	98,918,535	65,686,161
Total Commission Income from Financial Assets	100,152,190	66,995,017

4.21 Fee and commission expense

Particulars	F.Y 2074-75	F.Y 2073-74
Foreign Currency Liabilities		
Commission & Charges	24,473,751	26,725,375
Sub-total	24,473,751	26,725,375
Local Currency Liabilities		
Agency Expenses	491,651,891	224,604,342
Sub-total	491,651,891	224,604,342
Total Agency and Service Charge	516,125,642	251,329,717

Agency Expenses Includes Agency Commission Paid to the Following Banks for Operating Government Accounts.

Nepal Bank Ltd.	55,800,000	55,800,000
Rastriya Banijya Bank	90,600,000	90,600,000
Agriculture Development Bank	7,500,000	1,875,000
Total	153,900,000	148,275,000

4.22 Other Income

See accounting policies in Notes 3.4 (iv). Other income comprises the following:

Particulars	F.Y 2074-75	F.Y 2073-74
Income from Mint (Sale of Coin)	264,545	234,121
Gain from Sale of Precious Metals and Coins	62,539,138	79,630,308
Fine/Penalty Charge	114,285,634	6,267,929
Profit from Sale of Assets	73,847,508	6,110,898
Dividend Income	62,332,657	62,991,715
Project Income/(Loss)	18,958,350	(1,483,255)
Grant Income	-	-
Miscellaneous	97,495,472	48,215,861
Total	429,723,304	201,967,577

4.23 Personnel expenses

See accounting policy in Note 3.22 (v). Personnel expenses include the following:

Particulars	F.Y 2074-75	F.Y 2073-74
Salary	599,390,594	668,050,312
Allowances	593,896,207	619,225,921
Provident Fund Contribution	59,939,060	66,805,031
Staff Welfare (Including Medical Fund Contribution)	178,867,499	610,462,316
Staff Welfare Provident Fund	446,500,000	405,955,000
Pension & Gratuity Fund	550,602,809	1,077,681,285
Staff Security Fund	190,052,952	425,663,159
Staff Leave Compensation	253,157,179	295,381,969
Finance Cost under NFRS on Staff Loan	403,369,767	94,659,093
Others	22,773,230	19,106,813
Total	3,298,549,296	4,282,990,897

4.24 Depreciation, amortisation and impairment of non financial assets

Particulars	F.Y 2074-75	F.Y 2073-74
Depreciation on Property & Equipment	110,387,117	88,361,354
Impairment of Property & Equipment	-	-
Amortisation of intangible assets	24,364,734	24,290,894
Impairment of intangible assets	-	-
Total	134,751,851	112,652,248

4.25 Operating expenses

Particulars	F.Y 2074-75	F.Y 2073-74
Directors Fees and Expenses	6,200,085	6,067,847
Note Printing Charges	947,474,424	938,702,726
Mint Expenses	1,102,497	382,261
Security charges	55,876,464	54,932,925
Remittance Charges	54,067,690	52,977,498
Travelling Expenses	242,822,895	245,131,878
Insurance Charges	97,153,904	86,868,095
Repair & Maintenance	79,089,740	62,052,440
Banking Promotion	55,506,586	51,982,154
Audit Fees and Expenses	2,941,611	2,120,983
Assets Written Off	481,848	352,037
Utilities Expenses	42,407,231	39,608,373
Postal and Communication Expenses	15,327,847	14,650,010
House Rent	2,774,094	12,048,603
Training Seminar and Membership	39,302,916	17,404,290
Expenses on Miscellaneous Assets	6,275,112	16,668,954
Consumable Expenses	19,715,989	23,134,887
Books and Periodicals	8,526,003	9,218,693
Finance Cost under NFRS on GON Bonds	46,804,273	-
Miscellaneous Expenses	115,447,691	107,056,172
Total	1,839,298,902	1,741,360,826

Nepal Rastra Bank
Notes Forming Part of Financial Statements
Fiscal Year 2074-75 (2017-18 AD)

5. Significant Disclosures

5.1 Gold and Silver

The bank has been holding gold and silver for reserve purpose as well as for minting purpose. The gold and silver held for reserve purpose, being the financial assets, has been measured at fair value and the gold and silver held for minting purpose, being the inventories of the bank, has been measured at lower of cost or net realizable value.

The gold and silver measured at fair value along with its quantity is as follows:

Particulars	As on 32 nd Asar 2075		As on 31 st Asar 2074	
	Weight (Kg, Gm, Mg)	Total Fair Value (NRs.)	Weight (Kg, Gm, Mg)	Total Fair Value (NRs.)
Investment in Paper Gold	5,863.058993	28,078,523,145	5,863.054272	25,929,438,227
Gold held in Stock	1,953.662100	9,514,334,427	1,953.662100	8,877,440,582
Silver held in Stock	122,466.722182	7,874,610,236	122,466.722182	7,458,223,381
Total		45,467,467,808		42,265,102,190

Fair value for gold and silver was based on the closing rate prevailing in London Market and Nepal Gold & Silver Dealer's Association respectively. For gold physically held with the bank, the rate for Tejabi Gold has been considered for the purpose of fair value.

Minting Division of the bank has held gold and silver for minting purpose and is treated as inventories kept for further processing/minting. The inventories are measured at lower of cost or net realizable value. The gold and silver held by the bank as inventories is as follows:

Particulars	As on 32 nd Asar 2075		As on 31 st Asar 2074	
	Weight (Kg, Gm, Mg)	Value (NRs.)	Weight (Kg, Gm, Mg)	Value (NRs.)
Gold held in Stock	781.311607	2,114,210,086	662.040551	1,585,140,989
Silver held in Stock	3614.048202	66,380,138	3,724.266768	70,936,846
Total		2,180,590,224		1,656,077,835

5.2 Yearend Exchange Rates

The year-end exchange rates of Rupees for major currencies used for reinstating the balances of foreign currency assets and liabilities were as per below.

S.N.	Currency	Current Year	Previous Year
1	US Dollar	109.34	102.86
2	UK Pound Sterling	144.71	133.32
3	Euro	127.77	117.40
4	Swiss Franc	109.15	106.22
5	Australian Dollar	81.21	79.80
6	Canadian Dollar	83.10	80.80
7	Singapore Dollar	80.06	74.83
8	Japanese Yen	0.973	0.908
9	Chinese Yuan	16.34	15.16
10	Saudi Arabian Riyal	29.16	27.43
11	Qatari Riyal	30.03	27.69
12	Thai Baht	3.28	3.04
13	UAE Dirham	29.77	28.01
14	Malaysian Ringgit	26.99	23.97
15	South Korean Won	0.0967	0.0907
16	Swedish Kroner	12.31	12.33
17	Danish Kroner	17.14	15.79
18	Hong Kong Dollar	13.93	13.17
19	Kuwait Dinar	361.34	339.36
20	Bahrain Dinar	290.03	272.69
21	SDR	153.826	143.461
22	Indian Rupees	1.60	1.60

5.3 Related Parties and Transactions with them

5.3.1 Key Management Personnel

The key management personnel are those persons having authority and responsibility of planning, directing and controlling the activities of the entity, directly or indirectly including any director. The key management of the Bank includes members of its Board of Directors and Special Class Officers (Executive Directors). The name of the key management personnel who were holding various positions in the office during the year were as follows:

S.N.	NAME	POST	REMARKS	
1	Dr. Chiranjibi Nepal	Governor	2071.12.08	
2	Shanta Raj Subedi	Finance Secretary/Board	2073.05.24	retired w.e.f.2074.07.02
3	Shanker Prashad Adhikari	Finance Secretary/Board	2074.07.03	retired w.e.f.2074.12.25
4	Dr. Rajan Khanal	Finance Secretary/Board	2074.12.26	
5	Chinta Mani Siwakoti	Deputy Governor	2072.11.19	
6	Shiba Raj Shrestha	Deputy Governor	2072.11.19	
7	Dr. Sri Ram Poudyal	Board Member	2074.01.03	
8	Ramjee Regmi	Board Member	2074.01.03	
9	Bal Krishna Man Singh	Board Member	2069.05.24	retired w.e.f.2074.11.03
10	CA.Dr. Suvod Kumar Karn	Board Member	2075.01.11	
11	Narayan Prasad Paudel	Executive Director	2069.06.07	
12	Nara Bahadur Thapa	Executive Director	2070.03.03	
13	Janak Bahadur Adhikari	Executive Director	2070.08.11	
14	Bhisma Raj Dhungana	Executive Director	2071.05.15	
15	Laxmi Prapanna Niroula	Executive Director	2071.05.15	
16	Shankar Prashad Acharya	Executive Director	2071.08.18	
17	Maheshwor Lal Shrestha	Executive Director	2072.07.16	
18	Bhuban Kadel	Executive Director	2072.12.03	
19	Dr.Nephil Matangi Maskay	Executive Director	2073.01.12	
20	Upendra Kumar Paudel	Executive Director	2073.04.23	
21	Dr. Bhubanesh Prasad Pant	Executive Director	2073.06.01	
22	Neelam Dhungana(Timsina)	Executive Director	2074.02.14	
23	Jhalak Sharma Acharya	Executive Director	2074.09.19	
24	Dev Kumar Dhakal	Executive Director	2074.12.14	
25	Mukunda Kumar Chhetri	Executive Director	2074.12.14	
26	Pitambar Bhandari	Executive Director	2074.12.14	
27	Sunil Udash	Executive Director	2075.02.14	
28	Basudev Adhikari	Executive Director	2073.08.19	retired w.e.f.2074.12.07
29	Dr. Bamdev Sigdel	Executive Director	2073.08.10	retired w.e.f.2074.08.26
30	Dr. Gopal Prasad Bhatta	Executive Director	2073.09.10	retired w.e.f.2074.12.01
31	Harisharan K.C.	Executive Director	2074.12.14	retired w.e.f.2075.02.03
32	Ramesh Kumar Pokharel	Executive Director	2072.12.03	retired w.e.f.2074.12.07
33	Yejendra Prasad Luitel	Executive Director	2073.04.23	retired w.e.f.2074.12.07

The transactions, if any, with director-related or key management personnel – related entities occurred in the normal course of NRB’s operations were conducted as arms length transactions.

i. *Transactions with Key Management Personnel*

In addition to salaries, non- cash benefits (Vehicle Facility, Accommodation Facility to governor) were provided to special class officers and the executive Board members. All special class officers and three of the Board members (Governor and Deputy Governors) were entitled to termination benefits. The data relating to total compensation paid to key management personnel were as follows:

Particulars	Current Year (NRs.)	Previous Year (NRs.)
Short term employee benefits	70,808,464	45,206,007
Post-employment benefits	35,767,108	49,759,710
Other long term benefits		
Total	106,575,571	94,965,717

Other transactions with the Key Management Personnel and the status of yearend balances with them were as per below.

Particulars	Current Year(NRs.)	Previous Year(NRs.)
Meeting Fees/ Incidental Expenses to Directors	6,200,085	6,067,847
Loan Facilities	89,937,115	58,609,118

ii. *Salary, Benefits and Other Facilities of Board Members*

Board Members are entitled for meeting allowance of Rs.5,000.00 per meeting. In addition, non executive board members are entitled for fuel, vehicle repair, telephone, newspaper, internet, medicine& facilities). Details of such salary, benefits and other facilities provided to executive as well as non executive board members for FY 2074/75 are provided below:

Name	Post	Salary	Board Meeting Allowances	Other Allowances &Facilities
Dr. Chiranjibi Nepal	Governor	1,180,800	300,000	1,933,538
Shanta Raj Subedi	Finance Secretary/ Board Member		50,000	75,640
Shanker Prashad Adhikari	Finance Secretary /Board Member		140,000	107,973
Dr. Rajan Khanal	Finance Secretary/ Board Member		75,000	34,833
Chintamani Siwakoti	Deputy Governor	1,054,800	265,000	17,65,682
Shiba Raj Shrestha	Deputy Governor	1,054,800	245,000	17,65,682
Dr. Sri Ram Poudyal	Board Member		300,000	552,460
Ramjee Regmi	Board Member		255,000	552,460
Bal Krishna Man Singh	Board Member		20,000	316,785
CA.Dr. Suvod Kumar Karn	Board Member		55,000	126,760
	Total	3,290,400	1,705,000	7,231,814

5.3.2 Government of Nepal

The bank, being the Central Bank of Nepal, was incorporated under Nepal Rastra Bank Act, 2012 and the Government of Nepal (GON) is the controlling body of the bank holding 100% of its capital.

i. *Transactions with Government of Nepal*

The transaction with GON and the status of yearend balances with GON is as follows:

	Current Year (NRs.)	Previous Year (NRs.)
Transactions during the year:		
Commission Income received from GON	98,918,534	65,686,160
Surplus paid to GON (As per Financial Statement of Previous Year)	7,500,000,000	7,250,000,000
Balances at the yearend:		
Deposit from GON	144,165,917,369	193,752,687,231
Interest Receivable from GON	1,010,339,989	1,010,339,989
Investment in Treasury Bills (GON)	25,600,825,674	30,158,502,599
Investment in Bonds (GON)	216,672,667	4,871,051,043
Investment in Saving Certificates (GON)	48,427,193,215	11,382,487,396

ii. Government of Nepal Treasury Position

Balance of Government of Nepal as of 32nd Asar 2075 as per the records of the bank was a surplus balance of NRs. 144,165,917,368 (P.Y. NRs. 193,752,687,231). The balance is yet to be confirmed by Comptroller General's office of GON. However, based on past experience management believes that difference if any, *between* records of the bank and Comptroller General's office shall be insignificant and will not have material impact on financial position. The surplus balance of Government Treasury position as of 31st Asar 2074 was finalized at Poush end 2074.

5.4 Inter-Office Transactions

The balance of inter-office transactions under reconciliation is Rs. 69,78,943.02 (PY Rs. 4,72,78,943.02) which is presented as general account under Other liabilities.

5.5 Assets Received in Grant

The various assets received as grant under the Financial Sector Restructuring Project (phase I and II) was valued at NRs. 11,585,586 (PY NRs. 11,585,586), out of which there was a written down balance of NRs. 123 (PY NRs. 123) at the yearend. During the year no grant assets were received.

5.6 Financial Instruments

Financial Risk Management–Overview

Risk Management Framework

The Bank's Board of Directors has the overall responsibility for the establishment and oversight of the Bank's Risk Management Framework. The Board of Directors has formed the Risk Management Committee, which is responsible for developing and monitoring the Bank's risk management policies. The committee reports regularly to the Board of Directors about its activities.

The Bank's risk management policies are established to identify and analyze the risk faced by the Bank, set appropriate risk limits and control, and monitor risks and adherence to the limit. Risk management policies and systems are reviewed regularly to reflect the changes in market conditions and the Bank's activities. The Bank through its training and management standards and procedures, aims to develop a disciplined and constructive control environment in which all employees understand their roles and obligations.

The Bank's Audit Committee oversees how the management monitors compliance with the Bank's risk management policies and procedures and reviews the adequacy of the risk management framework in relation to the risks faced by the Bank. The Audit Committee is assisted in its oversight role by Internal Audit Department. Internal Audit Department undertakes both regular and ad hoc review of risk management controls and procedures, the results of which are reported to the Audit Committee.

The Bank has exposure to the following risk arising from financial instruments

- A. Credit Risk
- B. Liquidity Risk
- C. Market Risk

5.6.1 Credit Risk

Credit Risk is risk of financial loss to a party if a customer or counterparty to a financial instrument fails to meet its contractual obligation. The Bank's credit risk in relation to a

financial instrument is the risk that its customer or counter party fails to discharge its obligation in accordance with agreed terms and cause the Bank to incur a financial loss. The Bank's credit risk arises principally from the Bank's investment securities and receivable from customers. The credit risk in the bank's foreign exchange reserve is monitored and reviewed by using credit limits based on credit ratings by international rating agency.

5.6.1.1 Exposure to Credit Risk

The maximum exposure to credit risk at the year-end was as follows:

a) By Nature of Assets

Particulars	As on 32-3-2075	As on 31-3-2074
Cash Equivalents	806,736,416,961	766,280,255,209
Loans and Advances to Bank and Financial Institutions	12,220,303,401	6,927,270,915
Loans and Advances to Others	12,338,565,901	12,033,861,094
Gold and Silver	45,467,467,808	42,265,102,190
Investment Securities	232,984,574,153	199,586,267,101
Other Assets	17,312,234	63,015,365
TOTAL ASSETS	1,109,764,640,457	1,027,155,771,874

b) By Geographical Region

Particulars	As on 32-3-2075	As on 31-3-2074
India	58,989,291,902	229,506,949,862
USA	126,162,164,066	111,027,381,856
Germany	192,077,300	420,674,346
Switzerland	54,016,971,573	45,901,930,321
United Kingdom	4,073,288,713	11,210,774,529
France	28,164,274,635	30,841,051,865
Japan	5,642,751,247	5,228,112,178
Bahrain	61,970,358,189	97,715,917,152
Singapore	68,670,617,918	122,658,987,589
Canada	79,169,937	76,477,616
Hong Kong	203,526,814,568	145,840,251,090
U.A.E	21,902,272,015	22,205,907,026
China	60,000,571,621	59,517,378,435
Bangladesh	28,630,894,020	18,208,055,816
Nepal	387,743,122,752	126,795,922,193
Total	1,109,764,640,457	1,027,155,771,874

c) By Nature of the Entity

Particulars	As on 32-3-2075	As on 31-3-2074
Central Banks	43,387,687,461	25,597,318,679
Bank for International Settlement	11,039,549,998	10,521,210,357
Foreign Government	363,505,143,562	365,629,859,915
International Monetary Fund	164,054,814	171,322,848
Foreign Commercial Banks	585,711,958,727	536,844,800,654
Domestic Banks and FIs	15,572,456,095	28,141,233,601
Government of Nepal	74,244,691,556	46,412,041,038
Equity Instruments	3,783,220,109	2,975,652,460
Other Parties	12,355,878,134	10,862,332,322
Total	1,109,764,640,457	1,027,155,771,874

d) By Credit Rating

Particulars	Rating	As on 32-3-2075		As on 31-3-2074	
		Amount (NRs.)	%	Amount (NRs.)	%
Foreign Currency Financial Assets					
	AAA	34,823,423,050	3.14	33,700,220,912	3.28
	AA+	126,162,164,066	11.37	-	-
	AA-	38,127,522,188	3.44	20,195,221,372	1.97
	AA	4,073,288,713	0.37	-	-
	A+	67,926,813,980	6.12	82,866,404,694	8.07
	A	223,479,906,218	20.14	193,664,929,226	18.85
	A-	5,631,938,097	0.51	21,420,316,047	2.09
	BBB+	-	-	-	-
	BBB-	320,061,418,189	28.84	300,760,297,152	29.28
	Other*	183,521,920,063	16.54	286,157,123,050	27.86
Total		1,003,808,394,563	90.45	938,764,512,453	91.39
Local Currency Financial Assets	Other**	105,956,245,894	9.55	88,391,259,421	8.61
Total Financial Assets		1,109,764,640,457	100.00	1,027,155,771,874	100.00

e) All of the above ratings are as per S&P.

f) */**Rating not available or rating not required as per NRB's Investment Policy

5.6.1.2 Impairment Losses

The Bank recognizes the impairment of financial assets in case there is objective evidence that the assets have been impaired. Impairment of an individual asset is tested at each balance sheet date and the movement in the allowances for impairment of financial assets during the year is as follows:

Particulars	Allowances for Diminution in Value of Equity Investment	Allowances for Doubtful Investment in Fixed Deposit	Allowances for Doubtful Refinance/Loan	Allowances for Doubtful Receivables
Balance as on 1stSawan 2073	47,550,000	414,829,000	10,000,000	10,329,878
Impairment Loss Recognized	-	-	-	-
Amount Written Off	-	-	-	-
Reversal of Impairment Loss	40,050,000	84,175,097	-	-
Balance as on 31stAsar 2074	7,500,000	330,653,903	10,000,000	10,329,878
Impairment Loss Recognized	-	-	-	-
Amount Written Off	-	-	-	-
Reversal of Impairment Loss	-	76,893,903.00	-	7,994,046
Balance as on 32stAsar 2075	7,500,000	253,760,000	10,000,000	2,335,832

The Bank believes that the un-impaired amounts that are past due by more than 30 days are still recoverable in full. The un-impaired past dues amount includes some loans provided to employees and other receivables.

i. Impairment for equity instruments

The investments of the bank in the following entities has been impaired and impairment loss has been provided for:

Name of Entity	As on 32-03-2075			As on 31-03-2074		
	Amount of Equity investment	Impairment Amount	Net Assets	Amount of Equity investment	Impairment Amount	Net Assets
Agricultural Project Services Centre	5,000,000	5,000,000	-	5,000,000	5,000,000	-
National Productivity and Eco. Dev.	2,500,000	2,500,000	-	2,500,000	2,500,000	-
Total	7,500,000	7,500,000	-	7,500,000	7,500,000	-

ii. Impairment for investment in fixed deposit

Details relating to impaired investment in fixed deposit is as under:

Name of Entity	As on 32-03-2075			As on 31-03-2074		
	Amount of Fixed Deposit	Impairment Amount	Net Assets	Amount of Fixed Deposit	Impairment Amount	Net Assets
Capital Merchant Banking and Finance Ltd.	188,360,000	188,360,000	-	188,360,000	188,360,000	-
Crystal Finance Ltd.	23,800,000	23,800,000	-	23,800,000	23,800,000	-
Himalaya Finance Ltd	41,600,000	41,600,000	-	41,600,000	41,600,000	-
Kuber Merchant Bank & Finance Ltd.	-	-	-	76,893,903	76,893,903	-
Total	253,760,000	253,760,000	-	330,653,903	330,653,903	-

The above institutions have been declared problematic by the bank and the outstanding amount is overdue since long. We have been corresponding of regular basis for repayment of such amount along with interest accrued. During the FY 2074-75 Kuber Merchant Bank & Finance Ltd. had settled the due amount.

iii. Impairment for Refinance/Loans

The bank has provided loans at subsidized rate to one of the existing Grameen Bikas Bank (currently merged to Grameen Bikas Laghubitta Bittiya Sanstha Ltd.) and the loan has been matured since long. But it is yet to realize the amount and hence made provision for the impairment for full amount.

Name of Entity	As on 32-03-2075			As on 31-03-2074		
	Amount of Loan	Impairment Amount	Net Assets	Amount of Loan	Impairment Amount	Net Assets
Grameen Bikas Laghubitta Bittiya Sanstha Ltd	10,000,000	10,000,000	-	10,000,000	10,000,000	-
Total	10,000,000	10,000,000	-	10,000,000	10,000,000	-

iv. Impairment for Receivables

Impairment for receivables includes impairment of Rs.2,335,832 (P.Y. Rs.10,329,878) in respect to advances to staffs who have already left the bank.

5.6.1.3 Credit Quality

The credit quality of counterparty of the financial assets is assessed based on credit policy (Investment Directives) formed by the Board of Directors. Investment is made in the foreign counterparty whose credit rating is within the acceptable standard. In case of domestic investment, investment is made in the counterparty who meets the minimum standard level set by the credit policy. An analysis of credit quality of financial assets not impaired is as follows:

Counterparties	As on 32-3-2075	As on 31-3-2074
External Credit Rating at least AAA/BBB- from credit rating agency	413,393,643,476	261,380,210,809
Non Rated Counterparties	172,318,315,251	275,464,589,845
Central Banks	43,387,687,461	25,597,318,679
Bank for International Settlement	11,039,549,998	10,521,210,357
Foreign Government	363,505,143,562	365,629,859,915
International Monetary Fund	164,054,814	171,322,848
Government of Nepal	74,244,691,556	46,412,041,038
Financial Assets with Other Counterparties:	31,711,554,339	59,579,884,977
- Party with Normal Risk	31,437,958,507	41,620,734,602
- Party with High Risk	273,595,831	358,483,781
Total	1,109,764,640,457	1,027,155,771,874

5.6.2 Liquidity Risk

Liquidity Risk is the risk that the Bank will encounter difficulty in meeting the obligation associated with the financial liabilities that are settled by delivering cash or other financial assets. The Bank's approach to managing liquidity risk is to ensure as far as possible, that it will always have sufficient liquidity to meet its liabilities when due, provide finance to maintain liquidity in financial market and provide for foreign exchange to finance import of the country under both the normal and stressed conditions, without incurring unacceptable losses or risking damage to the Bank reputation. In order to control liquidity risk, the bank has maintained sufficient balance in the current account with other central banks, demand and call deposit with foreign banks and investment in highly liquid securities. The Bank maintains cash and cash equivalents and other highly marketable securities in excess of expected cash flows on financial liabilities and other obligation.

Further, the bank has credit arrangement for Rapid Credit Facilities (RCF) and Extended Credit Facilities (ECF) provided by International Monetary Fund in case of stressed condition like deficit of Balance of Payment of the country. The Government of Nepal provides credit facility to the Bank in case of financial crisis.

5.6.2.1 Assets Held for Managing Liquidity Risk

The Bank holds a diversified portfolio of cash, balances with foreign banks and high-quality highly-liquid securities to support payment obligations and contingent funding in a stressed market environment. The Bank's assets held for managing liquidity risk comprise:

- Cash and balances with foreign banks in the form of demand and call deposit;
- Balance with foreign central banks and banks for international settlement;
- Investment in Government of Nepal and foreign Governments' bonds and other securities that are readily acceptable in repurchase agreements with central banks; and
- A secondary source of liquidity in the form of highly liquid instruments in the Bank's trading portfolios.

5.6.2.2 Maturity Profile of Financial Assets

The followings are the remaining contractual maturities and other forms of financial assets at the end of the reporting period:

Current Year Figures (NRs.)

Particulars	Contractual and Other Cash Flows					
	Carrying Amount	upto 1 month	1-3 months	3-12 months	1 -3 Year	More than 3 Year
Cash Equivalents	806,736,416,961	98,162,763,690	708,573,653,271			
Loans and Advances to Bank and Financial Institutions	12,220,303,401			12,220,303,401		
Loans and Advances to Others						
Receivable from GON against payment to IMF						
Balance with Asian Clearing Union (ACU)	193,763,757	193,763,757				
Gross Loans to Employees	3,536,562,760	176,828,138	176,828,138	353,656,276	530,484,414	2,298,765,794
Interest Receivable	5,790,048,546	579,004,855	579,004,855	4,632,038,836		
Advance to Staff	12,017,500	1,201,750	1,802,625	8,051,725	600,875	360,525
Sundry Debtors	401,416,335		240,849,801	120,424,901	40,141,634	
Prepaid Expenses	945,099	9,451	47,255	888,393		
Pension Advance Account	2,393,372,855	23,933,729	47,867,457	47,867,457	239,337,285	2,034,366,927
Staff Endowment Policy Advance	9,977,500					9,977,500
Other	461,548				461,548	
Investment Securities						
US Government Treasury Notes/Bonds	65,546,403,362			65,082,732	65,481,320,629	
Government Treasury Notes/Bonds (CNY)	58,989,291,902	3,945,862,286	1,652,829,679	29,470,327,359	23,920,272,579	
Investment in Mid term Instruments	8,387,708,224		10,841,335	5,676,959,224	2,699,907,665	
Notice Deposit (JPY)	18,701,060,000				5,610,318,000	13,090,742,000
Government Bond (GON)	216,672,667					216,672,667
Fixed deposit with Bank & Financial Institutions	3,332,199,000			3,332,199,000		
Government Treasury Bills (GON)	25,600,825,674		25,600,825,674			
Saving Certificates (GON)	48,427,193,215					48,427,193,215
Investment in Rural Self Reliance Fund	253,400,000					253,400,000
Quoted equity securities	1,448,320,962					1,448,320,962
Unquoted equity securities	2,081,499,147					2,081,499,147
Other Assets	17,312,234					17,312,234
Total	1,064,297,172,649	103,083,367,654	736,884,550,090	55,927,799,305	98,522,844,630	69,878,610,970

Previous Year Figures (NRs.)

Particulars	Contractual and Other Cash Flows					
	Carrying Amount	upto 1 month	1-3 months	3-12 months	1 -3 Year	More than 3 Year
Cash Equivalents	766,280,255,209	98,162,763,690	668,117,491,519			
Loans and Advances to Bank and Financial Institutions	6,927,270,915			6,927,270,915		
Loans and Advances to Others				-		
Receivable from GON against payment to IMF	2,431,416,400		2,431,416,400			
Balance with Asian Clearing Union (ACU)	-					
Gross Loans to Employees	3,062,800,479	153,140,024	153,140,024	306,280,048	459,420,072	1,990,820,311
Interest Receivable	4,332,051,715	433,205,172	433,205,172	3,465,641,372		
Advance to Staff	13,417,329	1,341,733	2,012,599	8,989,611	670,866	402,520
Sundry Debtors	285,573,492		171,344,095	85,672,048	28,557,349	
Prepaid Expenses	329,301	3,293	16,465	309,543		
Pension Advance Account	1,898,719,290	18,987,193	37,974,386	37,974,386	189,871,929	1,613,911,397
Staff Endowment Policy Advance	9,180,000					9,180,000
Other	373,087				373,087	
Investment Securities						
US Government Treasury Notes/Bonds	71,944,021,840			20,554,522,183	30,805,550,966	20,583,948,691
Government Treasury Notes/Bonds (CNY)	57,002,585,312	6,344,751,218	1,197,604,829	30,257,366,894	19,202,862,370	
Investment in Mid term Instruments	8,082,347,421			8,082,347,421		
Notice Deposit (JPY)	8,426,240,000				2,527,872,000	5,898,368,000
Government Bond (GON)	4,871,051,043					4,871,051,043
Fixed deposit with Bank & Financial Institutions	3,280,561,000			3,280,561,000		
Government Treasury Bills (GON)	30,158,502,599		30,158,502,599			
Saving Certificates (GON)	11,382,487,396					11,382,487,396
Investment in Rural Self Reliance Fund	253,400,000					253,400,000
Quoted equity securities	2,575,028,961					2,575,028,961
Unquoted equity securities	1,610,041,530					1,610,041,530
Other Assets	63,015,365					63,015,365
Total	984,890,669,684	105,114,192,322	702,702,708,088	73,006,935,421	53,215,178,640	50,851,655,213

5.6.2.3 Maturity Profile of Financial Liabilities

The followings are the remaining contractual maturities and other forms of financial liabilities including estimated interest payments at the end of the reporting period:

Current Year Figures (NRs.)

Particulars	Contractual and Other Cash Flows					
	Carrying Amount	upto 1 month	1-3 months	3-12 months	1 -3 Year	More than 3 Year
Bills Payable	115,622,742	115,622,742	-		-	-
Deposits from Bank and Financial Institutions	208,116,242,256	41,623,248,451	3,114,280,834	20,811,624,226	142,567,088,745	-
Deposit from Government of Nepal	144,165,917,368	57,666,366,947	64,874,662,816		21,624,887,605	-
Deposits from Others	25,479,607,975	5,095,921,595	20,383,686,380		-	-
Short Term Borrowings	44,550,000,000	44,550,000,000	-		-	-
IMF Related Liabilities	21,674,958,091	-	-		21,674,958,091	-
Staff Liabilities	2,095,039,220	1,045,778,416	419,007,844	211,245,116	209,503,922	209,503,922
Other Liabilities	1,209,553,210		1,209,553,210		-	-
Total	447,406,940,862	150,096,938,152	90,001,191,084	21,022,869,341	186,076,438,362	209,503,922

Previous Year Figures (NRs.)

Particulars	Contractual and Other Cash Flows					
	Carrying Amount	upto 1 month	1-3 months	3-12 months	1 -3 Year	More than 3 Year
Bills Payable	233,602,320	233,602,320				
Deposits from Bank and Financial Institutions	211,579,363,272	42,315,872,654	3,460,173,528	21,157,936,327	144,645,380,763	
Deposit from Government of Nepal	193,752,687,231	77,501,074,893	116,251,612,339			
Deposits from Others	27,004,456,317	5,400,891,263	21,603,565,054			
Short Term Borrowings	14,400,000,000	14,400,000,000				
IMF Related Liabilities	21,559,685,462				21,559,685,462	
Staff Liabilities	5,791,597,601	923,223,627	1,158,319,520	2,551,734,933	579,159,760	579,159,760
Other Liabilities	1,241,464,281		1,241,464,281			
Total	475,562,856,485	140,774,664,758	143,715,134,721	23,709,671,260	166,784,225,985	579,159,760

5.6.3 Market Risk

Market risk is the risk that changes in market prices, such as foreign exchange rates, interest rates and equity prices and other assets prices may affect the Bank's income or the value of its holding of financial instruments. Market risk arises from open position in interest rates, currency and equity products all of which are exposed to general and specific market movement and changes in the level of volatility of the market rates or interest rates, foreign exchange rates and equity prices. The objective of market risk management is to manage and control market risk exposure within the acceptable parameters, while optimizing the return.

5.6.3.1 Currency Risk

Currency risk is the risk, where the value of financial instruments may fluctuate due to changes in foreign exchange rates. Foreign currency activities result mainly from the Bank's holding of foreign currency assets under its foreign exchange reserves management function. The investment committee reviews the currency composition of the reserve and monitors the Bank's compliance with the limits established for foreign currency positions by the board. The major holding of foreign currency assets are denominated in USD, CNY, AUD, GBP, EURO and INR.

The summary quantitative data about the Bank's exposure to currency risk at the reporting period was as follows:

Current Year Figures (NRs.)

Particulars	USD	AUD	EUR	GBP	CNY	CAD	SDR	JPY
	54.79	3.62	0.45	1.77	10.45	0.80	0.02	1.93
Cash and Cash Equivalents	469,621,700,195	31,715,381,105	4,628,912,527	18,303,424,884	48,120,145,415	8,307,221,003	164,054,814	1,300,375,611
Loans and Advances to Bank and Financial Institutions								
Loans and Advances to Others	1,680,307,154	85,362,439		9,824,167	1,121,904,696	15,723,868		
Gold and Silver	28,078,523,145							
Investment Securities	68,253,577,277	5,680,534,309			58,989,291,902			18,701,060,000
Other Assets								
Total Financial Assets	567,634,107,771	37,481,277,852	4,628,912,527	18,313,249,051	108,231,342,013	8,322,944,871	164,054,814	20,001,435,611
Bills Payable								
Deposits from Bank and Financial Institutions	1,165,867,060	2,514,353	1,636,484,067	147,324,175				
Deposit from Government of Nepal								
Deposits from Others	540,140							
Short Term Borrowings								
IMF Related Liabilities							12,230,335,924	
Staff Liabilities								
Other Liabilities	4,920		54,251,461					
Total Financial Liabilities	1,166,412,120	2,514,353	1,690,735,528	147,324,175	0	0	12,230,335,924	0
Net Financial Position Exposure	566,467,695,651	37,478,763,499	2,938,176,999	18,165,924,876	108,231,342,013	8,322,944,871	12,066,281,110	20,001,435,611

Previous Year Figures (NRs.)

Particulars	USD	AUD	EUR	GBP	CNY	CAD	SDR
	55.05	3.95	0.20	3.00	9.98	0.84	0.02
Cash and Cash Equivalents	57,710,805,099	215,934,691	1,804,439,229	4,541,828,538	8,682,945,502	421,387,358	171,322,848
Loans and Advances to Bank and Financial Institutions							
Loans and Advances to Others	968,282,203	60,078,838		14,111,143	879,959,238	6,525,459	
Gold and Silver	25,929,438,227						
Investment Securities	450,204,021,840	36,100,000,000		23,070,000,000	82,376,905,759	7,320,000,000	
Other Assets	-						
Total Financial Assets	534,812,547,369	36,376,013,530	1,804,439,229	27,625,939,682	91,939,810,499	7,747,912,817	171,322,848
Bills Payable							
Deposits from Bank and Financial Institutions	1,258,247,821	2,619,293	1,980,057,590	97,608,024			
Deposit from Government of Nepal							
Deposits from Others	409,203,253						
Short Term Borrowings							
IMF Related Liabilities							12,377,901,013
Staff Liabilities							
Other Liabilities	253,977,978						
Total Financial Liabilities	1,921,429,051	2,619,293	1,980,057,590	97,608,024	-	-	12,377,901,013
Net Financial Position Exposure	532,891,118,317	36,373,394,237	(175,618,361)	27,528,331,658	91,939,810,499	7,747,912,817	(12,206,578,165)

Besides above currency exposures, the bank's foreign currency reserve also consists major portion of Indian currency (INR) denominated assets which stands around 24.44% (PY 24.61%) of total reserve. Since, the exchange rate of Nepalese rupee is pegged to INR the net exposure position of INR has not been presented in above table. The foreign currency reserve denominated in currencies other than stated above and INR amounted to 1.75% (PY 1.68%) of the total foreign currency reserve.

5.6.3.2 Sensitivity Analysis of Currency Risk

A strengthening (weakening) of USD, AUD, EUR, GBP, CNY, CAD and SDR against Nepalese rupee at the end of reporting period would have affected the value of financial instruments denominated in a foreign currency and increased (decreased) in profit or loss by the amount shown below. This analysis is based on foreign exchange rate variances that the Bank considered to be reasonably possible at the end of the reporting period. This analysis assumes that all other variables, in particular interest rates, remain constant and ignore any impact of forecast cash flows.

	Impact on Profit or Loss			
	In case of Strengthening or Weakening of Currency by 10%			
	For the Year Ended 2075		For the Year Ended 2074	
	Strengthening	Weakening	Strengthening	Weakening
USD	56,646,769,565	-56,646,769,565	53,289,111,832	-53,289,111,832
AUD	3,747,876,350	-3,747,876,350	3,637,339,424	-3,637,339,424
EUR	293,817,700	-293,817,700	-17,561,836	17,561,836
GBP	1,816,592,488	-1,816,592,488	2,752,833,166	-2,752,833,166
CNY	10,823,134,201	-10,823,134,201	9,193,981,050	-9,193,981,050
CAD	832,294,487	-832,294,487	774,791,282	-774,791,282
SDR	-1,206,628,111	1,206,628,111	-1,220,657,817	1,220,657,817
JPY	2,000,143,561	-2,000,143,561	864,917,549	-864,917,549
Total	74,954,000,241	-74,954,000,241	69,274,754,650	-69,274,754,650

5.6.3.3 Interest Rate Risk

Interest rate risk is the risk that the value of financial assets will fluctuate due to changes in market interest rate. Cash flow interest rate risk is the risk that the future cash flows of a financial instrument will fluctuate because of changes in market interest rates. Fair value interest rate risk is the risk that the value of a financial instrument will fluctuate because of changes in market interest rates.

The Bank takes on exposure to the effects of fluctuations in the prevailing levels of market interest rates on both its fair value and cash flow risks. Interest margins may increase as a result of such changes but may reduce losses in the event that unexpected movements arise. The Board sets limits on the level of mismatch of interest rate re-pricing which is monitored daily by the Bank Treasury.

The Bank has kept substantial investments on short-term loans thereby controlling the interest rate risk to significant extent. The interest rate profile of the interest bearing financial instruments is as below:

Particulars	Weighted Average Interest Rate %	As on 32st Asar 2075	As on 31st Asar 2074
<u>Interest Sensitive Financial Assets</u>			
Balances with Other Banks	0.23	98,142,809,995	55,539,228,832
GOI Treasury Bills	6.37	235,503,932,213	230,966,596,496
US Government Treasury Bills	1.91	16,354,309,087	15,406,025,705
Time Deposit	2.49	454,376,878,804	462,162,752,642
Investment in FIXBIS	0.29	2,174,478,354	1,999,800,000
IMF Related Assets: SDR Holdings	0.07	164,054,814	171,322,848
General Refinance	4.00	9,993,957,858	5,909,405,146
Special/Export Refinance	1.00	402,125,496	76,498,278
<u>Loans to Employees</u>			
House loan Uninsured	1.00	1,358,700	1,923,866
House Repair Loan Uninsured	1.00	783,105,532	176,993,619
Vehicle Loan Uninsured	3.00	45,247,931	85,132,471
Staff Loan Uninsured 2068	1.00	655,742,445	756,948,739
Investment in Paper Gold	0.47	28,078,523,145	25,929,438,227
US Government Treasury Notes/Bonds	1.71	65,546,403,362	71,944,021,840
Government Treasury Notes/Bonds (CNY)	3.34	58,989,291,902	57,002,585,312
Investment in Mid term Instruments	1.58	8,387,708,224	8,082,347,421
Notice Deposit (JPY)	0.01	18,701,060,000	8,426,240,000
Fixed deposit with Bank & Financial Institutions	10.14	3,332,199,000	3,280,561,000
Government Treasury Bills (GON)	3.53	25,600,825,674	30,158,502,599
Saving Certificates (GON)	3.68	48,427,193,215	11,382,487,396
Total Interest Sensitive Financial Assets		1,075,661,205,751	989,458,812,437
<u>Interest Sensitive Financial Liabilities</u>			
IMF Related Liabilities	0.06	21,674,958,091	21,559,685,462
Short Term Borrowings	3.11	44,550,000,000	14,400,000,000
Total Interest Sensitive Financial Liabilities		66,224,958,091	35,959,685,462
Net Interest Sensitive Financial Position		1,009,436,247,660	953,499,126,975

5.6.3.4 Other Market Prices Risk

Equity price risk arises from investment as fair value through Other Comprehensive Income as well as investment as fair value through profit or loss. The Bank monitors the mix of debt and equity securities in its investment portfolio based on market indices. Material investments within the portfolio are managed on individual basis. The objective for investment in equity instruments is to promote overall financial system of the country. These investments were made under the specific directives or policies of the Government of Nepal and other relevant statutes. At the end of reporting period, the Bank held equity instruments of the various 11 institutions. All the investments were measured at fair value.

5.6.4 Classification and Fair Value of financial assets

The fair value of financial assets and liabilities together with the carrying amounts as at the yearend were as follows:

Particulars	Fair Value through P/L	Fair Value through OCI	Cost/Amortised Cost	Cash & Cash Equivalents	Loans & Advances	Financial Liabilities	Total Carrying Amount	Fair Value
Cash & Cash Equivalents				847,168,622,674			847,168,622,674	847,168,622,674
Loans and Advances to Bank and Financial Institutions			12,220,303,401				12,220,303,401	12,220,303,401
Loans and Advances to Others			12,338,565,901				12,338,565,901	12,338,565,901
Gold and Silver	45,467,467,808						45,467,467,808	45,467,467,808
Investment Securities	3,529,820,109	229,454,754,044					232,984,574,153	232,984,574,153
Other Assets			17,312,234				17,312,234	17,312,234
Total Financial Assets	48,997,287,917	254,030,935,579	254,030,935,579	847,168,622,674	0	0	1,150,196,846,170	1,150,196,846,170
Bills Payable						115,622,742	115,622,742	115,622,742
Deposits from Bank and Financial Institutions						208,116,242,256	208,116,242,256	208,116,242,256
Deposit from Government of Nepal						144,165,917,368	144,165,917,368	144,165,917,368
Deposits from Others						25,479,607,975	25,479,607,975	25,479,607,975
Short Term Borrowings						44,550,000,000	44,550,000,000	44,550,000,000
IMF Related Liabilities						21,674,958,091	21,674,958,091	21,674,958,091
Staff Liabilities						2,095,039,220	2,095,039,220	2,095,039,220
Other Liabilities						1,209,553,210	1,209,553,210	1,209,553,210
Total Financial Liabilities	-	-	-	-	-	447,406,940,862	447,406,940,862	447,406,940,862
Net Financial Position	48,997,287,917	254,030,935,579	254,030,935,579	847,168,622,674	0	-447,406,940,862	702,789,905,309	702,789,905,309

5.6.5 Fair Value Hierarchy

Fair value of financial assets and financial liabilities that are not measured at fair value (but fair value disclosures are required), except as detailed in the following table, the management considers that the carrying amounts of financial assets and financial liabilities recognized in the financial statements approximate their fair values.

Fair value measurements have been classified using a "fair value hierarchy" that categorizes the inputs to valuation techniques used to measure fair value. The fair value hierarchy has three different levels and gives the highest priority to quoted (unadjusted) prices in active markets and the lowest priority to unobservable inputs.

Level 1 inputs are quoted prices (unadjusted) in active markets for identical assets and liabilities the entity can access at the measurement date.

Level 2 inputs are inputs other than quoted market prices included within Level 1 that are observable for the asset or liability, either directly or indirectly, quoted prices for similar assets or liabilities in active markets.

Level 3 inputs are unobservable inputs for the asset or liability.

The details showing the carrying amounts of financial assets and liabilities and segregating them to Amortised Cost and Fair Value and segregating Fair Value to Level 1 – 3 inputs are presented below:

As at 32 Ashad 2075	Carrying value	At Amortised Cost	Level 1	Level 2	Level 3
Financial Assets					
Financial assets carried at amortized cost					
<u>Cash Equivalents</u>	<u>806,736,416,961</u>				
Balance with Other Banks	98,162,763,690	98,162,763,690			-
Treasury Bills	251,858,241,300	251,858,241,300			-
Investments	2,338,533,167	2,338,533,167			-
Time Deposit	454,376,878,804	454,376,878,804			-
Loans & Advances to BFIs	12,220,303,401	12,220,303,401			-
<u>Loans & Advances to Others</u>	<u>12,338,565,901</u>				
Receivables from Government & International Agencies	193,763,757	193,763,757			-
Loans to Employees	3,536,562,760	3,536,562,760			-
Interest Receivables	5,790,048,546	5,790,048,546			-
Other Advances	2,818,190,838	2,818,190,838			-
					-
Gold & Silver at fair value	45,467,467,808		45,467,467,808		-
<u>Investment Securities</u>	<u>232,984,574,153</u>				
Investment Securities at Amortized Cost	229,454,754,044	229,454,754,044			-
At Fair Value through Other Comprehensive Income (OCI)	3,529,820,109			1,448,320,962	2,081,499,147
Other Assets	17,312,234				17,312,234
Total Financial Assets	1,109,764,640,457	1,036,191,171,005	45,467,467,808	1,448,320,962	2,098,811,381
Financial Liabilities					
Financial liabilities carried at amortized cost:					
Bills Payable	115,622,742	115,622,742			
Deposits from Bank and Financial Institutions	208,116,242,256	208,116,242,256			
Deposit from Government of Nepal	144,165,917,368	144,165,917,368			
Deposits from Others	25,479,607,975	25,479,607,975			
Short Term Borrowings	44,550,000,000	44,550,000,000			
IMF Related Liabilities	21,674,958,091	21,674,958,091			
Staff Liabilities	2,095,039,220				2,095,039,220
Other Liabilities	1,209,553,210	1,209,553,210			
Total Financial Liabilities	447,406,940,862	445,311,901,642	-	-	2,095,039,220

As at 31 Ashad 2074	Carrying value		Level 1	Level 2	Level 3
Financial Assets					
Financial assets carried at amortized cost					
<u>Cash & Cash Equivalent</u>	<u>766,280,255,209</u>		=	=	
Balance with Other Banks	55,573,757,518	55,573,757,518			-
Treasury Bills	246,372,622,201	246,372,622,201			-
Investments	2,171,122,848	2,171,122,848			-
Time Deposit	462,162,752,642	462,162,752,642			-
Loans & Advances to BFIs	6,927,270,915	6,927,270,915			-
<u>Loans & Advances to Others</u>	<u>12,033,861,094</u>				
Receivables from Government & International Agencies	2,431,416,400	2,431,416,400			-
Loans to Employees	3,062,800,479	3,062,800,479			-
Interest Receivables	4,332,051,715	4,332,051,715			-
Other Advances	2,207,592,500	2,207,592,500			-
Gold & Silver at fair value	42,265,102,190		42,265,102,190		-
<u>Investment Securities</u>	<u>199,586,267,101</u>				
Investment Securities at Amortized Cost	195,401,196,610	195,401,196,610			-
At Fair Value through Other Comprehensive Income (OCI)	4,185,070,491			2,575,028,961	1,610,041,530
Other Assets	63,015,365				63,015,365
Total Financial Assets	1,027,155,771,874	980,642,583,828	42,265,102,190	2,575,028,961	1,673,056,896
Financial Liabilities					
Financial liabilities carried at amortized cost:					
Bills Payable	233,602,320	233,602,320			
Deposits from Bank and Financial Institutions	211,579,363,272	211,579,363,272			
Deposit from Government of Nepal	193,752,687,231	193,752,687,231			
Deposits from Others	27,004,456,317	27,004,456,317			
Short Term Borrowings	14,400,000,000	14,400,000,000			
IMF Related Liabilities	21,559,685,462	21,559,685,462			
Staff Liabilities	5,791,597,601				5,791,597,601
Other Liabilities	1,241,464,281	1,241,464,281			
Total Financial Liabilities	475,562,856,485	469,771,258,884	-	-	5,791,597,601

5.7 Employees Benefits - Defined Benefit Plans

The Bank currently offers three defined benefit post-employment plans to its employees, based on length of service and amount of compensation. These post-employment benefits plans are 'Gratuity or Pension Plan', 'Staff Security Plan' and 'Leave Encashment Plan'. A defined benefit plan is post-employment benefit plan other than a defined contribution plan. The bank's net obligation in respect of defined benefits plans is calculated separately for each plan by estimating the amount of future benefit that employees have earned in return for their service in current and prior period; and the benefit is discounted to determine its present value. The bank determines the net interest expense (income) on the net defined benefit liability (asset) for the period by applying discount rate used to measure the defined benefit obligation at the beginning of the period to the net defined liability (asset). The obligation under 'Gratuity or Pension Plan' and 'Staff Security Plan' is calculated by a qualified actuary every year using projected unit credit method. The discount rate used is the yield at the reporting date on high quality Government Bond having maturity dates approximating the terms of the obligations and are denominated in the Nepalese rupee in which the benefits are expected to be paid.

The gratuity or pension plan and staff security plan are funded plan wherein the bank makes earmarked investment out of fund created for these plans. Leave encashment is not a funded plan.

There were no plan amendments and curtailments during the reporting period.

The details of the net liabilities based on actuarial valuation of obligation for two defined benefit plans, viz., the Gratuity and Pension plan and the Staff Security Fund are as follows:

Amount Recognized in the statement of Financial Position

Particulars	As on 32 nd Asar 2075		As on 31 st Asar 2074	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
	Funded		Funded	
Present Value of Obligations	18,710,462,476	2,168,339,774	18,451,547,560	2,673,590,776
Fair Value of Plan Assets/Current Balance of Provision Account	(19,391,142,000)	(2,013,600,000)	(15,975,407,000)	(1,923,466,000)
Net Liability / (Asset)	(680,679,524)	154,739,774	2,476,140,560	750,124,776

Changes in Fair Value of Defined Benefit Obligation

Particulars	For the Year Ended 32 nd Asar 2075		For the Year Ended 31 st Asar 2074	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
	Funded		Funded	
Opening Obligation	18,451,547,560	2,673,590,776	16,260,561,185	2,241,351,694
Current Service Cost	454,812,717	149,789,143	393,426,811	111,878,496
Interest Cost	1,442,112,165	302,762,005	1,269,292,728	162,389,689
Actuarial Losses (Gains)	(787,718,964)	(285,841,981)	1,317,071,002	580,932,063
Losses (Gains) on Curtailments				
Benefits Paid	(850,291,002)	(671,960,169)	-788,804,166	-422,961,166
Closing Obligation	18,710,462,476	2,168,339,774	18,451,547,560	2,673,590,776

Closing obligation in FY 2074/75 as shown above includes the Pension or Gratuity liability of Rs.115,753,150 and staff security fund liability of Rs.4,208,848 against 30 retired staffs pending settlement who have filed cases against the bank.

Changes in Fair Value of Plan Assets

Particulars	For the Year Ended 32 nd Asar 2075		For the Year Ended 31 st Asar 2074	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
	Funded		Funded	
Opening Fair Value	15,975,407,000	1,923,466,000	12,784,580,000	1,726,094,000
Expected Return	1,346,322,073	146,745,046	1,099,946,706	138,624,078
Actuarial Gains (Losses)	556,555,185	(146,745,046)	18,943,765	(138,624,078)
Distribution on Settlements				
Contribution by Employer	2,363,148,744	646,341,019	2,860,740,695	620,333,166
Benefits Paid	(850,291,002)	(556,207,019)	(788,804,166)	(422,961,166)
Closing Fair Value	19,391,142,000	2,013,600,000	15,975,407,000	1,923,466,000

Amount Recognized in the Statement of Comprehensive Income

Particulars	For the Year Ended 32 nd Asar 2075		For the Year Ended 31 st Asar 2074	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
	Funded		Funded	
Charged to Statement of Income	190,052,952	550,602,809	1,077,681,285	425,663,158
Actuarial Losses Recognized in OCI	(139,096,935)	(1,344,274,149)	1,317,071,002	580,932,063
Total Employee Benefit Expense	50,956,017	(793,671,340)	2,394,752,287	1,006,595,221

Major Categories of Plan Assets as a Percentage of Total Plans

Particulars	For the Year Ended 32 nd Asar 2075		For the Year Ended 31 st Asar 2074	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
	Funded		Funded	
Government of Nepal Securities	0%	0%	0%	0%
High quality Corporate Bonds	0%	0%	0%	0%
Equity shares of listed Companies	0%	0%	0%	0%
Property	0%	0%	0%	0%
Fixed Deposit of Banks and FIs	100%	100%	100%	100%
Others	-	-	-	-
Total	100%	100%	100%	100%

Principal Actuarial Assumption at the End of the Reporting Period

Particulars	For the Year Ended 32 nd Asar 2075		For the Year Ended 31 st Asar 2074	
	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan	Pension or Gratuity Plan	Staff Security Plan
	Funded		Funded	
Discount Rate	8%	8%	8%	8%
Expected Return on Plan Asset	8%	8%	8%	8%
Future Salary Increase	10%	10%	10%	10%
Future Pension Increase	6.70%	6.70%	6.67%	6.67%
Withdrawal Rate	0.50%	0.50%	0.05%	0.05%

5.8 Reserves

The Bank has maintained different reserves and funds. Some of the Reserves are statutory and maintained as per the requirement of the Nepal Rastra Bank Act, 2058. Section 41 of the Act has prescribed the sequences of the appropriation of the net income. As per the section, Foreign Exchange Revaluation Gain/Loss, Gold and Silver Revaluation Gain/Loss, and Securities Revaluation Gain/Loss shall be appropriated to Foreign Exchange Equalisation Reserve and respective Revaluation Reserves maintained by the Bank. The Bank shall also appropriate 10%, 5% and 5% of net income available for appropriation to General Reserve, Monetary Liability Reserve and Financial Stability Reserve respectively. In addition, an amount equal to the capital expenditure included in annual budget shall be appropriated to General Reserve and the amount decided by Board will be maintained in Net Cumulative Surplus Reserve. The purpose of these funds is specified in the Act and they shall be utilized for the said purpose. Besides these statutory funds, different other reserve and fund are maintained and an amount is annually allocated by the Board of Directors out of the each year's Net Income to that reserves and funds. The Board of Directors is authorized by Nepal Rastra Bank Act to allocate a part of Net Income to these reserves and funds. The details of statutory and other reserve and funds are as follows:

5.8.1 Statutory Reserves:

a) *Monetary Liability Reserve*

This reserve is maintained as per section 41 (1) (kha) of the NRB Act and as per the provision of the section an amount equal to five percent of the net income available for appropriation of each year shall be allocated and kept in such reserve. This year NRs 1,512,606,009 (P.Y.NRs. 889,049,010) was appropriated to this fund.

b) *Financial Stability Reserve*

This reserve is maintained as per section 41 (1) (kha) of the NRB Act and as per the provision of the section an amount equal to five percent of the net income available for appropriation of each year shall be allocated and kept in such reserve. This year NRs.1,512,606,009 (P.Y. NRs. 889,049,010) was appropriated to this fund.

c) *General Reserve*

This reserve is maintained as per section 41 (1) (kha) of the NRB Act and as per the provision of the section, an amount prescribed by the Board not less than ten percent of the net income available for appropriation of the Bank shall be allocated in the general reserve fund established by the Bank. While allocating an amount in the general reserve, an additional amount shall be appropriated to cover the capital expenditure referred to in the annual budget of the Bank. Accordingly, NRs.6,794,952,019 (P.Y.NRs.4,239,793,019) is appropriated in General Reserve during the year.

d) *Net Cumulative Surplus Fund*

This reserve is maintained as per section 41 (1) (kha) of the NRB Act and as per the provision of the section an amount as decided by the board shall be allocated and kept in such reserve. This year NRs.97,610,812 (P.Y. NRs. 2,734,774) was appropriated to this fund. This fund is introduced after the amendments in NRB Act in 2073.

e) *Exchange Equalization Fund*

This fund has been maintained as per section 41 (1) (ka) of the NRB Act and as per the provision of the section the amount equal to the revaluation profit shall be kept in the revaluation reserve fund. It represents net exchange gains on various foreign currency assets

and liabilities. An amount of NRs.38,272,111,979(P.Y. revaluation loss of NRs.23,752,795,700) which is equivalent to net exchange gain was appropriated from net income to this fund during the year.

f) Gold and Silver Equalization Reserve

This fund has also been maintained as per section 41 (1) (ka) of the NRB Act. This reserve represents the gain or loss on the revaluation of gold and silver. Any appreciation or depreciation on revaluation of gold and silver is taken to this reserve out of net income of the year. Accordingly, an amount of NRs. 3,618,022,578 (P.Y. revaluation loss of NRs. 6,767,810,406) which is equivalent to net revaluation gain on revaluation of gold and silver was appropriated to this fund.

5.8.2 Other Reserve and Funds

Board of Directors of the Bank is authorized by section 41 (1)(ga) of the NRB Act to appropriate the remaining Net Income in other funds as may be necessary and pay the remaining amount to Government of Nepal. Accordingly, the Bank has maintained different reserve and fund as per Accounts Directive of the Bank and the Board of Directors appropriate some part of the net income available for distribution to these reserves and fund annually. The amount kept under these reserves and funds shall be utilized for the purpose of the reserve or fund as mentioned in the Account Directive. The following reserves/funds have been maintained:

a) Development Fund

This is the specific fund created as per Monetary Policy of the Bank to provide support for loans and refinances to banks and Financial Institutions as well as to make investment in the shares and debentures of these Institutions. The Board of Directors of the Bank annually appropriates a part of net income to this fund. Accordingly, an amount of NRs.11,000,000,000(P.Y. NRs.4,160,000,000) has been allocated to this fund during the year.

b) Banking Development Fund

This fund was created to meet the expenses relating to banking promotion research and development work. The Board of Directors of the Bank annually appropriates a part of net income to this fund. Accordingly, an amount of Rs.110,000,000 (P.Y. NRs. 30,000,000) has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

c) Development Finance Project Mobilization Fund

This fund was created as a cushion to meet the probable loss on project loan. An amount equivalent to the projects' profits are appropriated and transferred to this fund. An amount equals to net income of the projects is allocated to this fund annually. Accordingly, an amount of NRs.18,958,350(P.Y. NRs. 0) has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

d) Mechanization Fund

This fund was created to meet the amount required to develop and install modern software, hardware and allied mechanization system. An amount as required for mechanization is allocated by Board of Directors to this fund annually. Accordingly, an amount of NRs.150,000,000 (P.Y. NRs. 0) has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

e) Scholarship Fund

This fund was created to meet the amount required from time to time for the development of skilled manpower by way of providing training and higher studies to the employees of the Bank. No amount has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

f) Mint Development Fund:

This fund was created to meet the heavy capital expenditure required from time to time for construction of factory building and installation of machinery for minting activities. No amount has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

g) Gold Replacement Fund

This fund has been created for replacing the gold / silver sold during the year. An amount equal to profit from sale of gold and silver is appropriated to this fund annually and the amount kept under this fund is utilized for replacement of gold. Accordingly, an amount of NRs.55,386,987(P.Y. NRs. 70,354,384) has been allocated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

h) Rural Self Reliance Fund (GS Kosh)

This fund was created as per the NRB Monetary Policy to provide wholesale credit for lending purpose to the deprived sector through MFIs, corporate and NGOs and refinancing in tea, cardamom plantation and production as well as construction of cold storage etc. No amount has been appropriated to this fund during the year. Earmarked investment of this fund has been made.

5.9 Prior Period Errors

The prior period errors discovered during the year were adjusted by restating the comparative figures of previous years which resulted into additional income for the previous years by NRs.671,798,709 (including deficit of Rs.13,797,783 in FY 2073-74) than by the reported figure of the previous years. This resulted into increase in net income of previous years by the said amount and has been shown in Net Cumulative Surplus Fund. In addition, additional income of Rs.4,578,042 has been discovered during the year because of the prior period errors and has been adjusted with current year surplus available for appropriation.

Particulars	Presented under	FY 2074-75	FY 2073-74	As on 1.4.2073
Investment in CNY Bond	Investment Securities		(28,027,362)	263,706,915
Investment in INR Treasury Bills	Investment Securities			1,459,646,635
Depreciation on computer software	Intangible Assets		(413,260)	(9,042,897)
Income from Amortisation of Staff Loan	Loan & Advances to Others		109,301,932	
Finance Cost under NFRS on Staff Loan	Loan & Advances to Others		(94,659,093)	(1,028,714,160)
Total Restatement of Net cumulative Surplus Fund			(13,797,783)	685,596,492
Restatement of Net cumulative Surplus Fund in FY 2073-74			671,798,709	
Surplus/(Deficit) Due to Prior Period Errors		4,578,042		-
Total effect on Equity of the bank at 32 Asar, 2075		676,376,751		

5.10 Impact of Changes in Accounting Policies

There are changes in Accounting Policies of the bank in the current fiscal year to comply with the requirements of Nepal Financial Reporting Standards as referred in accounting policy note no. 3.28. The book value based on existing accounting policy and the revised value based on the new accounting policy have been shown below:

Particulars	Book Value			Revised Value		
	As on 32-3-2075	As on 31-3-2074	As on 31-3-2073	As on 32-3-2075	As on 31-3-2074	As on 31-3-2073
Valuation of Gold & Silver at fair value	48,170,612	48,170,612	48,170,612	17,388,944,663	16,335,663,963	19,226,793,913
Valuation of unquoted equity instruments	451,674,500	144,160,500	144,160,500	2,088,999,147	1,617,541,530	1,661,983,832
Amortisation of staff loans	4,783,283,731	4,076,871,800	4,389,546,115	3,536,562,760	3,062,800,479	3,360,831,955
Amortisation of Investment in GON Zero Coupon Bond	262,837,718			216,672,667		
Total	5,545,966,561	4,269,202,912	4,581,877,227	23,231,179,238	21,016,005,972	24,249,609,699

Note: For the calculation of amortised cost of staff loans and GON zero coupon bond, the discount rate of 4% p.a. has been considered.

Similarly, the impact in the financial statements due to changes in accounting policies has been shown below:

Particulars	As on 32-3-2075			As on 31-3-2074			As on 1-4-2073 (Opening Balance)	
	Assets Increase/ (Decrease)	Net Income Increase/ (Decrease)	Reserve Increase/ (Decrease)	Assets Increase/ (Decrease)	Net Income Increase/ (Decrease)	Reserve Increase/ (Decrease)	Assets Increase/ (Decrease)	Reserve Increase/ (Decrease)
Valuation of Gold & Silver at fair value	1,053,280,700		1,053,280,700	(2,891,129,950)		(2,891,129,950)	19,178,623,301	19,178,623,301
Valuation of unquoted equity instruments	171,443,617		171,443,617	(44,442,302)		(44,442,302)	1,510,323,332	1,510,323,332
Amortisation of staff loans	(232,649,650)	(232,649,650)	(232,649,650)	14,642,839	14,642,839		(1,028,714,160)	(1,028,714,160)
Amortisation of Investment in GON Zero Coupon Bond	(46,165,051)	(46,165,051)						
Total	945,909,617	(278,814,700)	992,074,667	(2,920,929,412)	14,642,839	(2,935,572,251)	19,660,232,472	19,660,232,472

5.11 Foreign Exchange Reserve

As per section 66 of Nepal Rastra Bank Act 2058, the Bank shall maintain a Foreign Exchange Reserve. As per the provision of the section, such reserve shall be denominated in the respective foreign exchange and shall consists of gold and other precious metals, foreign currencies and securities denominated in foreign currency, special drawing rights, bill of exchange, promissory note, certificate of deposit, bonds, and other debt instrument payable in convertible foreign currencies etc. The Bank also maintains record of the foreign exchange reserve held by the licensed Banks and Financial Institutions. The gross foreign exchange reserve holding of the Banking System of Nepal at the end of the reporting period is as follows:

(in NRs. billion)

Particulars	Current Year	Previous Year
Foreign Exchange Reserve:		
(a) Held by Nepal Rastra Bank		
Convertible Foreign Currency	721.33	666.97
Non-Convertible Foreign Currency	251.77	243.4
Gold Reserve	30.55	28.22
Special Drawing Rights	0.16	0.17
Sub Total	1003.81	938.76
(b) Held by Banks and Financial Institutions		
Convertible Foreign Currency	102.00	141.51
Non-Convertible Foreign Currency	11.19	10.67
Sub Total	113.19	152.18
Total Foreign Exchange Reserve of Banking System	1117.00	1090.94

Instrument wise Investment of Foreign Exchange Reserve of the Banking System in terms of percentage of total reserve are as follows:

Particulars	Current Year (in %)	Previous Year (in %)
Foreign Exchange Reserve:		
US Treasury Bills	1.44	1.43
Indian Treasury Bills	19.73	20.29
BIS FIXBIS	0.19	0.18
Bonds/Notes	11.09	12.16
Mid Term Instrument	0.74	0.76
Call Deposits	4.64	2.83
Time Deposit	40.09	42.81
Gold Deposit	2.48	2.40
Special Drawing Rights	1.58	0.00
Balance with NRB and BFIs	18.01	17.14
Total	100.00	100.00

5.12 Projects' Asset and Liability

The assets, liabilities, equity, income and expense of five projects, namely, Poverty Alleviation Project in Western Terai (PAPWT), Micro-Credit Project for Women (MCPW), Production Credit for Rural Women Project (PCRW), Third Livestock Development Project (TLDP) and Raising Income of Small and Medium Farmers Project (RISMFP) which were run, during the reporting period, under subsidiary loan agreements with GON or project agreements with other funding agencies were consolidated with the Bank's financial

statements. Out of these five projects Production Credit for Rural Women Project (PCRW) has already been closed and an amount of Rs.1,38,75,321.00 has been transferred to NRB account after the closure of the project. The Financial Position and Income statements of these projects are as below:

For the Year ended 32nd Asar 2075

Statement of Financial Position

Particulars	PAPWT	MCPW	TLDP	PCRW	RISMFP*	Total
Equity & Liabilities						
Reserve & Surplus	11,542,707	5,414,180	29,567,758	-	10,160,668	56,685,313
Loans	36,500,000	6,100,286	90,400,000	-	-	133,000,286
Accounts Payable	-	30,501	-	-	-	30,501
Total Equity & Liabilities	48,042,707	11,544,967	119,967,758	-	10,160,668	189,716,100
Assets						
Loan to PFIs	-	-	-	-	-	-
Investment	45,541,000	-	100,000,000	-	-	145,541,000
Other Receivables	792,975	-	1,374,657	-	6,661,172	8,828,805
Cash and Bank Balance	1,708,732	11,544,967	18,593,101	-	3,499,496	35,346,295
Total Assets	48,042,707	11,544,967	119,967,758	-	10,160,668	189,716,100

Statement of Comprehensive Income

Particulars	PAPWT	MCPW	TLDP	PCRW	RISMFP*	Total
A. Income						
Interest Income:	5,806,660	1,550,891	13,636,000	1,467,436	-	22,460,987
From Loan to PFIs				16,683		16,683
On Investment	5,806,660	1,550,891	13,636,000	1,450,753		22,444,304
Foreign Exchange Gain					1,892,431	1,892,431
Loan Loss Prov. Written back				11,122		11,122
Other Income			476	93,250		93,726
Total Incomes	5,806,660	1,550,891	13,636,476	1,571,809	1,892,431	24,458,267
B. Expenditure						
Administrative Expenses						
Interest Expenses	1,259,250	396,519	3,785,500	58,648		5,499,917
Depreciation						-
Total Expenses	1,259,250	396,519	3,785,500	58,648		5,499,917
Surplus (Deficit) (A-B)	4,547,410	1,154,372	9,850,976	1,513,160	1,892,431	18,958,350

For the Year ended 31nd Asar 2074

Statement of Financial Position

Particulars	PAPWT	MCPW	TLDP	PCRW	RISMFP*	Total
Equity & Liabilities						
Reserve & Surplus	6,995,297	4,259,808	19,716,782	12,362,148	7,924,373	51,258,408
Loans	43,800,000	18,300,858	96,050,000	11,729,647	35,595,507	205,476,013
Accounts Payable	-	91,504	976	1,362,983	-	1,455,464
Total Equity & Liabilities	50,795,297	22,652,170	115,767,758	25,454,778	43,519,880	258,189,884
Assets						
Loan to PFIs	-	-	-	1,101,098		1,101,098
Investment	45,541,000	9,699,000	108,680,000	10,980,000	-	174,900,000
Other Receivables	873,389	182,288	2,051,986	206,364	-	3,314,026
Cash and Bank Balance	4,380,908	12,770,883	5,035,773	13,167,316	43,519,880	78,874,759
Total Assets	50,795,297	22,652,170	115,767,758	25,454,778	43,519,880	258,189,884

Statement of Comprehensive Income

Particulars	PAPWT	MCPW	TLDP	PCRW	RISMFP*	Total
A. Income						
Interest Income:	2,031,063	573,014	5,550,744	1,269,228	-	9,424,049
From Loan to PFIs				83,417		83,417
On Investment	2,031,063	573,014	5,550,744	1,185,811		9,340,632
Loan Loss Prov. Written back				22,245		22,245
Other Income						-
Total Incomes	2,031,063	573,014	5,550,744	1,291,473	-	9,446,294
B. Expenditure						
Administrative Expenses					175,828	175,828
Interest Expenses	1,478,250	762,535	4,011,500	371,439		6,623,724
Foreign Exchange Loss					4,129,996	4,129,996
Loan Loss Provision						-
Depreciation						-
Total Expenses	1,478,250	762,535	4,011,500	371,439	4,305,824	10,929,548
Surplus (Deficit) (A-B)	552,813	(189,521)	1,539,244	920,034	(4,305,824)	(1,483,254)

*Raising Incomes of Small & Medium Farmers Project (RISMFP) is a project aimed at increasing the production of high value commodities by small and medium sized farmers in mid-western and far-western development regions of Nepal. The project's estimated cost is US\$ 33.54 million of which Asian Development Bank's (ADB) contribution is US\$20.10 million.

A grant agreement was signed between Ministry of Agriculture Development , Nepal Government (GoN) and Asian Development Bank (ADB). Part A of the project for 'Agribusiness Grant Facility' (AGF) component with the grant proceed of US\$ 12,012,000 was to be implemented by Nepal Rastra Bank (NRB) under the project agreement between NRB and ADB dated 16 March 2011.

Till 16th July 2018 total amount of Rs.1,088,306,808.37 has been received from ADB while the loan disbursed amounts to Rs. 1,094,967,981 and the difference amount of Rs. 6,661,172.63 has been shown under other receivables.

The three projects namely; Community Ground water Irrigation Sector Project (CGISP) ,Gramin Kshetrama Bittiya Pahunch Karyakram (KFW) and Rural Self Reliance Fund (RSRF) were run by the bank on behalf of the GON. The assets, liabilities, equity, income and expense of such projects were not consolidated in the accounts of the Bank. The Financial Position and Income statements of these projects are as below:

Statement of Financial Position

Particulars	As on 32nd Asar 2075			As on 31 st Asar 2074		
	CGISP	RSRF	KFW	CGISP	RSRF	KFW
Equity						
Capital Contribution **	17,548,370	793,400,000		17,548,370	793,400,000	
Surplus	169,843,182	143,570,785	17,369,321	130,172,524	128,379,628	
Financial Risk Fund	5,200,000			5,200,000		
Long- term Liabilities						
Loan from ADB - Non-Current Portion	123,776,297			140,502,824		
Current Liabilities and Provision						
Loan from ADB - Current Portion	76,942,023			60,215,496		
Service Charge due on Loan from ADB	22,980,161			20,972,977		
Loan From GON			389,249,226			
Loan Loss Provision	320,958	85,538,238		469,488	73,141,693	
Accounts Payable	326,141	81,646,401		326,141	70,197,425	
Total Equity & Liabilities	416,937,132	1,104,155,424	406,618,547	375,407,820	1,065,118,745	
Assets						
Non-Current Assets						
Fixed Assets	528,558	528,558		4	550,501	
Loan to PFI- Non Current Portion	18,619,035.00	18,162,500		32,095,787	30,562,500	
Investment	300,000,000.00	370,000,000		306,000,000		
Current Assets						
Interest Receivables	3,711,575.00	49,654,777	8,082,906	6,358,066	39,260,356	
Loan to PFI-current portion	13,476,752.00	448,562,248	389,249,226	14,852,985	571,049,748	
Cash and cash equivalents	81,129,766.00	217,110,340	9,286,415	16,100,978	423,695,641	
Sundry Debtors		37,000				
Total Assets	416,937,132.00	1,104,055,424	406,618,547	375,407,820	1,065,118,745	

** Capital Contribution in case of RSRF includes, contribution of the Bank amounting to Rs. 253,400,000 which was shown by way of 'investment at fair value through other comprehensive income' under note 4.5 of the financial statements.

Statement of Comprehensive Income

Particulars	As on 32nd Asar 2075			As on 31st Asar 2074		
	CGISP	RSRF	KFW	CGISP	RSRF	KFW
A. Income						
Interest Income:	41,573,276	53,596,606	8,082,906	10,928,800	30,289,918	
From Loan to PFIs	2,157,568	32,762,771	8,082,906	4,103,649	27,279,900	0
On deposit with banks	39,415,708	20,147,272		6,825,152	2,013,454	
On Investment		686,563			996,564	
Other Income	10327	537,142			683,028	
Loan Loss Provision Written back	148,530	0		194,551	0	
Total Incomes	41,732,133	54,133,748	8,082,906	11,123,351	30,972,946	
B. Expenditure						
Administrative Expenses	43,963	26,546,046	0	37,358	6,428,372	
Provision for Service Charge	2,007,183	12396545.49	0	2,007,183		
Loan Loss Provision	-	-	-	-	28,058,340	
Depreciation	0			27,906	15,802	
Total Expenses	2,051,146	38,942,591	0	2,072,447	34,502,513	
Surplus (Deficit) (A-B)	39,680,987	15,191,157	8,082,906	9,050,905	-3,529,567	

5.13 Interest in other entities

The Bank has invested in quoted & unquoted equity securities of eleven different entities as presented below.

5.13.1 Investment in quoted securities

Investment in quoted equity securities includes the following. The bank holds promoter shares of such entities.

Particulars	% of holding	Investment at cost		Investment at Fair value	
		32-03-2075	31-03-2074	32-03-2075	31-03-2074
RMDC Laghubitta Bittiya Sanstha Ltd.	4.05	21,045,000	21,045,000	95,881,291	140,334,584
Citizen Investment Trust	13.00	13,350,000	13,350,000	1,298,216,945	2,341,151,989
Grameen Bikas Laghubitta Bittiya Sanstha Ltd.	3.05	19,999,800	19,999,800	54,222,726	93,542,387
Total		54,394,800	54,394,800	1,448,320,962	2,575,028,961

The fair value of shares in RMDC Laghubitta Bittiya Sanstha Ltd. has been considered on the basis of latest trading price of promoter share of the company in stock market. In absence of trading of promoter share of Citizen Investment Trust & Grameen Bikas Laghubitta Bittiya Sanstha Ltd, we have considered ratio of share price of promoter share & general share of RMDC to get fair values of other entities.

5.13.2 Investment in unquoted securities

The bank has investment in unquoted equity securities of the following entities:

Particulars	% of holding	Investment at cost		Investment at Fair value	
		32-03-2075	31-03-2074	32-03-2075	31-03-2074
Agricultural Project Services Centre	62.50	5,000,000	5,000,000	-	-
Rastriya Beema Sansthan - Life Ins.	55.56	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000
Nepal Stock Exchange Ltd.	34.60	12,080,500	12,080,500	1,046,014,465	1,094,822,589
National Productivity and Eco. Dev.	31.52	2,500,000	2,500,000	-	-
Deposit & Credit Guarantee Fund	10.00	35,00,000	35,00,000	884,055,389	402,429,639
Nepal Clearing House	10.00	5,000,000	5,000,000	47,178,000	32,017,500
Credit Information Bureau	10.03	407,594,000	107,580,000	82,899,198	64,047,802
National Banking Institute	15.29	15,000,000	15,000,000	20,352,096	15,724,000
Total		451,674,500	151,660,500	2,081,499,147	1,610,041,530

Fair Value of the shares investment in unquoted equity securities has been arrived based on the latest available audited financial statement of respective entities.

5.13.3 Significant Interest in entities

The bank has significant interest in the following entities. The details regarding interest in those entities are as under:

Name of Entity	Paid up capital	Investment at Face Value	%age of share	Principal Activity	Principal Place of Business
Agricultural Project Services Centre Pvt. Ltd.	8,000,000	5,000,000	62.50	Provides services related to agricultural activity	Singhadurbar, Kathmandu
Rastriya Beema Sansthan - Life Insurance	181,000,000	100,566,700	55.56	Life insurance service	Ramshshpath, Kathmandu
Nepal Stock Exchange Ltd	300,000,000	103,799,370	34.60	Impart free marketability and liquidity to the government and corporate securities by facilitating transactions in its trading floor through member, market intermediaries, such as broker, market makers etc.	Singhadurbar plaza, Kathmandu
National Productivity and Eco.Dev ltd	7,931,472	2,500,000	31.52	Provides research and consultancy services offers socio-economic, productivity, management, policy planning, and energy conservation consultancy services	Balaju, Kathmandu

Significant interest in above four entities is because of the investment in equity instruments (promoter shares) of such entities which were made under specific directives or policies of the Government of Nepal and other relevant statutes. The bank is in the process of divestment of such investment by selling the shares the bank holds. The cost and its carrying amounts of assets recognized in the financial statements on such entities are as follows:

Particulars	Investment at cost		Carrying Amounts (Investment at Fair value)	
	32-03-2075	31-03-2074	32-03-2075	31-03-2074
Agricultural Project Services Centre	5,000,000	5,000,000	-	-
Rastriya Beema Sansthan - Life Insurance	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000
Nepal Stock Exchange Ltd.	12,080,500	12,080,500	1,046,014,465	1,094,822,589
National Productivity and Eco. Dev.	2,500,000	2,500,000	-	-
Total	20,580,500	20,580,500	2,081,499,147	1,610,041,530

In the absence of audited financial statements of Agricultural Project Services Centre, Rastriya Beema Sansthan and National Productivity & Economic Development Ltd., the bank is not able to estimate the fair value of investment in such entities. Therefore, the bank has made impairment by full amount for the investment in Agricultural Project Service Centre and National Productivity & Economic Development and is not expected for its recovery. In addition, Agricultural Project Service Centre is in the process of liquidation since long. In case of Rastriya Beema Sansthan, the bank has expected to recover its investment and hence the fair value is equal to its cost.

The carrying amount of Rs. 2,081,499,147 (PY Rs. 1,610,041,530) as shown in above table has been included under Investment securities in the Statement of Financial Position. Being, all the above entities as limited liability company, this is the maximum exposure to loss from its significant interest in such entities.

5.13.4 Transactions with Entities having Significant Interest

The bank has done some transactions with the entities having significant interest of the bank. Such transactions were occurred in the normal course of NRB's operations and conducted as arms length transactions. The details of such transactions were as follows:

Entity	Nature of Transaction	FY 2074-75	FY 2073-74	Remarks
Rastriya Beema Sansthan - Life Insurance	Insurance Premium paid by the bank	97,153,904	86,868,095	
Nepal Stock Exchange Ltd	Dividend Income received by the bank	51,899,685	51,899,685	

5.14 Transaction with the International Monetary Fund (IMF)

The Bank transacts with IMF as an agent of the Government in respect of quota where in case of Special Drawing Rights (SDRs), Loans etc. from them it transacts in its own right. The IMF revalues quota at the end of April every year and gains or losses arising from such revaluation relating to quota are borne by Government. In case of other transactions such gain/losses are borne by NRB. The Basic policies followed by the NRB on such accounts are as follows:

- Country's quota with the IMF is recorded by the Bank as depository of the Government and exchange gain/loss arising on quota are borne by Government.
- Exchange gains or losses in respect of borrowings under ECF and other facilities of the IMF, allocation of SDRs and holding of SDRs are recognized in the Income Statement.

The position of Nepal's account with the IMF account is presented as below:

Financial Position in the Fund

Particulars	As on 32 nd Asar 2075		As on 31 st Asar 2074	
	Local Currency (NRs.)	SDR Equivalents	Local Currency (NRs.)	SDR Equivalents
SPECIAL DRAWING RIGHT				
Net cumulative allocation	10,475,488,916	68,099,599	9,769,636,572	68,099,599
Holdings	164,054,814	1,066,496	171,322,847	1,194,212
OUTSTANDING PURCHASES & LOANS				
RCF Loans	1,754,847,008	11,408,000	2,454,904,632	17,112,000
ECF Arrangements	0	0	153,359,809	1,069,000
OTHER INFORMATION	Per cent of Quota		Per cent of Quota	
Quota	100	156,900,000	100	156,900,000
Currency Holding	89.82	140,923,637	89.82	140,923,637
Reserve Tranche Position	10.19	15,981,999	10.19	15,981,999

The SDR is converted into Nepalese rupees at conversion rate of NRs 153.826(P.Y. NRs. 143.461) per SDR.

5.15 Contingent Liabilities and Capital Commitments

The bank has following amounts of contingent liabilities and capital commitments.

PARTICULARS	Asar 32, 2075	Asar 31, 2074
	NRs.	NRs.
Letters of Credit	43,381,423,248	33,310,303,147
Unclaimed Account Transfer to P/L Account		100,066,715
Capital Commitment		6,268,199
Total	43,381,423,248	33,416,638,061

Contingent liabilities in respect of Letter of Credit (L/C) are determined on the basis of LCs remaining unexpired at the Balance sheet date.

5.16 Claims against the bank

There are 74 cases filed in the court against the various decisions of the bank against which the bank is not expected to incur a significant monetary liability.

5.17 Number of Employees

The number of employees holding office at the yearend was 954 (PY 1,128).

5.18 Events occurred after Balance Sheet Date

- i. The change in exchange rates of various foreign currencies after the yearend resulted in increase as of date in net foreign currency assets, exchange equalization fund and net profit/ (loss) for the period. The increase is estimated to be NRs.9,283,688,946.43(PY NRs. 2,780,671,187.02 decrease) as of the date of issuing the financial statements.
- ii. The change in market price of Gold investment (other than inventories) after the yearend resulted in increase in foreign currency financial assets (Gold), reserve (Gold and Silver Equalization Reserve) and net profit/(loss) for the period. The increase is estimated to be NRs. 3,867,339,419.76 (PY NRs.2,026,506,674.58 increase) as of the date of issuing the financial statements.
- iii. In addition to above, there was no material event occurred subsequent to the balance sheet date that requires adjustments or disclosure in the financial statements.